

Byla Nr.1 (originalas)

Užsakovas: Lapių bendruomenės centras (į.k.: 300044583)

Atliko: Kraštovaizdžio architektas Valdas Jencius
Individualios veiklos vykdymo pažymos Nr. (18.51)L12-982
Tel. +370 675 89396, vjencius@yahoo.com

Studijos pagrindas: 2011-11-14 Paslaugos sutartis Nr.2

Temos pavadinimas: **LAPIŲ KAIMO IR JO APYLINKIŲ VYSTYMO
GALIMYBIŲ STUDIJA**

PARENGĖ: Valdas Jencius _____
(vardas, pavardė) (parašas)

20__ m. _____ mėn. ____ d.

TVIRTINU: Laima Karbauskienė _____
(vardas, pavardė) (parašas)

20__ m. _____ mėn. ____ d.

TURINYS

ĮVADAS	5
I. ISTORINĖS RAIDOS APŽVALGA	
1.1. Lapių apylinkių kaimų istorinės raidos charakteristika	8
1.2. Istorinės raidos apžvalgos išvados	24
II. ESAMOS PADĖTIES ANALIZĖ	
2.1. Analizuojamos teritorijos regioninė padėtis ir potencialas	25
2.2. Vietovės urbanistinė struktūra	26
2.3. Analizuojamos teritorijos apibrėžtis	28
2.4. Lapių kadastro vietovės kaimai	29
2.5. Architektūrinės ir urbanistinės aplinkos ypatumai	31
2.6. Inžinerinė infrastruktūra.....	34
2.7. Visuomeniniai objektai	41
2.8. Verslinė aplinka	43
2.9. Žemės ūkis ir gyvulininkystė	45
2.10. Rekreacijos ir turizmo ištekliai	
2.10.1. Gamtiniai resursai	
2.10.1.1. Fizinė geografinė padėtis	47
2.10.1.2. Saugomos teritorijos	48
2.10.1.3. Gamtinio karkaso vertybiniai elementai	51
2.10.1.4. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu suplanuota infrastruktūra	56
2.10.2. Kultūros paveldo ištekliai	
2.10.2.1. Kultūros paveldo objektų žemėlapis	61
2.10.2.2. Nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių registre registruotų objektų charakteristika	62
2.10.2.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių registre neregistruotos vertybės	73
2.10.3. Rekreaciniai ir turistiniai maršrutai	
2.10.3.1. Dviračių maršrutai	76
2.10.3.2. Pėsčiųjų maršrutai	79
2.10.3.3. Automobilių maršrutai	79

2.10.4. Kaimo turizmas ir kiti rekreacinio pobūdžio objektai.....	80
2.11. Žmogiškieji ištekliai	
2.11.1. Bendruomenės centras.....	85
2.11.2. Šventės.....	86
2.11.3. Socialinės grupės ir kolektyvai.....	87
2.11.4. Aktyvūs bendruomenės veikėjai	87
2.12. Anketinė apklausa ir kiti gyventojų nuomonės raiškos būdai	
2.12.1. Bendroji informacija apie apklausos respondentus	90
2.12.2. SSGG analizė gyventojų apklausos pagrindu	92
2.12.3. Apklausos rezultatų išvados	98
2.12.4. Seminaro rezultatai.....	99
2.13. Rekreacinio potencialo tyrimas	
2.13.1. Tyrimo charakteristika	102
2.13.2. Želdiniai.....	103
2.13.3. Vandens telkiniai ir melioracija	104
2.13.4. Keliai ir gatvės.....	105
2.13.5. Urbanistika	106
2.13.6. Rekreacinio atraktyvumo objektai.....	107
2.13.7. Saugomos teritorijos.....	108
2.13.8. Rekreacinio potencialo analizė (rezultatai)	109
2.14. Teritorijų planavimo dokumentų analizė	
2.14.1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (2002-07-22, Nr. IXP-1794).....	110
2.14.2. Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas (2011-02-24, Nr.T11-111).....	112
2.14.3. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planas (2008-11-11, Nr.D1-602).....	120
2.15. Sanitarinės apsaugos zonos ir specialiosios žemės naudojimo sąlygos	
2.15.1. Keliai ir gatvės.....	121
2.15.2. Vanduo	121
2.15.3. Rekreacinės teritorijos	122
2.15.4. Kraštovaizdžio draustiniai	123
2.15.5. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės.....	123
2.15.6. Kapinės.....	124

2.16. Išvados (fundamentiniai tapatumo ženklai).....	124
2.17. Esamos situacijos brėžinys (žemėlapis)	125
III. LAPIŲ KAIMO IR JO APYLINKIŲ VYSTYMO VIZIJA	
IV. TERITORIJOS VYSTYMO PASIŪLYMAI	
4.1. Teritorijos vystymo galimybės	127
4.1.1. Želdynai.....	130
4.1.2. Viešojo intereso erdvės	137
4.1.3. Vandens telkiniai	140
4.1.4. Kultūros paveldas	143
4.1.5. Automobilių keliai.....	146
4.1.6. Pėsčiųjų ir dviračių takai	149
4.1.7. Teritorijos zonavimas	151
4.1.8. Siūlymų lokalizacija	152
4.1.9. Teritorijos vystymo galimybių prioritetiškumo charakteristika	154
4.2. Kitos veiklos priemonės	
4.2.1. Kultūrinės aplinkos ir bendruomenės aktyvinimo pasiūlymai	157
4.2.2. Vietovės populiarinimas.....	159
4.2.3. Galimų sezoniškumo veiklų specifika.....	161
V. LITERATŪROS SĄRAŠAS	162

ĮVADAS

Galimybių studijos užsakovai ir rengėjai:

Mokslo darbo „Lapių kaimo ir jo apylinkių vystymo galimybių studija“ užsakovas yra „Lapių bendruomenės centras“. Proceso užsakovui atstovauja bendruomenės pirmininkė Laima Karbauskienė. Žemiau pateikiami detalūs užsakovo duomenys.

Studijos užsakovas	„Lapių bendruomenės centras“ (j. k.: 300044583)	
Adresas	Trumpės g. 10, LT-96130, Lapiai, Klaipėdos r. sav.	
Telefonas	+3706 99 03781	
El. paštas	Laimakarbauskieni@gmail.com	
Kontaktinis asmuo	Laima Karbauskienė (Lapių bendruomenės centro pirmininkė)	

Lentelė Nr.1. Galimybių studijos Užsakovo kontaktiniai duomenys.

Mokslo darbo „Lapių kaimo ir jo apylinkių vystymo galimybių studija“ rengėjas yra kraštovaizdžio architektas Valdas Jencius, veikiantis *Individualios veiklos vykdymo pažymos* (Nr. (18.51)L12-982) pagrindu. Žemiau pateikiami detalūs sutarties vykdytojo kontaktiniai duomenys.

Studijos rengėjas	Kraštovaizdžio architektas Valdas Jencius (BKU Nr. 4983; MKU Nr. 1111)	
Adresas	Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4, Klaipėda LT-91246	
Telefonas	+3706 75 89396	
El. paštas	VJencius@yahoo.com	
Kontaktinis asmuo	Valdas Jencius	

Lentelė Nr.2. Galimybių studijos Rengėjo kontaktiniai duomenys.

Galimybių studijos rengimo teisinis pagrindas:

2011 m. lapkričio mėn. 11 d. įvyko „Lapių kaimo vystymo galimybių studijos“ parengimo paslaugų pirkimo supaprastintas konkursas, kurio nugalėtoju, apklausos būdu, išrinktas kraštovaizdžio architekto Valdo Jenciaus pasiūlymas.

2011 m. lapkričio mėn. 14 d. buvo sudaryta užsakomojo mokslo darbo „Lapių kaimo vystymo galimybių studija“ paslaugos sutartis Nr.2 tarp „Užsakovo“, atstovaujamo „Lapių bendruomenės centro“ pirmininkės Laimos Karbauskienės, ir „Paslaugos teikėjo“, atstovaujamo kraštovaizdžio architekto Valdo Jenciaus.

Vėlesni projekto rengimo veiksmai bei „Užsakovo“ ir „Paslaugos teikėjo“ santykiai buvo detalčiai reglamentuoti minėtoje užsakomojo mokslo darbo „Lapių kaimo vystymo galimybių studija“ paslaugos sutartyje Nr.2.

Galimybių studijos objektas:

Lapių apylinkės – teritorija apimanti Lapių, Rudaičių, Žvelsenų, Greičiūnų, Utrių, Pikteikių ir Pažvelsio kaimus.

Galimybių studijos dalykas:

Lapių apylinkių kraštovaizdinis, architektūrinis, gamtinis, kultūrinis ir socialinis karkasas.

Galimybių studijos rengimo tikslas:

Išanalizuoti Lapių kaimo ir jo apylinkių potencialą ir jo didinimo perspektyvas.

Galimybių studijos rengimo uždaviniai:

- Atlikti analizuojamos teritorijos istorinės raidos apžvalgą;
- Atlikti analizuojamoje teritorijoje galiojančių teritorijų planavimo dokumentų analizę;
- Identifikuoti vietos vertybinius elementus;
- Atlikti Lapių kaimo ir jo apylinkių gamtinės aplinkos analizę;
- Atlikti architektūrinės aplinkos apžvalgą;
- Atlikti socialinės aplinkos analizę;
- Atlikti SSGG analizę (stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės);
- Užtikrinti studijos rengimo darbų ir procedūrų skaidrumą ir viešumą (sudaryti sąlygas susipažinti su atliekamais darbais bei jų rezultatais);
- Nustatyti vietos gyventojų požiūrį į dabartinę Lapių kaimo ir jo apylinkių padėtį ir vystymo perspektyvas;
- Istorinės aplinkos apžvalgos, esamos padėties analizės ir vietos gyventojų nuomonės pagrindu suformuoti Lapių kaimo ir jo apylinkių ateities viziją.

Galimybių studijos metodika ir organizavimas.

Galimybių studijoje naudojami metodai:

- Ortofoto ir esamos situacijos žemėlapių analizė;
- Literatūros analizė;
- Stebėjimas – tyrimo objekto natūriniai stebėjimai (atliekami 2011 lapkričio – 2012 kovo mėnesiais);
- Fotofiksacija – stebėjimų metu atliekama tyrimo objekto fotofiksacija.
- Vietos gyventojų anketinės apklausos pagrindu atliekama SSGG analizė bei nustatoma teritorijos vystymo vizija (apklausa atliekama 2011 lapkričio mėnesį).
- Selekcija – analizuojamos teritorijos vertybių atranka (atliekama natūrinių stebėjimų bei kameralinės analizės metu).

Galimybių studijos statusas ir struktūra:

Lapių kaimo ir jo apylinkių vystymo galimybių studija yra užsakomasis mokslo darbas.

Šioje studijoje suformuota teritorijos vystymo vizija ir veiklos priemonės yra tik rekomendacinio

pobūdžio dokumentas siūlantis planingą teritorijos vystymą bei plėtrą. Šio darbo tolesnis įgyvendinimas tiesiogiai priklausys nuo vietos bendruomenės individualių pastangų siekiant studijoje užsibrėžtų tikslų. Galimybių studijos struktūra sudaryta studijos rengimo uždavinių pagrindu.

Galimybių studijos rengimo reikšmė:

Teorinė reikšmė:

- Nustatomas vietos gyventojų požiūris į Lapių kaimo ir jo aplinkinių teritorijų situaciją bei perspektyvas.
- Analizuojama ir fiksuojama esama Lapių kaimo ir jo aplinkinių teritorijų padėtis.
- Suformuojama teritorijos vizija ir nustatomos veiklos priemonės jai pasiekti.

Praktinė reikšmė:

- Galimas planingas konkrečių planų bei projektų rengimas ir įgyvendinimas dalyvaujant įvairiuose ES ir nacionalinės finansinės paramos programose.

Pastabos:

- 1) Istorinės raidos apžvalga parengta istorinės apybraižos „Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis“ pagrindu.

I. ISTORINĖS RAIDOS APŽVALGA

Būdingas Lapių apylinkių architektūrinis ansamblis.

Maždaug prieš 20 – 25 tūkstančius metų Lietuvą dengė stori (1-1,5 km) ledynai. Tirpstantys ledo vandens srautai išgraužė upių vagas. Tokios poledyninės vagos yra Minija, Žvelsa, Trumpė. Tik kažkada jos atrodė milžiniškos (tokio platumo kokie dabar yra tų upių slėniai). Šiltėjant klimatui, didėjo garavimas, upėse mažėjo vandens, siaurėjo upių vagos. Todėl Lapių vietovė ir liko išraižyta giliais upių slėniais.

1.1. Lapių apylinkių kaimų istorinės raidos charakteristika:

LAPIAI

Prie Žvelsos upės, stūkso valstybės saugomas Lapių (Pilalės) piliakalnis, apie kurį kaimo gyventojai atsimena ne vieną padavimą, pasakotą jų protėvių. Pagal vienas legendas, piliakalnį supylę švedai, pagal kitas – jame nugrimzdęs dvaras su vokiečiais. Stefanija Sermontytė-Jasiukevičienė yra perpasakojusi iš mamos girdėtų padavimų, kad "*piliakalnio viršūnėje yra buvusi didelė duobė-skylė. Ji buvo išdėta plytomis.*" Kitas padavimas sako, kad "*prieš saulėlydį pro piliakalnį praeidavo berniukas pilku švarku ir juodais batais. Vėliau praeidavo moteris balta skarele. Pasirodydavo ugnies kamuolys, o kai sugiedodavo gaidžiai, kamuolys triskart pašokdavo į aukštį ir nusileisdavo ant piliakalnio*"¹.

¹ Istorinė apybraiža "Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis", 4-5 psl.

Lapiškis Sermontis 1927 metais gimė ir augo sodyboje prie pat Lapių piliakalnio. 10 ha žemės sodybai jo tėvai Juozas ir Rozalija-Slivskytė Sermončiai išsimokėtinai pirko, kai buvo parduodamos dvaro žemės. "Tėvai kalbėjo, kad tą kalną švedai yra supylę. Ant piliakalnio šlaitų nebuvo galima nė karvės pririšti. Saugojo žmonės tą vietą, tegalėdavom nusišienauti pievas, dabar ir jos medžiais užžėlė"¹.

1928 m. Lietuvos archeologinis žemėlapis (Archäologische Übersichtskarte von Litauen).

*Lietuvos šaulių žurnalas „Trimitas“ apie Lapių piliakalnį (1927 metų, 15 numeris).*²

Nuo šito kurhano, kokio pusės kilometro dešiniajame Žvelsos krante, stūkso gana didelis, nedideliais medeliais apaugęs Lapių piliakalnis. Iš trijų pusių šlaitai labai statūs. Tikrai rytinis nuolaidesnis ir tęsdamasis sudaro beveik tokio pat platumo tik žemesnį antrą piliakalnį. Šis paskutinis gali būti kaip ir prieangys į aukštesnį piliakalnį. Aukštesniajame pilia-

kalnyje, šiaurės rytiniame kampe, yra giloka duobė. Žmonės pasakoja, kad seniau toje duobėje dar buvę žymu mūro. Jie sako, kad tame kalne esąs nugrimzdęs dvaras. Daugiau padavimų neteko girdėti. Iš piliakalnio statybos galima spėti jį esant labai seną. Supiltas jis tur būt ne apsigynimui, bet pasislėpimui nuo priešų, nes jis yra kiek žemesnis už Žvelsos šlaitus.

² Žurnalas „Trimitas“, Pleškys A. „Nuo Gargždų iki Lapių“, 1927, Nr.15, 479-480 psl. (VIII. Lapių dvaras, piliakalnis ir kapai).

Dabartinėje Lapių vietoje, dar prieš kaimo įkūrimą, buvo Lapių dvaras, kurį XX amžiaus pradžioje iš Gargždų dvaro savininkų nuomojo Jokūbave gyvenęs dvarininkas Vincas Parčiauskas. Čia jis vertėsi arklininkyste, karvių veisimu, žemės ūkiu. Yra duomenų, kad dvaras veikė iki 1914-ųjų, o 1918-ais jo pastate buvo įkurta pirmoji Lapių pradžios mokykla¹ (dabar pagalbinės mokyklos bendrabutis) kurioje tuomet mokėsi ne tik vaikai, bet ir suaugę (19-30 metų). 1950-1963 – statusas pakeistas į septynmetę mokyklą. 1963-1987 – aštuonmetė. 1968-ais – baigtos naujosios mokyklos statybos. 1974-ais – įkurta pagalbinė mokykla (internatinė pradžios mokykla specialiųjų poreikių mokiniams). 1987-1988 – nepilna vidurinė mokykla. 1988-1993 – devynmetė. Nuo 1993 iki dabar – Klaipėdos rajono Lapių pagrindinė mokykla³.

1912 metais gimusi, vietos geventoja, Stanislava Kvekšaitė – Barčkienė yra pasakojusi: „Pats dvaro pastatas tebėra tas pats, tik perkonstruotas, apmūrytas. Anksčiau pastatas buvo su veranda, į dvarą vedė dideli gražūs vartai, o prie jų augo gražūs kaštonai. Dvare gyveno dvi panelės su motina. Jos mėgdavo važinėti po liepų alėją nedideliais margais arkliukais. Pats ponas Parčiauskas gyveno Jokūbave, ten turėjo dar vieną dvarą. Lapiuose visus reikalus tvarkė Petras Mataušas Barčkus, kuris buvo man uošvis. Jį vadino gaspadoriumi. Barčkus ir kiti kumėčiai gyveno kumetyne“⁴

Kumetynas buvo ilgas medinis pastatas, kuriame kiekvienai ten gyvenusiai šeimai priklausė po kambarį.

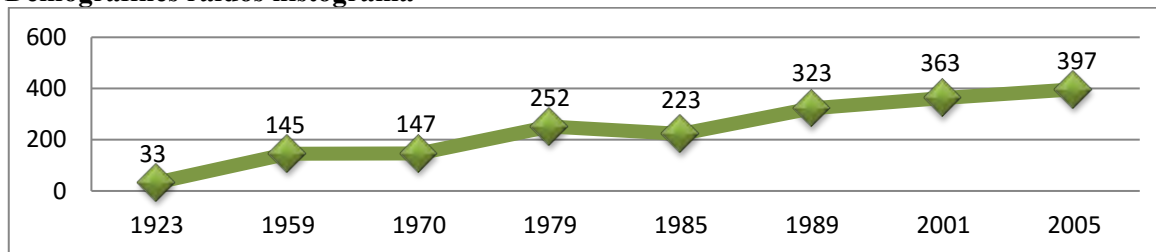
1922 m. paskelbta Lietuvos valstybės žemės reforma, kurios pasekoje 1925 m. išdalinta Lapių palivarko žemė¹ bei dvaras ir įkurtas Lapių kaimas⁴. Senieji gyventojai yra išsaugoję žemės dokumentų, kuriuose pažymima, kad buvęs Lapių dvaras, vykdant Žemės reformą, o dvaro žemes dalijant gyventojams, gauna Lapių kaimo pavadinimą¹.

Lapių kaimas išsiplėtė tuomet, kai čia po II pasaulinio karo buvo įkurtas kolūkis, pastatyta mokykla. Elektra kaime įvesta 1960 metais¹. 1957-ais įkurtas medicinos punktas bei įsteigta biblioteka, 1959-ais – paštas, 1950-1992 m. Lapiai buvo J. Janonio kolūkio centrinė gyvenvietė, kurioje veikė ryšių skyrius⁵.

Lapių kaime išlikusios mažosios architektūros vertybės: koplytėlė su Švenčiausios Mergelės Marijos Sopulingosios skulptūra (koplytėlė – XIX a. pr., skulptūra – XIX a. pab.) bei koplytstulpis – Švento Jurgio skulptūra⁴.

³ Lapių pagrindinės mokyklos informacija (istorija). Prieiga internete: <http://www.lapiai.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=256>

⁴ Gargždų turizmo informacijos centro informacija. Prieiga internete: <http://www.klaipedadistrict.lt/index.php?lang=LT&page_id=206>

Demografinės raidos histograma⁵

Nuo pirmųjų Lapių kaimo pradžios metų, fiksuojamas tendencingas ir, bendriausiame kontekste, nuoseklus gyventojų kiekio augimas.

- *Istorinės raidos tapatumo ženklai: Minija, Žvelsa, Trumpė, Pilalės piliakalnis, legendos, Gargždų dvaras, Lapių dvaras, ponai, kumečiai, dideli gražūs dvaro vartai, liepų alėja, pasivažinėjimai kinkytais arkliukais, arklininkystė, karvių veisimas, žemės ūkis, mokykla, žemės reforma, kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, sovietų epochos visuomeniniai ir mūriniai gyvenamieji pastatai, centrinė kolūkio gyvenvietė.*

RUDAIČIAI

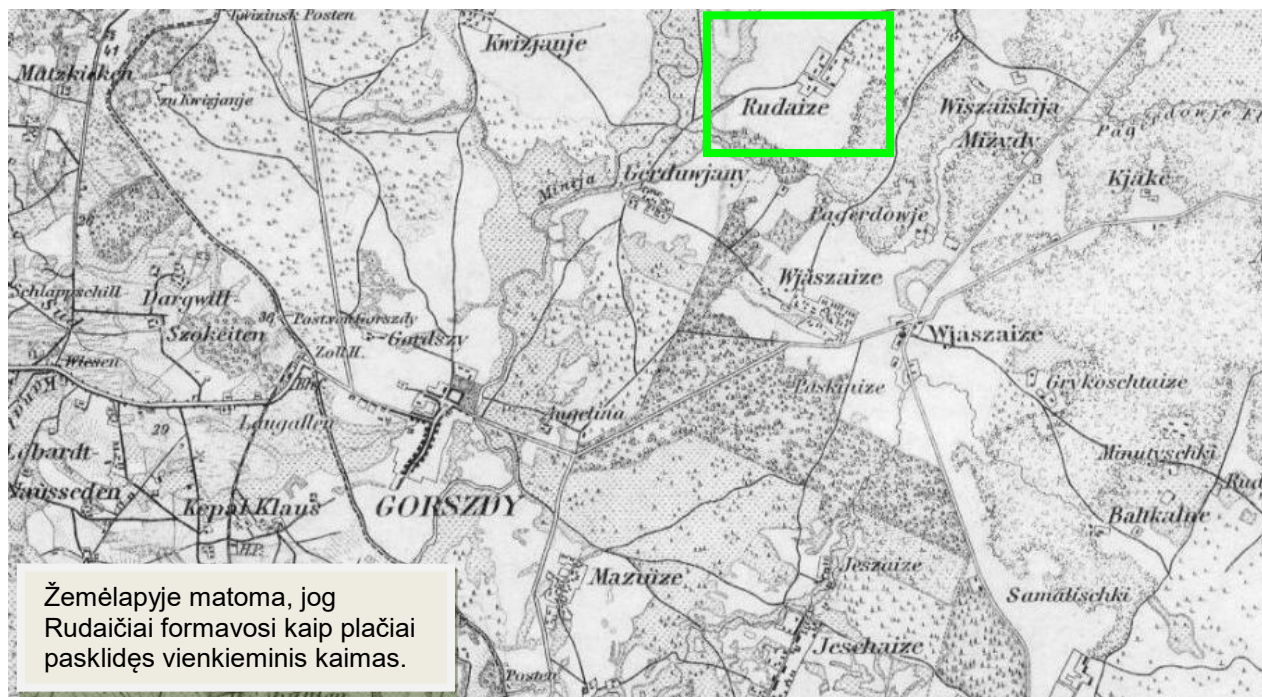
Rudaičių kaimas formavosi tarp dviejų didelių piliakalnių – Didžiojo Dykiaus ir Sausdegių, žmonių vadinamu Sausdegyme.

Sausdegių piliakalnis – senas, slėptuvinis. Vietiniai pasakoja padavimą, kad "šventadieniais vidurdienį ir vidurnaktį ant Sausdegių piliakalnio viršūnės atsirasdavo nepažįstamas senis, kuris rūkydavo pypkę, o naktį žmonės esą girdėdavo, kad kažkas nuo piliakalnio su trenksmu nuriedąs į šalia tekančią Gerdaujos upelį."

Į rytus nuo kelio Mikoliškiai-Gargždai stūkso išpūdingas Didžiojo Dykiaus piliakalnis, dažniau vadinamas Dykiaus kalnu. Dar 1927 metais laikraštyje "Trimitas" buvo paskelbta padavimų apie Dykiaus kalną. "Viena senutė pasakojo, kad labai seniai, toje vietoje, kur Dykliuje ištrykšta šaltinis, esanti nugrimzdusi bažnyčia, kurios bokštas dar gana ilgą laiką kyšojo viršuje. Tą bokštą kam nors judinant, judėdavęs net visas Dyklius."

"Trimite" užrašytas ir kitas pasakojimas apie Dykiaus kalne glūdinčius druskos klodus. "Pirmąją Velykų dieną vieno ūkininko šeimyna pritrūkusi druskos. Dėl to pats šeimininkas pasiėmęs maišiuką ir išėjęs į Gargždus parsinešti. Ir kaip tik jis į Dyklių įlipęs, tuoj sutikęs nepažįstamą žmogų. Jam pagailę vargšo žmogelio. Kiek jį pavedęs, atvertęs velėną ir parodęs puikiausios druskos. Tik prisaikindęs, kad niekam neturįs pasakyti, iš kur jis ėmė druską. Po to baisiausiai suūžęs visas Dyklius, ir nepažįstamasis vienu akimirksniu pražuvęs. Aplinkiniams kaimynams būdavę labai įdomu sužinoti, iš kur jis nešąs tą druską. Dėl to jį sekėdavę. Bet kaip tik jis įlipdavęs į Dyklių, tuoj pražūdavęs iš akių."

⁵ Visuotinė lietuvių enciklopedija, T. XI (Kremacija-Lenzo taisyklė). V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2007, 524 psl.

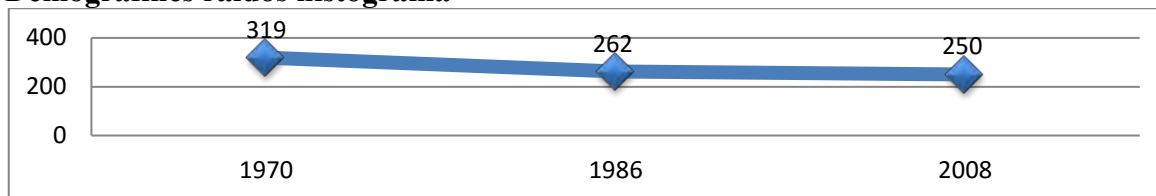
XIX a. antros pusės Gargždų apylinkių kelių žemėlapis.

1923 metais gimusi rudaitiškė Barbora Lukaitė – Žilienė atmena, kad anksčiau Rudaičiuose tebuvo keliolika vienkiemių.

„Rudaičiai buvo didelis kaimas, sodybos plačiai išsisklaidžiusios vienkiemiais. Mano tėveliai Domicėlė Vasiliauskaitė-Lukienė ir Juozapas Lukas Rudaičiuose ir mirė. Jaunystėje tėvas buvo išvykęs į Ameriką, grįžęs galėjo nusipirkti žemės, vėliau jos pirko ir iš likviduojamo Vėžaičių dvaro. Dirbome 25 ha žemės. Vėžaičių mokykloje baigiau V skyrius. Vėliau ir Rudaičiuose veikė pradinė mokykla, mokytojavo Cezara Blinstrubienė, kaime ėmė vykti vaidinimai, šokiai. Iškart po karo Rudaičiuose atidaryta skaitykla – senojoje mūsų troboje kambarį atidavėme knygoms. Buvau skaityklos vedėja. Šokiai dažniausiai vykdavo pas Luką Povilą, pas Grimalį Petrą. Rudaitiškis Girdvainis Jonas mokėjo groti su armoška. Vasaros laike gegužinės būdavo ant Sausdegimės kalno, daug jaunimo prieidavo iš aplinkinių kaimų. Jaunystė linksma buvo, nuliūdimas atėjo tik po karo.“

1926 metais gimęs rudaitiškis Antanas Kniūkšta taip pat mena ilgą ir besikeičiančią kaimo istoriją.

„Mano tėvas Antanas, rudaitiškis, vedė Petronėlę nuo Kartenos. Mama mirė, kai man buvo pusšesčių metų. Buvau mokslus, jei kas į mokyklą ateidavęs paklausdavo, kas yr pirmasis mokinys, vis parodys į mane. Dar atsimenu, kaip ponas mokytojas Gedvilas įsivedęs į savo virtuvę davė Smetonos kalbos per radiją paklausti. Lapiuose du mokytojai 122 vaikus išmokino, bet drausmė buvo. Anksčiau, už Minijos, Kvietinių kaime tankiai gegužinės vykdavo, dainos skambėjo ir šioje pusėje. O paskui, kai tokie laikai užėjo, patys geriausi vyrai į miškus išėjo ir žuvo daugelis. Kitus į Rusiją išvežė. Bjauriai buvo“¹.

Demografinės raidos histograma⁶

Dar 1970 metais Rudaičiai buvo dvigubai didesnis kaimas už Lapius. Tačiau, paraleliai, augančiam Lapių kaimui ir jo svarbai, Rudaičių vystymasis sustojo ir net ėmė nežymiai regresuoti. Nors 1986 metais Rudaičiai vis dar buvo nežymiai gausiau gyvenamas kaimas už Lapius, tačiau nuo tada iki šių dienų išsivystė žymus demografinės situacijos ir vystymosi tendencijų atotrūkis.

- Istorinės raidos tapatumo ženklai: Minija, Žvelsa, Gerdaujė, tarp dviejų piliakalnių (Didžiojo Dyklaus, Sausdegių (Sausdegymės)), legendos, plačiai pasklidęs vienkieminis kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, skaitykla, Gegužinės ant Sausdegių, muzika, šokiai, dainos.

PIKTEIKIAI

Apie tai, kad Pikteikių vietovė buvo nuo seno apgyvendinta, byloja archeologų radiniai. Mokslininkai Pikteikiuose yra aptikę Neolito epochos akmeninį Fatjanovo tipo laivinių kovos kirvių iš diabazo. Senieji kaimo gyventojai pasakoja, kad prieš karą svarbiausios kaimo įžymybės buvo Kuprelio sodyboje veikęs vandens malūnas ir šalia jo įrengta kalvė. Šiandien išlikę tik malūno pėdsakai.

Malūnininkų provaikaitis, 1948 metais gimęs ir tėviškėje šiandien gyvenantis Stasys Kuprelis archyve saugo senojo malūno brėžinius ir šeimos istoriją.

"Prieš keletą metų iš Lietuvos valstybinio archyvo gavau Onos Šlimaitės Kuprelienės malūno braižinius, sudarytus 1923 metais. Dokumentuose matyti, kad Pikteikių malūnas oficialiai įregistruotas 1905 metais. Malūnui priklausė mediniai trobesiai, vienerios garnos, šalia malūno buvo įrengta kalvė. Pikteikių malūnas buvo 16 kilometrų nutolęs nuo artimiausios geležinkelio stoties, o per metus buvo sumalama apie 1000 centnerių grūdų. Šeimos archyve saugau keturių brolių Šlimų fotografiją iš Amerikos. Iš pasakojimų žinau, kad vienas iš brolių grįžo į Pikteikius ir pastatė malūną. Jo dukrą Oną Šlimaitę vedė pikteikiškis Kuprelis. Mano tėvas Kazimieras Kuprelis jų šeimoje gimė 1910 metais. Vedęs mano mamą Elena Kerpaite jis prižiūrėjo malūną. Tėvo brolis Stasys išėjo į mokslus. Mes augome septyni vaikai, 1948-aisiais, kai man buvo vos šeši mėnesiai, šeimą išvežė į Sibirą"¹. Malūnas veikė nuo 1905 iki 1955 metų².

¹ Istorinė apybraiža "Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis", 6-7 psl.

⁶ Internetinė enciklopedija (Rudaičiai). Prieiga internete: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Rudai%C4%8Diai>

1933 metais gimęs Pranciškus Brauklys iš Pažvelsio į Pikteikius atėjo dirbti, po kelių metų vedė kalvio dukrą Rūtą Kontautaitę.

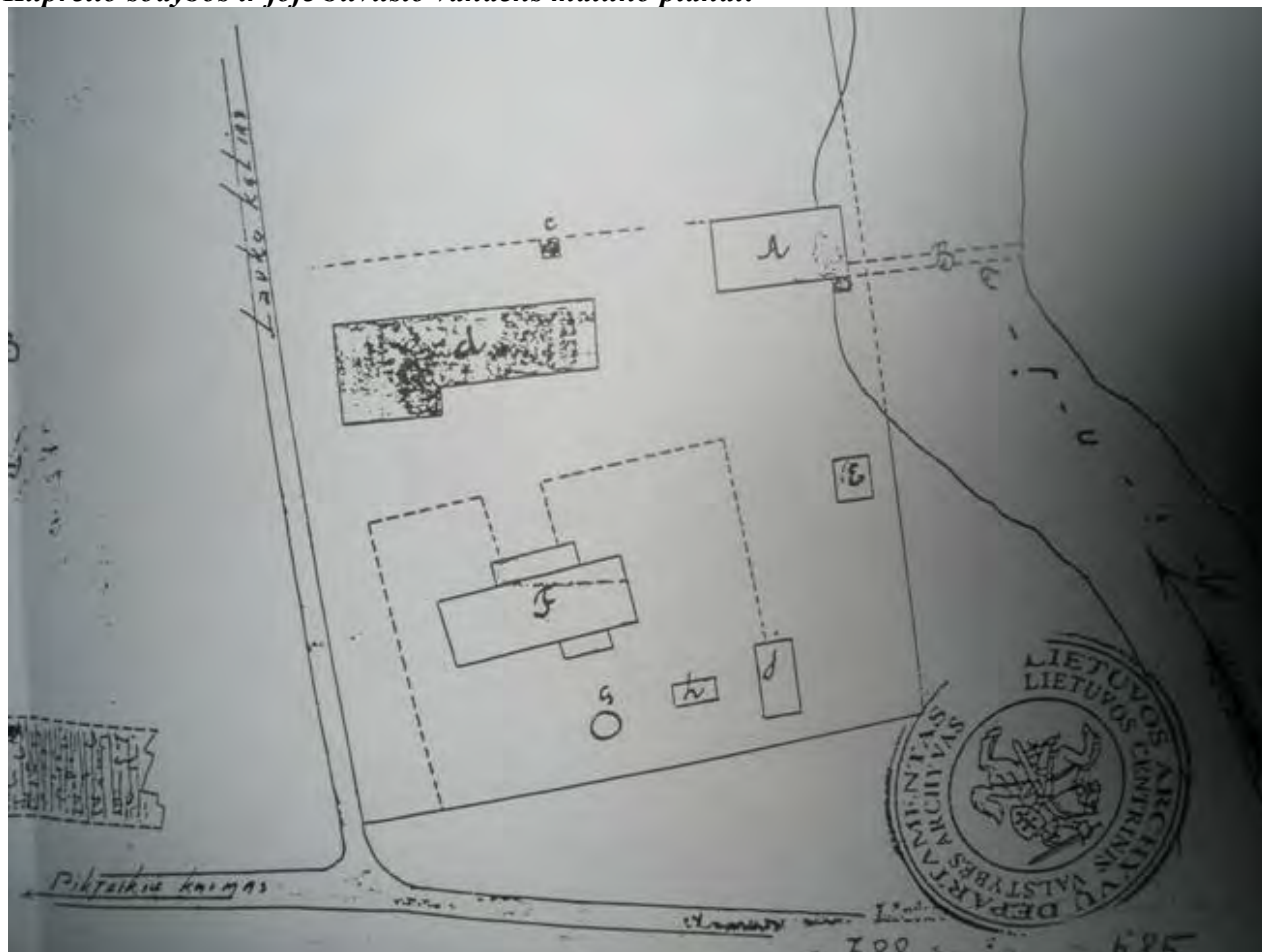
"1951 metais parėjau į Pikteikius, nes reikėjo žmogaus į malūną. Striaukas buvo malūno vedėjas. Ans pats buvo neraštingas, vaikai dar maži, reikėjo popierius tvarkyti, aš ir atėjau. Buvau baigęs IV skyrius Pažvelsio mokykloje pas Šakinį. Pikteikių malūnas buvo vandeninis, prie užtvenktos pylos. Buvo didelis dviejų aukštų pastatas pastatytas, vienas galas – ant vandens, ant stulpų įtaisytas. Kai atėjau, malūnas priklausė "Promkombinatui", skaitėsi valdiškas. Net elektrą turėjome. Buvo generatorius toks, vakare prijungdavome ir sukdamo, gamindavo elektrą. Buvo ir gateris, įjaudavome lentas. Mano uošvis iš Klaipėdos krašto parėjo dirbti prie malūno, ans buvo gerų nagų vyrs, daug ką buvo įtaisęs malūne. Malūne dar peklus buvo, grūdus pikliavojo, arčiausiai toks tik Gargžduose pas Stončių buvo. Už malimą iš žmonių ėmėme grūdais. Jei mali, nuo 50 kilogramų duoninių grūdų, turėjai atsverti 4,5 kg valstybei, kaip užmokestį, o už pašarinių grūdų malimą pinigais atsiskaitydavo. Kai "Promkombinatas" naikinosi, malūnas nebeveikė, gaterį kažkur išvežė, pradėjo griauti ir nugriovė. Dar ilgai poliai matėsi, qžuoliniai buvo."

Janina Gedgaudaitė-Lukauskienė į Pikteikius atėjo ištekėjusi.

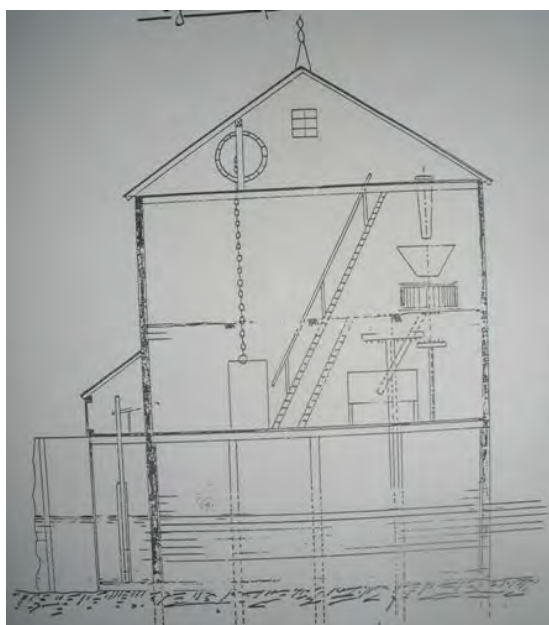
"Kaime prieš Naujus metus buvo rengiama eglutė. Prie Butkaus susirinkdavome, dainuodavome, švęsdavome. Net žmonė liuobam sueiti į šokius kumetyne. Dabar taip nebėr. Mano uošviai 32 ha žemės čia turėjo. Žinau, kad per karą kareivis su parašiotu buvo nusileidęs į Miniją, prie Kontautų. Nuskendo. Ir apie baidymus esu girdėjusi. Prie Butkaus Praniaus baidydavosi, ten Maro kapeliai arti. Pasakodavo, kad ėjo per kiemą, kirvis į sieną – tykšt – ir įsimigo. Senoji Petrė Butkienė man pati yr pasakojusi, kad susapnavo sapną, jog reik nugriauti pečių, nes ten yr pakavoti pinigai. Ir griovė tą pečių. Žinau, kad Gervinas nugriauti padėjo. Turėjo jie raktą nuo valtės, katra per upę visi keldavosi iš Pikteikių į kitą pusę. Nu ir prisikasė tas Gervinas po pečiumi, buvo toks puods, kažkas ant to puodo viršaus buvę užrašyta. Bet užėjo žmogus rakto paprašyt, tai grimzo ir nugrimzdo tas lobis – neliko. Nebuvo rami ta vieta. Žmonės girdėdavo, kad lyg žirnius kas į sieną beria, su kastuvu grūdus žarsto, vaiką verkiantį. Senais laikais daug žmonės apie tuos baidymus šnekėjo. Nežinau, kodėl dabar nebšnek – ar anksčiau tie žmonės tokie mulkiaai buvo, ar dabar nebebaido"¹. Pikteikiuose išlikusios XVI-XIX a. veikusios kapinės (Maro, Marų). Kaimas pateko į Molotovo linijos marštutą, kuriame statyti fortifikaciniai įtvirtinimai.

- Istorinės raidos tapatumo ženklai: Minija, Neolito epochos gyvenvietė, gatvinis kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, Kuprelis sodyba su vandens malūnu ir kalve, senos kaimo kapinės, šokiai kumetyne, pasakojimai ir legendos, fortifikaciniai įtvirtinimai.

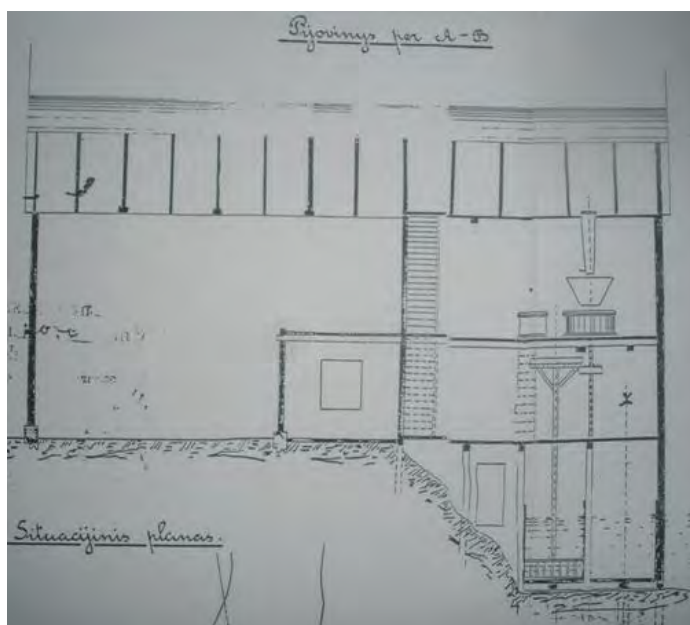
¹ Istorinė apybraiža "Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis", 8-9 psl.

Kuprelio sodybos ir joje buvusio vandens malūno planai:

Kuprelio sodybos situacijos planas

Vandens malūno pjūvis per c-d

Vandens malūno pjūvis per a-b

Šie Piktekiauose, ant Minijos upės kranto, Kuprelio sodyboje buvusio vandens malūno planai patvirtinti 1905 m.

ŽVELSĖNAI

"Dapkus nuo pradnios vėsus šonis suvadžios, Jasevičė šaukė, vėsė šonys kaukė, Bodroks mažėloks prie tų dūdų kaip paršioks, Stalmuoks lipėcėrius vėsų šonų valdėmierius, Rėntauskis vėdurie kap žovelė vėntorie, Radvėlienė trobalie soka svėistą kuodalie, Lukauskis be vakų ėštėps dūdas be taukų, Šypalis ont vainuos kap erelis ont pačiuos, Koprelis Dominyks apie pačia pėlvų slinks, Butkų Ontė ėglą oustys, vėsoms dūdoms skylės šluostys, Botkus Jozis ont pat gala vėsoms dūdoms skylės kals, Grykšus pakapeis nešė dūdas ont peteis".

Apie Žvelsėnų kaimo praeities gyvenimą liudija ši apie kaimą sudėta daina. Ją iš močiutės išmoko ir prisimena seniausia Žvelsėnų gyventoja Genovaitė Jasevičiūtė-Šimkienė.

Žvelsėnai – gatvinis-rėžinis kaimas, susiformavęs XVI a. antroje pusėje – XX a. pradžioje. Dėl ypatingo landšafto gyvetojai kūrėsi vienas šalia kito, o žemes – ilgas, siaurus rėžius turėjo abiejose kelio pusėse. Rėžių žymės ir gatvinė kaimo struktūra išlikusi. Kaimo ribos ėjo Minijos ir Žvelsos upėmis. Didžiausias šio laiko kaimo pasididžiavimas – vaizdingos apylinkės, Minijos senvagės, upės lankos. Kaimo pakraščiu tekanti Minija – sekli, srauni, kairysis krantas žemas, o dešinysis – status, apaugęs medžiais. Kaime pasakojamas padavimas, kad kairįjį Minijos krantą esą nukasę lobių ieškotojai.

Žvelsėnų senbuvės, 1921 gimusios Genovaitės Jasevičiūtės-Šimkienės atmintyje – daugybė prisiminimų apie jos vaikystės laikų kaimo kasdienybę.

"Čia buvo diktei linkmai ir gerai. Kožnam name buvo mažiausiai penki, dažniausi devyni vaikai. Vienuolika trobų buvo. Po darbų eidavom maudytis – mergelės atskirai, vaikai atskirai. Kaip undinės, nebuvo maudymosi kostiumų mados, su lininiais apatiniais į vandenį lįsdavome. Išsimaudę pareisim, susėsim ant savo rubežių ir dainuosim. Mat sodybos palei gatvę visos buvo aptvertos, iki pat Utrių. Dėl to dainuodavome ir kitą dainą: "per Žvelsėnų ūlytėlę čiū-dra-dra-lia-lia..." O mūsų žemė buvo rėžiais išdalinta ir paminių, ir ant kalno. Sklypai turėjo savitus pavadinimus: treinalis, skersinis, pasodinis, trydinis, pusklecis, vingalis, atkalnio. Mūsų troba seniai stovėjo, kad net mano tėvo tėvs nebatminė, kas kada ją buvo statęs. Tėvas buvo trobą atnaujinęs, o kai mes su Feliksu parėjom gyventi, perstatėm. Nors nei dviratių, nei radijų neturėjom, mes, jaunims, linksmai gyvenom. Būdavo mokykloje vakarėliai, mokytojai buvo diktei darbingi, į vaidinimus, renginius. Kožna metą su arkliais važiuodavom į Palangą. Išvažiuosam saulei leidžiantis, tiesai per Miniją, seklioj vietoj, tujau ir Palanga. Po sniegingų žiemų Minija taip patvindavusi, kad išėjimas į Gargždus būdavo per Dykkliaus piliakalnį. Visos trobos buvusios medinės, šiaudiniais keturšlaičiais stogais, mažais langais. Kaimo vakaruškos ir gegužinės vykdavo Mažonų sodybos lauko aikštelėje. Atsikraustę iš Kulių, Mažonai turėjo nusipirkę vandens malūną, vadintą Žvelsėnų malūnu. Į gegužinę atvažiuodavo bufetas, kuriame galima buvo

nusipirkti alaus, saldainių, limonado. Dar atsimenu, kad tas kalnas, per kurį dabar eina asfaltuotas kelias iš Gargždų į Lapius, buvo daug kartų didesnis, bet jį nukasė keliui tiesti. Buvo suvaryti žmonės – su arkliais, rankom kasė. O kol ans nebuvo nukasts, tai buvo piliaklanis, katro viršūnėje buvo skylė. Liuobam nueit, atsisėst, ir kai į tą skylę įmesdavom kokį akmenatį, tai ans nukris skubantiai, giliai. Piliakalnio pavadinimo nežinojau, bet šalia ano esančių daubą vadindavom Užpilio dauba. "

Iš trijų Lapių apylinkėse buvusių malūnų, geriausiai išlikę seni buvusio malūno mechanizmų fragmentai Šakinio sodyboje prie Žvelsos, netoli posūkio į Žvelsėnus. Lapių apylinkių malūnų istorija netyrinėta, o technikos paminklų likučiai nesaugomi.

- ***Istorinės raidos tapatumo ženklai:*** Ypatingas landšaftas, vaizdingos apylinkės, piliakalnis su gilia dauba (Lapių kelio vietoje), Minijos ir Žvelsos upių lankos, Minijos senvagė, gatvinis-rėžinis kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, šiaudiniai keturšlaičiai stogai, maži langai, ištisai aptvertos sodybos, vandens malūnas, daugiavaikės šeimos, dainos, šokiai, gegužinės.

UTRIAI

Vietovardis kilęs iš asmenvardžio Utrys. Kaimas susiformavo XVI a. antroje pusėje – XVII a. Į šiaurės vakarus nuo jo Margių miške XIX a. pirmoje pusėje įsikūrė Utrių užusienis (vienkieminė gyvenvietė, susiformavusi bendro naudojimo kaimo žemėje). Utrių kaimas priklausė Gargždų dvarui ir Gargždų parapijai. 1812-1826 m. jame buvo 13, 1830 m. – 10, 1839 m. – 13⁷, 1846 m. – 11 dūmų⁸. Panaikinus baudžiavą, Gargždų dvarininkui baronui Rėne atodirbio prievolę atlikinėjo 32 kaimo valstiečiai⁹.

Nuo XIX a. iki 1915 m. kaime stovėjo Rusijos-Vokietijos valstybinės sienos sargybos antrojo ruožo pasienio užkarda.

1923 m. Utriuose buvo 31 ūkis¹⁰. XX a. dalis kaimo sodybų, esančių Margių miške netoli Mikoliškių, buvo priskirta Kretingos rajonui.

Netoli Minijos ir ant kalno Utriuose, nuo 1939-ųjų, išlikę du dzotai – rusų tarybinės armijos gynybiniai įtvirtinimai, pastatyti po Ribentropo-Molotovo pakto pasirašymo, ruošiantis karinei invazijai į Lietuvą. Utriuose išlikusios ir senosios, ažuolų supamos kapinės, kuriose dabar stovi nedidelė koplytėlė. Priešais kapines yra neįprastas medinis daugiabutis (buvęs kumetynas). Anksčiau jame veikė kaimo kultūros namai, vėliau – kolūkio kontora, o šiandien gyvena žmonės.

⁷Janina Valančiūtė. Gargždų miesto ir parapijos istorija. – Vilnius, 1998. – 361–362, 364 psl.

⁸Michał Gadon. Opisanie powiatu Telszewskiego w gubernii Kowieńskiej w dawnem Xięstwie Żmujdzkiem położonego. - Wilno, 1846. - Str. 181

⁹Списокъ мировыхъ участковъ и волостей Ковенской губернии: Составленъ в 1870 году. - С. 78

¹⁰Lietuvos apgyventos vietos. - Kaunas, 1923. – 113 psl.

Lapių bibliotekos darbuotojos yra užrašiusios Karolinos Grikštaitės-Lygutienės, Utrių kaime gimusios 1920 metais, prisiminimų:

„Kaime buvo Armalių, Andrijauskų, Berenių, Grikšų, Jenkų, Mažonų, Lygutų, Padroščių, Žvilauskų, Lukauskų, Kuprių, Kundrotų, Karečkų sodybos. Per kaimą ėjo tvora aptverta ūlyčia, susirinkę vaikai mėgdavo ant ūlyčios mušti sviedinį. Senose kaimo kapinėse mano jaunystės metais jau niekas nebuvo laidojamas. Žmonės kalbėjo, kad anksčiau kapinaitėse būdavo laidojami gausių šeimų vaikai, kiti vietiniai, tačiau kryžiai buvo statomi be jokių užrašų. Kapinaitėse buvo palaidota kūlimo metu nutraukta vyro ranka. Tiesa, dvi šeimos – Grikšai ir Staponai, kapinėse turėjo gana dideles, aukštas koplyčias. Kalbėjo, kad kapinaitėse buvo laidojama iki 1920-ųjų, nes Mikoliškių kapinėse ant 1920 metais palaidoto kunigo paminklo yra užrašas: "Aš esu pirmas atgulęs šiose kapinėse".

1944 metais Utriuose gimusi Adelė Skolevičiūtė-Grikšienė prisimena legendą apie garsųjį Utrių akmenį.

„Vienas senas kaimo žmogus yra man pasakojęs keistą istoriją. Jis aiškino, kad ją jau senų senovėje žmonės pasakojo. Toks Kuprys atseit patė matė tą akmenį, nuo kalno vejamą nematomos jėgos judinamos medžio vytelės. Kai vytelė nukrito, akmuo atsistojo toje vietoje, kur ir dabar stovi. Nežinau, tiesa, ar ne, bet esu jaunystėje girdėjusi..“

Utriuose jau pusę amžiaus gyvenanti 1928 metais gimusi Bronislava Tamošauskaitė-Puzneckienė prisimena kitokį savo jaunystės kaimą.

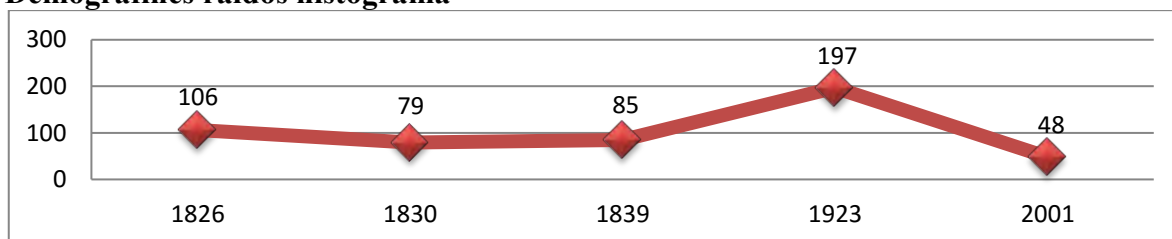
„Daug daugiau sodybų buvo, ir ant kalno, ir pakalnėj. Kundrotai, Lygutai, Mažonai, Grikšai, Žvilauskai, Laukauskiai, Padroščiai, Striaukos gyveno. Kai kurių sodybų vietoj vien medis ar šulinys likęs. Bet vistiek dabar geri laikai, pensiją gaunu, nedaug dirbu. O visą amžių kolūkyje išdirbau. Kontorą dabartiniam kumetyne valijau, buvau lauko darbininkė, pirmasis pirmininkas Griauslys toks buvo. Iš pradžių dykai dirbom, paskui pradėjo duoti sėlenų po 100 kg per metus. Daug darbo buvo, kolūkis nieko neturėjo, šešios moterys turėjom viską spėti, ir vasarojus rišti, ir sodinti, ir ravėti, šienavome lūgnose, drėgmėj tokioj ir ačiū tepasakydavo. Maitintis reikėjo, pririnkdavau rūgštynių, iš vakaro į Klaipėdos turgų išeidavau parduoti. O ir jaunystėj po šokius nesivalkiojau, buvau slūžmergė, nieks į mane nežiūrėjo, puoštis nebuvo kuo.“

1929 metais Utrių kaime gimusi ir iki šiol čia gyvenanti Joana Montrimaitė-Kundrotienė jaunystės kaimą mena šviesiai.

„Šeimoj buvo šeši vaikai – 3 mergos ir 3 vaikai. Tėvukas Juozas Montrimas mirė 1963-aisiais, sulaukęs šešiasdešimt penkių. Kai man buvo šešeri, tėvas nuo Grikšo nupirko 8 ha žemės, iš viso turėjome 12 ha. Patys apsidirbdavome, laikėm po 3-4 karves, 2 arklius, padargų turėjome. Broliai mano Jonas ir Stasys ėjo į Vėžaičius 10 km, dirbo su pirmaisiais traktoriais, „MTS“ juos

vadino. Užėjus rusams, bjauriai buvo, mėtė bombas, bombardavo. Bėgdavom į bunkerį slėptis, bet kartą, kai skeveldra davė į tą bunkerį, visus mus išgainiojo. Rusai buvo tuos bunkerius dar prieš karą pastatę, bet nebespėjo įrengti, vokiečiai juos išgainiojo. Visus kareivius turėjom maitinti, sriubą nešdavom į pamiškę prie jų palapinių. O paskui dar pablogėjo, padargus nuo visų paėmė, kitų ir butus griovė, ardė, vežė medieną į Gargždus kultūrnamius statyti. Su vyru susipažinome šokiuose pas Jankus, Pikteikiuose, Lukauskis Steponas mūsų piršlys buvo. Gargžduos susirašėm, Mikoliškiuose susivenčiavojom.“¹

Demografinės raidos histograma⁶

1) Baudžiavos panaikinimas įtakojo demografinį kaimo augimą 1839-1923 m.

2) Po karo, kaimo dvarinės santvarkos suirimo ir žemės reformos, nuo 1923 m. kaimo įtaka menko.

■ *Istorinės raidos tapatumo ženklai:* Ypatingas landšaftas, vaizdingos apylinkės, Minija, Molotovo linija (tarybinės armijos gynybiniai įtvirtinimai – dzotai), kapinaitės, Utrių akmuo, Gargždų dvaras, baudžiava, kumetynas, kultūros namai, kolūkis, kolūkio kontora, žemės ūkis, gatvinis kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, palei kelį ištisai aptvertos sodybos.

GREIČIŪNAI

Greičiūnų kaime kadaise buvo Bergalės dvaras, kuris sovietmečiu sunaikintas ir vietoje jo iškastas tvenkinys². Senąjį kaimo kraštovaizdį pakeitė sovietiniais laikais užtvenkta Trumpė. Vietinių bei polisiautojų pamėgtas didžiulis tvenkinys su užtvanka turi Greičiūnų tvenkinio pavadinimą. Kaimo praeitį dar saugo ir senosios kapinaitės.

Stanislava Janina Žvilauskaitė-Mižetienė 1932 metais gimė Greičiūnų kaime, ten gyveno, o prieš 24 metus atsikėlė gyventi į Lapius.

„Žinau, kad gimiau savo tėvų namuose Greičiūnuose, pribuvėjai Jokumaitienei padedant. Abu tėvai buvo kilę iš Pikteikių, o Greičiūnuose apsigyveno, kai tėvas tapo eiguliu. Atsimenu gerai tas dvarininkaites. Gyveno mama su dviem dukrom ir jų pusbroliu. Žinau, kad dukras vadino Gilze

¹ Istorinė apybraiža „Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis“, 12-13 psl

⁶ Internetinė enciklopedija (Utriai). Prieiga internete:
<<http://lt.wikipedia.org/wiki/Utriai>>

ir Eba. Jos labai šunis mylėjo, atsimenu tokį mažiuką – Vigrį. Kai jis padvėsė, dvarininkaitės paprašė Naumeckienės, kuri tuo tarpu pas jas tarnavo, šunį palaidoti. Suvyniojo jį į gražiausią staltiesę. Tai paskui ana man pasakojo, kad tą staltiesę susivyniojo, pasikišo po kvartūgu, o šunelį taip palaidojo. Kur dvaro nams stovėjo, dabar eglės telikusios. Gražus buvo anų namas – medinis, gonkos gražiausios, dekoratyviniai augalai augo. Buvo ir klėtis, ir arklidės, karvidės, jauja, daržinė. Dvarininkaitės rengėsi puikiai, gifitūrines bliuzeles turėjo, bet dažniausiai dėvėjo tamsiai. Jie prieš karą jau buvo girdėję, kad rusai pareis, tai turtą parsidavė ir išsikraustė. Žinau, kad net 200 ha žemės valdžiai turėjo palikti. Girdėjau, kad vėliau Vokietijoje tas pusbrolis su viena iš dukrų susiženijo. Dvaro neliko po karo. Ir dabar namuose saugau kai kuriuos daiktus, kuriuos tėvelis nupirko iš dvarininkų – mėsos malimo mašiną, komodą su veidrodžiu, indus gražiausius. Po karo tas pusbrolis su tėvu dar susirašinėjo, kartą ir atvykęs buvo. Atvežė man tokia gražią medinę zylikę, ilgai saugojau ją. Graži vaikystė buvo. Atsimenu, kaip mama nupirko geležinę lėlės galvą – didžiausias įvykis. Lėlės galva nudažyta buvo, su akytėm, lūpytėm, skruostais. Mama pasiuvo liemenį, kojas, rankas, drabužėlių. Su drauge, kuri dabar Utriuose gyvena, Staponiene, ir vystėmė lėlę, ir lingavome, ir į kiemą vedėme pasivaikščioti. Tėvas prižiūrėjo mišką, o kartais į svečius su arkliais atvažiuodavo toks prokuroras, pažiūrėti, ar gerai miškų ūkis tvarkomas. Prokuroro dukra kartą atsivežė tikrą, didžiulę lėlę. Ją palenkus, iš burnos sklisdavo garsas: „Aaa“. Atrodė tikras stebuklas. Nors man tik 11 metų buvo, prisimenu, kad rusai užėjo, paskui vokiečiai, tada vėl rusai, blogai buvo. Troba net virpėdavo, kai antskrydžiai buvo. Bėgdavom per laukus į bunkerius, buvom ir prie upės patys tokį išsikasę, su durikėmis į upę. Užėjo rusai, apsistojo pas mus, kiaulę nušovė. Liko du maži paršiukai, tai pasakė: „Dar turit, užaugs“. Bjaurūs tie rusai buvo, šiko čia pat troboj, paėmę pelenų iš krosnies užbarstydavo ir vėl sėdės. Atmenu, kai devyni kariai užėjo, atsinešė didžiausią bidoną nestiprios degtinės, nebaigusios rūgti, tokį liurlioką. Prisigėrė, dainavo, o paskui šaudyt ėmė – į žibalinę lempą, į sienas. Dar keistai man labai atrodė, kad jie sviestą be nieko valgo – sūriu vandeniui tik užsigerdami. Ir lašinius grynus, be nieko. Prisiėdavo ir vemdavo čia pat, tada vėl pelenais užbarstydavo. Ėjo ir ėjo anie, nebeapsikentėme. Ėmėm visą maistą slėpti po pamatais, sukišdavom, akmenim uždėdavom, niekas nesuprasdavo. Po karo visus padargus atėmė, paliko kaip stovim. Kai paaugau, dalyvaudavau visur, kur tik kas vyko. Jaunimas į gegužines sueidavo Mikoliškėse, prie Bronišo dvaro, prie kelio, kur Varnelienės mama Butkienė gyvena. Berželiais aikštelę papuošdavo, šokdavom dienos laiku. Saulė leidžiasi – namo. Paskui Lapių mokykloje šventes surengdavo, vaidinimus. Atsimenu, kaip kolūkio laikais kartą į Lapių šokius užėjo miškiniai. Nukabino nuo sienos Leninino, Stalino paveikslus ir sudegino sakydami: „Žiūrėkit, kaip jūsų Stalinas tėvelis dega“. O tada visiems liepė šokti be perstojo visą valandą, polkos ritmu. Buvo ir

sunku, ir baisu. Tėvas griežtai mus laikė, buvo autoritetas. Laikraščius dažnai skaitydavo, tai užtekdavo jam pažiūrėti pro laikraščio skiautę tokiu žvilgsniu, viskas aišku būdavo, augom drausmingi. Pirmiausia pasižerk, pasimelžk, susitvarkyk, tada į šokius gali eiti. Eidavome į Mikoliškių bažnyčią, bet vėliau tėvo kojos buvo silpnos. Tai tada kiekvieną sekmadienį, vidurdienį, tėvas šaukdavo: „Vaikai, prie poterių“. Ateidavom ir kaip priklausom visas Šv. Mišias perskaitydavo – su visais atsiklaupimais, atsisėdimais. Tėvas nepijokas buvo, bet jei kokie giminaičiai atvažiuodavo, atidarydavo pusbutelį. Būdama 24 metų, susiženijau. Vyras malūne dirbo, arklius šerė, malė visą laiką, grūdų džiovyklą prižiūrėjo. Ne prie mokslų, bet geras darbininkas. Nors buvo sunkus laikas, nebuvo pinigų, prekes su talonais, vietoj algos atveždavo į kiną, parodydavo ir džiauškis, kažkaip sukomės. Savo pasisėdavom, užaugindavom, parduodavom. Gerai, kad malkom nereikėjo rūpintis. Prie eigulio gyvendami, prisipjaudavome.¹

- Istorinės raidos tapatumo ženklai: Žvelsa, Trumpė, Bergalės dvaras, senosios kapinaitės, karas, sovietmečiu užtvinkta Trumpės upė, žemės ūkis, gyvulininkystė, kolūkis, tradicinė medinė kaimo architektūra.

PAŽVELSIS

Šiandien savo pirmąją reikšmę ir svarbą praradęs Pažvelsis, praeityje buvo didžiausias apylinkių kaimas, skaičiuojantis šimtmečių istoriją. Istorikai mano, kad yra pakankamai geografinių ir archeologinių duomenų, kurie duoda pagrindą tikrinti, ar Kuršo vyskupo dokumentuose apie 1253 m. Kuršo žemės šiaurinių ir pietinių sričių dalybas, pirmą kartą yra paminėtas Pažvelsio kaimo pavadinimas. XIII a. dokumentuose šalia Kartenos ir Gargždų nurodyta neidentifikuota vietovė "Pretzitwe" greičiausiai yra Pažvelsis.

Anapilin jau iškeliavusi, 1909 metais gimusi pažvelsiškė Zuzana Žiliūtė-Jonikienė paliko ranka užrašytą vaikystės prisiminimų apie Pažvelsio kaimą.

„Pažvelsio kaime yra buvę 60 sodybų, gyveno pasiturintys ūkininkai. Kaimas garsėjo ne vien dainoriais, pasakoriais, dievdirbiais, gražiom sodybom, bet ir gerbiamu poetu Butkų Juze. Ūkininkai rengdavo vakarėlius su žaidimais, vaidinimais. Mūsų sodyba buvo prie Trumpės upelio ant pat kalno krašto, qžuolų, maumedžių, alyvų apsupta, pakalny šaltinis tekėjo, lankoje prūdas gluosniais apsodintas, o vidury prūdo – vandens lelijos. Pakelės buvo pilnos smūtkelių, pas kožną ūkininką kieme – kryžius. Buvo ir Žalakinės malūnas. Užėjus kolektyvizacijai žmonės neteko gyvulių, padargų, subendrino visas žemes, vėliau melioracija, trėmimai į Sibirą, paskui visus suvarė į gyvenvietes, nustūmė su buldozeriais pastatus, nurovė sodnus.“

¹ Istorinė apybraiža „Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis“, 14-15 psl.

1937 m. Lietuvos kalnuotumo ir nuotakumo žemėlapis.

Pažvelsyje gyveno ir kūrė dievdirbiu vadintas liaudies meistras Jonas Jucys. Dievdirbio anūkas Pranas Jucys, gimęs 1929 metais, gyvena Gargžduose. Jis išsaugojo šiltų prisiminimų apie senolį.

„Senolis jumoro megėjas buvo. Sakydavo: "Dirbau Joną, bet žalias medis buvo, persprogo, beišėjo Barbora". Buvau septynerių, kai, eidamas 91 metus, jis mirė. Ans buvo savamokslis, bet nuo jaunystės daugelį darbų mokėjo, pečius mūrijo. Turėjo įsirengęs darbo vietą, tame pačiame kambaryje ir miegojo. O kartais pakviesdavo mane užteiti. Įeini, jau jis ant stalo bus

supjaustęs tokius pyragiukus gabaliukais, vaišina. Klėtyje turėjo ir savo sandėliuką įsirengęs, kur įrankius, dažus dėjo, mums ten nė įeiti nebuvo galima. Sodyba buvo palei upalį, atkalnėje, senoliui priklausė 3 ha žemės. Atsimenu, kad pavasarį, vos tik sniegą nuleisdavo, kožną anksty rytą senolis eidavo į tą upelį praustis. Aš ir gimiau troboje, kurią senolis pats 1870 metais buvo pastatęs. Dabar toje vietoje, kur troba stovėjo, kelias eina, 1974 metais melioratoriai pasidarbavo."

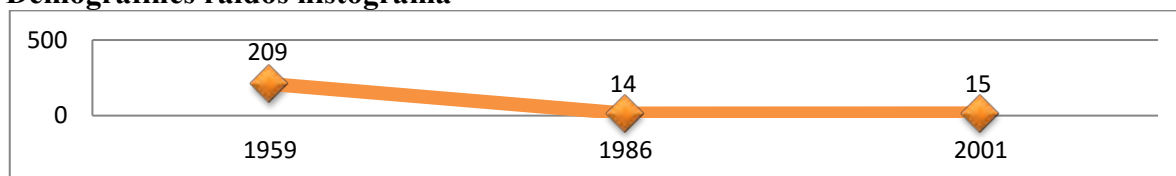
Savo vaikystės Pažvelsio kaimą giedrai prisimena ir 1932 metais gimusi mokytoja Regina Butkutė-Kuneikienė.

„Mano tėveliai Vincentas Butkus ir mama Elena Putriutė-Butkienė gyveno gana pasiturimai. Tėvų namai buvo neoficialus Pažvelsio kaimo centras, nes jie buvo šviesūs, išsilavinę žmonės. Tėvas rusų kalba buvo baigęs Palangos progimnaziją. Visą gyvenimą tėvelis buvo Mikoliškių bažnyčios maršalka, mama bažnyčios chore dainavo. Tėvai Pažvelsyje organizuodavo klijimo teatrą, patys režisavo įvairiausių veikalus. Klijime, pas Vaišvilus, ant kalnelio, berželiais išpuoštoje daržinėje susirinkdavo žmonės, o mes vaidindavome. Mokiau kaimo mergaites šokti. Mes net tarantelą (aut. past.: itališkas šokis) šokom – batus įsitaisėm, pasisiuvom ispaniškų rūbų. Vokiečių metais, ant mūsų klasės sienų Pažvelsyje, buvo iškabintos nuotraukos su Rainių žudynių fotografijomis. Nežinau, kodėl reikėjo vaikams rodyti nupjautus liežuvius, išbadytas akis, nuplikytus kūnus."

Poetas Butkų Juzė 1893 metais gimė Pažvelsyje. Laisvomis nuo ganiavos valandėlėmis, lietuviškai mokė kaimo vaikus. Apie save jis yra sakęs: *„Aš esu paprastas kaimo dainius. Darbo ir prakaito gyvenime vargdamas, imu dainai žodį ten, kur gražiausioji Lietuvos dalis, kaimo žmonės purvą braido, sunkiausių darbus dirba, ir sunkiausiai, paneigti ir skriaudžiami, duonele užsipelno, o neturi balso."*¹

1949-ais Pažvelsio kaime, pas Antaną Vaišvilą, įsteigta biblioteka, tuomet vadinta „Mūsų tėvynės“ kolūkio biblioteka-skaitykla².

Demografinės raidos historigrama^{11/12}

- **Istorinės raidos tapatumo ženklai:** Trumpė, didžiausias apylinkių kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, kryžiai sodybose, poeto Butkų Juzės gimtinė ir sodyba, dievdirbys Jonas Jucys, Slušnio malūnas, pasiturintys ūkininkai, teminiai vakarėliai, klijimo teatras daržinėje, dainos, šokiai, destruktinis kolektyvizacijos poveikis, kolūkiai, biblioteka-skaitykla, melioracija, trėmimai.

¹ Istorinė apybraiža "Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis", 14-15 psl.

¹¹ Pažvelsis. Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija, T. 2 (K–P). Vilnius, Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1968, 805 psl.

¹² Pažvelsis. Tarybų Lietuvos enciklopedija, T. 3 (Masaitis-Simno). - Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1987, 338 psl.

1.2. Istorinės raidos apžvalgos išvados

Istorinės raidos apžvalgos išvados suformuotos bendrų vietovės tapatumo ženklų visumos pagrindu. Tapatumo ženklai skiriami į 5 skirtingos specifikos sekcijas. Šiose kitonišką vietos identiteto visumos pusę refleksuojančiuose sekcijose išdėstyti, analizės metu iškristalizuoti, tapatumo ženklai vizualizuoja Lapių vietovės istorines ištakas bei šaknis. Bet kokio istorinę atmintį savyje talpinančio objekto perspektyvinės plėtros ir tvarkybos privalomoji sąlyga – išlaikyti tą atmintį ir integruoti ją į formuojamos plėtros viziją kaip praturtinančią, įprasminančią, raidos ir nuoseklumo pajutimą bei semantinę vertę suteikiančią ir bendrą kokybę pakeliančią aplinkybę.

■ Bendras Lapių vietovės istorinės raidos identitetas (tapatumo ženklai):

GAMTA

- Išraiškingas kraštovaizdis, vaizdingos apylinkės, vandeningosios Minijos ir srauniosios Žvelsos upių lankos, Minijos senvagės, Trumpė, Gerdaujė, sovietmečiu užtvenkta Trumpės upė, Pilalės piliakalnis, Didžiojo Dyklaus piliakalnis, Sausdegių (Sausdegymės) piliakalnis, piliakalnis su gilia dauba (sankirtos su dabartiniu Lapių keliu vietoje).

SANTVARKA IR POLITIKA

- Baudžiava, Gargždų dvaras, Lapių dvaras, Bergalės dvaras, kaimai, kumetynai, ponai, vargingi kumečiai, žemės reforma, pasiturintys ūkininkai, Molotovo linija (tarybinės armijos gynybiniai įtvirtinimai – dzotai), karas, sovietinė okupacija, sovietizacija, trėmimai, partizaninis pasipriešinimas, destruktinis kolektyvizacijos poveikis, kolūkiai.

URBANISTIKA IR ARCHITEKTŪRA

- Neolito epochos gyvenvietė, senosios kaimų kapinaitės, mediniai dvarų pastatai, dideli gražūs dvaro vartai, liepų alėja, gatvinis-rėžinis kaimas, plačiai pasklidęs vienkiemis kaimas, tradicinė medinė kaimo architektūra, šiaudiniai keturšlaičiai stogai, maži langai, palei kelią ištisai aptvertos sodybos, kryžiai sodybose, vandens malūnai, tarybinės armijos gynybiniai įtvirtinimai (dzotai), melioracija, suardytos kaimų planinės struktūros bei architektūros tradicijos, taisyklingo plano sovietinis išplanavimas, sovietų epochos visuomeniniai ir mūriniai gyvenamieji pastatai.

UŽSIĖMIMAI IR VEIKLOS

- Arklininkystė, karvių veisimas, kiaulinkystė, kalvystė, žemės ūkis, grūdinių kultūrų malimas, dievdirbystė, drožyba, literatūra ir menas.

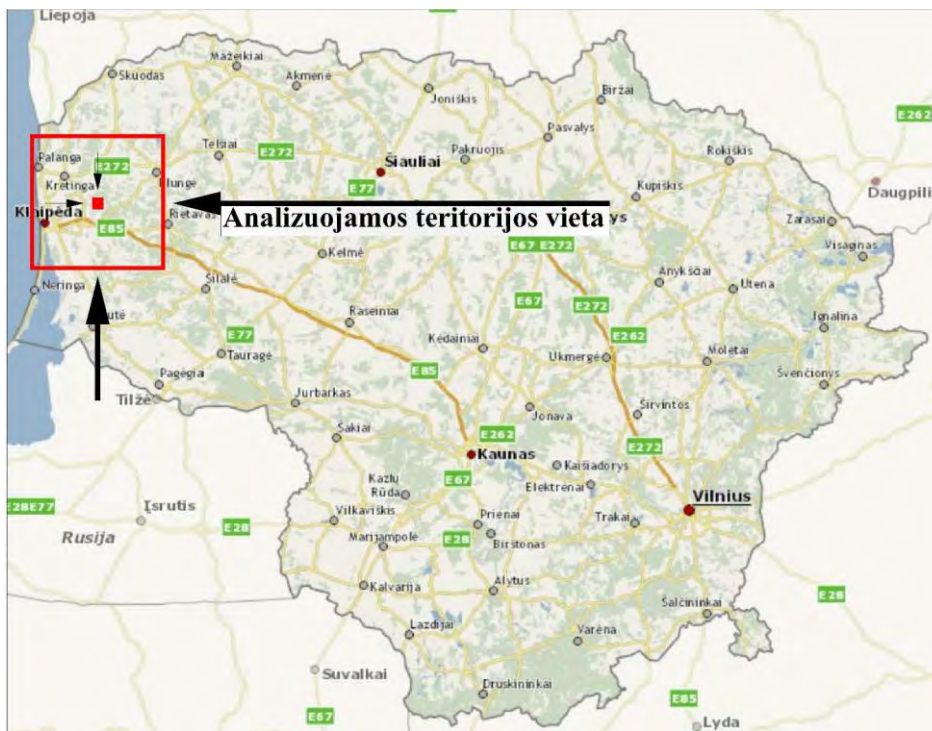

KULTŪRA

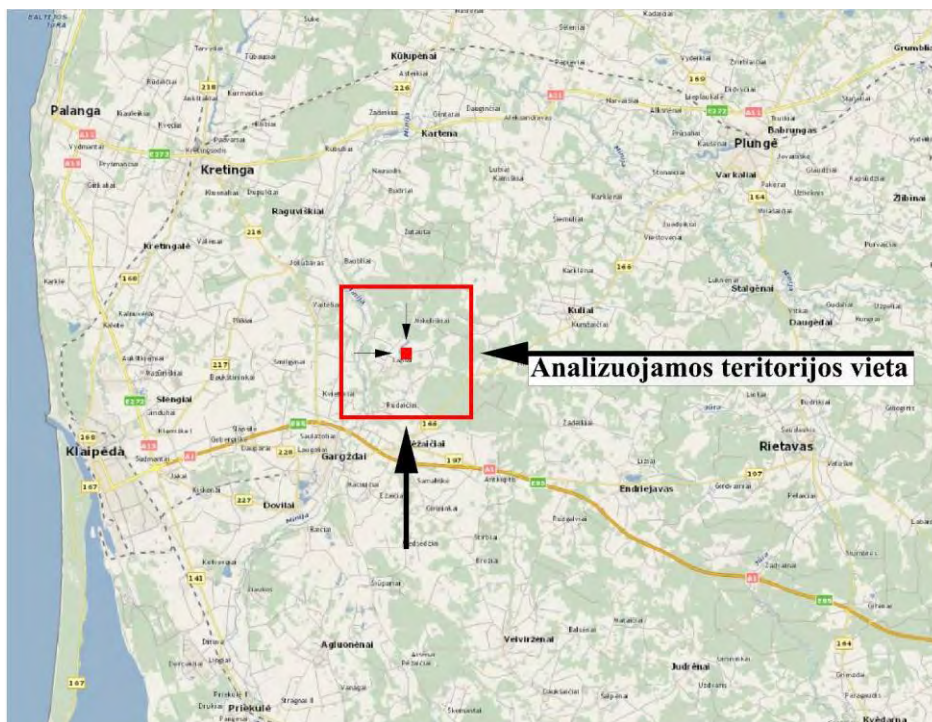
- Mokykla, biblioteka-skaitykla, kultūros namai, pasivažinėjimai kinkytais arkliukais, gegužinės, muzika, šokiai, dainos, teminiai vakarėliai, klijavimo teatras daržinėje, pasakojimai ir legendos, semantinės prasmės akmenys, poeto Butkų Juzės gimtinė ir sodyba, dievdirbys Jonas Jucys.

II. ESAMOS PADĖTIES ANALIZĖ

2.1. Analizuojamos teritorijos regioninė padėtis ir potencialas

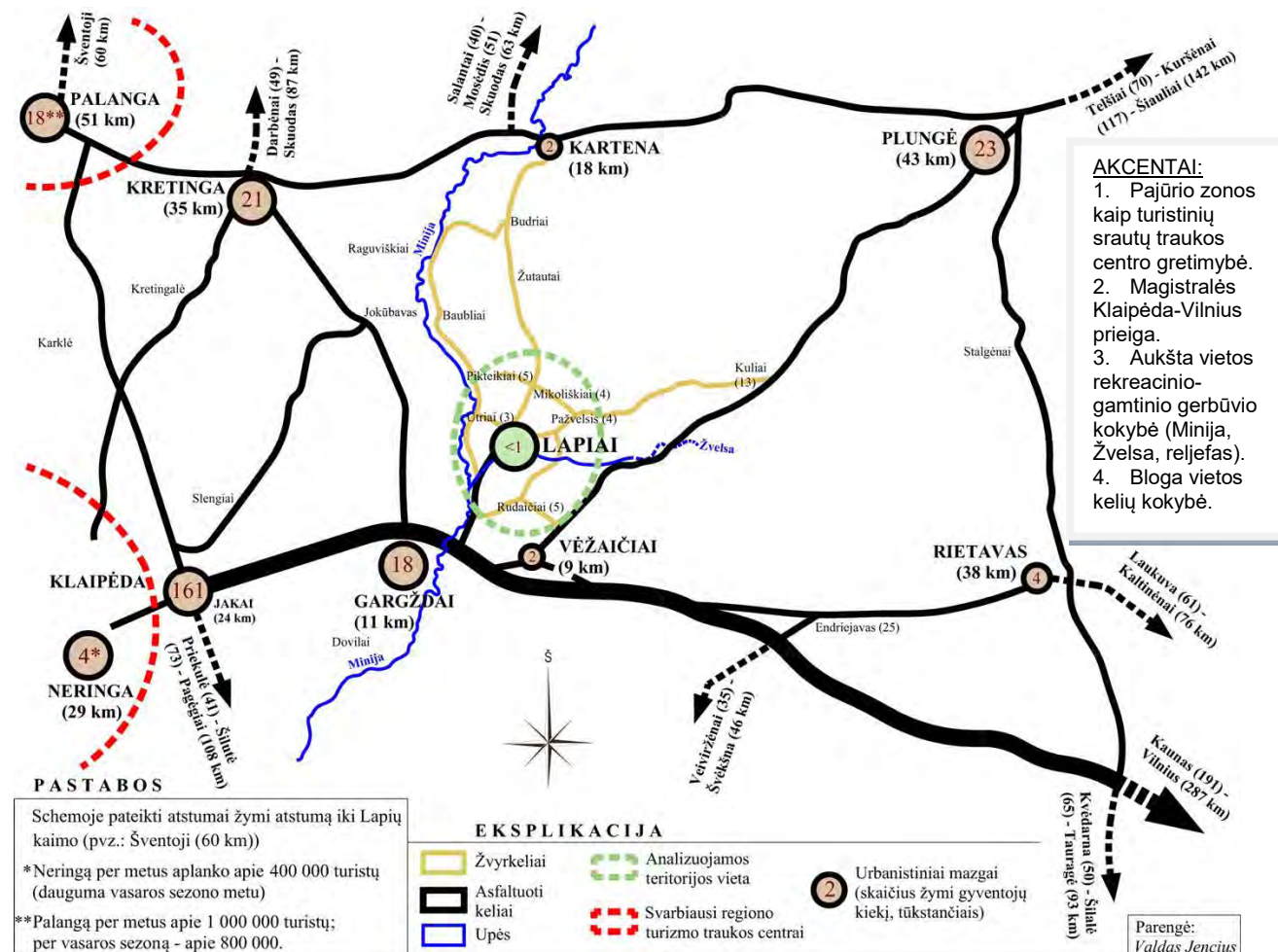
Situacijos schema nacionaliniame kontekste.

Situacijos schema regioniniame kontekste.

Analizuojama teritorija yra Klaipėdos rajono savivaldybėje, Vėžaičių seniūnijoje. Ribojasi su Kretingos rajono savivaldybės teritorijos ribomis. Vietovė išsidėsčiusi automagistralės Klaipėda-Vilnius prieigose. Nuo Gargždų miesto nutolusi apie 11 km, nuo Klaipėdos – apie 25 km (30-40 minučių kelio). Vieta paranki turistinių srautų judėjimo atžvilgiu. Lapių kadastrinei

vietovei priskiriami 7 kaimai: Lapiai, Rudaičiai, Žvelsenai, Greičiūnai, Utriai, Pikteikiai, Pažvelsis. Teritorija priskiriama Lapių bendruomenės centrai.

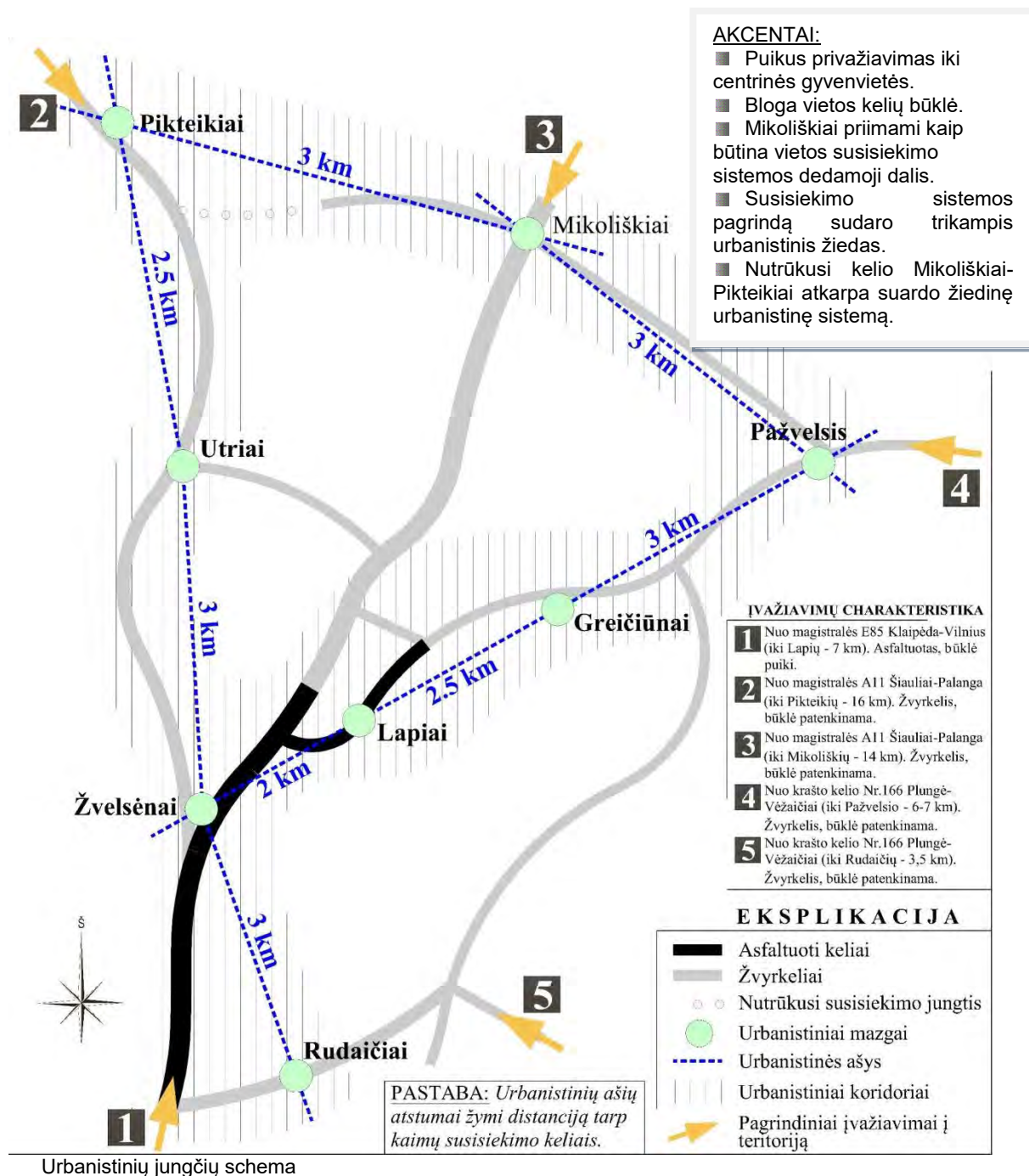
Susisiekimo ir demografinės aplinkos schema regioninės padėties kontekste.

Lapių apylinkės išsidėsčiusios patogioje geografinėje vietoje tiek gamtiniu tiek ir susisiekimo atžvilgiais. Teritoriją riboja ir skaido dalimis vaizdinga Minijos upė, sraunioji Žvelsa, o taip pat ir Trumpė. Apylinkėse gausu piliakalnių bei slėnių, rėminamų išpūdingomis kalvomis ir šlaitais. Lapiai pasiekiami rajoniniu keliu Vėžaičiai-Mikoliškiai-Kartena (Nr.2222). Patogus asfaltuotas kelias tęsiasi tik iki Lapių kaimo. Toliau, Mikoliškių kryptimi ir iki pat Kartenos tęsiasi žvyrkelis. Susisiekimo su kitais Lapių apylinkių kaimais sistemoje taip pat dominuoja žvyrkeliai (Rudaičių ir Pikteikių keliai). Vietovė yra nacionalinės turistinės svarbos pajūrio zonos kaimynystėje. Didžiausi Palangos, Klaipėdos bei Neringos turistų srautai atvyksta automagistrale E85, kurios pašonėje ir išsidėstę savo gamtiniais rekreaciniais ištekliais turtingi Lapiai.

2.2. Vietovės urbanistinė struktūra

Lapių bendruomenės centro teritoriją sudaro 7 kaimai, į kuriuos šios studijos kontekste ir koncentruojamas fundamentinis analitinis dėmesys. Tačiau vertinant susisiekimo sistemą, urbanistinius mazgus bei jų išorinius ryšius, tenka priimti domėn kai kurias už studijos objekto ribų esančias teritorijas ir urbanistinius darinius. Mikoliškių kaimas nepatenka į studijos objekto

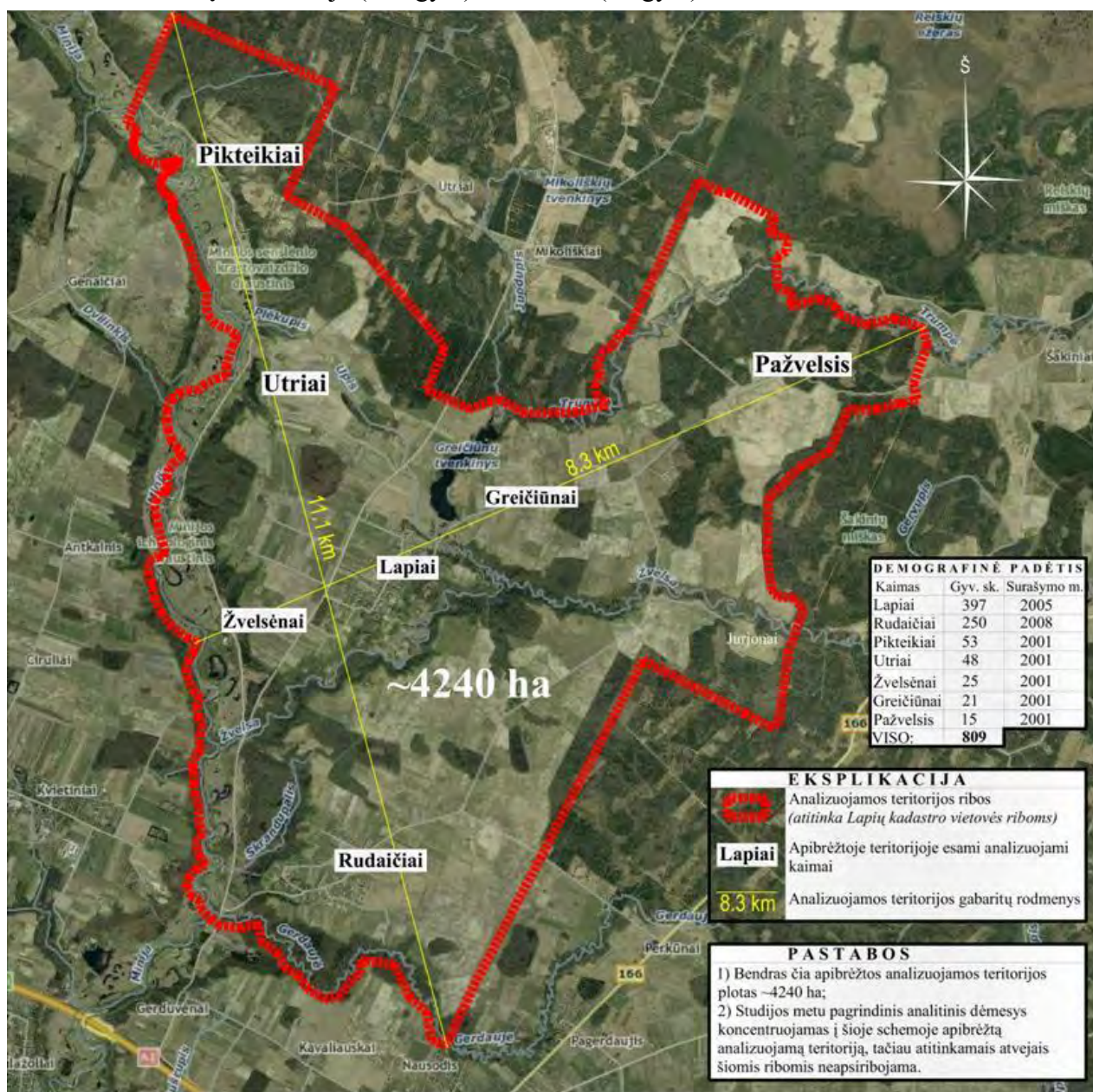
teritorines ribas, tačiau ši gyvenvietė yra vietos tolygaus kaimų išsidėstymo trikampio formos linijiniame išplanavime sistemos sudėtinė dalis. Kaimai vienas nuo kito nutolę panašiais atstumais (2-3 km). Trikampės urbanistinių mazgų plano struktūros nuošalėje yra vienintelis Rudaičių kaimas. Schemoje pavaizduota Rudaičių urbanistinė ašies linija gali būti vaizdžiai palyginta su aitvaro virvele. Visos kitos teritorijos patenka į trikampio žiedo struktūrą, kurio svarba ir yra didžiausia vietos susisiekimo sistemos kontekste. Susisiekimo kokybė išspręsta tik iki Lapių kaimo, kur nutiestas asfaltuotas kelias. Visos kitos teritorijos privažiuojamos žvyrkeliais. Kelias Mikoliškiai-Pikteikiai nutrūksta vidurkelyje, taip nutraukdamas susisiekimo sistemos grandinę trikampiam žiede. Ši vieta priimama kaip didžiausias vietos susisiekimo sistemos defektas.

2.3. Analizuojamos teritorijos apibrėžtis

Analizuojami 7 Lapių bendruomenės centrai priklausantys kaimai (Lapiai, Rudaičiai, Žvelsėnai, Greičiūnai, Utriai, Pikteikiai, Pažvelsis) esantys Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje, Vėžaičių seniūnijoje. Kaimai priskiriami trimis skirtingoms seniūnaitijoms:

- ▶ Lapių seniūnaitija (561 gyv.): Lapiai, Greičiūnai, Pikteikiai, Utriai ir Žvelsėnai;
- ▶ Rudaičių seniūnaitija (250 gyv.): Rudaičiai;
- ▶ Tilvikų seniūnaitija (283 gyv.): Pažvelsis (15 gyv.) ir dar 4 kiti kaimai.

Analizuojamos teritorijos apibrėžties schema

Toliau analizuojami čia apibrėžtoje teritorijoje esantys kaimai ir jų visuminė infrastruktūra: individualiai apžvelgiama bendra kaimų situacija, selekcionuojami ir aprašomi svarbiausi kaimų urbanistinės sąrangos elementai (visuomeniniai, komerciniai bei kiti svarbūs objektai), apžvelgiami architektūrinės aplinkos ypatumai, atraktyvūs arba potencialiai atraktyvūs gamtiniai rekreaciniai resursai.

2.4. Lapių kadastro vietovės kaimai

LAPIAI

Lapiai yra Lapių seniūnaitijos centrinė gyvenvietė. Kaime gyvena 397 gyventojai.

Dėl vaizdingų apylinkių Lapiai vadinami mažąja Lietuvos Šveicarija. Pietrytiniu kaimo pakraščiu teka Minijos intakas stačiaskardė Žvelsa, rytiniu – Žvelsos intakas Trumpės upelis, vakarinį kaimo pakraštį rėmina Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis, iš šiaurės – Greičiūnų tvenkinys. Dešiniajame Žvelsos krante stūkso legendomis apipintas Lapių piliakalnis. Dauboje plyti Lakštingalų slėnis. Per kaimą driekiasi rajoninis kelias (Nr.2222) iš Kartenos, kuris tęsiasi iki magistralinio kelio Klaipėda-Vilnius (E85). Asfaltuota tik šio kelio dalis vedanti nuo Lapių iki automagistralės. Lapius su Kartena jungia žvyrkelis.

Veikia Klaipėdos rajono Lapių pagrindinė mokykla su vienintele Klaipėdos rajone specialiųjų poreikių vaikų grupe, kraštotyros muziejumi, mokinių bendrabučiu, yra bendruomenės centras, biblioteka, kultūros namai, medicinos punktas, paštas, medžio apdirbimo ir rąstinių namelių statybos bendrovė, vystomas kaimo turizmo verslas, yra 2 pirtys, nuomojamos baidarės. Lapiuose veikianti kaimo bendruomenė pasižymi kaip viena aktyviausių ir produktyviausių Klaipėdos rajono bendruomenių.

RUDAIČIAI

Rudaičiai yra antras pagal gyventojų skaičių kaimas Lapių apylinkėse. 2008 metų duomenimis čia gyvena 250 gyventojų. Rudaičius nuo centrinės gyvenvietės – Lapių, skiria ~4 km automobilių keliais, iki Vėžaičių ~6 km. Kaimas pasiekiamas nuo Lapių krypties rajoninio kelio Nr.2222 atsišakojusios Gerdaujos gatvės. Apie šią kalvoką privažiavimo žvyro dangos gatvę ir susiformavę Rudaičiai. Gerdaujos gatvės tęsinys veda Pažvelsio, Gerduvėnų bei Lapių kryptimis. Rudaičiai priklauso Rudaičių seniūnaitijai (daugiau kaimų šioje seniūnaitijoje nėra).

Rudaičiai susiformavę tarp dviejų didelių piliakalnių:

- Pietuose Gerduvėnų piliakalnio, anksčiau vadinto Sausdegymės. Piliakalnis užžėlęs Gerdaujos mišku. Čia teka Gerdaujės upelis.
- Šiaurės vakaruose Didžiojo Dyklaus piliakalnio bei šioje vietoje esančio Skrandupalio upelio.
- Šiaurės ir Rytų kryptimis plyti pievos ir dirbamos žemės plotai.

Šiaurinėje ir pietinėje Rudaičių kaimo pusėse išlikusios maro kapinaitės. Kaime esantis žvyro karjeras vadinamas Sidabrinės kalnu, o šalia jo plyti Sidabrinės pievos. Rudaičių pasididžiavimas – Antano Jaso žirgynas.

PIKTEIKIAI

Abipus, sulig Minijos upe, Kartenos kryptimi tystančio žvyro dangos rajoninio kelio Nr.2230 susiformavęs gatvinės-vienkieminės struktūros Pikteikių kaimas. Visa gyvenvietės teritorija patenka į Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinį. Čia įsikūrę 53 gyventojai. Apylinkėse kalbama, kad Pikteikiuose gyvena geriausiai bendruomeniškumą išsaugoję žmonės. Sutvarkytos ir prižiūrimos dvi senosios kapinaitės. Išlikę Molotovo linijos gynybiniai įtvirtinimai – dzotai. Kaime yra Stasio Kuprelio sodyba su dviem atraktyviais monumentais. Pikteikiai yra ribinis Klaipėdos rajono kaimas, už kurio prasideda Kretingos rajonas. Kaimas priklauso Lapių seniūnaitijai. Gretimame Utrių kaime, žiemą, ant Minijos šlaito įrengiama slidinėjimo trasa.

Principinis kaimo struktūros pjūvis (iš rytų į vakarus):

- Miškingas šlaitas rėminantis kaimą iš rytų.
- Kelias, abipus kurio išsidėsčiusios vienkieminės sodybos.
- Žemumų pievos, Minijos upės kilpos ir jų prieigos.

ŽVELSĖNAI

Iš Lapių plento išsukus į rajoninį žvyrkelį besidriekiantį vaizdingo Minijos kraštovaizdžio apylinkėmis pirmasis sutinkamas kaimas yra Žvelsėnai. Tai senas gatvinis-rėžinis kaimas, kurio rėžių žymės ir kaimo struktūra yra išlikusi ir šiandien. Kaimas priskiriamas Lapių seniūnaitijai. Nors šiandien jo teritorinės apibrėžties arealas apima ir atokesnes teritorijas, kuriose esama paskirų vienkieminių sodybų, visgi kaimo branduolys susitelkęs senojoje gatvinėje erdvėje. Žvelsėnai išsidėstę išskirtinai turiningoje gamtinėje aplinkoje. Čia esama stačios miškingos kalvos rytuose, bei plačios Minijos upės vakaruose. Minijos slėnyje esama net keletos raišių ir vaizdingų senvagių. Žvelsėnai patenka į Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinį. Kaime gyvena 25 žmonės. Bene žymiausias vietos objektas tiek architektūrinio ansamblio, tiek ir kultūrine prasmėmis – etnografinė Antano Bučio sodyba „Sena troba“. Atokiau nuo pagrindinės gatvės, ant kalvos, buvusioje Lyguto sodyboje, kurioje kaimo vaikai mokėsi poterių, įsikūrusi dar viena patraukli kaimo turizmo sodyba „Žvelsynė“. Čia šeimininkauja aktyvus vietos verslininkas ir filantropas Gediminas Juozapaitis. Žvelgiant nuo pagrindinio Žvelsėnų kelio, ant vaizdingos rytinės kalvos, įsikūrusi trečioji Žvelsėnų kaimo turizmo sodyba „Slėnis“.

UTRIAI

Utriai – nedidelis kaimas išsidėstęs tarp kalvų grandinės ir jos užribių rytuose bei Minijos upės vingių vakaruose. Nors Utrių centrinė dalis susiformavusi išskirtinai rytinėje vietos rajoninio kelio pusėje, visgi gatvinė-vienkieminė planinė struktūra apima ir kelią kitapus rytinės kalvos, kur esama daugiau gyvenamųjų sodybų bei ūkinių statinių. Utriai, kaip ir aplinkiniai Minijos regiono kaimai, susiformavę ypač vaizdingoje gamtinėje aplinkoje. Teritorija patenka į Minijos senslėnio

kraštovaizdžio draustinio ribas. Minijos vingiai ties Utriais sukuria raiškius, rekreacine prasme vertingus bei atraktyvius slėnius, kuriuose kultivuojama gamtinio poilsio veikla. Netoliese Utrių autobusų stotelės esantis slidinėjimo kalnas, su užsikėlimo įranga, aktyviai naudojamas žiemos sporto ir pramogų entuziastų snieguotuaju metų laiku. Čia planuojama komercinių viešojo rekreacinio pobūdžio objektų statyba, kurią įgyvendinus vieta taptų pagrindiniu paminijo apylinkių traukos centru. Utriuose yra 48 gyventojai. Kaimas priskiriamas Lapių seniūnaitijai.

GREIČIŪNAI

Greičiūnai – retai apgyventas vienkieminis kaimas. Kaimas priskiriamas Lapių seniūnaitijai. Čia gyvena 21 gyventojas. Yra viena kaimo turizmo sodyba, išlikusios senosios kapinaitės su valstybės saugomais koplytstulpiais. Kadaisė čia buvosio nedidelio Bergalės dvaro neliko nė pėdsako. Senąjį kaimo kraštovaizdį pakeitė ir sovietiniais laikais užtvėnkta Trumpė. Šiandien vietinių ir poilsiautojų pamėgta Greičiūnų užtvanka yra reikšmingiausias kaimo tapatumo ženklas.

PAŽVELSIS

Pažvelsio kaimas priskiriamas Tilvikų seniūnaitijai. Čia gyvena 15 gyventojų. Svarbiausia kaimo įžymybė – poeto Butkų Juzės gimtinę žymintis kaštonas bei memorialinė atminimo vieta. Pažvelsyje, ant Trumpės upelio kranto, išlikusios sunkiai įžvelgiamos, kadaisė stovėjusio vadinamojo Slušnio malūno liekanos. Galima prisiminti, jog anksčiau tai buvo didžiausias apylinkių kaimas, skaičiuojantis šimtmečių istoriją. Šiandien kaimo urbanistika visiškai sunykusi. Vietovėje absoliučiai dominuoja gamtinė aplinka ir žemės ūkio naudmenos.

MIKOLIŠKIAI

Nors Mikoliškės ir nepatenka į Lapių kadastro vietovės, Lapių bendruomenės centro ir į čia analizuojamos teritorijos ribas, visgi šis, Kretingos rajono savivaldybei priklausantis kaimas yra ypač svarbus regioninis urbanistinis elementas:

- Lapių apylinkių kaimai priklauso Mikoliškių parapijai. Šių kaimų žmonės lanko Mikoliškių bažnyčią, čia krikštijami vaikai, organizuojamos vestuvės bei laidotuvės. Žmonės laidojami Mikoliškių kapinėse.
- Mikoliškės yra sudėtinė, vietinės Lapių apylinkių vietovės, dviračių ir autoturizmo žiedo dalis.

2.5. Architektūrinės ir urbanistinės aplinkos ypatumai

ARCHITEKTŪRA

- *Tradicinė kaimo architektūra.* Nors kaimiško stiliaus pastatų apylinkių kaimuose nėra daug, tačiau šis stilius idealiai pritampa prie vietos reljefo bei gamtinio kraštovaizdžio.

Tradicinę sodybą sudaro 1-2 aukštų gyvenamasis namas ir ūkiniai trobesiai. Dauguma pastatų mediniai, dvišlaičiais stogais. Soduose auginami tradiciniai vaismedžiai ir kiti augalai, o taip pat ir introdukuotos rūšys, kurių ne visos atitinka istorinę vietos tradiciją, dera ir harmoningai komponuojasi natūraliame gamtiniame kraštovaizdyje bei antropogenizuotoje aplinkoje.

- *Sovietinės architektūros paveldas.* Sovietmečio statybos mediniai trobesiai, silikatinių plytų mūro netinkuotų gyvenamųjų pastatų bei didelio mastelio ūkinių pastatų architektūra sudaro vietos architektūrinio karkaso pagrindą. Stilius atgyvenęs moraliai bei fiziškai, nepasižymi estetiniu atraktyvumu, eklektiškai disonuoja su gamtiniu kraštovaizdžiu bei pavieniais tradicinės kaimo architektūros artefaktais.
- *Smulkioji architektūra.* Etnografinė mažosios architektūros raiška puikiai dera gamtinėje arba tradicinėje kaimiškoje kultūrinėje aplinkoje, tuo tarpu sovietinės architektūros dominuojančioje erdvėje, susidaro stilistinio disonanso efektas.
- *Šiuolaikinė architektūra.* Šiuolaikinės architektūros raiška vyksta tradicinės kaimo architektūros stiliaus principais. Skiriasi tik artumo kaimiškajam stiliui laipsnis (priklauso nuo medžiagų, mastelio bei formos pasirinkimo ir išpildymo kokybės). Išliko dominuojanti tradicinės kaimo architektūros kultūra. Seni pastatai restauruojami, sunykę atstatomi, o nauji statomi laikantis tradicinės vietos architektūros principų. Tokiu būdu išsaugoma didžiausia kaimo architektūrinė vertybė – stilistinė visumos vienybė.

URBANISTIKA

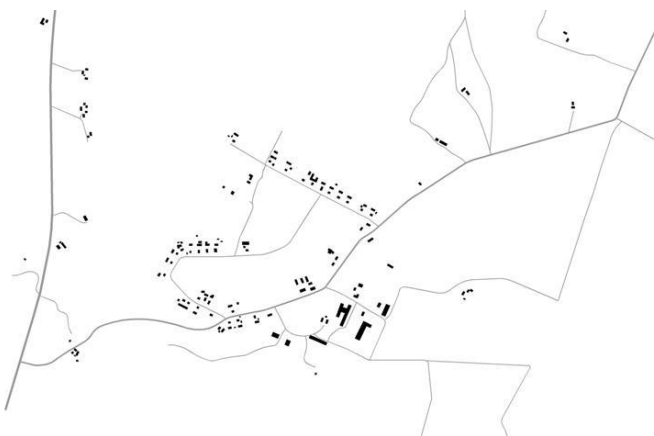

Lapiai. Dominuoja sovietinio suplanavimo taisyklinga plano struktūra.

Utriai. Kaimas pasižymi gatvinio – vienkieminio tipo plano struktūra.

Greičiūnai. Menkai urbanizuotas vienkieminis kaimas.

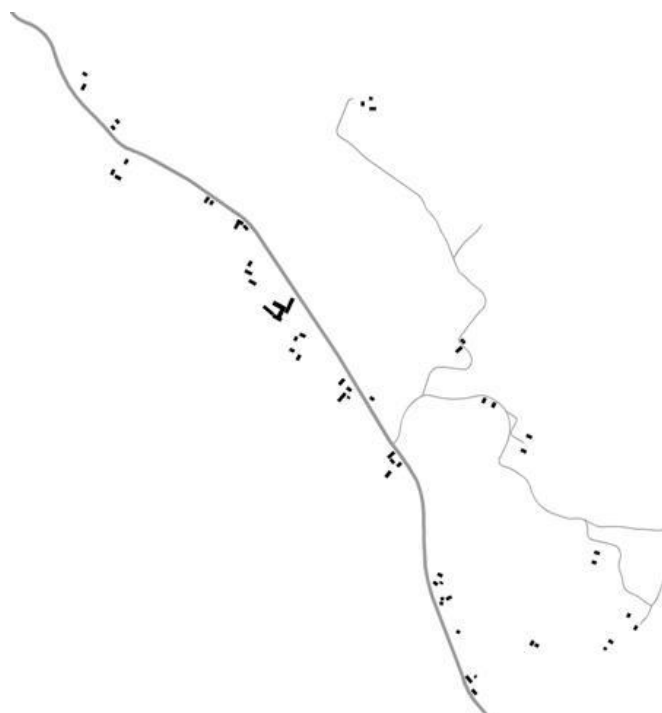
Rudaičiai. Mišraus plano tipo kaimas, turintis radialinio ir taisyklingo plano bruožų.

Žvelsenai. Kaimas pasižymi gatvinio tipo plano struktūra.

Pažvelsis. Kaimas neurbanizuotas.

Piktėikiai. Kaimas pasižymi gatvinio – vienkieminio tipo plano struktūra

2.6. Inžinerinė infrastruktūra

- Gerduvėnų kaimą kerta 110 kV aukštos įtampos elektros perdavimo linija.
- Lapiuose yra automatinė telefonų stotis, rūšiuojamos atliekos, yra pašto skyrius.
- Žvelsėnuose numatomi 2 nauji mobilaus ryšio bokštai;
- Gerduvėnų piliakalnio šiauriniu pakraščiu driekiasi magistralinis dujotiekis;
- Pikteikiuose, Utriuose, Žvelsėnuose, Gerduvėnuose ir Pažvelsy nėra centralizuotų komunalinių tinklų.

Esama situacija:

- Rudaičiuose yra vandenvietė su vandentiekio bokštu.

Pagrindiniai specialiojo plano sprendiniai:

- Numatoma rekonstruoti esama vandenvietė.
- Numatoma nauja nuotekų valykla.
- Numatomi nauji centralizuoto vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklai Gerdaujos, Vingio, Sidabrinės ir Mokyklos gatvėse. Tai turėtų iš esmės patenkinti centrinės Rudaičių gyvenvietės poreikį.

Esama situacija:

- Lapiuose yra vandenvietė su vandentiekio bokštu bei nuotekų valykla.

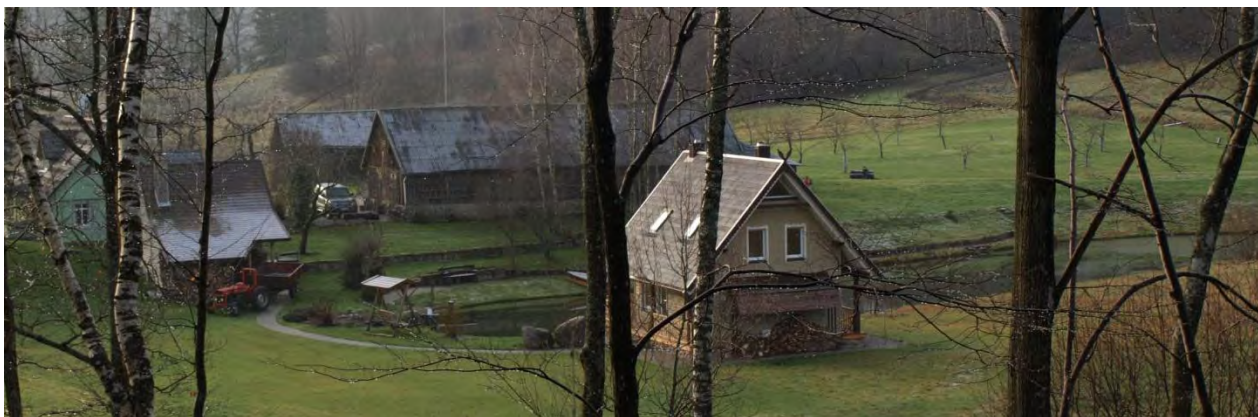
Pagrindiniai specialiojo plano sprendiniai:

- Numatoma rekonstruoti esama vandenvietė.
- Numatoma rekonstruoti nuotekų valykla.
- Numatomi nauji centralizuoto vandentiekio tinklai Žvelsos, Beržyno, Trumpės ir Ežerėlio gatvėse. Tai turėtų didžiąja dalimi patenkinti Lapių centrinės gyvenvietės poreikį. Papildomų atšakų prisijungimas galimas suprojektuoto vandentiekio gretimybių iniciatyva.

Klaipėdos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialiojo plano ištraukos

Lapiai. Būdinga Ežerėlio gatvės panorama nuo Žvelsos gatvės pusės. Vyrauja mažaukštis tolygus užstatymas.

Lapiai. Tradicinės kaimo architektūros sodyba (vaizdas nuo Lapių piliakalnio pietų kryptimi)

Lapiai. Tradicinės kaimo architektūros sodyba (vaizdas iš šiaurinės pusės)

Lapiai. Tradicinės kaimo architektūros ūkinis pastatas Žvelsos gatvėje

Utriai. Tradicinės arch. gyv. namas

Utriai. Gatvinio tipo sodyba

Piktėikiai. Tradicinės kaimo architektūros sodyba (gyv. namas, ūkiniai trobesiai, bičių aviliai)

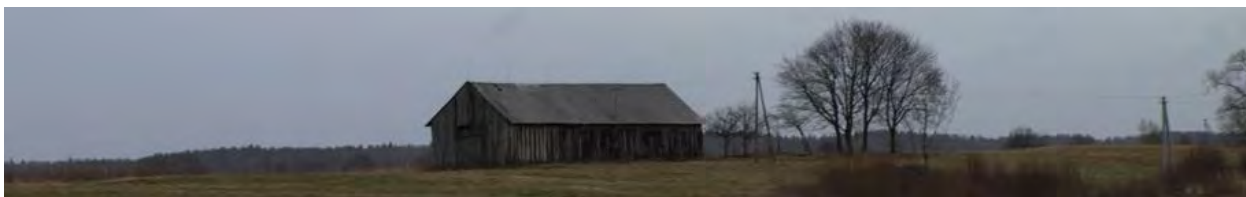
Piktėikiai. Tradicinės kaimo architektūros sodybos gatviniame Piktėikių kaime

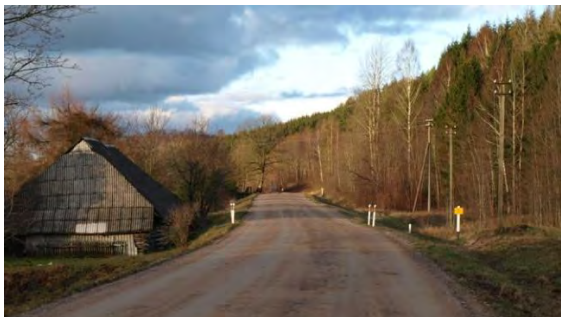
Piktėikiai. Tradicinės kaimo architektūros sodyba (gyvenamasis namas, ūkinis trobesys, kryžius)

Žvelsėnai. Tradicinė sodyba (gyvenamasis namas frontonu orientuotas į gatvę, ūkiniai pastatai „uždaro kiemą“)

Rudaičiai. Tradicinės architektūros ūkinis pastatas pritampa vietos kraštovaizdyje

Žvelsėnai. Tradicinės pakelės sodybos fragmentas

Žvelsėnai. Naujoji architektūra išlaikant pagarbą tradicijai

Utriai. Medinis daugiabutis (kumetynas). Buvę Utrių kaimo kultūros namai bei kolūkio kontora

Lapiai. Sodybos prieigos prie Žvelsos (atkreiptinas dėmesys į tvorelę ir sodą)

Žvelsenai. Naujoji architektūra

Žvelsenai. Sovietinė ūkinė destruktinė architektūra.

Lapiai. Namelio imitacija (prie piliakalnio)

Lapiai. Skulptūriški gėlių vazonai Žvelsos gatvėje

Lapiai. Kaimo centrinė dalis (eismo žiedas, dešinėje autobusų stotelė)

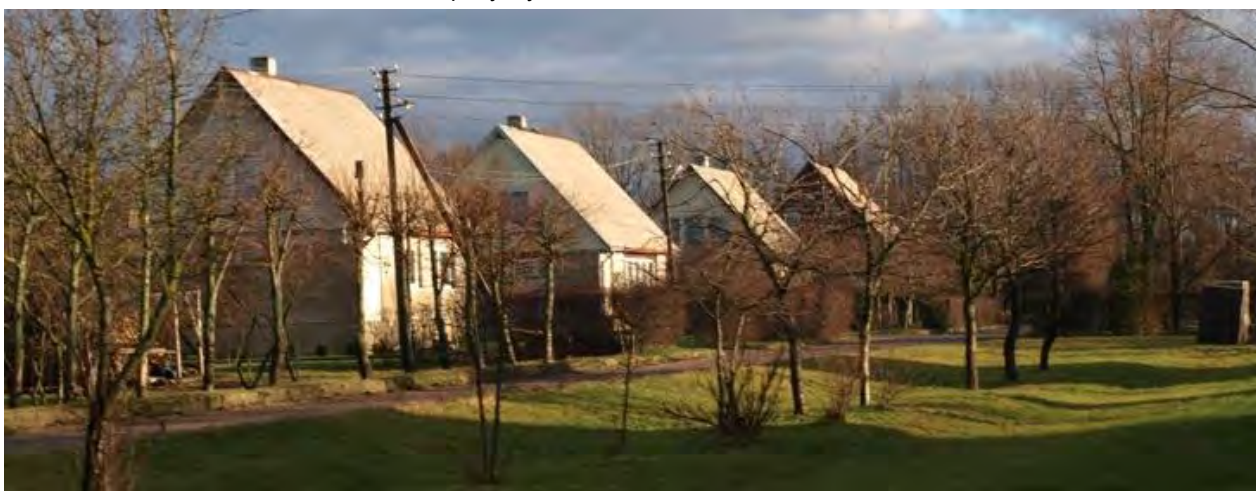
Žvelsenai. Mažoji architektūra (pavėsinės, tilteliai, laipteliai, gamtos elementų kompozicijos, katalikų kryžiai)

Rudaičiai. Tradicinės kaimo architektūros pavyzdys

Rudaičiai. Eklektiška architektūra

Lapiai. Šermukšnių gatvės fragmentas

Lapiai. Gyvenamasis namas Žvelsos gatvėje

Lapiai. Gyvenamoji sodyba Žvelsos gatvėje

Lapiai. Daugiabutis namas Trumpės gatvėje

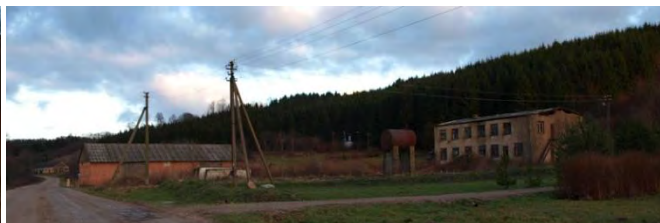
Lapiai. Ūkinių pastatų kompleksas

Rudaičiai. Sovietmečio statybos daugiabutis (renovuota dalis fasado sukuria eklektiškos visumos įspūdį)

Rudaičiai. Kapitalinių pastatų kompleksas prie vandens bokšto

Utriai. Sovietmečio ūkiniai pastatai pagrindinio kelio rytinėje pusėje

Lapiai. Šiuolaikinė architektūra

Lapiai. Šiuolaikinė architektūra

Rudaičiai. Šiuolaikinė vietos architektūra paremta tradicinės kaimo architektūros principais

2.7. Visuomeniniai objektai

Nr.	Įmonė/bendrovė/ paslaugos teikėjas	Vieta
L1.1	Lapių kaimo pagrindinė mokykla	Lapiai
L1.2	Mokyklos stadionas	Lapiai
L1.3	Mokyklos kraštotyros muziejus	Lapiai
L1.4	Mokyklos bendrabutis	Lapiai
L2.1	Lapių kultūros namai	Lapiai
L2.2	Jono Lankučio viešosios bibliotekos Lapių filialas	Lapiai

L1.1 – LAPIŲ KAIMO PAGRINDINĖ MOKYKLA

2007 metais renovuotoje Lapių pagrindinėje mokykloje yra 10 klasių. Nuo 2008 m. veikia, vienintelė Klaipėdos rajone, globos grupė socialinės rizikos vaikams. Šiuo metu mokykloje mokosi 134 mokiniai, iš kurių 14 vaikų priskiriami specialiųjų poreikių vaikų grupei (šie vaikai naudojami atskiromis nuo kitų mokinių patalpomis).

Mokykla turi mokinių bendrabutį, biblioteką, kraštotyros muziejų, dalinai rekonstruotas stadionas, yra kompiuterių klasė, pamokų metu mokyklos kompiuteriais gali naudotis visi mokytojai, mokykla turi 3 multimedijas, į mokymo sistemą sėkmingai integruotas elektroninis dienynas, prioritetiškai diegiamos kitos technologinės inovacijos, keliama pedagogų kvalifikacija, propaguojamas ugdymas netradiciniais būdais, netradicinėje aplinkoje, skatinamas mokinių socialumas ir integracijas į svarbiausias šiandienos pasaulio veiklos sritis (projektų rašymas, supažindinimas su savivaldos principais ir kt.), veikia skautų būrelis.

Šiuomet, bene didžiausias mokyklos administracijos rūpestis, išlaikyti vaikų skaičių mokykloje ir suteikti jiems pakankamai socialinio užimtumo.

Mokykla turi savo interneto svetainę, kurioje publikuojamas puikiai susistemintas taisyklių ir planų rinkinys, profesionaliai ir kokybiškai pateikiamos naujienos, aktualijos ir kita svarbi mokyklinė informacija (www.lapiai.lt).

Mokykla aktyviai dalyvauja socialinėje projektinėje veikloje (Europos „Pasirink protingai“, Švietimo mainų paramos fondo projekte “Paragaukime istorijos“, socialinių įgūdžių programoje „Lions–Ouest“, socializacijos projekte „Esu savas tarp savų“, skautų tarptautiniame projekte „Ugdome pilietiškumą“). Taip pat dalyvaujant įvairiuose projektuose ir programose gerinama mokyklos materialinė bazė, įsigyjama kompiuterinė technika, gerinamas estetinis mokyklos vaizdas. Mokyklą remia aktyvus bendruomenės veikėjas David Holliday bei Norvegijos labdaros fondas.

Mokykla yra pasitvirtinusi Vaikų turizmo renginių organizavimo mokykloje aprašą, kurio pagrindu aktyviai organizuoja ir vykdo turizmo renginių programas, tikslingai įsisavina ir naudoja įvairius tam numatytus finansinius šaltinius.

Toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai bei specialiujų poreikių asmenys iki 21 metų vežami į mokyklą ir atgal nauju mokykliniu autobusu priklausančiu Lapių pagrindinei mokyklai. Autobusas gali būti nuomojamas.

Anketinės apklausos metu nustatyta, kad Lapių mokykla vietos gyventojų priimama, kaip vienas iš geriausiai Lapius reprezentuojančių objektų.

L1.2 – MOKYKLOS STADIONAS

Šiuo metu atvirą Lapių stadioną sudaro atnaujinta krepšinio aikštelė bei senos statybos palikimas: asfaltuota tinklinio aikštė, futbolo aikštė, metaliniai skersiniai treniruokliai bei žole užžėlęs bėgimo takelis. Stadionas yra Lapių pagrindinei mokyklai priskiriamo žemės sklypo ribose. 2009-2011 metų mokyklos strateginiu planu numatyta stadiono renovacija.

L1.3 – MOKYKLOS KRAŠTOTYROS MUZIEJUS

Mokyklos kraštotyros muziejus įkurtas buvusio medicininio punkto pastate. Muziejaus ekspoziciją sudaro du atskiri skyreliai: mokyklos istorijos ir kraštotyros. Mokyklos istorijos skyriuje archyvuojama ir publikuojama rašytinė medžiaga, nuotraukos, piešiniai ir kita su mokyklos praeitimi susijusi informacija. Kraštotyros skyriuje pristatomi Žemaitijos regiono etnokultūrinės buities rakandai, dirbiniai, amatai, nuotraukos. Muziejuje vaikams vedami vietos tradicijomis paremti užsiėmimai (audimas, sprendžiami praktiniai žinių klausimynai ir kita).

L1.4 – MOKYKLOS BENDRABUTIS

Mokyklos bendrabučio pastatas buvo įrengtas apmūrijus ir rekonstravus medinį buvusio dvaro pastatą. Bendrabutyje yra 2 kompiuteriai, tačiau jo gyventojai taip pat gali naudotis ir mokykloje esančia kompiuterių klase. Kadangi bendrabutis nebeatitinka šiuolaikinių higienos normų, yra atgyvenęs fiziškai ir moraliai, todėl 2009-2011 metų mokyklos strateginiu planu buvo numatyta esamo bendrabučio renovacija, arba iš projektinių ar rėmėjų lėšų naujo bendrabučio pastato statyba. Apskaičiuota, kad šiam tikslui reikės 1 000 000 lt.

Šiuo metu bendrabutyje gyvena apie 50 vaikų. Jame taip pat yra apgyvendinti specialiujų poreikių globos grupės vaikai. Čia gyvenantiems vaikams organizuojamos socialinio integralumo veiklos ir užimtumas. Lapių pagrindinės mokyklos globotiniams skiriami kišenpinigiai smulkioms išlaidoms, kurių skyrimo tvarka griežtai reglamentuota specialiu mokyklos įsakymu.

L2.1 – LAPIŲ KULTŪROS NAMAI

Vėžaičių kultūros centro Lapių kultūros namai įsikūrę Žvelsos gatvės 17 numeriu pažymėtame pastate. Čia yra aktų salė, bendruomenės posėdžių salė, pagrindinė Lapių biblioteka bei medicinos punktas.

Aktų salė dar naudojama ir kaip sportinių renginių salė. Ją sportinei veiklai iš Klaipėdos rajono savivaldybės nuomojasi Lapių pagrindinė mokykla. Kultūros namuose veikia vaikų, paauglių ir suaugusių teatro grupės. „Rozetės“ (paauglių) teatras, repeticijoms renkasi du kartus per savaitę bei su savo spektaklių pastatymais vyksta į kitus kaimus ir miestelius, o taip pat džiugina ir savo bendruomenės publiką. Vaikų teatre „Angeliukai“, vaidina dalis mokyklos bendrabutyje gyvenančių vaikų. Repeticijos vyksta dukart per savaitę. Šios grupės veiklos nuoseklumą komplikuoja teatrui priklausančių vaikų rotacija susijusi su jų šeimyninėmis aplinkybėmis. Suaugusių teatras suburia dalį veikliosios bendruomenės narių bendrai vienijančiai socialinei-kultūrinei veiklai, tačiau kartais teatras susiduria su narių motyvacijos problema. Visoms teatro grupėms vadovauja jauna, veikli ir motyvuota Lapių kultūros namų vadovė Simona Skliutaitė. Čia taip pat veikia dizaino studija, mokomasi papuošalų kūrybos meno.

L2.2 – JONO LANKUČIO VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS LAPIŲ FILIALAS

Klaipėdos rajono savivaldybės Jono Lankučio viešosios bibliotekos Lapių filialas įsikūręs Lapių Kultūros namų antrajame aukšte. Bibliotekoje yra 4 kompiuteriai su internetu, kraštotyros bei kitos literatūros skyreliai, prenumeruojami periodiniai leidiniai. Centrinė biblioteka yra Gargžduose. Klaipėdos rajono savivaldybės viešajai bibliotekai akademiko Jono Lankučio vardas suteiktas 2000 metais. Lapių bibliotekoje organizuojami įvairūs renginiai ir parodos suaugusiems bei vaikams. Bibliotekos baze gali naudotis visi joje užsiregistravę lankytojai.

2.8. Verslinė aplinka

Kaimo turizmo sodybos ir kiti rekreacinio pobūdžio versliniai objektai šiame skyriuje neaprašomi.

Nr.	Įmonė/bendrovė/paslaugos teikėjas	Veiklos sritis	Vieta
V1	Pagrindinė Lapių mažmeninės prekybos parduotuvė	Mažmeninė prekyba	Lapiai
V2	Antroji Lapių mažmeninės prekybos parduotuvė	Mažmeninė prekyba	Lapiai
V3	UAB „Rėštinis būstas“	Statyba	Lapiai
V4	Laimos Karbauskienės statybos įmonė	Statyba	Lapiai
V5	Liniaus Gedvilo II	Statyba	Utriai

V1 – PAGRINDINĖ LAPIŲ MAŽMENINĖS PREKYBOS PARDUOTUVĖ

Kaimo centrinėje dalyje, Žvelsos g. 10 numeriu pažymėtame pastate, įsikūrusi pagrindinė Lapių mišrių prekių parduotuvė. Objektas priklauso Gargždų vartotojų kooperatyvui, valdančiam net 14 mažmenos filialų Klaipėdos rajono savivaldybėje. Parduotuvės veiklos sritis mažmeninė prekyba maisto produktais, kasdieninės paklausos, namų apyvokos ir buities prekėmis, cigaretėmis, tabako gaminiiais, alumi, alkoholiniais gėrimais. Prie parduotuvės yra privažiavimas ir nedidelė automobilių parkavimo aikštelė.

Anketinės apklausos metu išaiškėjo vietos gyventojų nepasitenkinimas šio pastato ir jo aplinkos moralinės bei fizinės estetikos būkle. Dažno lapiškio sąmonėje minima parduotuvė suvokiama kaip socialinių konfliktų susijusių su alkoholizmu židinys.

V2 – ANTROJI LAPIŲ MAŽMENINĖS PREKYBOS PARDUOTUVĖ

Už kelių šimtų metrų šiaurės rytų kryptimi, toje pačioje Žvelsos gatvėje, dviaukščiame gyvenamajame name įsikūrusi antroji Lapių mažmeninės prekybos parduotuvė. Čia prekiaujama maisto produktais, ūkinėmis prekėmis, alkoholiniais gėrimais. Automobiliai parkuojami šalikelėje, prie gyvatvorės, juosiančios parduotuvės sklypą.

V3 – UAB „RĖSTINIS BŪSTAS“

UAB „Rėstinis būstas“ veiklą vykdo ir specializuojasi rankų darbo rąstinių namų statyboje nuo 2001 m. Bendrovėje dirba 26 darbuotojai. 2010 metų apyvarta – 1000000-1500000 lt. Bendrovė gamina pačius įvairiausių rąstinius namus, pradedant 20 m² ploto poilsiniais nameliais, baigiant sublokuotais kotedžais iki 400 kv. m. Kiekvienas namas projektuojamas individualiai. Namai surenkami įmonės gamybinėse patalpose, po to rąstai sužymimi, namas išardomas ir vežamas į statybos vietą.

Jau daugiau kaip 10 metų bendrovė dirba ir Norvegijos rinkoje. Įmonės įkūrėjas šio amato mokėsi Norvegijoje pas garsų meistrą Wiggo Pettersen. Naudojamos tradicinės skandinaviškos technologijos, šiuolaikiški, itin tikslūs, kampų suleidimo būdai.

UAB „Rėstinis būstas“ stato namus orientuodamasis į aukštesnę ir aukštą kokybę, gamyboje dominuoja rankinis darbas. Įmonės meistrai vadovaujasi istoriniais šaltiniais, atsižvelgia į kiekvieno regiono tautodailės motyvus, o statomi namai išsiskiria individualumu (projektai unikalūs, namai puošiami raižiniais, skulptūrų elementais, kalvystės dirbiniais ir t.t.). Visi namai statomi su kuo didesne pridėtine verte, atrenkama tik pati geriausia mediena.

UAB „Rėstinis būstas“ ne tik stato naujus rąstinius namus, tačiau ir specializuojasi senų autentiškų pastatų ir kitų medinių statinių rekonstrukcijos srityje, o taip pat ir karkasinių namų bei stavlaft tipo (karkasinio ir rąstinio derinys) namų statyboje.

Kitos bendrovės paslaugos: velėnos stogų bei plokštuminių pamatų įrengimas, prekyba maumedžio gaminiais, apdailine bei statybine mediena.

Direktorius: Gediminas Juozapaitis www.restinusbustas.lt

V4 – LAIMOS KARBAUSKIENĖS STATYBOS ĮMONĖ

Įmonė įkurta 1992 metais senosios kolūkio lentpjūvės vietoje. Čia buvo pastatytas naujas pastatas, išsaugotos senosios medienos pjovimo staklės. Įmonė ir šiandien teikia įvairias medžio

apdirbimo paslaugas, tik su daug mažesniu pajėgumu, nei anksčiau. Darbuotojų skaičius sumažėjo nuo 50 iki 5.

V5 – LINIAUS GEDVILO INDIVIDUALI ĮMONĖ

Liniaus Gedvilo individuali įmonė įsikūrusi 2004 metais. Utriuose veikianti įmonė teikia įvairias medžio apdirbimo paslaugas. Čia dirba 12 žmonių.

2.9. Žemės ūkis ir gyvulininkystė

ŽEMDIRBYSTĖS IR GYVULININKYSTĖS SEKTORIAUS APLINKA

Subjektas	Kiekis
Jaunųjų ūkininkų	3
Pasėlius ir pievas deklaruojantys žemės naudotojai	94
Gyvulių laikytojai	26 laikytojai turi 47 karves
Ūkininkai	40 ūkininkų turi 80 kiaulių
Pastaba: Beveik kiekviena šeima augina daržoves ir bulves savo naudojimui.	

STAMBIEJI ŪKININKAI

Ūkininkas	Veiklos apimtys	Veiklos objektas	Vieta
Stasys Uktveris	188 ha dirbamos žemės	grūdai	Lapiai
Sandra Uktverytė	138 ha dirbamos žemės	grūdai	Lap, Pažv, Utr, Žv, Gr
Gediminas Jasas	112 ha dirbamos žemės	grūdai	Rudaičiai
Vytautas Bartkus	12 melžiamų karvių	karvės	Lapiai
Alfonsas Kuprelis	8 melžiamos karvės	karvės	Lapiai
Arvydas Leketas	200 bičių šeimų	bitės	Žvelsenai

Mokyklos fragmentas

Mokyklos parkelio fragmentas

Butkų Juzės portretas

Kraštotyros muziejaus interjeras

Kraštotyros muziejaus eksponatas

Mokyklos pastatų komplekso fragmentas (bendrabutis, mokykla, kraštotyros muziejus)

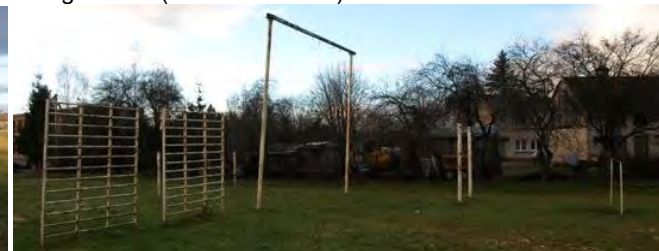
Renovuota krepšinio aikštelė

Stadiono fragmentas (tinklinio aikštelė)

Futbolo aikštė

Stadiono fragmentas (tinklinio aikštelė)

Lapių kultūros namai (nuo Žvelsos gatvės pusės)

Lapių parduotuvė (V1)

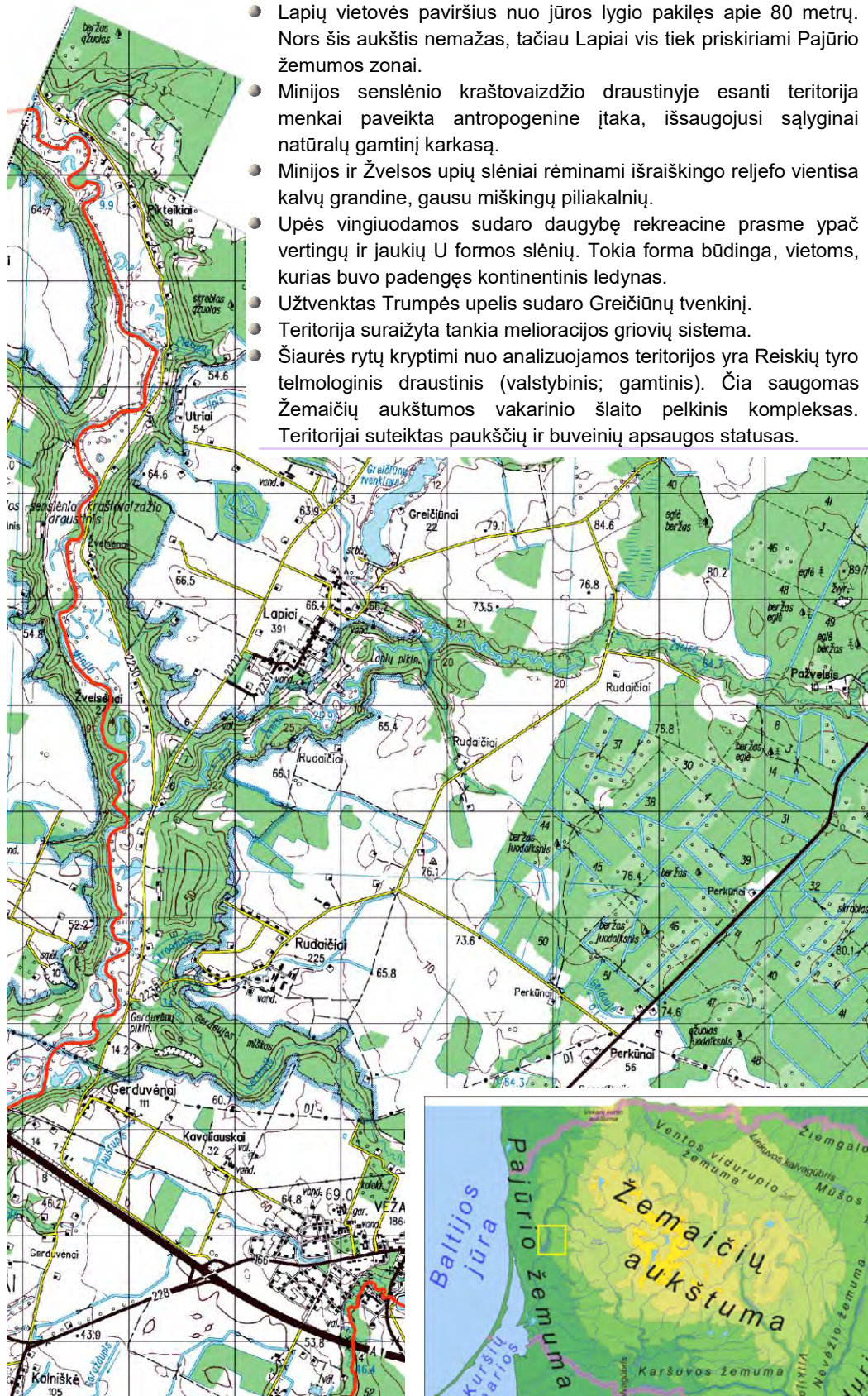
UAB „Rėštinis būstas“ pastatyto namų fotofiksacija

2.10. Rekreacijos ir turizmo išteklių

2.10.1. Gamtiniai resursai

2.10.1.1. Fizinė geografinė padėtis

„Rizikos vandens telkiniai“ žemėlapis ištrauka

Lietuvos fizinės geografijos žemėlapis ištrauka

- Lapių vietovės paviršius nuo jūros lygio pakilęs apie 80 metrų. Nors šis aukštis nemažas, tačiau Lapiai vis tiek priskiriami Pajūrio žemumos zonai.
- Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinyje esanti teritorija menkai paveikta antropogenine įtaka, išsaugojusi sąlyginai natūralų gamtinį karkasą.
- Minijos ir Žvelselos upių slėniai rėminami išraiškingo reljefo vientisa kalvų grandine, gausu miškingų piliakalnių.
- Upės vingiuodamos sudaro daugybę rekreacinei prasme ypač vertingų ir jaukių U formos slėnių. Tokia forma būdinga, vietoms, kurias buvo padengęs kontinentinis ledynas.
- Užtventkas Trumpės upelis sudaro Greičiūnų tvenkinį.
- Teritorija suraižyta tankia melioracijos griovių sistema.
- Šiaurės rytų kryptimi nuo analizuojamos teritorijos yra Reiskių tyro telmologinis draustinis (valstybinis; gamtinis). Čia saugomas Žemaičių aukštumos vakarinio šlaito pelkinis kompleksas. Teritorijai suteiktas paukščių ir buveinių apsaugos statusas.

2.10.1.2. Saugomos teritorijos

Saugomos teritorijos statusas, ribojantis ūkinę veiklą teritorijoje, padeda išsaugoti vertingus gamtinius (ir/ar kultūrinio paveldo) išteklius. Įgyvendinant subalansuotos plėtros principus, saugomos teritorijos tampa labai svarbiu faktoriumi plėtojant sveikatingumo turizmą, ekologinį–pažintinį turizmą, aktyvaus poilsio turizmą, kaimo turizmą. Analizuojamoje teritorijoje yra Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis ir Minijos ichtiologinis draustinis.

MINIJOS SENSLĖNIO KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINIS

Identifikavimo kodas:	023010000010
Draustinio pavadinimas:	Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis
Draustinio reikšmė:	Valstybinis
Draustinio pobūdis:	Kompleksinis
Draustinio rūšis:	Kraštovaizdžio
Plotas, ha:	1655.67893228
Vieta:	Klaipėdos raj. savivaldybė
Steigėjas - institucija:	Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba - Atkuriamasis Seimas
Steigimo data:	1992.09.24
Įsteigimo teisės aktas:	LR AT, 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913 (Žin., 1992, Nr. 30-913)
Steigimo tikslas:	išsaugoti raiškų Minijos upės erozinio senslėnio kraštovaizdį
Įregistravimo į kadastrą data:	2005.10.13
Saugomai teritorijai arba jos daliai suteiktas tarptautinės svarbos teritorijos statusas:	Paukščių ir buveinių apsaugos
Saugomai teritorijai arba jos daliai suteiktas tarptautinės svarbos teritorijos statuso aprašymas:	Dalis teritorijos turi paukščių ir buveinių apsaugai svarbių teritorijų statusą

BENDRIEJI VEIKLOS REGLAMENTAI:

Draudžiama: 1) naikinti ar žaloti reljefo formas bei saugomus objektus; 2) kasti durpes ir ežerų nuosėdas (sapropelį), išskyrus pradėtas kasti iki draustinio įsteigimo; 3) įrengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus ir šachtas, taip pat naujus gręžinius naftos ir dujų žvalgybai bei gavybai, statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, aerodromus, vėjo jėgainės, išskyrus atstatomus vėjo malūnus, rengti sąvartynus, kitus aplinką teršiančius, įskaitant vizualiai, statinius; 4) rinkti, sprogdinti, pjaustyti ar kitaip naikinti didesnius kaip 0,5 kubinio metro natūraliai juose esančius akmenis; 5) tvenkinti ir reguliuoti natūralias upes, keisti jų vagas ir natūralių ežerų vandens lygį. Atstatyti buvusias užtvankas, kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus galima tik tais atvejais, kai tai reikalinga draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) atkurti bei tvarkyti ir vykdant prevencines priemones miestuose, miesteliuose ir kaimuose stichinėms nelaimėms išvengti; 6) įrengti naujus su draustinio paskirtimi nesusijusius, didesnius kaip 0,1 hektaro vandens telkinius; 7) sausinti ir keisti į kitas žemės naudmenas pelkes ir jų apylinkes; 8) statyti su draustinio steigimo tikslais nesusijusius statinius, išskyrus pastatus esamose ir buvusiose sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą), taip pat vietas, nustatytas draustinių tvarkymo planuose ar projektuose ir bendrojo planavimo dokumentuose, statyti pastatus ar didinti jų tūrius šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos; 9) sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas; 10) įrengti išorinę reklamą, išskyrus miestų ir miestelių teritorijas, nesusijusias su draustinyje saugomais kompleksais ir objektais (vertybėmis); 11) atlikti kitą veiklą, kuri gali pakenkti saugomiems kompleksams bei objektams (vertybėms).

MINIJOS ICHTIOLOGINIS DRAUSTINIS

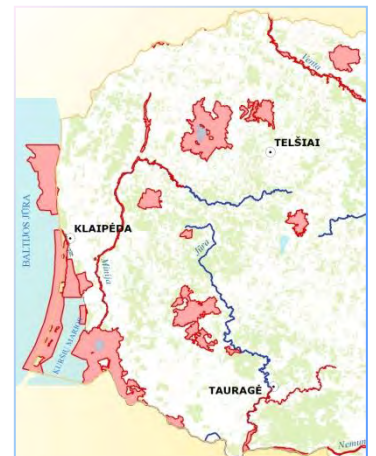
Identifikavimo kodas:	0210604000007
Draustinio pavadinimas:	Minijos ichtiologinis draustinis
Draustinio reikšmė:	Valstybinis
Draustinio pobūdis:	Gamtinis
Draustinio rūšis:	Zoologinis-ichtiologinis
Plotas, ha:	2804,99915709
Vieta:	Plungės raj., Kretingos raj., Klaipėdos raj., Šilutės raj. savivaldybės
Steigėjas - institucija:	LTSR Ministrų Taryba
Steigimo data:	1974.05.16
Įsteigimo teisės aktas:	LTSR Ministrų Tarybos 1974-05-16 nutarimas Nr. 195 (Žin., 1974, Nr. 18-181, 20-203)
Steigimo tikslas:	išsaugoti upėtakių lašišų, šlakių ir žiobrių nerštavietes
Įregistravimo į kadastrą data:	2005.10.13
Saugomai teritorijai arba jos daliai suteiktas tarptautinės svarbos teritorijos statusas:	Paukščių ir buveinių apsaugos teritorijos statusas:
Saugomai teritorijai arba jos daliai suteiktas tarptautinės svarbos teritorijos statuso aprašymas:	Dalis teritorijos turi paukščių ir buveinių apsaugai svarbių teritorijų statusą

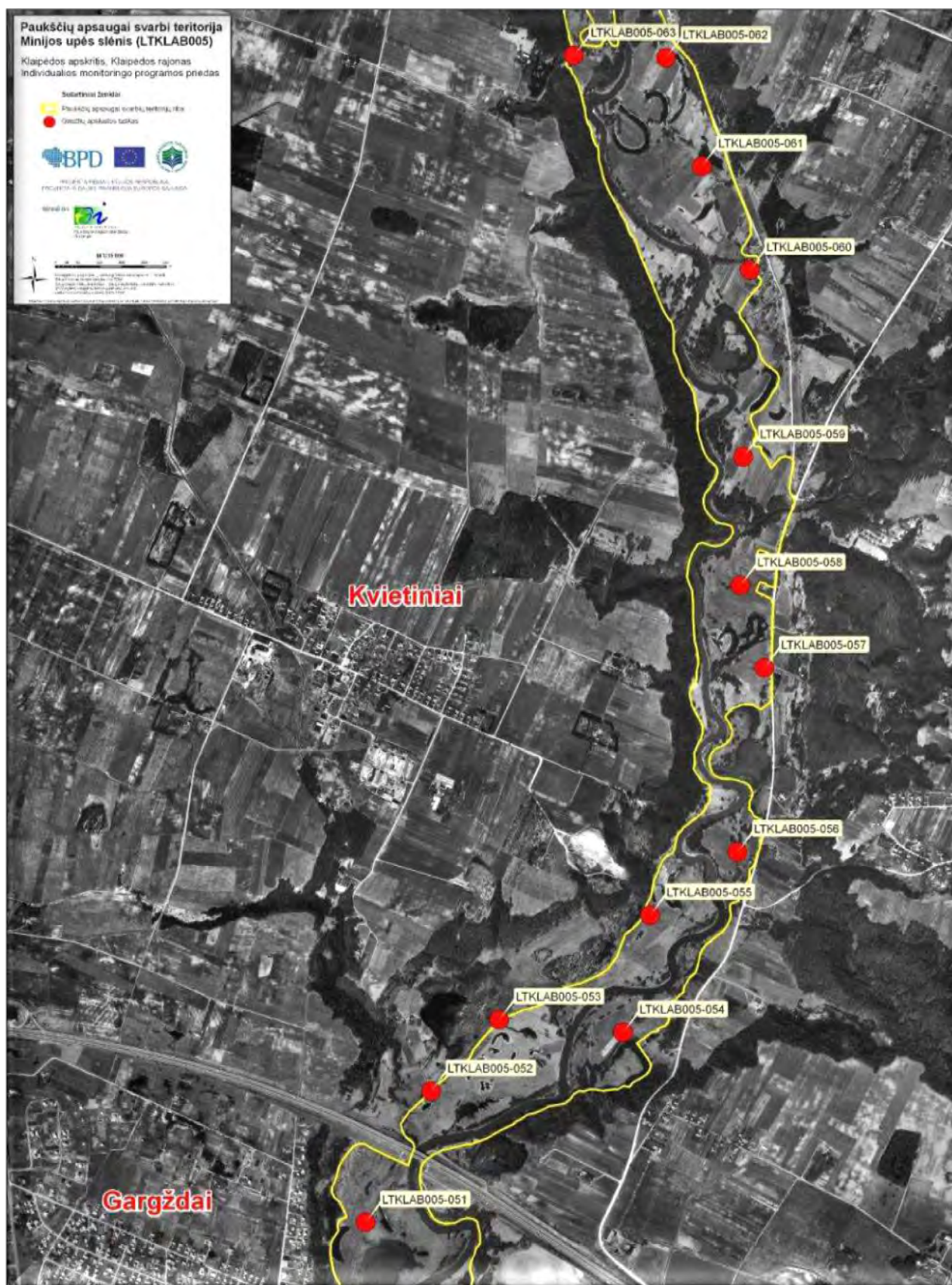
BENDRIEJI VEIKLOS REGLAMENTAI:

Draudžiama: 1) naikinti ar žaloti reljefo formas bei saugomus objektus; 2) kasti durpes ir ežerų nuosėdas (sapropelį), išskyrus pradėtas kasti iki draustinio įsteigimo; 3) įrengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus ir šachtas, taip pat naujus gręžinius naftos ir dujų žvalgybai bei gavybai, statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, aerodromus, vėjo jėgainės, išskyrus atstatomus vėjo malūnus, rengti sąvartynus, kitus aplinką teršiančius, įskaitant vizualiai, statinius; 4) rinkti, sprogdinti, pjaustyti ar kitaip naikinti didesnius kaip 0,5 kubinio metro natūraliai juose esančius akmenis; 5) tventki ir reguliuoti natūralias upes, keisti jų vagas ir natūralų ežerų vandens lygį. Atstatyti buvusias užtvankas, kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus galima tik tais atvejais, kai tai reikalinga draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) atkurti bei tvarkyti ir vykdant prevencines priemones miestuose, miesteliuose ir kaimuose stichinėms nelaimėms išvengti; 6) įrengti naujus su draustinio paskirtimi nesusijusius, didesnius kaip 0,1 hektaro vandens telkinius; 7) sausinti ir keisti į kitas žemės naudmenas pelkes ir jų apypelkius; 8) statyti su draustinio steigimo tikslais nesusijusius statinius, išskyrus pastatus esančius ir buvusius sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą), taip pat vietas, nustatytas draustinių tvarkymo planuose ar projektuose ir bendrojo planavimo dokumentuose, statyti pastatus ar didinti jų tūrius šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos; 9) sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas; 10) įrengti išorinę reklamą, išskyrus miestų ir miestelių teritorijas, nesusijusias su draustinyje saugomais kompleksais ir objektais (vertybėmis); 11) atlikti kitą veiklą, kuri gali pakenkti saugomiems kompleksams bei objektams (vertybėms).

LR Vyriausybės nutarimu Nr. 399 "Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo" (LR Vyriausybės 2006 m. rugpjūčio 25 d. nutarimo Nr. 819 redakcija) (Žin., 2006, 92-3635) Minijos ichtiologinis draustinis, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis ir Minijos upės apsaugos zonos dalis saugoma kaip paukščių apsaugai svarbi teritorija (kodas Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ duomenų bazėje: LTKLAB005). Čia aptinkamos europinės svarbos saugomos rūšys: griežlės (*Crex crex*) bei tulžiai (*Alcedo atthis*). Minijos upės slėnio paukščių apsaugai svarbi teritorija pagal vietinių populiacijų gausą yra antra teritorija griežlių apsaugai ir svarbiausia tulžių apsaugai teritorija Lietuvoje.

Paukščių apsaugai svarbių teritorijų žemėlapis

Perinčių griežlių monitoringo vietos Minijos upės slėnio paukščių apsaugai svarbi teritorija¹³

Geltona linija pažymėta – paukščių apsaugai svarbios teritorijos riba.
Raudonais taškais – Griežlių apskaitos taškai.

¹³ Minijos upės slėnio gamtotvarkos plano pagrindžiamoji informacija, Vilnius, 2006

2.10.1.3. Gamtinio karkaso vertybiniai elementai

Nr.	Įmonė/bendrovė/ paslaugos teikėjas	Vieta
G1	Lapių piliakalnis	Lapiai
G2	Gerduvėnų piliakalnis	Gerduvėnai, Rudaičiai
G3	Didžiojo Dykiaus piliakalnis	Rudaičiai
G4	Utrių slidinėjimo kalnas	Utriai
G5	Lapiškės akmuo	Utriai
G6	Lakštingalų slėnis	Lapiai
G7	Sidabrinės pievos	Rudaičiai
-	Minija	Pikteikiai, Utriai, Žvelsenai, Rudaičiai
-	Žvelsa	Lapiai, Greičiūnai, Rudaičiai, Pažvelsis
-	Gerdaujė	Gerduvėnai, Rudaičiai
-	Trumpė	Lapiai, Greičiūnai, Pažvelsis
-	Greičiūnų tvenkinys	Greičiūnai

G1 – LAPIŲ PILIAKALNIS

Piliakalnis išsidėstęs Žvelsos slėnyje, rekreacine prasme ypač atraktyvioje ir vertingoje vietoje. Objektas saugomas kaip nekilnojamoji kultūros vertybė. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio. Aikštelė ovali, apie 70 x 30 m dydžio, orientuota š.r. – p.v. kryptimi. Šiaurinis šlaitas nuolaidus ir labiausiai tinkamas užlipimui. Nors pagrindinis priėjimas prie piliakalnio yra iš pietų pusės, tačiau čia šlaitai statūs ir užlipimui nepritaikyti. Piliakalnio aikštelėje rekreacinių traukos elementų ar kitos infrastruktūros nėra. Aikštelė kaip ir pats piliakalnis tankiai apaugusi medžiais. Aukštu rekreaciniu potencialu pasižymintis objektas šiandien nėra išnaudojamas pakankamai. Piliakalnio papėdėje yra tradicinio kaimiško stiliaus gyvenamoji sodyba, kurios savininkų iniciatyva tvarkoma ir prižiūrima piliakalnio aplinka.

G2 – GERDUVĖNŲ PILIAKALNIS

Gerdaujos piliakalnis įrengtas Minijos ir Gerdaujės kairiajame krante esančiame aukštumos krašte. Aikštelė ovali, pailga ŠV-PR kryptimi, 95x70 m dydžio. Šlaitai statūs, 35 m aukščio. Piliakalnis datuojamas I tūkst. - XIII a. Netaisyklingos formos: ilgis v.š.v.-r.p.r. kryptimi iki 620 m, plotis p.-š. kryptimi nuo 100 iki 450 m. Piliakalnis užaugęs Gerdaujos mišku. Priėjimo takų, informacinė ir rekreacinė infrastruktūra neišvystyta.

G3 - DIDŽIOJO DYKLIAUS PILIAKALNIS

Piliakalnis rėmina Rudaičių kaimą iš šiaurės vakarų pusės. Objektas sumiškęs, gausiai apaugęs savaiminiais želdiniais. Prateka Skrandupalio upeis. Rekreacinė infrastruktūra neišvystyta.

G4 – UTRIŲ SLIDINĖJIMO KALNAS

Utrių kaimo centrinėje dalyje esanti šlaito atkarpa, aktyviai naudojama žiemos pramogų entuziastų. Čia įrengti atramos stulpai ir pratiesti lynai, kuriais kalnu čiuožinėjantys poilsiautojai

užtempiami į viršūnę. Lapiuose esančioje sodyboje „Prie šaltinio“ nuomojamas slidinėjimo inventorių, kuris čia pat gali būti ir išbandytas. Šis slidinėjimo kalnas, yra reikšmingas žiemos pramogų traukos centras Klaipėdos regione, nepasižyminčiame tinkamomis reljefo ypatybės bei infrastruktūros išvystymu. Apylinkėse nėra atitinkamų konkurencinių pramogų objektų. Šiuo metu rengiami planai, kuriuos įgyvendinus vieta taptų Minijos pozonio rekreaciniu traukos centru. Numatomas slidinėjimo infrastruktūros vystymas, viešųjų-komercinių objektų plėtra.

G5 – LAPISKĖS AKMUO

Rytinėje kelio pusėje stūkso kaimą garsinantis riedulys su velnio pėda, vietinių vadinamas Lapiškės akmeniu. Akmuo svarbus kaip reikšmingas vietos tapatumo ženklas.

G6 – LAKŠTINGALŲ SLĖNIS

Lakštingalų slėnis – tai vienoje iš Žvelsos kilpų suformuota pagrindinė kaimo švenčių erdvė. Teritorija taip pat gali būti nuomojama šalutiniams renginiams. Čia išvystyta rekreacinė infrastruktūra – yra medinė vasaros estrada, pavėsinių, stalų ir suoliukų. Slėnį iš 3 pusių rėmina vaizdinga ir srauni Žvelsos upė. Teritorija pasižymi aukštu rekreaciniu potencialu.

G7 – SIDABRINĖS PIEVOS

Rudaičių kaime, iš visų pusių supamos miškų masyvo, jaukioje laukymėje, plyti pievos, vietinių gyventojų vadinamos sidabrinėmis. Ši, daugiau kaip 5 ha ploto teritorija priklauso vietos verslininkui Gediminui Juozapaičiui. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu Sidabrinės pievos žymimos indeksu ŽAs, kuris suteikia galimybę vystyti naują statybą. Žemės savininkas neslepia lūkesčių ateityje savo valdose vystyti nuotykių parko projektą.

MINIJA

Minija (vok. *Minge*) – vakarų Lietuvos upė, dešinysis Nemuno intakas. Oficialus Minijos ilgis – 202 km; baseino plotas – 2942,1 km². Krantų aukštis kraštovaizdžio draustinyje – 1-3,5 m. Upės vaga smarkiai vingiuoja, prikerančio slėniuose daug senvagių. Vagos plotis 20 – 25 m. Gylis seklumose 0,3 – 1 m, kitur 1,5 – 3 m.

Minijoje, palyginus su kitų Lietuvos upių baseiniais, iškrenta daugiausia kritulių. Dėl prasto dirvos laidumo ir didelio nuolydžio apie pusė iškritusio vandens nuplukoma.

Upės debitas labai priklauso nuo kritulių kiekio – sausrų metu upė labai nusenka, tačiau po liūčių gali kilti smarkūs poplūdžiai. Stiprūs poplūdžiai būna ir rudenį. Vandens lygių svyravimo amplitudė gali siekti iki 4 metrų. Kadangi Vakarų Lietuvoje sniego danga labai nepastovi, todėl pavasario potvyniai dažnai būna silpni. Metinis nuotėkis pasiskirsto taip: pavasarį nuplukdoma 32 % vandens, vasarą – 10 %, rudenį – 29 %, žiemą – 29 %¹⁴.

¹⁴Tarybų Lietuvos enciklopedija, T. 3 (Masaitis-Simno). Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1987, 97 psl.

Minija turi didelę reikšmę Lapių apylinkių kaimams pro kuriuos teka. Ties Pikteikiais, Utriais, Žvelsėnais, Gerduvėnais bei Rudaičiais gausu rekreacijai tinkamų vietų (upės vingiai, senvagės, žaliasis karkasas, paplūdimiai, baidarininkų įlipimo/išlipimo vietos, poilsiavietės), tačiau trūksta aptarnavimo ir pačios rekreacinės infrastruktūros.

Srauni, vingiuota ir vaizdinga Minija prilyginama kalnų upėms, tad ją renkasi ne tik poilsiautojai, bet ir baidarininkai profesionalai. Minija tarp baidarininkų populiariausia vasarą. Vos atšilus orams, į šios upės srovę baidarėmis ir kanojomis išplaukia ne tik Kretingos rajono gyventojai, bet ir turistai iš tolimiausių Lietuvos kraštų. Sezono metu, savaitgalį Minijos upe praplaukia iki 200 baidarių. Populiariausi maršrutai – nuo Kartenos iki Žvelsėnų ir nuo Raguviškių iki Žvelsėnų. Žmonės dažniausiai renkasi pastarąją, nes kelionė užtrunka tik vieną dieną.

Minijos kraštovaizdžio draustinio tvarkymo specialiajame plane pažymėtos trys esamos vandens turistų išlipimo/įlipimo vietos, tačiau tik prie dviejų numatytas poilsiaviečių įrengimas. Tuo tarpu stovyklavimo su palapinėmis ir nakvynės Minijos pakrantėje, ties Lapiais, vietos, šiuo dokumentu, nesuplanuotos. Visgi mokama stovyklavimo paslauga teikiama privačioje poilsiavietėje, Lankų gatvėje ties Rudaičiais bei sodybos „Sena troba“ valdose.

Upe plaukiantys poilsiautojai neša ne tik tiesioginę ir šalutinę naudą aplinkiniams kaimams, tačiau, kai kuriais atvejais, sukuria probleminių situacijų, vartodami alkoholį, keldami triukšmą, konfliktuodami su žvejais ir vietiniais gyventojais bei šiukšlindami. To priežastis ne tik turistų moralinių pagrindų kokybė, tačiau ir šiukšlių surinkimo sistemos, informacinės ir poilsio infrastruktūros neišbaigtumas.

ŽVELSA

Žvelsa – vakarų Lietuvos upė, kairysis Minijos intakas. Ilgis 38 km, baseino plotas 144 km². Prasideda Rietavo savivaldybėje, Dausynų miške, Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje, 5 km į šiaurės rytus nuo Endriejavo. Teka į vakarus miškingomis vietovėmis Plungės ir Klaipėdos rajonų teritorijomis, labai vingiuoja. Įteka į Miniją 62 km nuo jos žiočių, ties Žvelsėnais.

Vidutinis nuolydis – 268 cm/km¹⁴. Upės aukštupys patenka į Ablingos geomorfologinį draustinį, žemupys – į Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinį. Gyvenvietės prie Žvelsos: Žvelsėnai, Lapiai, Pažvelsis, Jurjonai, Tilvikai, Didieji Mostaičiai.

Lapių apylinkėse Žvelsa teka išraiškingo reljefo, miškingomis vietovėmis, upės pakrantėse gausu atodangų bei piliakalnių. Rekreacinio poreikio naudojimui Žvelsos vingiai geriausiai

¹⁴Tarybų Lietuvos enciklopedija, T. 4 (Simno-Žvorūnė). Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1988, 696 psl.

pritaikyti ir įsisavinti ties Lapių kaimu, čia esančių privačių sodybų ir kultūros bei viešojo intereso teritorijose (D. Holliday sodyba, Lapių piliakalnis, Lakštingalų slėnis). Atokesnė Žvelsos vaga išlaikiusi natūralų gamtinį pobūdį.

Vasarą ramiai tekanti Žvelsa, rudenį pakilus vandens lygiui ypač suaktyvėja ir pasidaro panaši į kalnų upę. Žvelsos aukštupys turi statoką nuolydį, upės vanduo galinga srove kunkuliudamas veržiasi pro medžių išvartas, akmenis, bebrų užtvankas. Tramos ilgis – net iki 14 km. Tokiomis sąlygomis nuplaukti kilometrai atima kur kas daugiau jėgų nei būtų įveikti ramios upės sąlygomis.

Kai rudenį Žvelsoje pakyla vanduo, čia pradedamas baidarių sezonas. Jei neužšala ir yra tinkamos oro sąlygos, upę plaukiojama ir žiemos mėnesiais, iki pat balandžio. Žvelsa yra viena geriausių, ekstremaliam plaukimui baidarėmis tinkamų Lietuvos upių. Šio sporto mėgėjai atvyksta iš Vilniaus, Kauno, Telšių ir kitų šalies miestų.

GERDAUJĖ

Gerdaujė – vakarų Lietuvos upė, kairysis Minijos intakas. Upės ilgis – 60,3 km.

Ties Lapių apylinkėmis, srauni ir vingiuota Gerdaujė teka raiškaus reljefo Gerdaujos mišku. Šis upės ir žaliojo karkaso tandemas suponuoja ganėtinai aukštą rekreacinio potencialo vertę. Nors šiandien teritorijoje dominuoja neįsisavinta natūrali gamtinė aplinka, gausu savaiminių želdinių, brūzgynų, arčiau gyvenamųjų vietovių, net ir šiukšlių sancaupų, nėra išvystytos rekreacinės infrastruktūros, tačiau esami resursai sąlygoja tvirtą rekreacinio pobūdžio vystymo perspektyvą.

TRUMPĖ

Trumpės upelis (ilgis – 26,4 km), nuo užtvankos iki Žvelsos teka sumiškęjusios pakrantės ruožu. Upė sruvena smulkiais, tačiau išraiškingais, vaizdžiais bei jaukiais vingiais. Trumpė vertinama kaip aukšto rekreacinio potencialo gamtinis resursas, tačiau tam, kad ši vertybė būtų tinkamai įsisavinta, būtina spręsti priėjimo ir praėjimo takų, rekreacinės bei informacinės infrastruktūros klausimus. Aukščiausias Trumpės potencialas urbanistiškai išvystyto Lapių kaimo prieigose. Šiaurės rytų kryptimi nuo užtvankos, rekreacinė vertė menkesnė, dėl aptarnavimo, paslaugų ir rekreacinio atraktyvumo objektų trūkumo. Upė tinkama plaukimui baidarėmis.

GREIČIŪNŲ TVENKINYS (UŽTVANKA)

Greičiūnų tvenkinys dirbtinai suformuotas užtvankus Trumpės upelį. Tvenkinio plotas – 20,1 ha; ilgis – 1,2 km. Užtvanka yra pamėgta vietinių gyventojų ir kitų poilsiautojų laisvalaikio leidimo vieta. Šiltuoju metų laiku čia aktyviai maudomasi, žvejojama, plaukiojama valtimis. Giliausia tvenkinio vieta – 14 metrų (prie siurblynės). Nors Greičiūnų tvenkinys patenka į

tarptautinį nardymo krypčių žemėlapi¹⁵, visgi per durpynus tekanti Trumpė į tvenkinį atplukdo rudą, drumzliną vandenį, taip gerokai sumenkindama užtvankos kaip nardymui tinkamos vietos potencialą. Nors užtvanka ir yra aktyviai naudojama, ypatingos rekreacinės svarbos Lapių regiono viešoji erdvė, tačiau čia rekreacinė infrastruktūra nėra neišvystyta (nėra informacinių ženklų, nuorodų, rekreacinių įrenginių, įrengtų ir sutvarkytų paplūdimių). Privažiavimo ir priėjimo kelių bei parkavimo būklė – tvarkytina. Nesezono metu tvenkinio rekreacinis ir kitoks naudojimas ženkliai sumažėja. Greičiūnų kaime buvusio Bergalės dvaro pastatų neišliko. Rytiniame tvenkinio krante yra kaimo turizmo sodyba. Pietvakarinėje dalyje stovi apleistas dviejų aukštų pastatas. Tai buvusi siurblynė, sovietmečiu naudota drėkinimo sistemų darbui. Žemė aplink pastatą priklauso vietos ūkininkui. Siurblynės pastatas balansuose neegzistuoja. Greičiūnų tvenkinio ant Trumpės upės užtvankos žemutinio bjefo kairiajame krante, privačios iniciatyvos per du ateinančius metus planuoja pastatyti 100 kW galios hidroelektrinę.

ESAMI PABLŪDIMIAI IR MAUDYMUISI TINKAMOS VIETOS

Nr.	Paplūdimio / maudymosi vietos charakteristika	Pastabos
G8.1	Paplūdimys yra jaukioje, sumiškęs teritorijos dalimi nuo gatvės atribotoje Minijos kilpoje, netoliese įvažiavimo į Rudaičių kaimą. Prie Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu šioje vietoje suplanuotos maudymosi ir poilsio vietos yra esami ir tuo pat specialiuoju planu suplanuoti priėjimo takai. Teritorija yra už Lapių kadastrinės vietovės ribų.	<ul style="list-style-type: none"> ● Suplanuotas spec. planu; ● Valstybinė žemė.
G8.2	Pirmoje Minijos kilpoje, pravažius posūkį į Rudaičių kaimą, yra privati poilsio vieta, teikianti net ir stovyklavimo paslaugas. Šioje vietoje išvystyta rekreacinė infrastruktūra (pavėsinė, laužavietė, tinklinio aikštelė ir kt.). Kiek piečiau, toje pat kilpoje yra 1,36 ha ploto laisvos valstybinės žemės teritorija. Šioje vietoje yra lėkštas paplūdimys, nuo gatvės pusės atribotas natūraliu želdinių masyvu. Priėjimo ir privažiavimo takai neįrengti ir nesuplanuoti.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė.
G8.3	Žvelsenų kaime, netoliese dviejų kaimo turizmo sodybų, esamo paplūdimio vietoje, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu suplanuotas paplūdimio ir poilsio vietos įrengimas. Vieta nuo gatvės pusės atribota želdinių ir senvagės vandens telkinių juostomis. Priėjimo ir privažiavimo takai neįrengti, tačiau specialiuoju planu suplanuotas priėjimo takas ir pagrindinio kelio vakarinėje pusėje – automobilių parkavimo vieta. Paplūdimys ir planuojama poilsio vieta yra 4,93 ha ploto laisvos valstybinės žemės teritorijoje. Ant rytinio šlaito greta esamos kaimo turizmo sodybos suplanuota regykla iš kurios ir atsiveria šio Minijos upės vingio vaizdas.	<ul style="list-style-type: none"> ● Suplanuotas spec. planu; ● Valstybinė žemė.
G8.4	100 metrų pločio Minijos vingio, esančio laisvoje valstybinėje žemėje, pietinėje riboje yra lėkštas, jaukus rekreacinio mikroklimato paplūdimys. Priėjimo ir privažiavimo takai nenumatyti ir nesuplanuoti. Poilsio vietos įrengimo atveju rytiniame privačiame sklype turėtų būti suformuoti servitutai suteikiantys teisę prieiti prie vandens telkinio.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė.
G8.5	800 metrų pietų kryptimi nuo Utrių slidinėjimo kalno, jaukiame, peizažiškai želdiniais apaugusiame Minijos vingyje, numatoma	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė

	galimybė vystyti maudymosi bei poilsinę veiklą. Šiuo metu prie analizuojamos teritorijos valstybine žeme prieina privažiavimo ir priėjimo kelias. Pati teritorija yra laisvos valstybinės žemės fondo dalis.	
G8.6	Pikteikių kaime esančiame raiškios formos Minijos vingyje, esamo paplūdimio vietoje, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu, suplanuota maudymosi ir poilsio vieta. Prie pagrindinio kelio suplanuota automobilių parkavimo aikštelė ir priėjimo takas prie numatomos poilsiavietės. Teritorija yra laisvos valstybinės žemės plote (1,69 ha). Netoliese yra Kuprelio etnografinė sodyba ir joje buvusio vandens malūno vieta.	<ul style="list-style-type: none"> ● Suplanuotas spec. planu; ● Valstybinė žemė.
G8.7	Šiaurinėje Pekteikių dalyje esantis Minijos vingis tinkamas maudymosi ir poilsio vietos įrengimui. Šis slėnis pasižymi aukšta kraštovaizdine verte bei jaukiu emociniu-rekreaciniu mikroklimatu. Pakrantės prieigose yra 1,10 ha laisvos valstybinės žemės plotas. Nuo pagrindinio kelio pakrantę skiria privatūs sklypai. Susisiekimo takai ir keliai nesuplanuoti.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė.
G8.8	Pietrytiniame užtvankos krante yra laisvos valstybinės žemės fondo pakrantės teritorijos dalis. Priėjimo, parkavimo, poilsio ir paslaugų infrastruktūra neišvystyta, nepaisant to, ši pakrantė yra pamėgta vietos gyventojų poilsio vieta ir tinkama poilsio bei maudymosi vietos įrengimui.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė.
G8.9	Šiltuoju sezono metu, ties užtvankos vandens nuleidimo įrenginiu, yra vietos jaunimo pamėgta maudynių bei nardymo vieta. Šiam tikslui nėra pritaikyti nei krantas, nei pats įrenginys nuo kurio nardoma. Nėra apsauginių grotų, kopėčių, trampolino, saugumo bei kitos reikiamos įrangos.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valstybinė žemė.

VANDENS TURISTŲ ĮLIPIMO/IŠLIPIMO VIETA

Nr.	Vandens turistų įlipimo/išlipimo vietos charakteristika	Pastabos
G9.1	Netoli nuo įvažiavimo į Rudaičių kaimą yra vandens turistų įlipimo/išlipimo vieta. Šioje vietoje yra nuovaža nuo pagrindinio kelio. Privažiavimas arčiau upės pravažinėtas, bet neįrengtas. Kranto linija pakankamai stati, tačiau netoliese (maždaug toje vietoje, kur numatytas tiltas per Miniją) yra lėkštas paplūdimys.	-
G9.2	Minijos vingyje, ties Antano Bučo etnografinė kaimo turizmo sodyba, tarp želdinių masyvų ir išraiškingų senvagių yra vandens turistų įlipimo/išlipimo vieta. Bučo sodyboje išskirtas plotas stovyklavimui.	<ul style="list-style-type: none"> ● Privati žemė.
G9.3	Išskirtinai jaukaus rekreacinio mikroklimato aplinkoje, Minijos vingyje iš rytų pusės atribotam želdinių masyvu ir senvagės lankstu yra lėkštas paplūdimys skirtas vandens turistų atokvėpiui. Žemėtvarkiniu projektu suplanuotas susisiekimo koridorius su šia Minijos kranto linijos dalimi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Privati žemė.

2.10.1.4. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiuoju planu suplanuota infrastruktūra

Nr.	Objekto pavadinimas	Charakteristika
S1	Automobilių stovėjimo aikštelė	Gerduvėnų piliakalnio turistinio poreikio tenkinimui.
S2	Automobilių stovėjimo aikštelė	Žiūrėti G8.3
S3	Automobilių stovėjimo aikštelė	Rytinėje pagrindinio kelio pusėje, greta gamtos paveldo objekto, Lapiškės akmenų, suplanuota automobilių parkavimo aikštelė.

S4	Automobilių stovėjimo aikštelė	Prie numatomo įrengti Utrių slidinėjimo komplekso, rytinėje pagrindinio kelio pusėje, suplanuota automobilių parkavimo aikštelė.
S5	Automobilių stovėjimo aikštelė	Žiūrėti G8.5.
S6	Automobilių stovėjimo aikštelė	Žiūrėti G8.6.
S7	Automobilių stovėjimo aikštelė	Prie Lapių piliakalnio suplanuota automobilių parkavimo aikštelė.
A1	Apžvalgos aikštelė	Žiūrėti G8.3.
P1	Poilsio vieta	Žiūrėti G8.1.
P2	Poilsio vieta	Žiūrėti G8.3.
P3	Poilsio vieta	Žiūrėti G8.6.
M1	Madymosi vieta	Žiūrėti G8.1.
M2	Madymosi vieta	Žiūrėti G8.3.
M3	Madymosi vieta	Žiūrėti G8.6.
T1	Tiltas	Gerdaujės upelio įtekėjimo į Minijos upę vietoje, netoliese įvažiavimo į Rudaičių kaimą, numatytas tiltas per Minijos upę. Šio tilto pagrindinis tikslas – sujungti Rudaičių ir kitoje upės pusėje esančių Kvietinių kaimus.

Žvelsos upė ties Lakštingalų slėniu ir pavėsinė prie Žvelsos

¹⁴ <<http://www.gomapper.com/travel/map-of/greiciunai.html>>

Lapių piliakalnis (iš pietų pusės) ir piliakalnio aikštelės vaizdas

Vaizdas nuo Gerduvėnų piliakalnio (Lapių kryptimi) Piliakalnis nuo rajoninio kelio Nr.2222 pusės

Lakštingalų slėnio fragmentas

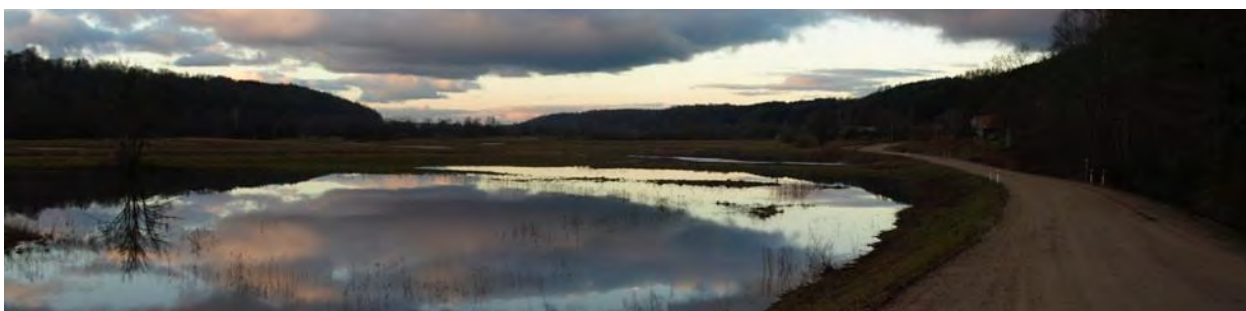
Utrių slidinėjimo kalnas

Antropogenizuotas gamtinis kraštovaizdis prie Žvelsos upės

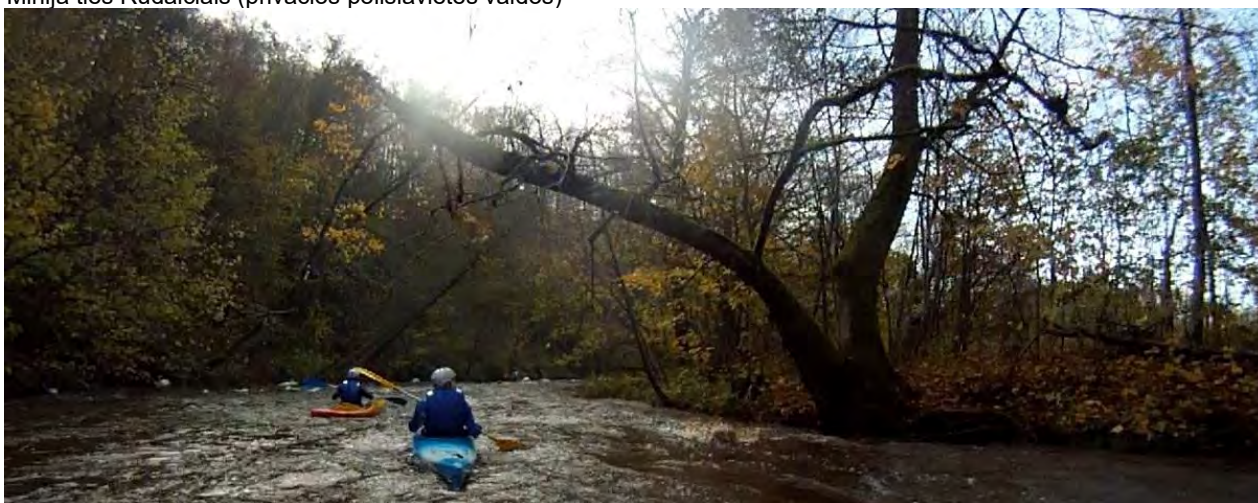
Kalvota pieva Žvelsos vakariniame krante (tarp Lapių piliakalnio ir Lakštingalų slėnio)

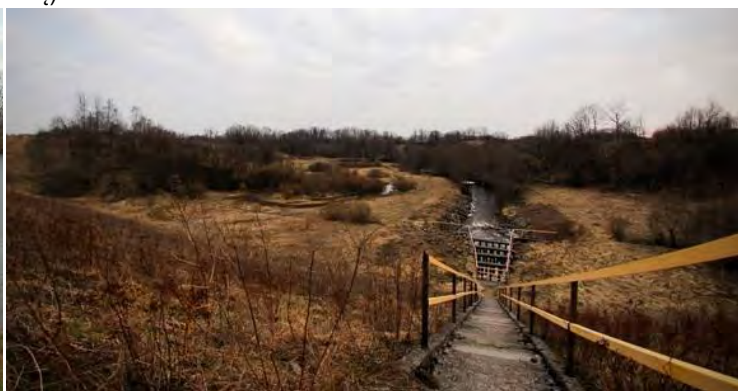
Vakarinės pagrindinio Utrių kelio prieigos (vandeningos pievos tarp Minijos ir kelio)

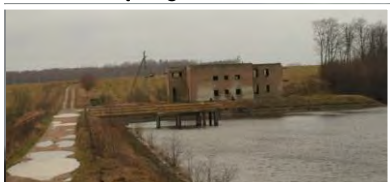
Minija ties Rudaičiais (privatos poilsiavietės valdos)

Plaukimas baidarėmis Žvelso upe (lapkričio mėnesį)

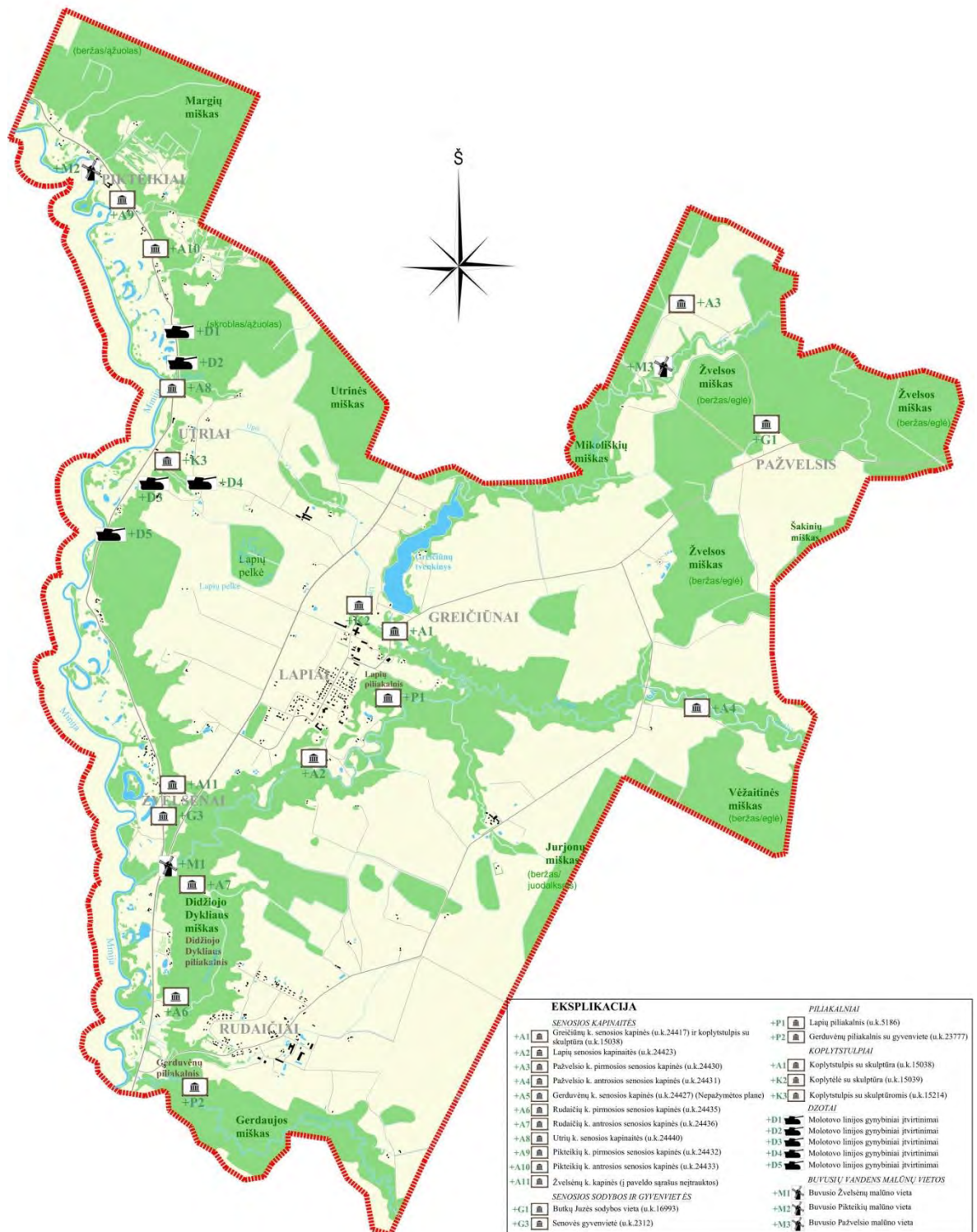
Užtvankos įrengimai

Užtvanka iš pietvakarių pusės ir buvusios siurblinės pastatas pietvakariniame užtvankos krante

2.10.2. Kultūros paveldo ištekčiai

2.10.2.1. Kultūros paveldo objektų žemėlapis

Šiame žemėlapyje vaizduojamos nekilnojamųjų kultūros vertybių registre registruotos ir neregistruotos vertybės aprašytos toliau pateikiamose kultūros paveldo vertybių charakteristikose. Registrinių vertybių aprašai parengti nekilnojamojo kultūros vertybių registro informacijos pagrindu. Žemėlapyje žymimos ir kultūrinės vertės turinčios neregistrinės paveldo vertybės. Šių objektų charakteristika paremta natūriniu situacijos ir istorinių aplinkybių aktualumo vertinimu.

2.10.2.2. Nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių registre registruotų objektų charakteristika

SENOSIOS SODYBOS IR GYVENVIETĖS

+G1 (pažymėjimo schemeje numeris) – Sodybos vieta (Butkų Juzės sodyba)

Unikalus objekto kodas: 16993

Pilnas pavadinimas: *Sodybos vieta*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Pažvelsio k. (Vėžaičių sen.)*

Statusas: *Irašytas į registrą (registrinis)*

Rūšis: *Nekilnojamasis*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Pažvelsio kaime buvusio žymaus lietuvių poeto Butkų Juzės sodybvietę šiandien žymi senas kaštonas bei memorialinis atminimo ženklas, valstybės saugomas kaip nekilnojamoji kultūros paveldo vertybė. Objektas iš visų pusių apsuptas žemės ūkio naudmenomis ir miškais, atokiai nuo urbanistinio įsisavinimo arealų. Yra informacinis nurodomasis pakelės ženklas. Kitos rekreacinės infrastruktūros nėra. Vieta ir pats objektas yra ypač svarbus sunykusio Pažvelsio kaimo istorinės atminties ir tapatumo ženklas. Sodybvietė įdomi kaip istorinės-kultūrinės vertės turistinio lankymo vieta.

Poeto ryšys su Pažvelsiu. Butkų Juzė (Juožas Butkus) gimė Pažvelsio kaime, neturtingo, tačiau šviesaus valstiečio šeimoje. Juozas Butkus nuo pat vaikystės buvo gana aktyvus. Pats kiek pramokęs laisvomis nuo ganiavos valandėlėmis ėmėsi lietuviškai mokyti kaimo vaikus – ir taip iki penkiolikos metų, kol išvyko į Liepoją. Kiek vėliau vasaros atostogų metu poetas Pažvelsiuose dar rengdavo vaidinimus, organizuodavo kaimo jaunimo laikraščius „Kibirkštėlė“, „Žadintojas“, „Upelis“ leidimą, kuriuos pats ir redaguodavo. Butkų Juzė apie save sakydavo „Aš esu paprastas kaimo dainius. Darbo ir prakaito gyvenime vargdamas, imu dainai žodį ten, kur gražiausioji Lietuvos dalis, kaimo žmonės purvą braido, sunkiausių darbų dirba, ir sunkiausiai, paneigti ir skriaudžiami, duonelę užsipelno, o neturi balso.“ Iš šių jo žodžių galime atsekti ypač artimą poeto dvasinės būklės ryšį su jo gimtuoju Pažvelsio kaimu.

+G2 – aprašyta skyriuje „P2 – Gyvenvietė“

+G3 – Senovės gyvenvietė

Unikalus objekto kodas: 2312

Pilnas pavadinimas: *Senovės gyvenvietė*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Žvelsėnų k. (Vėžaičių sen.)*

Statusas: *Irašytas į registrą (registrinis)*

Rūšis: *Nekilnojamasis*

Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas*

PILIAKALNIAI

+P1– Lapių piliakalnis

Unikalus objekto kodas: 5186

Pilnas pavadinimas: *Lapių piliakalnis*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Lapių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas (valstybinis)*

Teritorijos plotas: 20000

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Piliakalnis - atskira kalvelė Žvelsos slėnyje. Šlaitai statūs, apie 10 m aukščio. Aikštelė ovali, apie 70 x 30 m dydžio, orientuota š.r. - p.v. kryptimi.*

+P2 – Gerduvėnų piliakalnis su gyvenvieta

Unikalus objekto kodas: 23777

Pilnas pavadinimas: *Gerduvėnų piliakalnis su gyvenvieta*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Gerduvėnų k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-05-05

Statusas: *Paminklas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *Kompleksas (valstybinis)*

Kompleksą sudaro: *Piliakalnis (5198); Gyvenvietė (23778)*

Teritorijos plotas: 193000 kv. m

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 543000 kv. m

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Piliakalnis įrengtas Minijos ir Gerdaujės kairiajame krante esančiame aukštumos krašte. Aikštelė ovali, pailga ŠV-PR kryptimi, 95x70 m dydžio. Aikštelės PR krašto, kur turėjęs būti pylimas, 2 m aukščio šlaitas leidžiasi į 5 m pločio, 0,3 m gylio griovį, už kurio supiltas 0,2 m aukščio, 10 m pločio pylimas, už jo iškastas antras 5 m pločio, 0,3 m gylio griovys. Už šio griovio įrengtas priešpilis. Jo aikštelė keturkampė, pailga ŠV-PR kryptimi, 27x13 m dydžio. Jos PR krašte supiltas 1 m aukščio, 9 m pločio pylimas, kurio išorinis 1,2 m šlaitas leidžiasi į 4 m pločio, 0,3 m gylio griovį. Priešpilio pylimas žemėdamas juosia piliakalnį P-V šlaituose, 2-10 m žemiau aikštelės, virsdamas 5 m pločio terasa. Šlaitai statūs, 35 m aukščio. V papėdėje 1,1 ha plote yra papėdės*

gyvenvietė. Piliakalnis datuojamas I tūkst. - XIII a. Netaisyklingos formos: ilgis v.š.v.-r.p.r. kryptimi iki 620 m, plotis p.-š. kryptimi nuo 100 iki 450 m.

+P2 – Piliakalnis, vad. Pilale

Unikalus objekto kodas: 5198

Pilnas pavadinimas: Gerduvėnų piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis, vad. Pilale

Adresas: Klaipėdos r. sav., Gerduvėnų k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: Paminklas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: kompleksą sudarantis objektas (valstybinis)

Priklauso kompleksui: Gerduvėnų piliakalnis su gyvenvieta (23777)

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): Piliakalniui panaudota aukštuma - Gerdaujos kair. krantas. Šlaitai į upės pusę statūs, apie 35 m aukščio. Aikštelė ovali, 95 x 70 m dydžio, orientuota š.v. - p.r. kryptimi. P.r. dalyje aikštelė pereina į 10 m pločio ožnugarį, kuris 50 m nuo aikštelės perkirstas 10 m pločio ir 1 m gylio grioviu.

+P2 – Gyvenvietė

Unikalus objekto kodas: 23778

Pilnas pavadinimas: Gerduvėnų piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė

Adresas: Klaipėdos r. sav., Gerduvėnų k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 1997-05-05

Statusas: Paminklas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: Kompleksą sudarantis objektas (valstybinis)

Priklauso kompleksui: Gerduvėnų piliakalnis su gyvenvieta (23777)

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): Keturkampio formos: v.š.v. kraštinė - 200 m, š.r. - 140 m, r.p.r. - 80 m, p. - 90 m.

SENOSIOS KAPINAITĖS

+A1 – Greičiūnų k. senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24417

Pilnas pavadinimas: Greičiūnų k. senosios kapinės

Adresas: Klaipėdos r. sav., Greičiūnų k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: Valstybės saugomas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: pavienis objektas

Teritorijos plotas: 700

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A2 – Lapių k. senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24423

Pilnas pavadinimas: *Lapių k. senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Lapių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: *1997-12-31*

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 600

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A3 – Pažvelsio k. pirmosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24430

Pilnas pavadinimas: *Pažvelsio k. pirmosios senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Pažvelsio k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: *1997-12-31*

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 400

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A4 – Pažvelsio k. antrosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24431

Pilnas pavadinimas: *Pažvelsio k. antrosios senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Pažvelsio k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: *1997-12-31*

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 700

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A5 – Gerduvėnų k. senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24427

Pilnas pavadinimas: *Gerduvėnų k. senosios kapinės*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Gerduvėnų k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 3400

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Gerduvėnų kapinių fragmentai. Trečioje foto matomi išvartyti ir sulaužyti suoliukai

+A6 – Rudaičių k. pirmosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24435

Pilnas pavadinimas: *Rudaičių k. pirmosios senosios kapinės*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Rudaičių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 200

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A7 – Rudaičių k. antrosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24436

Pilnas pavadinimas: *Rudaičių k. antrosios senosios kapinės*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Rudaičių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *Pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 800

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A8 – Utrių k. senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24440

Pilnas pavadinimas: *Utrių k. senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 700

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A9 – Pikteikių k. pirmosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24432

Pilnas pavadinimas: *Pikteikių k. pirmosios senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Pikteikių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 1000

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

+A10 – Pikteikių k. antrosios senosios kapinės

Unikalus objekto kodas: 24433

Pilnas pavadinimas: *Pikteikių k. antrosios senosios kapinės*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Pikteikių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 1997-12-31

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *pavienis objektas*

Teritorijos plotas: 600

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

KOPLYTSTULPIAI**+KI – Koplytstulpis su skulptūra**

Unikalus objekto kodas: 15038

Pilnas pavadinimas: *Koplytstulpis su skulptūra*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Greičiūnų k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-08-12

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *Kompleksas (valstybinis)*

Kompleksą sudaro: *Koplytstulpis (25225); skulptūra (25226)*

Teritorijos plotas: 12

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Koplytstulpis paprastų formų, be dekoru elementų: ant kresno medžio rąsto pritvirtinta stačiakampė dėžinio tipo koplytėlė su įstiklintu fasadu ir piramidiniu skarda dengtu stogeliu. Viduje yra Švč. M. Marijos Maloningosios skulptūra (žr. papild. aprašus).*

Atsiradimo data: *XX a. pr.*

Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, skarda, polichromija.*

+KI – Koplytstulpis

Unikalus objekto kodas: 25225

Pilnas pavadinimas: *Koplytstulpis*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Greičiūnų k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-08-12

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *Kompleksą sudarantis objektas (valstybinis)*

Priklauso kompleksui: *Koplytstulpis su skulptūra (15038)*

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Buvusi koplytėlė prie medžio dabar pritvirtinta ant kresno medžio rąsto-stulpo, iš vienos pusės turinčio lygiai nutašytą plokštumą, dalijamą horizontalių įrėžimų. Koplytėlė dėžinio tipo, stačiakampio plano, fasade įstiklinta, su piramidiniu stogeliu, dengtu skarda. Dekoratyvumo teikia baltas lango rėmelis bei stulpo subrūkšniavimas "langeliais" baltais dažais.*

Atsiradimo data: *XX a. pr.*

Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, skarda.*

+K1 – "Švč. M. Marija Maloningoji" skulptūra

Unikalus objekto kodas: 25226

Pilnas pavadinimas: *"Švč. M. Marija Maloningoji" skulptūra*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Greičiūnų k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-08-12

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *kompleksą sudarantis objektas (valstybinis)*

Priklauso kompleksui: *Koplytstulpis su skulptūra (15038)*

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Figūra statiška, gana plokščia iš profilio (nugara nemodeliuota), netaisyklingų proporcijų: didelė galva, siaurų pečių, laibu liemeniu, galva šiek tiek palenkta žemyn. Skulptūra stovi ant pusrutulio, pamynusi žaltį. Anksčiau žemės pusrutulis buvo užkeltas ant dviejų pakopų pagrindo (žr. fotofiksaciją, šiuo metu neišlikęs). Figūros rūbas mažai modeliuotas, skraistė traktuota dekoratyviai, minkštomis klostėmis. Rūbas baltas, skraistė žydra, pusrutulis geltonas.*

Atsiradimo data: *XX a. pr.*

Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, polichromija.*

+K2 – Koplytėlė su skulptūra

Unikalus objekto kodas: 15039

Pilnas pavadinimas: *Koplytėlė su skulptūra*

Adresas: *Klaipėdos r. sav., Lapių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: *Valstybės saugomas*

Rūšis: *Nekilnojamas*

Objektas įrašytas kaip: *kompleksas (privatus)*

Kompleksą sudaro: *koplytėlė (25074); skulptūra (25075)*

Teritorijos plotas: 47

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 2420

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Koplytėlė dėžinio tipo, pastatyta ant betoninio cokolio, su dvišlaičiu skardiniu stogu, iš fasado pusės įstiklinta. Virš stogo iškeltas nedidelis kryželis. Koplytėlės viduje yra Švč. M. Marijos Sopulingosios skulptūra (žr. papildomus aprašus).*

Atsiradimo data: *XIX, XX a.*

Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, geležis, skarda, polichromija.*

+K2 – Koplytėlė

Unikalus objekto kodas: 25074

Pilnas pavadinimas: *Koplytėlė*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Lapių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *kompleksą sudarantis objektas (privatus)*Priklauso kompleksui: *Koplytėlė su skulptūra (15039)*

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Koplytėlė, pastatyta ant žemo betoninio cokolio, yra keturkampio plano, apkalta vertikaliomis lentelėmis, su dvišlaičiu skardiniu stogu. Priekyje ištiklinta, lango rėmas skaidytas. Fasadas dekoruotas tekintomis profiliuotomis kolonėlėmis šonuose. Stogelis puoštas vingiuoto profilio vėjalente, o frontono apačia - banguotos linijos profilio lentele. Virš stogo iškeltas nedidelis kryželis iš plokščios geležies juostos, kurio kryžmos galai užsibaigia skrituliukais. Iš kryžmos centro išeina po tiesų spindulį, užsibaigiantį pumpuru. Koplytėlė dažyta gelsvai, dekoru elementai balti.*

Atsiradimo data: *XX a. pr.*Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, geležis, skarda.***+K2 – "Švč. M. Marija Sopulingoji" skulptūra**

Unikalus objekto kodas: 25075

Pilnas pavadinimas: *"Švč. M. Marija Sopulingoji" skulptūra*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Lapių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *kompleksą sudarantis objektas (privatus)*Priklauso kompleksui: *Koplytėlė su skulptūra (15039)*

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Figūra vaizduojama stovinti kontrapostu ant žemo pagrindo, rankas sunėrusi ant krūtinės, su 7 žvaigždučių nimbu. Skulptūra kompaktiško silueto, netaisyklingų proporcijų, turi bažnytinės barokinės dailės bruožų: kontraposto poza, ekspresyvios neramios klostės, linijų lūžiai (nors drapiruotė traktuota daugiau dekoratyviai, ypač rankovių ir apykaklės). Septynis Dievo Motinos sopulius simbolizuoja septyni kalavijai, įsmigę į širdį. Statulos rūbas ir veidas balti, apsiaustas žydras, pagrindas, kalavijų rankenos - tamsiai rudi.*

Atsiradimo data: *XIX a. pab.*Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, polichromija.*

+K3 – Kopyltstulpis su skulptūromis

Unikalus objekto kodas: 15214

Pilnas pavadinimas: *Kopyltstulpis su skulptūromis*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *kompleksas (privatus)*Kompleksą sudaro: *kopyltstulpis ([25076](#)); skulptūra ([25077](#)); skulptūra ([25078](#)); skulptūra ([25079](#))*

Teritorijos plotas: 46

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Kopyltstulpio stulpas keturbriaunis, ant jo yra kvadratinio plano kopyltėlė, įstiklinta iš trijų pusių, su dvišlaičiu stogu. Virš stogo iškeltas nedidelis kaltinis kryželis. Kopyltstulpio viduje yra Švč. M. Marijos Maloningosios, Šv. Barboros, Jėzaus Nazariečio skulptūros (žr. papildomus aprašus).*

Atsiradimo data: *XIX a. II p.*Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, geležis, skarda, polichromija.***+K3 – Kopyltstulpis**

Unikalus objekto kodas: 25076

Pilnas pavadinimas: *Kopyltstulpis*Adresas: *Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)*

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: *Valstybės saugomas*Rūšis: *Nekilnojamas*Objektas įrašytas kaip: *kompleksą sudarantis objektas (privatus)*Priklauso kompleksui: *Kopyltstulpis su skulptūromis ([15214](#))*

Vizualinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Fizinio apsaugos zonos pozonio plotas: 0

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Kopyltstulpio stulpas keturbriaunis, ant jo yra kvadratinio plano kopyltėlė, įstiklinta iš trijų pusių, su stačiakampėmis langų angomis. Stogas dvišlaitis, skardinis, dekoruotas skardos vėjalente aštriais karpytais dantukais. Virš stogo iškeltas nedidelis kaltinis kryželis, sudarytas iš vienodo pločio geležies juostų, išeinančių iš apskritimo, kurio viduryje yra kryželis šiek tiek platėjančiais kryžmos galais. Tokiais pat kryželiais užsibaigia kryžmos galai. Kryžiaus stiebe yra tiesi horizontali perkryža. Kopyltstulpis dažytas rudai, langų apvadaai balti.*

Atsiradimo data: *XIX a. II p.*Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, geležis, skarda.*

+K3 – "Švč. M. Marija Maloningoji" skulptūra

Unikalus objekto kodas: 25077

Pilnas pavadinimas: "Švč. M. Marija Maloningoji" skulptūra

Adresas: Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: Valstybės saugomas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: kompleksą sudarantis objektas (privatus)

Priklauso kompleksui: Koplytstulpis su skulptūromis ([15214](#))

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): Figūra stovi ant nedidelio keturkampio pagrindo, pamynusi žaltį, nuleistomis ir į šonus ištiestomis rankomis, iš kurių sklinda Malonės spinduliai, galvą juosia 12 žvaigždučių nimbas. Skulptūra netaisyklingų proporcijų, stambia galva ir palyginti smulkiomis galūnėmis, statiška, tačiau smulkių klosčių modeliavimas kruopštus, aptakios formos, švelni veido modeliuotė. Veidas ir rūbas balti, skraistė tamsiai mėlyna, plaukai, rūbo apdaila ir Malonės spinduliai rudi. Pagrindas šviesiai rudas, žaltys žalias.

Atsiradimo data: XIX a. II p.

Medžiagos, technikos aprašymas: Medis, polichromija, geležis.

+K3 – "Jėzus Nazarietis" skulptūra

Unikalus objekto kodas: 25078

Pilnas pavadinimas: "Jėzus Nazarietis" skulptūra

Adresas: Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: Valstybės saugomas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: kompleksą sudarantis objektas (privatus)

Priklauso kompleksui: Koplytstulpis su skulptūromis ([15214](#))

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): Skulptūra kompaktiško silueto, statiška, frontali. Drabužio klostės dekoratyvios, kietos, kampuotos. Gana grubiai modeliuotos rankų plaštakos ir pėdos. Dekoratyvumo skulptūrai teikia virvė, juosianti Jėzaus rankas, kuri vertikaliai skaido figūrą ritmišku ornamentu (įvijomis) bei erškėčių vainikas. Veido bruožai modeliuoti švelniau. Polichromijos spalvos tamsios ir sodrios. Figūros rūbas tamsiai raudonas, plaukai, lentelė ant kaklo - rudi, virvė pilka, veidas baltas, erškėčių vainikas tamsiai žalias.

Atsiradimo data: XIX a. II p.

Medžiagos, technikos aprašymas: Medis, polichromija

+K3 – "Šv. Barbora" skulptūra

Unikalus objekto kodas: 25079

Pilnas pavadinimas: "Šv. Barbora" skulptūra

Adresas: Klaipėdos r. sav., Utrių k. (Vėžaičių sen.)

Įregistravimo registre data: 2000-03-08

Statusas: Valstybės saugomas

Rūšis: Nekilnojamas

Objektas įrašytas kaip: kompleksą sudarantis objektas (privatus)

Priklauso kompleksui: Kopylstulpis su skulptūromis (15214)

Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): *Figūra uždaro silueto, kresnų, netaisyklingų proporcijų, statiška. Modeliuotė grubi, kampuočių linijų, apibendrintų formų, kiek minkštesnis skraistės, permestos per ranką, drapiruotės traktavimas. Rūbas tamsiai žalias, skraistė, pagrindas, ant kurio stovi figūra, taurė ir plaukai rudi, veidas baltas.*

Atsiradimo data: XIX a. II p.

Medžiagos, technikos aprašymas: *Medis, polichromija***2.11.2.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių registre neregistruotos vertybės****+D1, +D2, +D3, +D4, +D5 – Dzotai**

Nepaisant to, kad Molotovo linijos kariniai gynybiniai įtvirtinimai, dar vadinami dzotais, nėra įtraukti į Nekilnojamųjų kultūros vertybių sąrašą, tačiau šių objektų vertės rekreacinį ir kultūrinį potencialą galima drąsiai kvestionuoti kitų vietovės, net ir registrinių paveldo objektų atžvilgiu. Dzotai yra karo materialiosios kultūros palikimo objektas. Tai ypač vertingas, tikslinę karo istorikų, tyrinėtojų ir paprastų mėgėjų auditoriją traukiantis lankymo objektas, be kitą ko dar ir praturtinantis apylinkių urbanistinės struktūros visumą. Lapių kadastrinėje vietovėje yra 5 šio tipo statiniai. Visi jie išsidėstę Minijos upės rytiniame šlaite (3 pakelėje, 2 atokiau nuo kelio rytų kryptimi). Dzotai istorine ir kultūrine prasmėmis yra pakankamai vertingi objektai, kad būtų įtraukti į Nekilnojamųjų vertybių registrą kaip istorinio-inžinerinio paveldo vertybė.

+M1, +M2, +M3 – Malūnų liekanos

Pikteikiuose – ant Minijos, Žvelsėnuose – ant Žvelsos bei Pažvelsio kaime – ant Trumpės upės kranto išlikę buvusių vandens malūnų liekanos. Šių istorinių objektų vietos yra reikšmingos bei svarbios vietovės istorinio tapatumo memorialinės vertybės. Šiandien objektai yra visiškai sunykę, todėl materialiaja bei vizualine prasmėmis jie nevaizduoja jokio vaidmens, tačiau istorinės atminties išlikimas palieka galimybę senojo identiteto vertybės regeneravimui ir integravimui naujojoje vietovės visuminėje struktūroje.

Dzotas Utrių kelio rytinėje pusėje

Dzotai (gynybiniai įtvirtinimai) Pikteikiuose

Memorialas poeto Butkų Juzės sodybvietės vietoje

Kelio nuorodą į buvusios sodybvietės vietą

Žvelsenų kapinių fragmentas

Žvelsenų kapinės (nuo vakarinio kelio pusės)

Greičiūnų senųjų kapinių fotofiksacija (nuotraukoje matomas koplytstulpis +K1)

Pikteikių kaimo antrųjų senųjų kapinių fragmentai

2.10.3. Rekreaciniai ir turistiniai maršrutai

2.10.3.1. Dviračių maršrutai

EuroVelo – Europos dviračių takų tinklas, kurį plėtoja Europos dviratininkų federacija (angl. *European Cyclists Federation*, ECF). Tinklas skirtas dviračių turizmui ir apima dvylika ilgų dviračių trasų, kertančių visą Europą. Bendras planuojamas jo maršrutų ilgis – 63 505 km, iš jo trečdalis – specialūs dviračių takai.

Eurovelo dviračių takai turi būti atskirti nuo bendro transporto srauto, būti saugūs dviratininkams, o tuo pačiu ir važiuojantiems automobiliais bei pėstiesiems. Kas 10-12 km įrengiamos poilsio aikštelės su tualetais ir kita trumpalaikiam poilsiui būtina įranga, pažintiniam turizmui įdomiose vietovėse – ilgalaikio poilsio aikštelės, kempingai, turistinės bazės.

EuroVelo dviračių takų tinklas susideda iš daugelio vietinių dviračių takų, nutiestų jau anksčiau ir skirtų vietiniam turizmui bei specialiai pagal vieningą schemą tiesiamų ir planuojamų nutiesti dviračių takų, todėl atskirų trasų atkarpų parengtis dviračių turizmui skirtinga. EuroVelo kūrimo Europos Sąjunga nefinansuoja, iš dalies jis kuriamas remiant dviračių turizmu suinteresuotoms nacionalinėms valstybėms ir savivaldybėms. Prie EuroVelo dviračių takų tinklo paprastai šliejasi kitos vietinės dviračių turizmo trasos. Taip prie pagrindinės EV10 maršruto ašies vakarų Lietuvoje besidriekiančios Neringos miestu, pamario ir pajūrio apylinkėmis numatyta prijungti ir Minijos regiono atkarpos dalis (Vakarų Lietuvos dviračių žiedo maršrutu), neaplenkiant Lapių. Ateityje maršruto EV10 lietuviškoji atkarpa numatoma plėtoti ir kaip tarptautinės dviračių trasos „EuroVelo 13“ – Geležinės uždangos trasos („Iron Curtain Trail“) dalis. Turint minty, jog Lapių apylinkės patenka į Molotovo linijos zoną ir čia yra išlikę šios linijos karinio paveldo artefaktų (dzotų) Lapiai gali būti atraktyvi pažintinio turizmo vieta.

Vakarų Lietuvos dviračių žiedas:

- Klaipėda – 0 km
- Giruliai – 8
- Karklė – 13
- Šaičiai – 17
- Palanga – 27
- Šventoji – 41
- Darbėnai – 55
- Lenkimai – 75
- Skuodas – 93
- Mosėdis – 105
- Salanta – 117
- Plateliai – 133
- Grigaičiai – 141
- Plungė – 154
- Norvaišiai – 164
- Kalniškiai – 178
- Kartena – 186
- Raguviškiai – 196
- Baubliai – 201
- Lapiai (Žvelsėnai, Utriai, Pikteikiai) – 210
- Gargždai – 219
- Dovilai – 224
- Agluonėnai – 239
- Veiviržėnai – 253
- Švėkšna – 265
- Gardamas – 277
- Šilutė – 294
- Povilai – 310
- Ventė – 320
- Kintai – 331
- Dreverna – 344
- Priekulė – 351
- Kliošiai – 359
- Klaipėda – 377

Maršruto ilgis: 377 km;

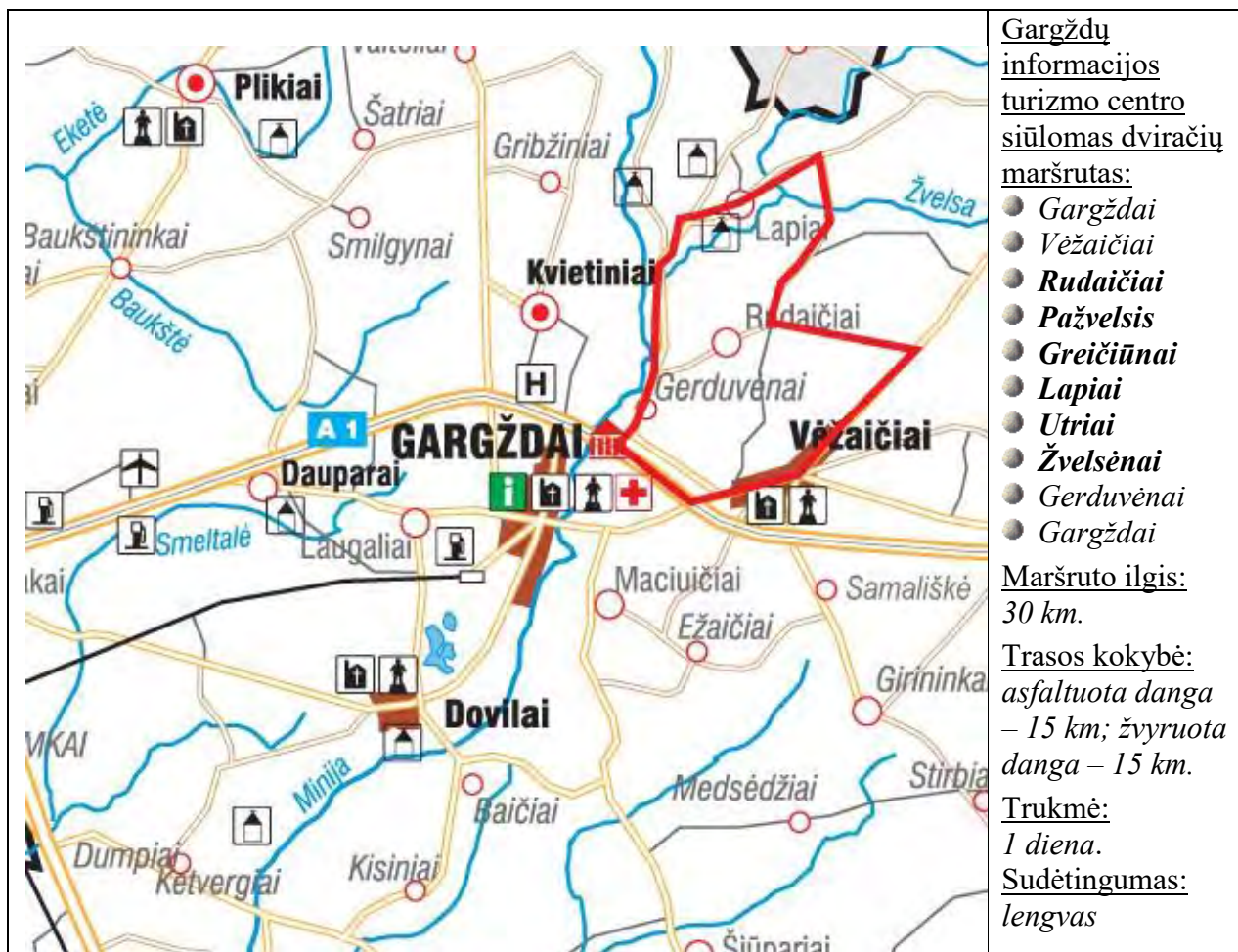
Trukmė: 3-5 dienos;

Sudėtingumas: kintantis;

Maršruto apibūdinimas: įdomus maršrutas dviratininkams po pajūrį ir vakarų Žemaitiją. Pasirinkusieji šį maršrutą gali pasigrožėti nuostabiu kraštovaizdžiu bei vietos kultūros paminklais. Dviračių trasos driekiasi per mažus miestelius bei kaimus. Važiavimo sąlygos nėra itin geros, dalį maršruto reikės įveikti žvyrkeliu taip pat ir su automobiliniais keliais.

Lankytini objektai: Girulių dzotai, Karklė, Olandų kepurė, Šaičių kraštovaizdžio draustinis, Palangos botanikos sodas, Naglio kalnas, Birutės kalnas, skulptūra „Žvejo dukros“, Žemaičių alkas, Mosėdžio akmenų muziejus, Orvydų sodyba Salantuose, Žemaitijos nacionalinis parkas, Oginskių dvaras Plungėje, Kretingos botanikos sodas, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis, Gargždai, Agluonėnų etnografinė sodyba-muziejus, Veiviržėnai, Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčia ir Švėkšnos parkas, Šilutė, Ventės ragas, rašytojos I. Simonaitytės memorialinis muziejus, Vingio parkas, Priekulės centras, Klaipėda¹⁶.

¹⁵ <<http://www.musupaveldas.lt/lt/main/marsrutai/dviraciui>>

Gargždų informacijos turizmo centro siūlomo dviračių maršruto schema

Maršruto apibūdinimas: maršrutas driekiasi ypač vaizdingomis ir ramiomis kaimiškomis vietovėmis, kur nėra intensyvaus automobilių eismo (tik iki Vėžaičių miestelio). Maršrutas tinka važiavimui kalnų dviračiais.

Lankytini objektai: buvusio Vėžaičių dvaro išlikęs pastatų ansamblis, medinė Šv. Kazimiero bažnyčia, poeto Butkų Juzės gimtinė, Lapių piliakalnis, etnografinis rėžinis Žvelsėnų kaimas, Lapiškės akmuo, Antrojo Pasaulinio karo gynybiniai įtvirtinimai – dzotai, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis ir kt.¹⁷

Šis Gargždų informacijos turizmo centro siūlomas dviračių maršrutas yra vietinės reikšmės rekreacinis turistinis kelias, orientuotas regiono dviračių turizmo poreikio tenkinimo kryptimi, tačiau trasa taip pat gali būti integruota ir į stambesnių turistinių maršrutų struktūrą.

Į šį maršrutą neįtraukta Vakarų Lietuvos dviračių žiedo kelio dalis apimanti Žvelsėnų, Utrių bei Pikteikių kaimus prie Minijos upės. Toks čia vaizduojamos trasos papildymas šalutiniu užvažiuojamuoju maršrutu būtų galimas su sąlyga, jog čia būtų įgyvendinta atitinkama dviračių turizmo poreikio tenkinimo paslaugų infrastruktūra (paslaugų objektai, poilsivietės, paplūdimiai, kultūriniai ar kiti turizmo traukos objektai).

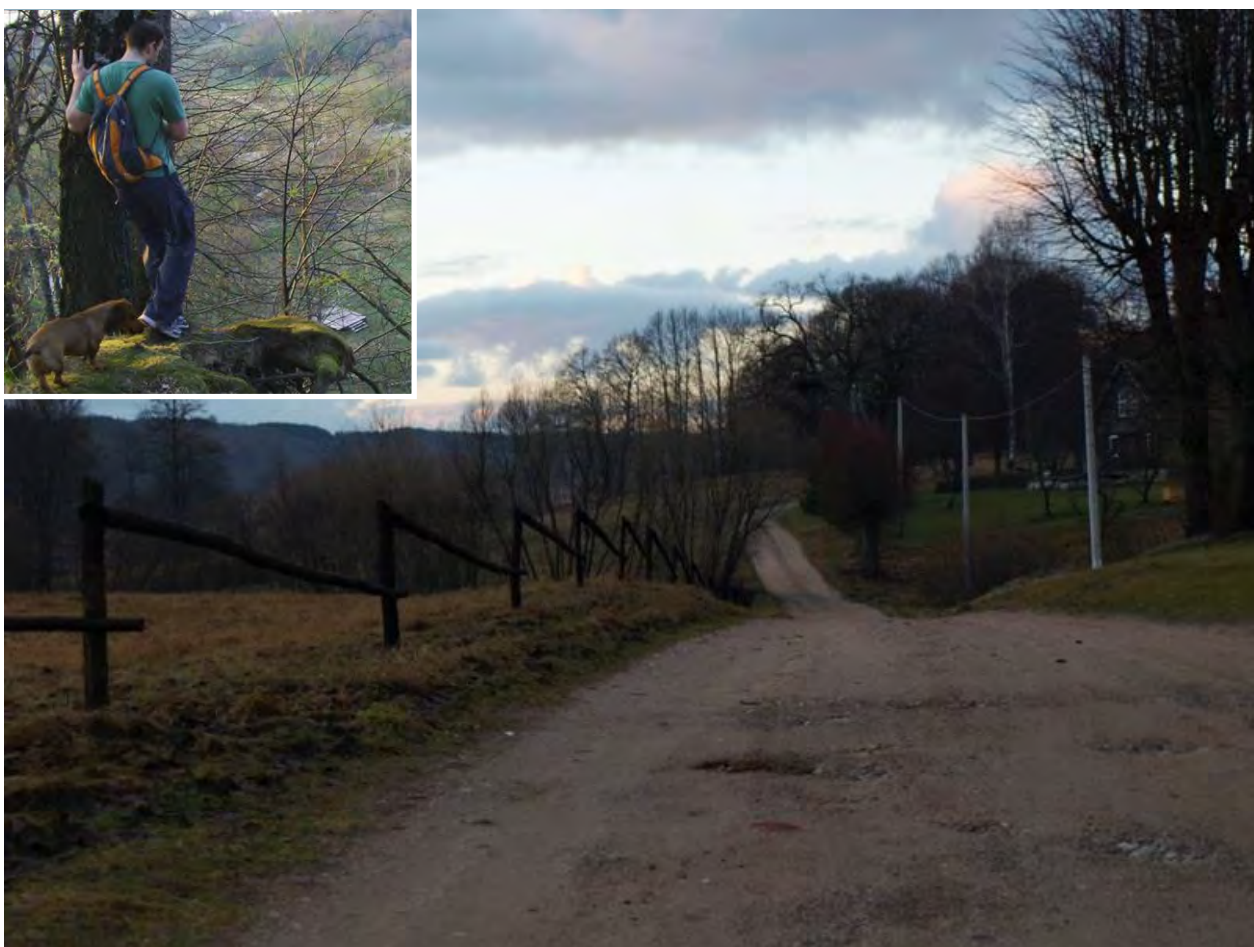
⁴ Gargždų informacijos turizmo centro informacija:
http://www.klaipedadistrict.lt/index.php?lang=LT&page_id=23

2.10.3.2. Pėsčiųjų maršrutai

Teritorijoje rekreacinių takų sistema nėra išvystyta, tačiau čia esantis gamtinis karkasas suponoja atitinkamas vietines pėsčiųjų rekreacinio judėjimo kryptis. Jau šiandien organizuojami žygiai Žvelsos pakrantėmis nuo Lapių iki pagrindinio pelnto ir atgal, ateityje nmatytas šio maršruto pratęsimas Minijos pakrantėmis iki pat Gerduvėnų piliakalnio. Atitinkamas žaliatakių potencialas yra didžiojoje Žvelsos, Minijos, Gerdaujos, Trumpės bei užtvankos žaliųjų pakrančių dalyje, o taip pat ir vietos piliakalnių erdvėse.

2.10.3.3. Automobilių maršrutai

Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiajame plane rajoniniai keliai Nr.2222 ir Nr.2230 besidriekiantys rytine Minijos pakrante įvardinami kaip potenciali pažintinio autoturizmo trasa. Šiuo keliu, palei Miniją pasiekiami Kartena. Maršrutas vertingas kaip sudėtinė platesnio teritorinio konteksto Minijos autoturizmo kelių sistemos dalis. Šiai turizmo rūšiai būtina atitinkama infrastruktūra – parkavimo ir atokvėpio aikštelės, sutvarkyti ir prižiūrėti turistinio atraktyvumo objektai, paslaugų sektorius.

Rajoninis kelias Nr. 2230 ties Pikteikiais bei pėsčiųjų maršruto Žvelsos pakrantėmis fragmentas

2.10.4. Kaimo turizmas ir kiti rekreacinio pobūdžio objektai

Pažymėjimo schemoje Nr.	Objekto pavadinimas	Vieta
<i>K1</i>	<i>Kaimo turizmo sodyba „Prie šaltinio“</i>	<i>Lapiai</i>
<i>K2</i>	<i>Kaimo turizmo sodyba „Užulapis“</i>	<i>Lapiai</i>
<i>K3</i>	<i>Kaimo turizmo sodyba „Sena troba“</i>	<i>Žvelsenai</i>
<i>K4</i>	<i>Kaimo turizmo sodyba „Žvelsynė“</i>	<i>Žvelsenai</i>
<i>K5</i>	<i>Kaimo turizmo sodyba „Slėnis“</i>	<i>Žvelsenai</i>
<i>K6</i>	<i>Elenos ir Vytauto Kundortų kaimo turizmo sodyba</i>	<i>Greičiūnai</i>
<i>K7</i>	<i>Stasio Kuprelio gyvenamoji-kultūrinė sodyba</i>	<i>Pikteikiai</i>
<i>K8</i>	<i>Antano Jaso žirgynas</i>	<i>Rudaičiai</i>
<i>K9</i>	<i>Labradorų veislynas</i>	<i>Lapiai</i>

K1 – KAIMO TURIZMO SODYBA „PRIE ŠALTINIO“

Sodyba "Prie šaltinio" įsikūrusi vaizdingame kraštovaizdžio draustinyje ant Žvelsos slėnio krašto. Sodyba unikali tuo, kad jos istorija siekia 1924-uosius metus, o pirtis veikia nuo 1940-ųjų metų ir ilgą laiką buvo vienintelė visoje apylinkėje. Natūralus ir tyras šaltinio vanduo yra šios pirties akcentas. Sodyboje yra pirtis, pratekančio šaltinio baseinas, židinytis, 25 vietų salė, miegamieji kambariai, 16 vietų kubilas. Sename obelų sode yra senoviška klėtelė su židiniu ir kubilu lauke.

Sodybos principinė koncepcija paremta grynojo kaimo turizmo idėja. Artimuose planuose numatytas avių užveisimas bei tradicinės kulinarijos propagavimas ir puoselėjimas.

Organizuojami turistiniai žygiai vaizdingais Minijos ir Žvelsos slėniais pėsčiomis, šaudymas iš lankų (visais metų laikais). Turistinio žygio baidarėmis ir kanojomis metu yra galimybė susipažinti su didžiausia Žemaitijos upe Minija. Ekstremalus plaukimas organizuojamas rudenį, pavasarį ir žiemą Žvelsos upe. Aprūpinama baidarėmis, gelbėjimosi liemenėmis, žemėlapiams ir maršrutų aprašymais, nuvežama ir parvežama į vietą.

Kasmet gegužės trečią savaitgalį vyksta tradicinis "Minijos baidarių ralis". Čia dalyvauti kviečiamos šeimos, didesni kolektyvai ar šiaip mėgstantys aktyvų poilsį gamtoje.

Sodyboje registruotas baidarių klubas "Prie Žvelsos".

Žiemos metu nuomojamas slidinėjimo inventorių, kurį galima čia pat ir išbandyti Utriuose esančioje slidinėjimo trasoje su keltuvais.

Savininkas: Gintas Rusteika <http://www.priesaltinio.lt>¹⁶

K2 – KAIMO TURIZMO SODYBA „UŽULAPIS“

Sodyboje "Užulapis" yra pirtis, baseinas su oro burbulais ir masažiniu kriokliu, virtuvėlė, židinytis, TV ir muzikinis centras, WC bei dušas. Priešpirtyje telpa 15 žmonių. Antrame aukšte erdvus poilsio kambarys, su biliardo stalu bei TV.

Sodybos kieme yra krepšinio bei tinklinio aikštelės, supynės vaikams. Nuomojami keturračiai motociklai bei karaokė sistema.

Sodyboje yra tvenkinys bei karšto vandens kubilas 6-8 žmonių kompanijai.

Kontaktai: Dalia www.uzulapis.lt¹⁷

K3 – KAIMO TURIZMO SODYBA „SENA TROBA“

Apie 1900 metais statytą sodybą iš prieškarinio ūkininko Prano Rentausko dukters Liucijos nusipirkęs klaipėdietis Antanas Bučys sodybą atnaujino laikydamasis etnografinių tradicijų, todėl dabar ir troba, ir jos kambariai bei apstatymas atrodo beveik taip pat, kaip prieš šimtą metų. Sodybos veikla orientuota į ramaus kaimiško poilsio interesantų auditoriją. Čia poilsiautojai gali mėgautis plačiomis pievomis, Minijos upe, žemuogiauti, žvejoti, plaukti baidarėmis, o žiemą nusileisti rogutėmis nuo kalno, čiuožinėti pačiūžomis, sušilti prie židinio, paklausti plokštelių ar išsikepti duonos. Sodyboje saugomos tautinės tradicijos, vertinama senovė, sodyba apdovanota už etnografiškumą, paveldo puoselėjimą. Sodybos architektūrinį ansamblį sudaro pagrindinė entografiška troba, pirtelė ant vandens telkinuko kranto, pagal etnografinę tradiciją atstatyta jauja, naminio vyno rūsys su gyvenamosiomis patalpomis antrame aukšte, bei klėtis, kurioje galimos multimedijos peržiūros, muzikiniai, klijimo teatro ir kiti renginiai.

K4 – KAIMO TURIZMO SODYBA „ŽVELSYNĖ“

Kaimo turizmo sodyba "Žvelsynė" – vienkiemis, įsikūręs greta pagrindinio Lapių plento. Sodyboje įrengta jauki, medinė pirtelė, yra didelis tvenkinys, karšto vandens kubilas. Sodybos veikla orientuota į šventinių renginių priėmimą. Čia galima smagiai atšvęsti įvairias šventes, rengti draugų ir bendradarbių susitikimus. Sodyboje vienu metu yra priimama tik po vieną kompaniją. Nakvynei siūlomi kambariai virš pobūvių salės ir atskiras namelis su 12 miegamųjų vietų.

K5– KAIMO TURIZMO SODYBA „SLĖNIS“

Ant paties aukštosios Žvelsenų kalvos krašto įkurdinta trečioji vietos kaimo turizmo sodyba „Slėnis“. Iš čia esančios regyklos atsiveria puikus Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio panoraminis vaizdas. Sodybos veikla orientuota į šventinių renginių priėmimą.

K6 – ELENOS IR VYTAUTO KUNDROTŲ KAIMO TURIZMO SODYBA

Ant Greičiūnų tvenkinio kranto, atokiai įsikūrusi Elenos ir Vytauto Kundrotų kaimo turizmo sodyba. Sodybos veikla orientuota į šventinių renginių organizavimą bei ramaus kaimiško tipo poilsio suteikimą jaukioje gamtinėje aplinkoje. Sodyboje yra pirtis, pokylių salė su židiniu. Čia vienu metu gali būti priimama iki 20 lankytojų. Šiltuoju metų laiku galima pasiplaukioti valtele, žvejoti, maudytis, o turintieji įrangą gali išmėginti ir nardymo malonumus.

K7 – STASIO KUPRELIO SODYBA

Ant paties Minijos upės kranto stūkso sena sodyba, kurioje dar XX amžiaus pradžioje pastatytas ir veikęs vandens malūnas. Šiandien savo tėvų ir senelių sodyboje šeiminkauja Stasys Kuprelis. Veiklus, filantropiškos pasaulėžiūros vyras, buvusio malūno vietoje pastatė paminklą Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimui ir savo šeimos pagerbimui. Kitoje tos pačios sodybos vietoje Stasys įkurdino tris kryžius su Rūpintojėliu priešaky. Pastarasis kūrinys dedikuotas šeimai, kaimui ir Lietuvai. Kuprelio sodyboje vyksta tautiniai, etnokultūriniai renginiai. Sodyba nėra laisvai lankomas objektas (lankantis būtina susiderinti su šeiminku).

K8 – ANTANO JASO ŽIRGYNAS

Antano Jaso žirgyne laikoma 30 trakėnų veislės žirgų banda. Trakėnai kilę iš Rytų Prūsijos. Ši veislė žinoma nuo XI amžiaus, jais į karą jojo karaliai. Šiandien trakėnai – konkūrų žirgai. Žirgyne yra ir keletas žemaitukų. Ugdomi lenktynių žirgai. Čia kasmet organizuojamos ištvermės varžybos „Žemaitijos taurė“. Nuostabiame gamtos kampelyje esančiame žirgyne yra šiuolaikiškos erdvios arklidės, galima mokintis jodinėti šviesiame 800 kv/m manieže ir atviroje aikštelėje, gamtoje su palydovu arba individualiai, yra didelė smėlio grunto atvira jojimo aikštelė, dirbtinių kliūčių kompleksas, gera žirgų amunicija, sportininkų persirengimo kambarys, dušas, tualetas. Organizuojamos kelionės ant žirgų, čia galima palikti savo žirgą trumpam arba ilgam laikui. Visų žirgų duomenys yra saugomi kompiuterinėse laikmenose, todėl gyvūnai yra apsaugoti nuo vagybių ir išvežimo. Žirgyno augintiniai parduodami Švedijoje, Šveicarijoje, Suomijoje, Rusijoje. Antano Jaso sodyboje, be kita ko yra laikomas ir bitynas.

K9 – LABRADORŲ VEISLYNAS

Lapiuose veikia Lietuvos kinologų draugijoje registruotas Labradorų retriverių veislynas. Šiuo metu veislyne yra 6 kalės ir šuo. Veislyno augintiniai yra nuolatiniai tarptautinių parodų ir Lietuvos čempionatų dalyviai. Veislynas yra Retriverių mylėtojų klubo draugijos narys, o taip pat Klaipėdos sportinių ir medžioklinių šunų klubo „Auksinis fazanas“ narys. Visiems šunims atlikti displazijos tyrimai – rezultatai puikūs. Puikiai išlaikyti ir psichikos testai. Visi šunys ir šuniukai nuolatos konsultuojami, skiepijami ir prižiūrimi puikios veterinarės. Palaikomi ryšiai su veislyne įsigytų šuniukų šeiminkais, kurie konsultuojami įvairiais auklėjimo ir priežiūros klausimais.

Labradoro retriverio savybės: Iš pažiūros labradorai ramūs ir santūrūs, bet prireikus būna aktyvūs, energingi ir labai ištvermingi, beprotiškai mėgsta vandenį. Jie lengvai prisitaiko prie bet kokių gyvenimo sąlygų, ištikimi kompanionai. Labradoro retriverio charakteris išskirtinis, kaip ir jo „ūdras“ uodega. Idealus charakteris – geras, bendraujantis, paklusnus, noriai dirba ir stengiasi būti naudingas, neagresyvus su žmonėmis ir gyvūnais. Ne veltui jie populiariausi pasaulyje.

Sodybos pagrindinis pastatas su pirtele

Etnokultūros tradicijų puoselėjimas sodyboje

Karšto vandens kubilas

Ekstremalus plaukimas baidarėmis Žvelso upe

Kaimo turizmo sodybos „Užulapis“ aplinkos fragmentai.

Sodybos kiemas

Sodybos šeimininkas prie autentiškos senosios trobos

Kundrotų kaimo turizmo sodybos fragmentai

Kaimo turizmo sodyba „Slėnis“ nuo Žvelsėnų kelio.

Rudaičių žirgynas ir Labradorų veislės augintiniai bei šunų parodos fragmentas

Sodybos „Sena troba“ fragmentas (dešinėje, ant kalvos matoma sodyba „Slėnis“)

Kaimo turizmo sodybos „Žvelsynė“ fragmentai

Kairėje: Stasio Kuprelio sodybos fragmentas, bendro Baublių kaimo bendruomenės centro ir Raguviškių kultūros filialo renginio „Sodams žydint“ metu (2011-05-21). *Dešinėje:* Buvusio malūno vietoje paminklas Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimui ir savo šeimos pagerbimui.

2.11. Žmogiškieji ištekliai

2.11.1. Bendruomenės centras

2004-aisiais įkurtas Lapių bendruomenės centras, Klaipėdos rajone žinomas, kaip vienas aktyviausiųjų. Bendruomenė jungia Lapių, Rudaičių, Utrių, Žvelsėnų, Pikteikių, Pažvelsio ir Greičiūnų kaimus, kuriuose gyvena 769 Klaipėdos rajono gyventojai. Bendruomenei vadovauja 15 savanoriškais pagrindais išrinktų narių valdyba. Organizacijos veikloje dalyvauja 96 nariai iš įvairių kaimų. Bendruomenės nariai dalyvaudami įvairiuose mokymuose bei informaciniuose renginiuose kelia savo kompetencijos lygį. Bendruomenės centras palaiko glaudžius santykius ir įvairiais klausimais bendradarbiauja su mokykla, kultūros namais, seniūnija, vietiniais verslininkais bei ūkininkais. Bendruomenės centro teritorija užima 3658, 90 ha žemės.

Lapių bendruomenės centro tikslas – kurti gražesnę ir turtingesnę kaimo aplinką, suvienyti žmones, kad būtų lengviau ir paprasčiau atlikti bendruomenei reikalingus darbus, skleisti informaciją, ugdyti gyventojų pilietinį aktyvumą.

Bendruomenė tradiciškai organizuoja Atvelykio šventę, apylinkių talkas, vasarą Lakštingalų slėnyje organizuoja tradicinę „Miško šventę“. Kiekvieną rudenį bendruomenės moterys renkasi į teminę vakaronę“, kasmet rengiama ir kaimų senoliams skirta vakaronė. Bendruomenė inicijavo kaimo jaunimo būrelį „LBC Kišenė“. Susibūrę jauni žmonės palaiko suaugusiųjų veiklą ir patys ieško galimybių kurti įvairesnį laisvalaikį kaime. Lapių bendruomenės centras taip pat rūpinasi apylinkių gamtosauga, dalyvauja įvairiose savivaldybės skelbiamuose sporto, socialinėse, etnokultūros programose, dalyvauja „LEADER+“ programoje paramai iš ES struktūrinių fondų gauti, yra Klaipėdos rajono bendruomeninių organizacijų susivienijimo narys. Bendruomenės nariai susirinkims rengia kultūros namuose esančioje sutvarkytoje bei techniškai paruoštoje bendruomenės salėje.

Nuo 2004 metų vykdyti projektai iš savivaldybės kultūrinės programos:

- „Atverkime senolių skrynią, kol ji gyva, kol ji – šaltinis“;
- „Pynimas iš vytelių“ (etninės kultūros plėtros programa)
- „Gyvenimo simfonija“ (socialinių paslaugų plėtros konkursui);
- „Mums širdyje ne sutema“;
- „Mokomės būti kartu“;
- „Bendravimo tiltai“;
- „Sportuokim, bendraukim ir būsim stiprūs“ (sporto rėmimo programa);
- „Sveikame kūne- sveika siela“ (sporto rėmimo programa);
- „Sportuojanti bendruomenė – aktyvi bendruomenė“ (sporto rėmimo programa);
- „Sportas – bendruomeniškumo stiprinimo garantas“ (sporto rėmimo programa);

- „Sporte laimi visi“ (sporto rėmimo programa);
- „Noriu išmokti plaukti“ (sporto rėmimo programa).

Valstybinės paramos kaimo bendruomenių ir vietos veiklos grupių veiklai remti programai rašyti projektai:

- 2007 m. – „Bendruomenės būstinės įrengimas“;
- 2008m. – „Lapiuose kuriame gerbūvį patys“.

LEADER bandomosios integruotos strategijos projektai:

- 2007 m. – „Septynių kaimų praeitis ir dabartis“;
- 2007 m. – „Aplinkos tvarkymas – socialinė kaita visuomenėje“;
- 2008 m. – „Iniciatyvus jaunimas – kaimo ateitis“;
- 2011 m. pateiktas projektas „Slidinėjimo trasos įrengimas Utrių kaime“ jau LEADER strategijos įgyvendinime.

Kitos veiklos, kuriose dalyvauja bendruomenės centras:

- Pavasarinė talka „Darom“;
- Respublikiniuose ir rajoniniuose bendruomenių sąskrydžiai;
- Kaimo švenčių organizavimas;
- Įvairaus pobūdžio visuomeninis darbas (kapinaičių tvarkymą, pagyvenusių žmonių lankymą ir kt.).

2.11.2. Šventės

- *Miško šventė.* Rugpjūčio mėnesį Žvelsos vingyje esančiame Lakštingalų slėnyje tradiciškai rengiama svarbiausia vietos šventė. Miško šventės metu žaidžiami žaidimai, vyksta vaidinimai, koncertas ir smagi vakaronė.
- *Teminė moterų vakaronė.* Kiekvieną rudenį, bendruomenės iniciatyva organizuojama teminė moterų vakaronė.
- *Trijų kartų šventė.* Mokyklos organizuojamas trijų kartų susitikimas, kurių metu rengiamos varžytuvės bei konkursinės rungtys.
- *Teatro diena.* Kovo 27- intają, vietos kolektyvų vaidinimais minima minima tarptautinė teatro diena.
- *Baidarių ralis „Minija“.* Gegužės mėnesį organizuojamos mėgėjų ir turistų baidarių lenktynės Minijos upe su nakvyne palapinėse ir gegužinėmis.
- *Kalėdinė vakaronė.* Rengiamas vaidinimas ir vakaronė. Renkamos ir apdovanojamos gražiausiai Kalėdoms pasipuošusios sodybos.
- *Kaziuko mugė.* Kultūros namuose vykstančioje Kaziuko mugėje dalyvija vietos amatininkai bei tradicijų puoselėtojai.
- *Vasario 16.*
- *Atvelykio šventė.*
- *Užgavėnės.*

- Vasaros sezono metu į Klaipėdą kruiziniu laivu atplaukiantiems turistams siūlomas turas į Vėžaičius ir Lapius. Čia turistus etnografinėje-gamtinėje aplinkoje priima vietos gyventojas David Holliday.

2.11.3. Socialinės grupės ir kolektyvai

- 134 mokiniai, iš kurių 14 vaikų priskiriami specialiųjų poreikių vaikų grupei. Nuo 2008 m. veikianti globos grupė socialinės rizikos vaikams yra vienintelė Klaipėdos rajone.
- Kraštotyros muziejaus būrelis. Čia vaikams vedami vietos tradicijomis paremti užsiėmimai (audimas, sprendžiami teminiai žinių klausimai ir kita).
- Skautų būrelis (mokyklos).
- Lapių moterų ansamblis.
- Paauglių teatro grupė „Rozetės“.
- Vaikų teatras „Angeliukai“
- Suaugusiųjų teatras.
- Baidarininkų klubas „Prie Žvelsos“.
- Rudaičių žirgyno kolektyvas.

2.11.4. Aktyvūs bendruomenės veikėjai

- *Miglė ir David Holliday* (Lapiai). Buvęs pirmasis Didžiosios Britanijos karo atašė atkurtoje Lietuvos valstybėje kartu su žmona Migle inicijuoja gamtotvarkines akcijas, aktyviai remia vietos moksleivių ir specialiųjų poreikių vaikų socialinės integracijos ir užsienio mainų programas, organizuoja materialinę pagalbą mokyklai. Dalyvauja brolių Bernardinų organizuojamoje akcijoje pagalbai sergantiesiems onkologinėmis ligomis. Inicijuoja kruizinių laivų, lankančių Klaipėdos uostą, turistų lankymąsi Lapiuose.
- *Laima Karbauskienė* (Lapiai). Nuo Lapių bendruomenės centro įkūrimo 2004 metais, vienai iš aktyviausių ir produktyviausiai veikiančių Klaipėdos rajono bendruomenių, vadovauja Laima Karbauskienė.
- *Sigitas Karbauskas* (Lapiai). Aktyvus ir plačiai žinomas politikos bei visuomenės veikėjas, buvęs Klaipėdos rajono meras. Šio metu – Klaipėdos rajono tarybos narys.
- *Vilija Lukauskienė* (Lapiai). Novatoriškų pažiūrų Lapių mokyklos direktorė aktyviai dalyvauja visuomeninėje vietos veikloje. Ypač reikšmingai prisideda prie mokyklos fizinės infrastruktūros gerinimo. Vadovauja skautų būreliui, dalyvauja vietos teatrinių kolektyvų veikloje, puoselėja darnią bei harmoningą aplinką

specialių poreikių vaikų grupės aplinkoje. 2010 metais už bendruomeninę ir mokyklinę veiklą išrinkta Klaipėdos rajono metų žmogumi.

- *Virginija Banienė* (Lapiai). Viena iš mokyklos kraštotyros muziejaus steigimo iniciatorių. Šio muziejaus direktorė ir jį lankančių vaikų bei jaunimo užimtumo vadovė.
- *Gintautas Rusteika* (Lapiai). Populiarios kaimo turizmo sodybos savininkas, baidarių nuomotojas bei šio sporto renginių organizatorius, žygių pėsčiomis iniciatorius, inovatyvus, kaimiškos kultūros bei tradicijų puoselėtojas. Dalyvauja filantropinėje veikloje remiant Lapių pagrindinę mokyklą. Baidarių renginiais prisideda prie brolių Bernardinų organizuojamos akcijos sergantiesiems onkologinėmis ligomis.
- *Linius Gedvilas* (Lapiai). Statybų bendrovės savininkas, aktyvus bendruomenės narys, mokyklos rėmėjas.
- *Simona Skliutaitė* (Lapiai). Jauna aktyvi ir energinga Lapių Kultūros namų direktorė, visų trijų vietos teatrinių kolektyvų vadovė, šventinių renginių organizatorė.
- *Vytautas Karčiauskas* (Lapiai). Gerai žinomas skulptorius ir juvelyras gyvenantis bei kuriantis savo sodyboje, Lapiuose.
- *Antanas Jastas* (Rudaičiai). Buvęs AB „Geonafta“, remiančios Lapių mokyklą, direktorius, Rudaičių Žirgyno savininkas, bitininkas, kaimiško kraštovaizdžio puoselėtojas.
- *Antanas Bučys* (Žvelsėnai). Autentiškų pagrindų kaimo turizmo sodybos Žvelsėnuose savininkas, kaimiškos kultūros ir tradicijų puoselėtojas, vyndarys bei renginių organizatorius.
- *Gediminas Juozapaitis* (Žvelsėnai). Rėštinių namų statyba užsiimančios bendrovės bei Žvelsėnuose esančios kaimo turizmo sodybos savininkas. Progresyvus bei novatoriškas, ambicingų planų nestokojantis, vietos turizmo sektoriaus atstovas.
- *Stasys Kuprelis* (Pikteikiai). Buvusio vandens malūno vietoje, ant Minijos upės kranto, esančios sodybos savininkas. Tautiškumo bei kultūrinio kraštovaizdžio puoselėtojas. Nacionalinės istorijos atminimo monumentų pastatymo savojoje sodyboje iniciatorius.
- *Elena ir Vytautas Kundrotai* (Greičiūnai). Kaimo turizmo sodybos ant Greičiūnų tvenkinio kranto savininkai, aktyvūs bendruomenės nariai.

Sigitas Karbauskas, Laima Karbauskienė, Vilija Lukošienė ir Elena Kundrotienė

David Holliday

Mokyklos auklėtiniai

Antanas Bučys

Virginija Baniienė

Kraštotyros būrelio mergaitės

Simona Skliutaitė

Gintautas Rusteika

Vytautas Karčiauskas

Stasys Kuprelis

Antanas Jasas

Genutė Radinienė (labradorų veislyno savininkė)

2.12. Anketinė apklausa ir kiti gyventojų nuomonės raiškos būdai

2011 lapkričio 21 dieną vykdyta Lapių kaimo gyventojų anketinė apklausa, kurios tikslas buvo išsiaiškinti vietos gyventojų poreikius, jų nuomonę apie Lapių silpnybes, stiprybes, galimybes, grėsmes bei perspektyvas, nustatyti su kuom šiandien Lapius tapatina patys lapiškiai ir kokią savo krašto viziją jie regi. Ši apklausa yra Lapių kaimo vystymo galimybių studijos sudėtinė dalis, o jos duomenys naudojami numatant teritorijos vystymo koncepciją bei planuojant sprendinius. Tyrimui taikytas anketinės apklausos metodas. Anketos dalintos vietos gyventojams Lapiuose ir jų apylinkėse (šiuo būdu apklausti 46 respondentai). Taip pat buvo galimybė, tą pačią anketą užpildyti internetu¹⁸ (šia galimybe pasinaudojo 11 asmenų). Viso apklausti 57 respondentai. Susisteminti apklausos duomenys išdėstyti žemiau pateiktose diagramose.

2.12.1. Bendroji informacija apie apklausos respondentus

Šioje tyrimo dalyje siekta nustatyti apklausos dalyvių socialinį statusą bei jų ryšį su Lapiais. Toliau pateiktose diagramose iliustruojama respondentų lyties, amžiaus, išsilavinimo situacija, aprašomas gyvenamosios vietos, profesinės bei rekreacinės veiklos kiekybinis pasiskirstymas, aktualizuojama socialinio aktyvumo padėtis.

Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

1 grafikas

Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

2 grafikas

Respondentų išsilavinimas

3 grafikas

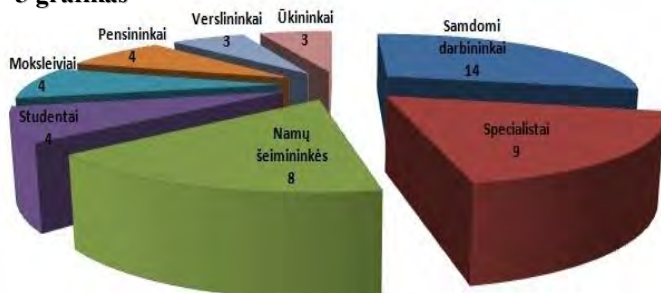
Respondentų gyvenamoji vieta

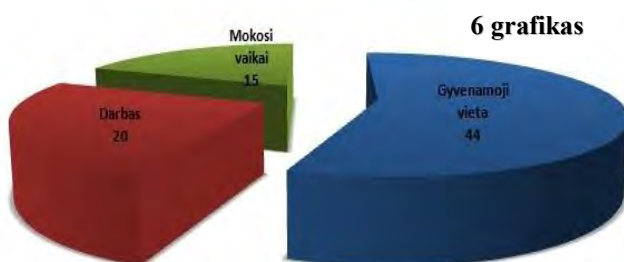
4 grafikas

¹⁸ <http://www.publika.lt/apklausa-15-4ec91189302af.html>

Respondentų užsiėmimas
5 grafikas

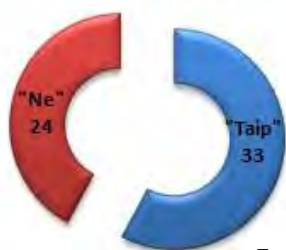

Respondentų ryšys su Lapiais
6 grafikas

Dauguma apklausos dalyvių su Lapių kaimu susiję darbiniais/profesiniais ryšiais arba yra vietos gyventojai. Šie faktoriai pagrindžia apklaustosios respondentų grupės nuomonės aktualumą ir svarbą.

"Ar save laikote socialiai aktyviu Lapių kaimo.. gyventoju?"
7 grafikas

7 grafikas

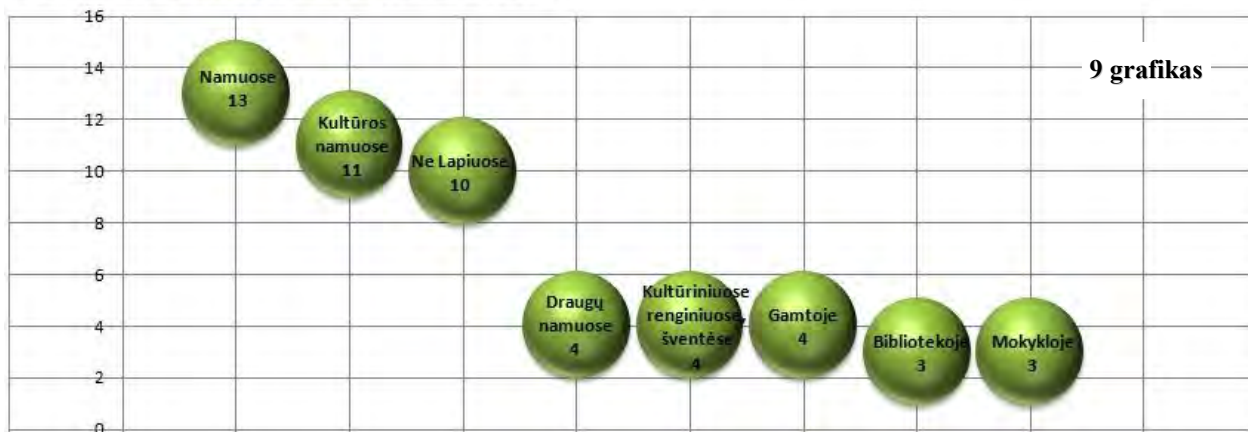
Socialinio aktyvumo pasireiškimo būdai
8 grafikas

8 grafikas

Šiek tiek daugiau kaip pusė (57%) apklaustųjų save laiko socialiai aktyviais kaimo gyventojais, vienokiu ar kitokiu būdu dalyvaujančiais vietos socialinėje-visuomeninėje veikloje. Dauguma kaimo perspektyvai neabejingų vietos gyventojų save socialiai išreiškia pagrindinai per retai arba nereguliariai vykstančius renginius (talkos, susirinkimai, kultūriniai renginiai), kai tuo tarpu galimybė dalyvauti reguliariame socialinės veiklos procese naudojasi tik jaunimo klubą lankanti apklaustų respondentų mažuma.

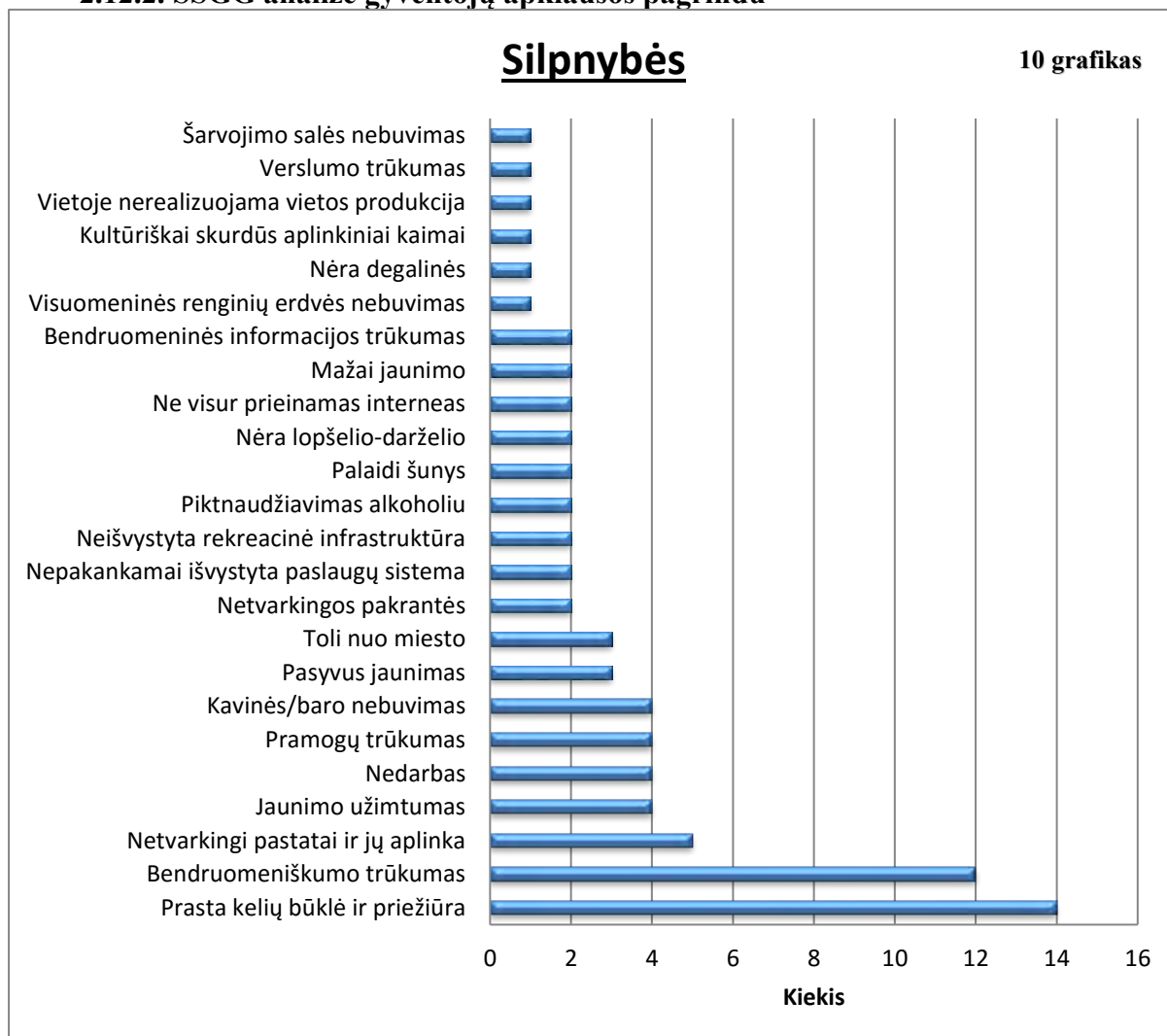
Dažniausia laisvalaikio leidimo vieta
9 grafikas

9 grafikas

Nors tolesni tyrimo duomenys atskleidžia, jog didžiausiu vietos privalumu respondentai išskiria gamtą, tačiau patys vangiai renkasi gamtą savo poilsiui. Atkreiptinas dėmesys, kad didelė gyventojų dalis poilsiauja savo ir draugų namuose arba ne Lapiuose.

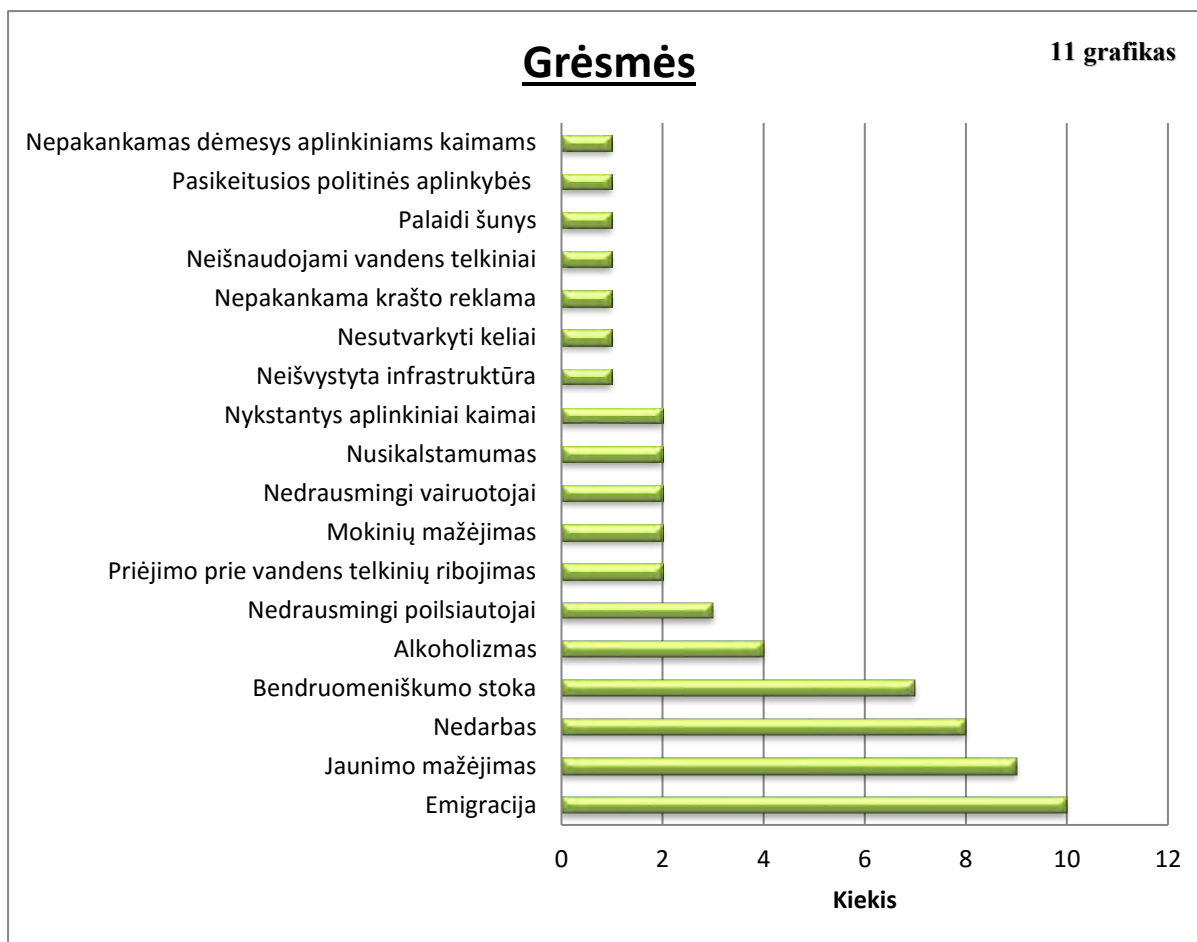
2.12.2. SSGG analizė gyventojų apklausos pagrindu

Dažniausiai minėta Lapių silpnybė šioje apklausoje tapo prasta kelių būklė ir jų priežiūra. Respondentai išskyrė neasfaltuotų kelių problemą, akcentuojant Rudaičių, Pikteikių bei neasfaltuotos kelio atkarpos nuo Lapių kaimo iki Mikoliškių arba Kretingos rajono būklę. Išskirtinai pabrėžiamas kelių būklės ir jų priežiūros žiemos metu problematiškumas. Minimas nepatenkinamas autobusų stotelės ir monumentinio akmens prie jos stovis.

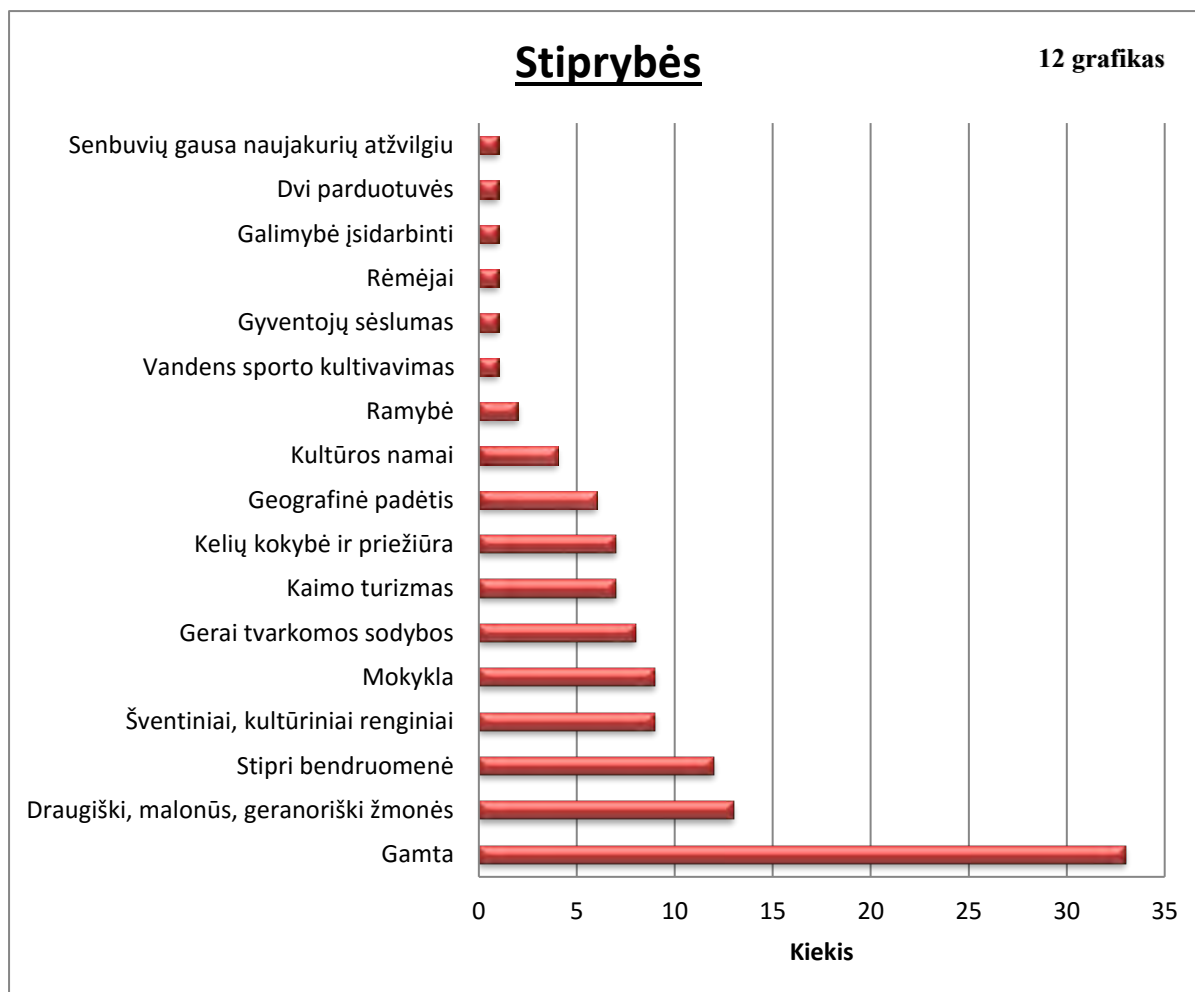
Pagal paminėjimo dažnumą išskirtinio respondentų dėmesio sulaukė bendruomeniškumo trūkumo problema. Apklausos dalyviai mini piktus, pasyvius, abejingus, apatiškus, nedrausmingus vietos gyventojus, įžvelgia besivystančios socialinės nelygybės bei atskirties tendencijas, pastebima aplinkinių kaimų socialinė bei kultūrinė atskirtis nuo Lapių bendruomenės.

Išskirta netvarkingų ir/arba architektūriškai neišvaizdžių komercinių bei visuomeninių pastatų ir jų aplinkos būklė. Kiek mažesnio vietos gyventojų dėmesio sulaukė neišvystytos rekreacinės infrastruktūros silpnybė (sporto aikštelių, pėsčiųjų ir dviračių takų būklė ir trūkumas) bei netvarkingų pakrančių problema (prieinamumas, neišvystyta rekreacinė infrastruktūra, tvarka/švara). Gyventojai piktinasi, jog „priėjimas prie Minijos beveik visur privatizuotas“.

Anot apklausos dalyvių, didžiausią grėsmę Lapių vystymuisi kelia emigracija bei jaunimo mažėjimas. Nuo šių grėsmių paminėjimo kiekybine prasme menkai tenusileidžia nedarbo grėsmė, kuri šiuo atveju gali būti priimama kaip esminis pirmųjų dviejų grėsmių generatorius. Pažymėtina, jog nedarbo kriterijus savyje talpina tiek darbo pasiūlos tiek ir paklausos aplinkybes (baiminamasi vietos gyventojų apatiškumo darbui). Prie šios grėsmių grupės galima priskirti taip pat ir alkoholizmo problemą bei bendruomeniškumo trūkumą. Respondentai pažymi, jog į rengiamas talkas visada renkasi tie patys žmonės, tarp gyventojų jaučiama nesantaika bei susiskaldymas. Bijomasi, jog mokykloje mažėjant mokinių skaičiui, gali iškilti grėsmė mokyklos išlikimui, o tai būtų didelė netektis Lapiams, kadangi, kaip atskleidžia toliau pateikti apklausos duomenys, šiandien mokykla yra vienas iš geriausiai kaimą reprezentuojančių vietos tapatumo ženklų. Visos čia paminėtos grėsmės yra susijusios glaudžiais priežastiniais ryšiais. Galima daryti prielaidą, jog didžiosios dalies grėsmių problematiškumas tiesiogiai priklauso pagrindinai nuo padėties vietos darbo rinkoje bei užimtumo bendrąja prasme.

Verta, paminėti, jog didėjantis turistų srautas vietiniams neša ne tik naujų galimybių ir kaimo gerovės vizijas, tačiau tuo pat metu baiminamasi, jog tai gali turėti įtakos taip vertinamai Lapių ramybei. Respondentų nuomonės pagrindu, pažymima, tai, jog užtvankos ir kitų vandens telkinių neišnaudojimas rekreacinėms reikmėms gali turėti neigiamos įtakos vietovės vystymuisi.

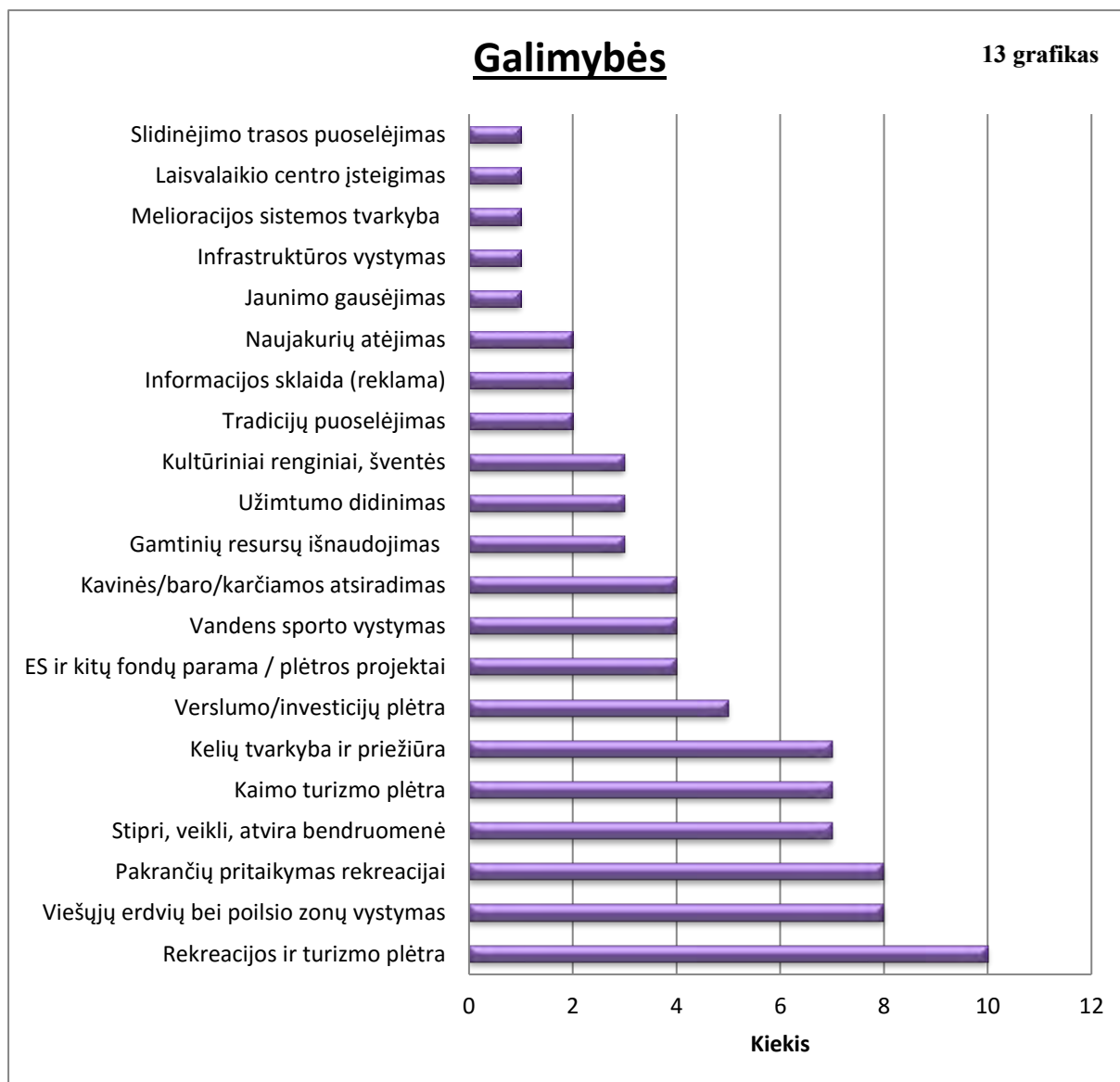

Neabejotinai svariausia vietos stiprybė respondentai išrinko Lapių gamtą. Minimi miškai, vandens telkiniai, jų krantai, šlaitai, slėniai, kalvos, oro kokybė, ypatingas reljefas, gamtovaizdžiai bei kraštovaizdis apskritai. Čia gamta suvokiama kaip neeilinių galimybių stiprybė, kuri, kaip iliustruoja silpnųjų ir grėsmių analizės grafikai savyje slepia nemažai trūkumų, pagrindinai susijusių su gamtos privalumų ir galimybių neįsisavinimu ir neišnaudojimu.

Nuoseklus bendruomenės centro darbas, aktyvūs, neabejingi ir draugiški gyventojai šventiniai, kultūriniai, socialiniai ir visuomeniniai renginiai (talkos, vakaronės, koncertai, laisvalaikio organizavimas) – visos šios aplinkybės refleksuoja respondentų palankumą vietos gyventojų tarpusavio santykių kokybei bei bendruomenės centro veiklai.

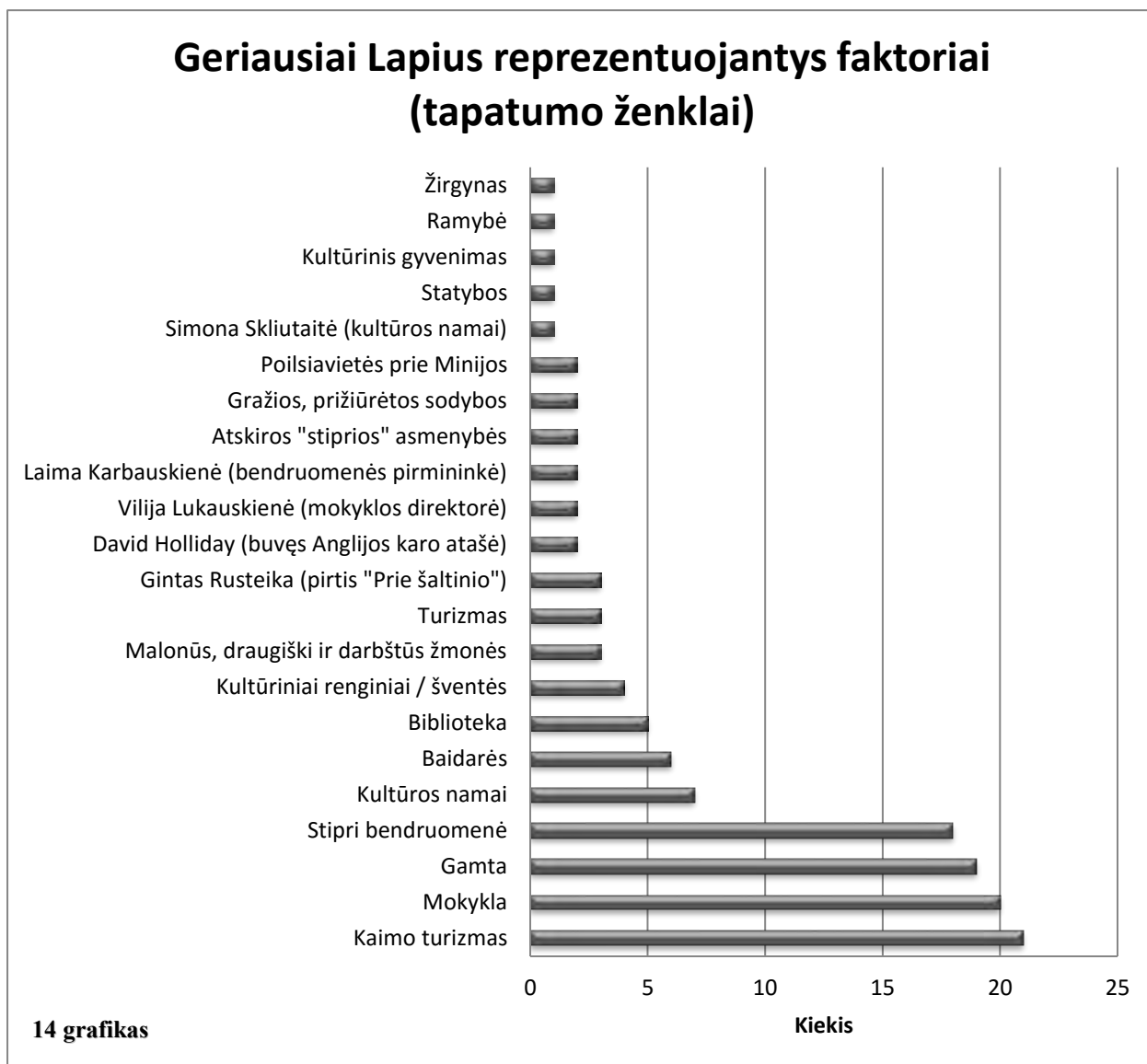
Kaip išskirtine verte pasižyminčią stiprybę apklausos dalyviai išskyrė kaimo turizmo sektorių su pirčių paslauga. Taip pat akcentuota 2000 metais nutiesto Lapių kelio reikšmė ir svarba. Minimas gero susisiekimo su didžiaisiais regiono miestais privalumas.

Apklausoje sulaukta minties, jog menkas naujakurių kiekis senbuvių atžvilgiu yra viena iš vietos stiprybių. Nors tai tėra pavienė nuomonė, visgi ši nuomonė yra verta atskiro dėmesio, kadangi gali būti suprantama kaip tam tikros bendruomenės grupės uždarumo, naujovių, judėjimo bei progreso baimių ir stagnacijos atspindys.

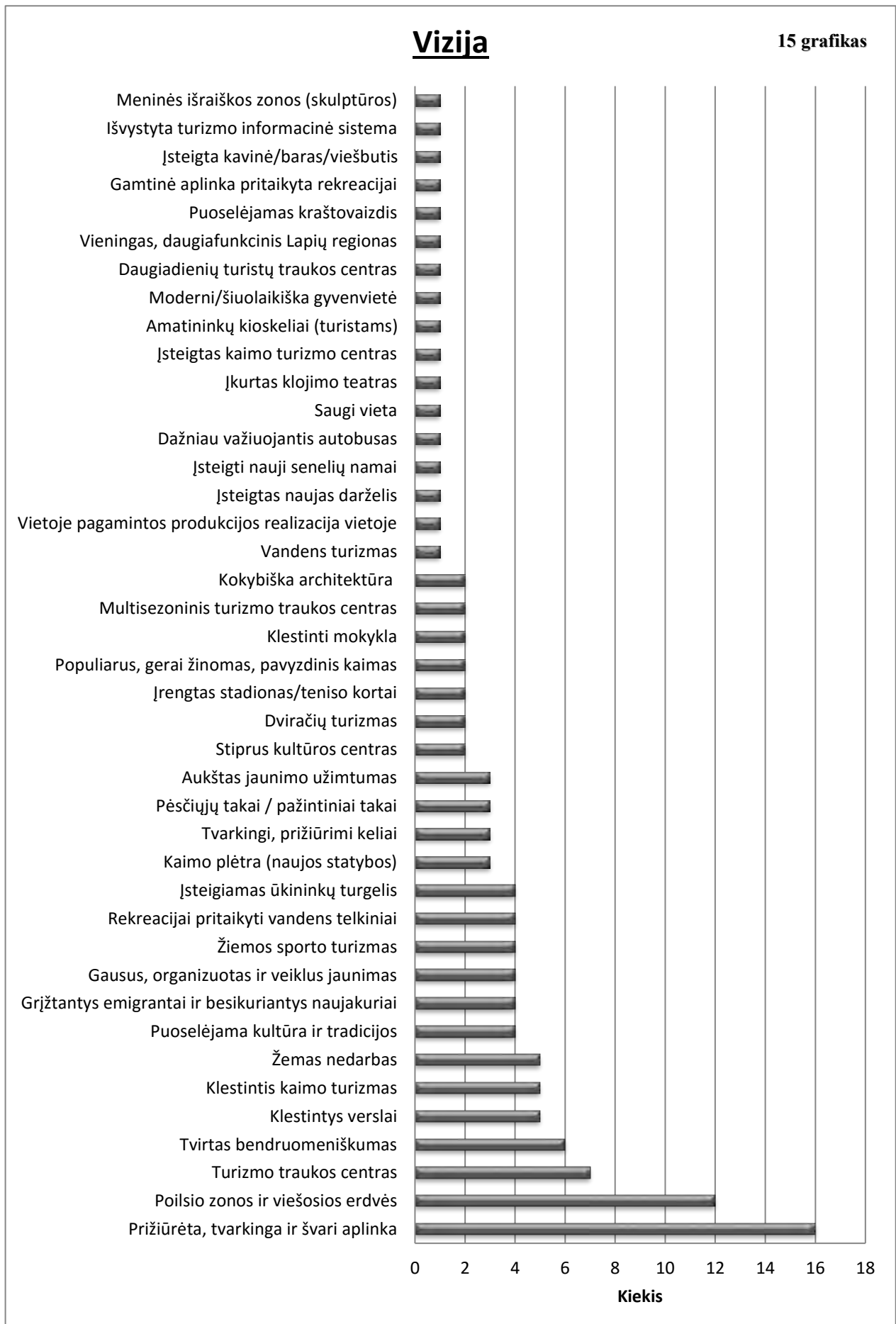

Apklausti lapiškiai savo krašto ateitį sieja pagrindinai su rekreacijos ir turizmo plėtra bei su ja glaudžiai susijusių sričių vystymu. Apklausos dalyviai progreso galimybes išvelgia turistinių traukos taškų gausinime, gamtinės aplinkos pritaikyme rekreacijai ir turizmui (pvz.: miškuose įrengiami pažintiniai takai). Taip pat mano, jog turėtų būti tvarkomos ir naujai įrenginėjamos viešosios erdvės: prie mokyklos turėtų būti vystoma rekreacinė aplinka, sutvarkytas stadionas, vaikų žaidimo aikštelė, įrengiami teniso kortai, buvusios dvaro sodybos teritorijoje galėtų atsirasti parkas. Tvarkomos ir rekreacijai pritaikomos pakrantės (įrengiami nauji pliažai) galimas kempingo/stovyklavietės ir naujų poilsiaviečių steigimas. Toliau vystomas ir puoselėjamas kaimo turizmas, propaguojamos tradicijos ir amatai (kaimo turizmo sferoje siūlomas papildomas agroturizmo veiklos pobūdis, kaip socialinės ir ekonominės integracijos galimybė seniems žmonėms). Nepamirštama ir vandens sporto plėtra (baidarės, žvejyba, laivyba, kanojos, nardymas). Respondentai išvelgia naujų galimybių kokybiškoje savo krašto reklamoje, neišskiriant ir tarptautinės rinkos.

Be minimų turistinių plėtros aspektų išskiriama galimybė susijusi su inžinerinės infrastruktūros ir kelių vystymu (siūlomi asfaltuoti Rudaičių, Pikteikių bei Lapių-Mikoliškių keliai, taip pat Žvelsos gatvė iki galo, Pikteikių kelias vardinamas kaip puiki dviračių turizmo atkarpa). Pabrėžiamos galimybės, kurios atsivertę išsprendus darbo, laisvalaikio, bei socialinio užimtumo problemas.

Faktorius, kuriuos respondentai įvardino atsakydami į klausimą kas geriausiai reprezentuoja Lapius, galima priimti kaip vietos tapatumo ženklus, identitetą arba tapatybės kodą, pagal kurį identifikuojamas vietovės suvokimas ir samprata joje gyvenančių žmonių galvose. Kaip ir SSGG analizėje geriausiai vietos reprezentatoriais minimas kaimo turizmas („Prie šaltinio“, Žvelsenų etnografinė sodyba), gamta (kraštovaizdis, reljefas, Minijos ir Žvelsos upės) bei stipri bendruomenė. Išskirtinio apklaustųjų dėmesio sulaukė mokykla, taip pat tokie atskiri objektai, kaip kultūros namai ir biblioteka. Minima kultūrinių renginių svarba vietos tapatumui (kasmetinė miško šventė). Atkreiptinas dėmesys į atskirų asmenybių įtaką Lapių įvaizdžiui.

Apklausos metu siekta nustatyti kokią savo krašto viziją regi vietos gyventojai, kokioms sritims jie teikia pirmenybę. Dauguma išreikštų poreikių bei vizijų yra standartinės Lapių regiono visuminės struktūros dedamosios, kurių diagramoje atsispindinti prioriteto tvarka, atspindi tik gyventojų daugumos viziją, tačiau struktūriniu arba sėkmingos kaimų plėtros, tvarkybos ir naudojimo prasme, kai kurios mažesnio gyventojų rūpesčio sulaukusios vizijos gali būti ne mažiau reikšmingos už populiariausias respondentų išsakytas problemas (pvz.: vos dviejų respondentų įžvalgų sulaukęs multisezoniškumo klausimas galėtų turėti daug teigiamos įtakos harmoningai teritorijos plėtrai bei vystymuisi. Galima manyti, jog nuo šio faktoriaus priklausytų ir kitų vietos struktūrinių dedamųjų realizacija). Todėl respondentų išsakytų minčių pagrindu sudaryta vietovės vizija, turi būti vertinama kaip lygiaverčių struktūrinių elementų visuma, kurios daliniu pagrindu formuojama Lapių vystymo koncepcija.

Kiekybine prasme, didžiausio apklausos dalyvių dėmesio sulaukė formuojamos švarios ir tvarkingos poilsio infrastruktūros (parkas, poilsia vietės, stovyklavietė, pliažai, rekreacijai pritaikytos pakrantės) bei tvarkomų ir puoselėjamų viešųjų erdvių (aikštė, stotelė, parduotuvė) vizija. Kreipiamas dėmesys į Lapių idėją atitinkančias architektūrines išraiškas (siūlomi atnaujinti sovietinės statybos visuomeniniai pastatai). Respondentų manymu, Lapiai turėtų būti formuojami kaip rekreacinis-turistinis traukos centras.

Gyventojai išreiškė savo požiūrį į tai, kokia turėtų būti jų kaimo bendruomenė. Naudoti tokie žmonių tipą nusakantys terminai: “bendraujantys, linksmi, draugiški, pilietiški, nuoširdūs, nesavanaudiški”.

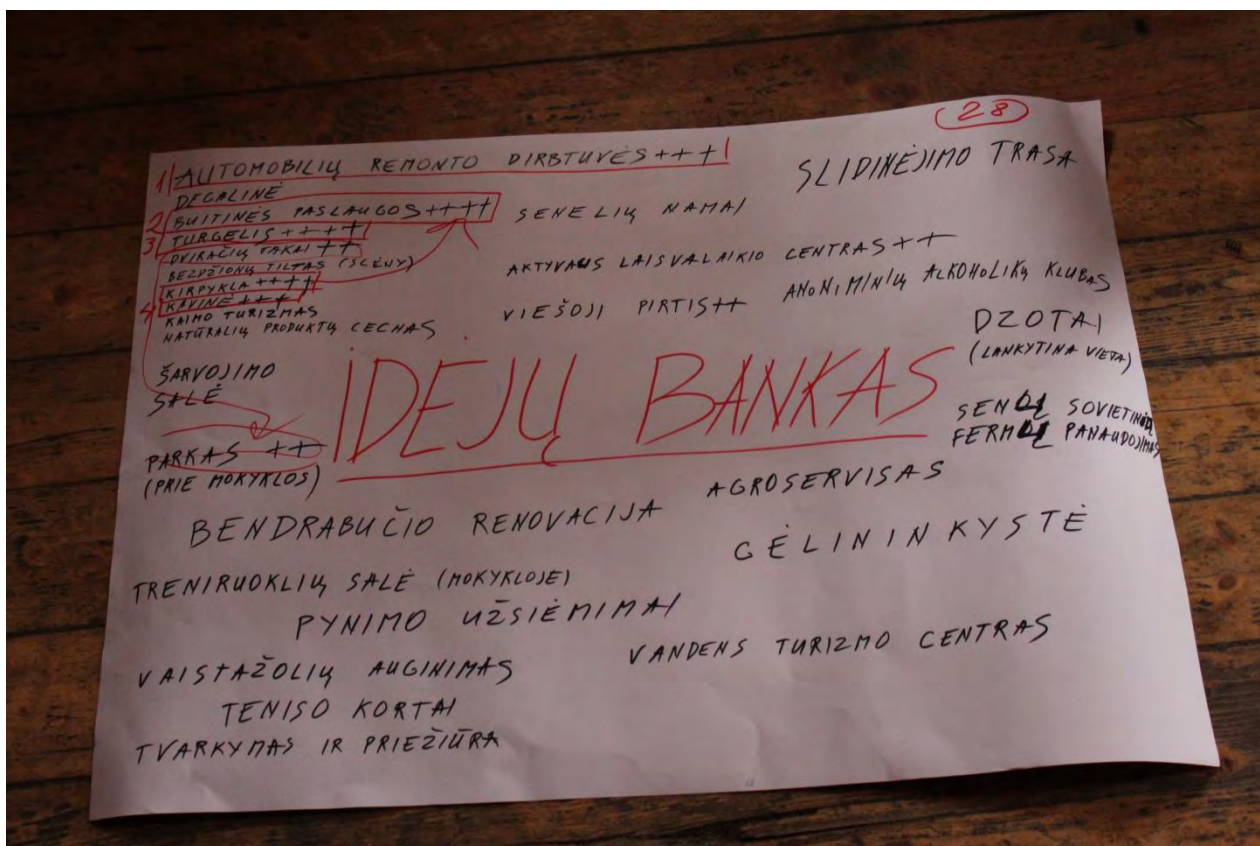
Pažymėtinas poreikis kurti glaudžiais bei tvirtais tarpkaiminiais ryšiais pagrįstą vieningą Lapių turistinį regioną, kuriame savo vietą rastų sportas, poilsis, sveikata bei kitos rekreacinės turizmo traukos funkcijos. Respondentai norėtų, jog tarp aplinkinių kaimų užsimegztų glaudesnė bendravimo tradicija.

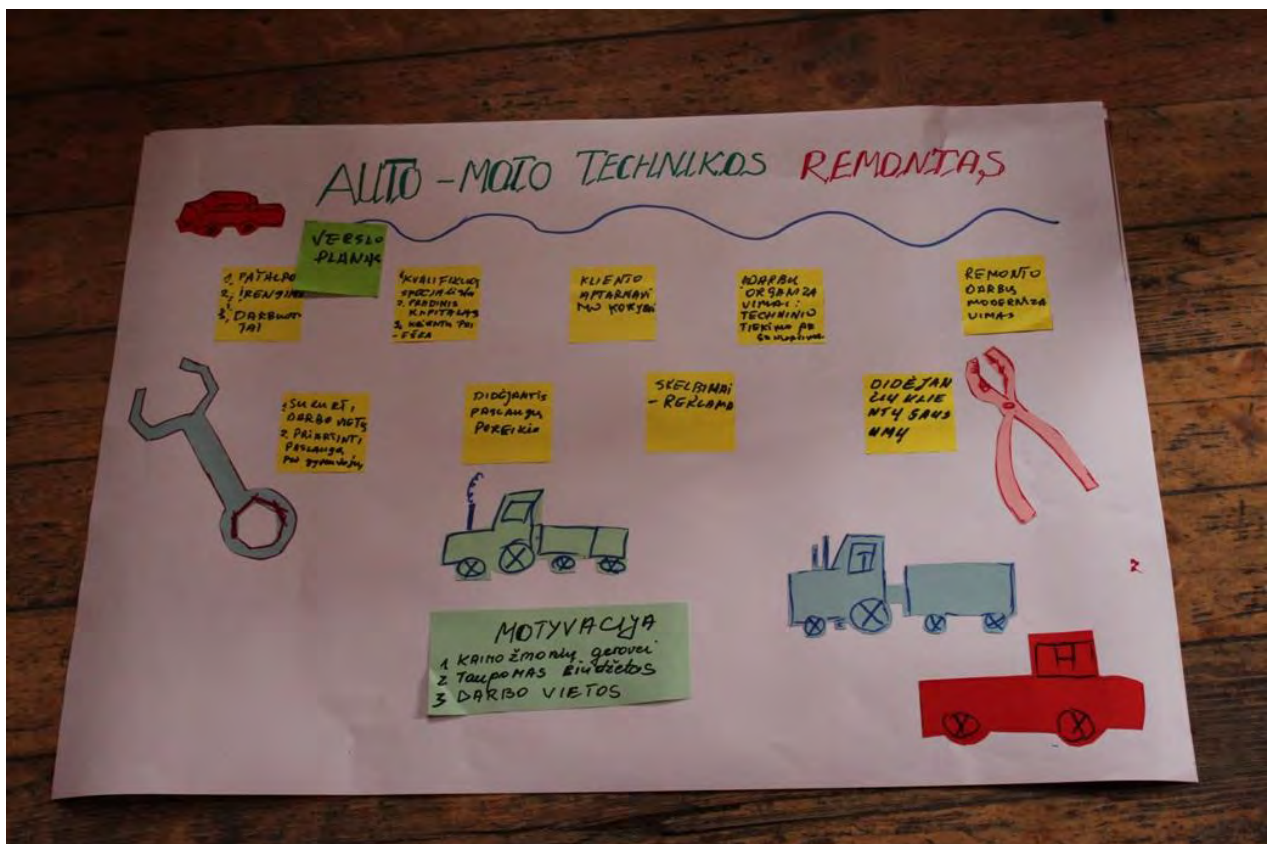
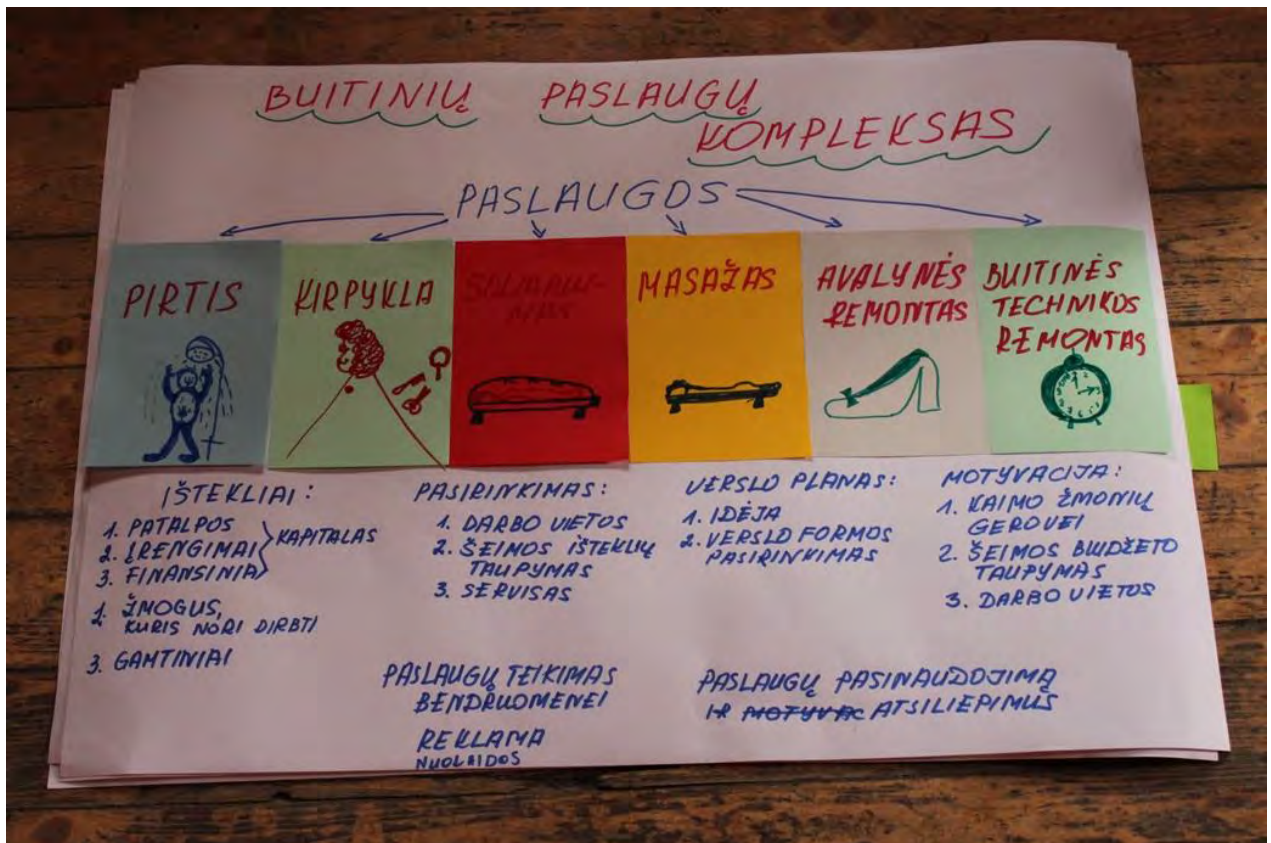
2.12.3. Apklausos rezultatų išvados

- Lapius nuo kaimyninių kaimų skiria socialinė bei kultūrinė atskirtis.
- Dauguma vietos socialinių problemų (apatija darbui, visuomeninis pasyvumas ir abejingumas, emigracija) yra tiesiogiai priklausomi nuo padėties vietos darbo rinkoje bei užimtumo pasiūlos bendrąja prasme.
- Nekvestionuojama Lapių stiprybė – gamta. Su ja siejami didžiausi rekreacijos ir turizmo sektoriaus plėtros lūkesčiai.
- Nevienareikšmiškas požiūris vietos bendruomeniškumo kokybės klausimu.
- Lapiškių vizijoje Lapiai – švarus ir tvarkingas rekreacijos ir turizmo traukos centras, kuriame gyvena draugiški, geranoriški, verslūs ir aktyvūs žmonės.

2.12.4. Seminaro rezultatai

2012-03-24 vykusio seminario-mokymų metu Lapių bendruomenės nariai patys žymėjo tai, kas jiems labiausiai rūpi ir kokią savo gyvenamos vietovės viziją jie regi.

2.13. Rekreacinio potencialo tyrimas

2.13.1. Tyrimo charakteristika

Atlikus Lapių apylinkių visuminės struktūros analizę paaiškėjo, jog teritorijoje gausu rekreacinių resursų, o vietos gyventojų lūkesčiais pagrindinai siejami su turistine plėtros ir vystymo perspektyva. Dėl šios priežasties būtina atlikti analizuojamos teritorijos rekreacinio potencialo tyrimą.

Toliau pateiktas tyrimas paremtas šešiomis skirtingomis rekreacinio karkaso dedamosiomis:

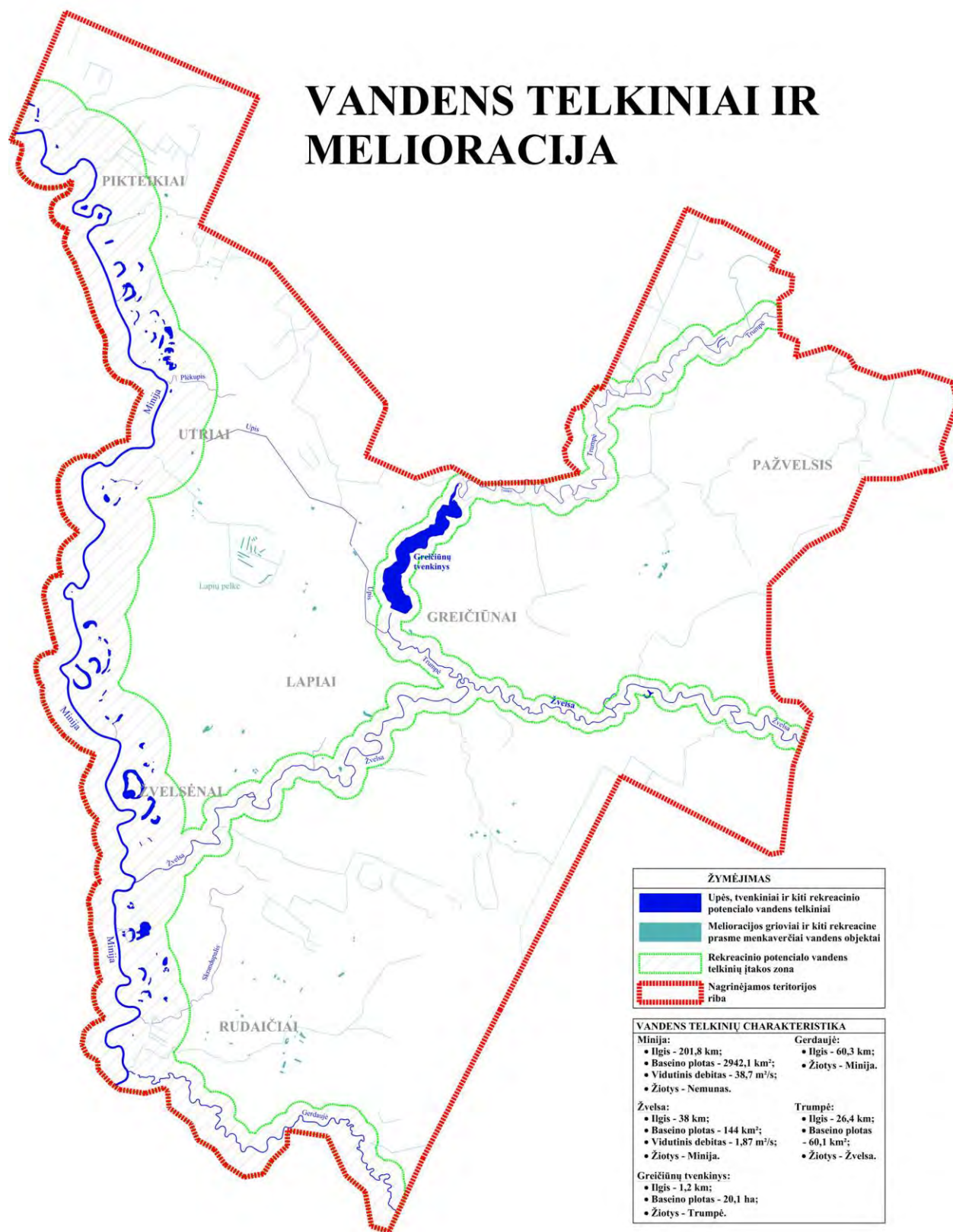
- *Želdiniai* (miškai, pakrančių ir kitų viešųjų erdvių želdiniai yra potenciali rekreacinė vertybė);
- *Vandens telkiniai ir melioracija* (tik vandeningos upės ir didesni vandens telkiniai priimami kaip rekreacinė vertybė. Melioracijos griovių sistema vertybinei zonai nepriskiriama);
- *Keliai ir gatvės* (rekreacinio potencialo statusas suteikiamas tik tiems keliams ir gatvėms, kuriais driekiasi esami arba suplanuoti turistiniai maršrutai);
- *Urbanistika* (urbanistinė aplinka priimama kaip būtina kokybiškos rekreacinės aplinkos sąlyga dėl viešųjų paslaugų poreikio šio tipo veiklai vystyti);
- *Rekreacinio atraktyvumo objektai* (išskiriami istoriniai kultūros paveldo, gamtiniai ir versliniai rekreacinio atraktyvumo objektai. Šie objektai yra būtinoji turistinių maršrutų kokybės sąlyga ir svarbi vietos emocinės aplinkos dominantė);
- *Saugomos teritorijos* (įgyvendinant subalansuotos plėtros principus, saugomos teritorijos tampa labai svarbiu faktoriumi plėtojant sveikatingumo turizmą, ekologinį-pažintinį turizmą, aktyvaus poilsio turizmą, kaimo turizmą. Analizuojamoje teritorijoje esantis Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis pasižymi aukšta kraštovaizdine verte, o tai yra pakankamai svarbus rekreacinis resursas, į kurį būtina atsižvelgti ir įvertinti tiriant vietos rekreacinį potencialą).

Rekreacinio potencialo tyrimas paremtas svarbiausių vietos rekreacinio karkaso dedamųjų struktūrine analize. Pirmuoju tyrimo etapu apibrėžiamos šešių aukščiau išvardintų rekreacinių sluoksnių zonos. Antruoju etapu šios zonos klojamos bendroje plokštumoje. Persikertančios zonos refleksuoja atitinkamą tos vietos vertę bei rekreacinį potencialą. Galima vertė – nuo 0 iki 6 balų. Aukštesnis balas reiškia aukštesnę vertę. Gauti tyrimo rezultatai ir jų galimybės turi būti vertinamos lygiagrečiai analizuojant teritorijų planavimo dokumentus, teisės aktus reglamentuojančius specialiąsias žemės naudojimo sąlygas bei žemės nuosavybės formą.

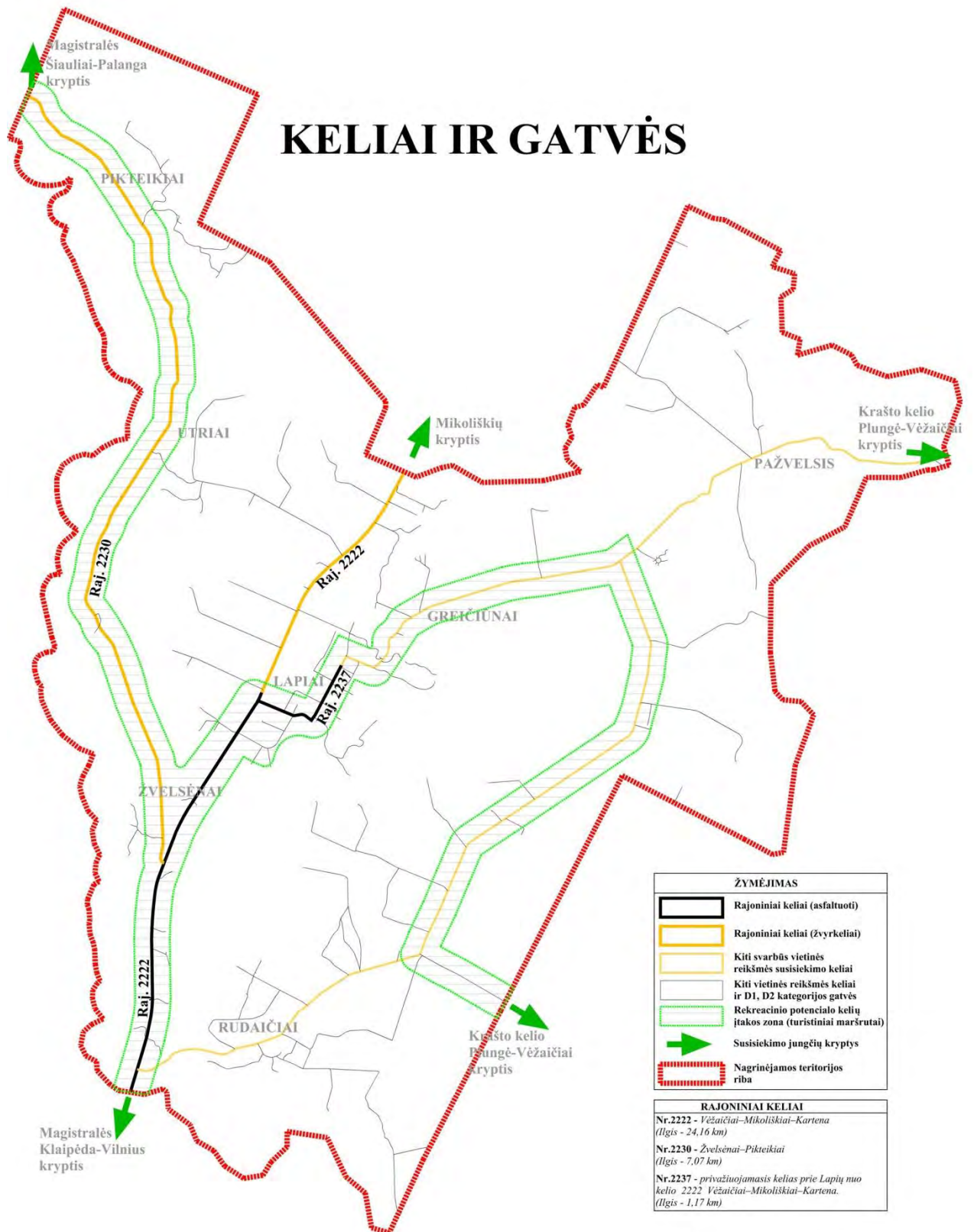
2.13.2. Želdiniai

2.13.3. Vandens telkiniai ir melioracija

2.13.4. Keliai ir gatvės

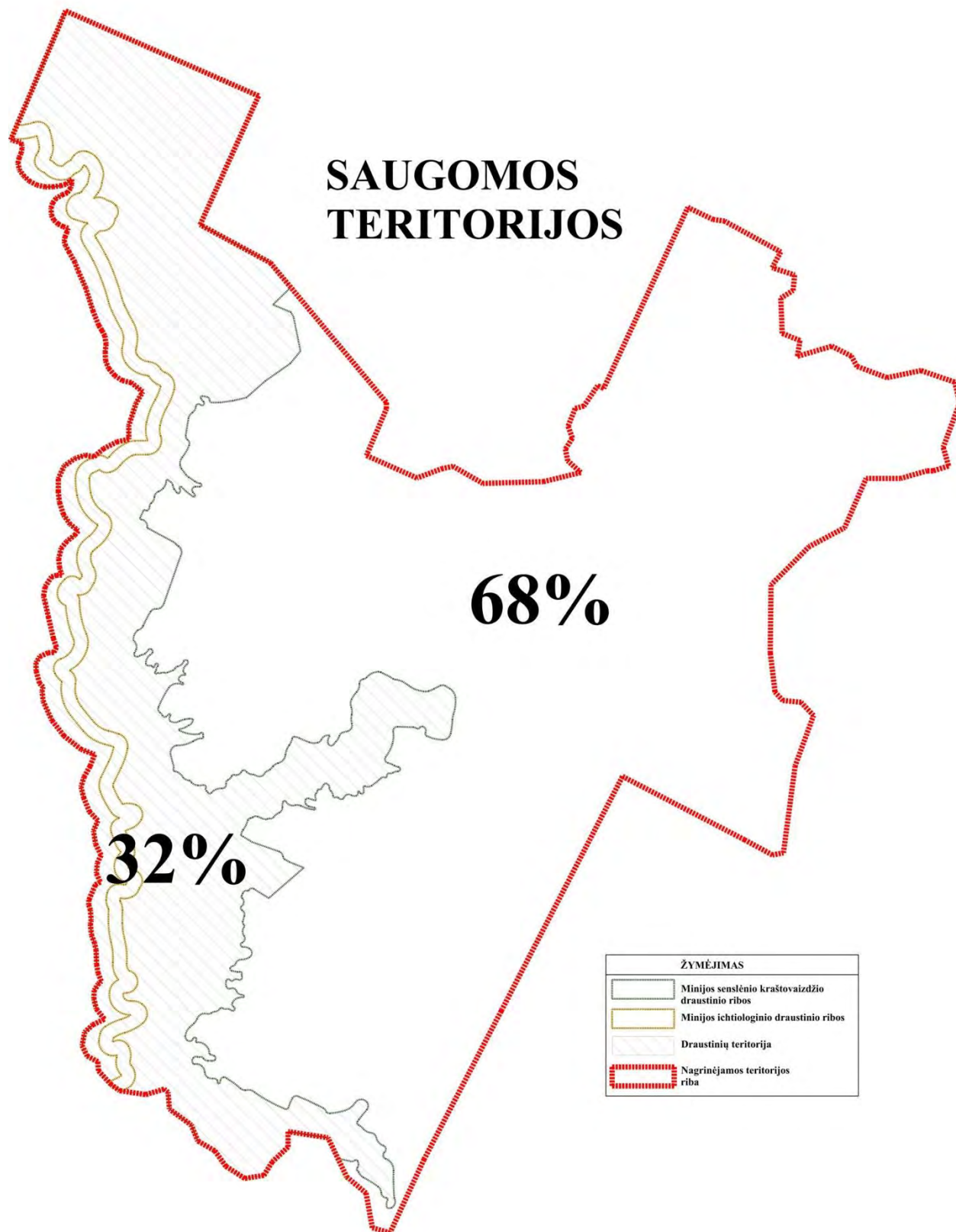
2.13.5. Urbanistika

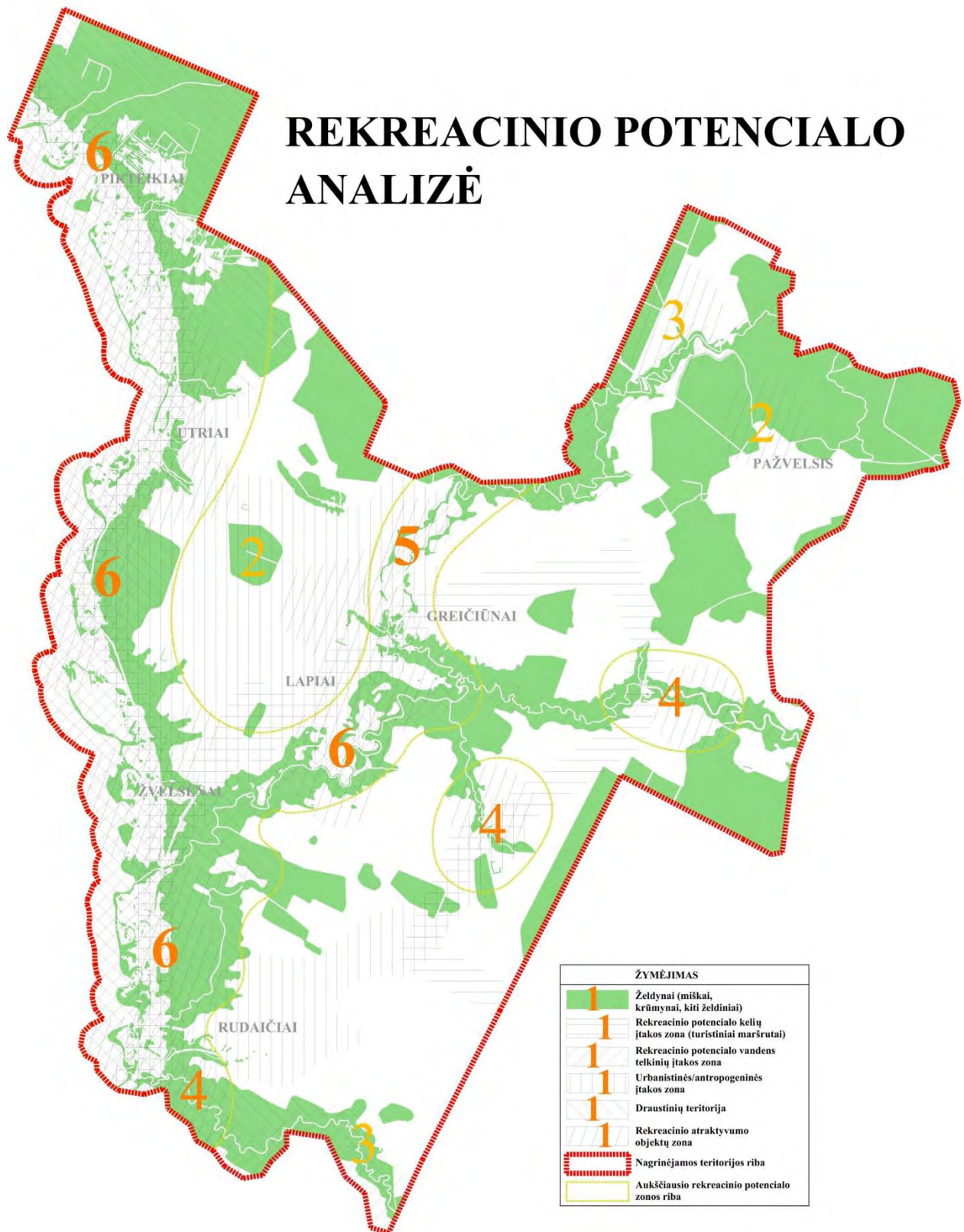
2.13.6. Rekreacinio atraktyvumo objektai

2.13.7. Saugomos teritorijos

2.13.8. Rekreacinio potencialo analizė (rezultatai)

Rezultatai

Aukščiausias rekreacinis potencialas Minijos ir Žvelsos (ties Lapiais) upių ir Greičiūnų užtvankos įtakos zonoje. Čia tikslingiausia plėtoti ir vystyti rekreacinę bei turistinę infrastruktūrą.

2.14. Teritorijų planavimo dokumentų analizė

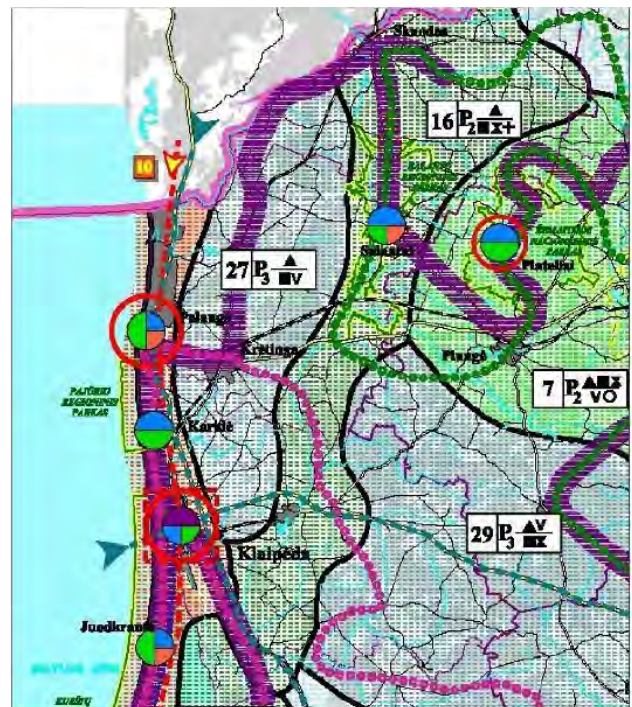
2.14.1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (2002-07-22, Nr. IXP-1794)

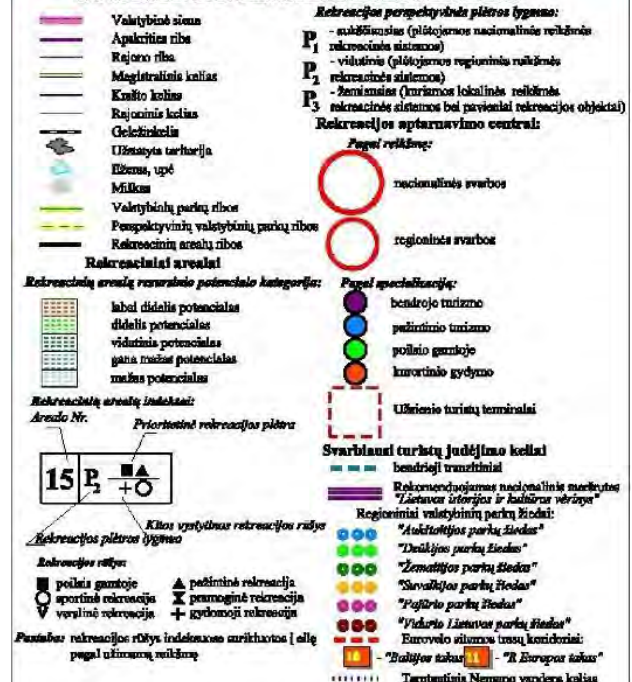
SUTARTINIAI ŽENKLAI IR ŽYMĖJIMAI

Teritorijos funkciniai prioritetai

SUTARTINIAI ŽENKLAI IR ŽYMĖJIMAI

Rekreacinės teritorijos

Teritorijos funkciniai prioritetai:

Lapių apylinkės priskiriamos „Vakarų žemaičių“ funkcinio prioriteto sričiai. Teritorijai skiriamos prioritetingi interesai:

- Tausojantis žemės ūkis;
- Tausojantis miškų ūkis;
- Ekstensyvi rekreacija.

Analizuojamos teritorijos dalis patenkanti į valstybinių draustinių ribas žymima kaip konservacinių interesų prioriteto ypač saugoma teritorija.

Rekreacinės teritorijos:

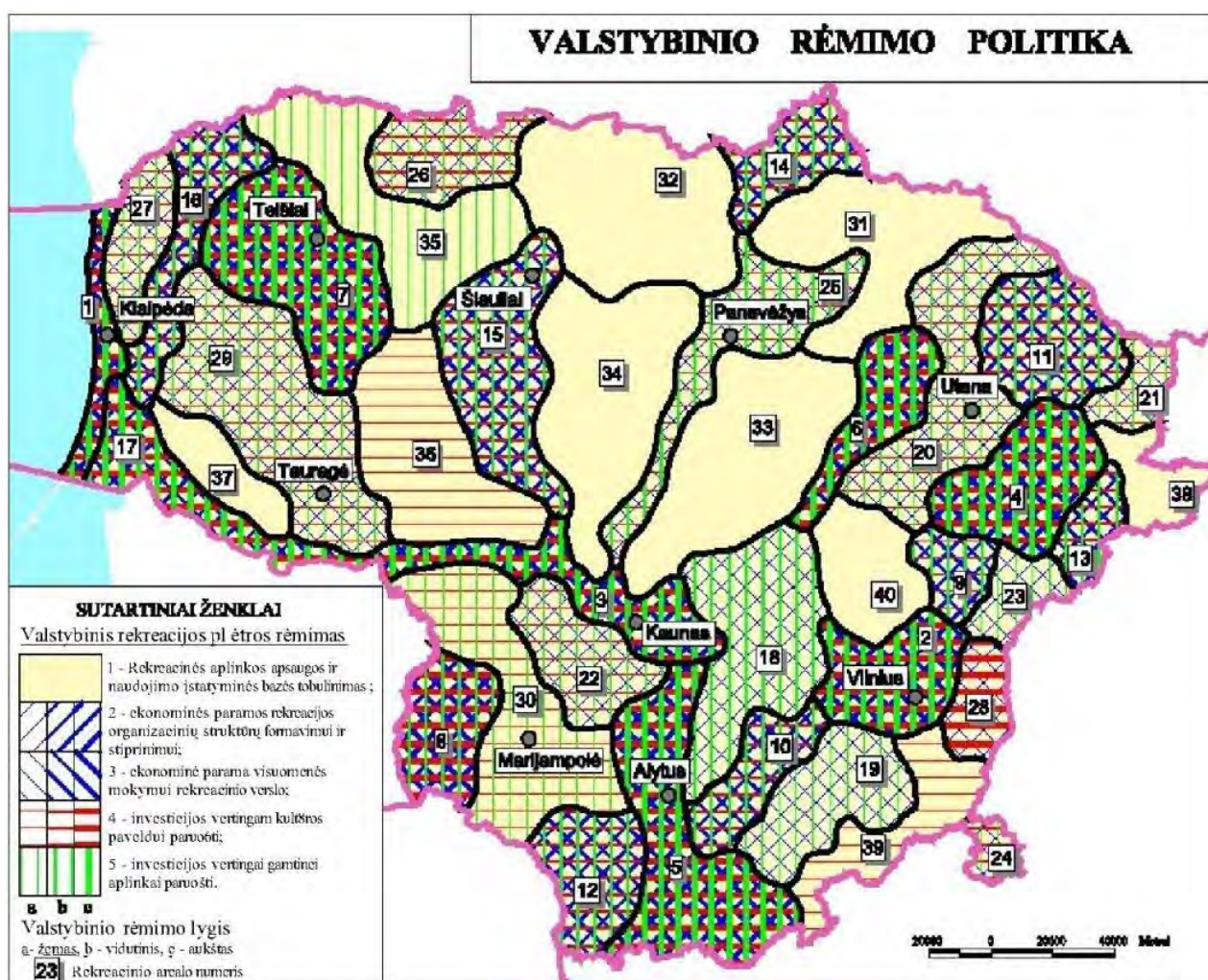
Pagal „Rekreacinių arealų resursinio potencialo kategoriją“ Lapių apylinkėms skiriamas vidutinis potencialas. Taip vertinamos teritorijos sudarančios regioninės reikšmės rekreacinės sistemos. Pagal rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmenį teritorijai skiriamas vidutinis laipsnis (plėtojamos regioninės reikšmės rekreacinės sistemos).

Analizuojamoje teritorijoje numatomos prioritetinės rekreacijos rūšys:

- Poilsis gamtoje;
- Pažintinė rekreacija;
- Pramoginė rekreacija;
- Gydomoji rekreacija.

Planuojamą teritoriją kerta specializuoto pažintinio turizmo gamtinio-kultūrinio pobūdžio regioninė trasa „Pajūrio parkų žiedas“.

Lapiai išsidėstę pačioje svarbiausio turistų judėjimo kelio (magistralės Klaipėda-Vilnius) pašonėje bei sąlyginai nedideliu atstumu nuo aukščiausio rekreacinio potencialo pajūrio zonos.

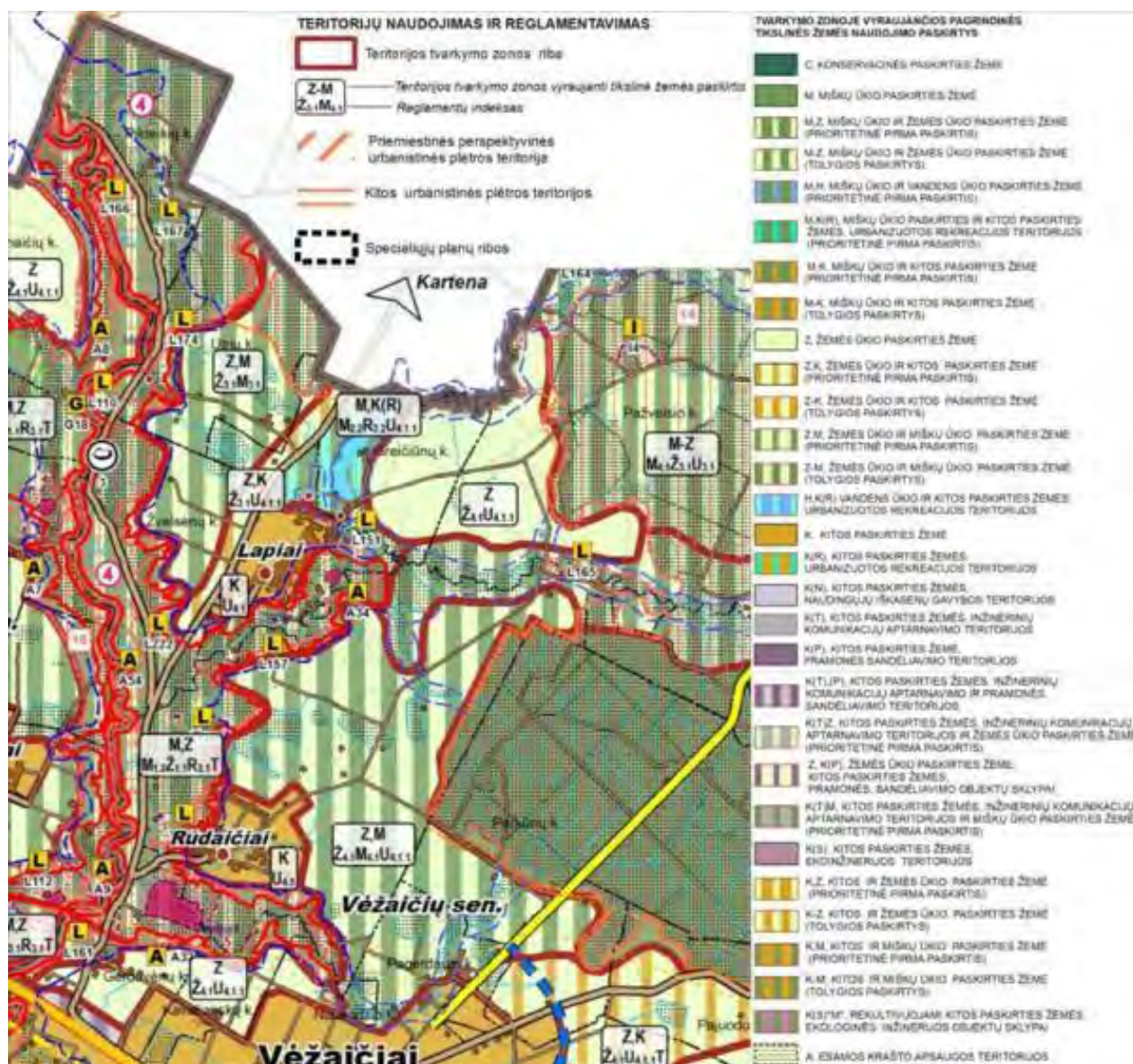

Valstybinio rėmimo politikos schema

Lapiai patenka į 18 numeriu pažymėtą rekreacinio arealo zoną. Šioje zonoje numatoma:

- Vidutinės investicijos vertingam kultūros paveldui paruošti;
- Vidutinės investicijos vertingai gamtinei aplinkai paruošti;
- Vidutinė ekonominė parama rekreacijos organizacinių struktūrų formavimui ir stiprinimui;
- Vidutinė ekonominė parama visuomenės mokymui rekreacinio verslo.

2.14.2. Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas (2011-02-24, Nr.T11-111)

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentai

Tvarkymo zonoje vyraujančios pagrindinės žemės naudojimo paskirtys:

Lapių ir Rudaičių kaimų urbanizacinės įtakos zona:

- K (Kitos paskirties žemė).
- U4.1 – ekstensyvaus kompaktiško užstatymo.

Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio zona:

- M,Z (Miškų ūkio ir žemės ūkio paskirties žemė (prioritetinė pirma paskirtis)).
- M1.2 – Atkuriančios apsaugos
- Ž1.1 – Išsaugančios apsaugos
- R3.1 – Subnatūralios (neurbanizuojamos) aplinkos
- T – Inžinerinės infrastruktūros teritorijos

Utrių ir Žvelsenų kaimų zona nepatenkanti į saugomų teritorijų ribas:

- Z,M (Žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties žemė (prioritetinė pirma paskirtis)).
- Ž3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos
- M3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos

Kelio tarp Utrių, Žvelsenų ir Lapių kaimų vakarinė pusė:

- Z,K (Žemės ūkio ir kitos paskirties žemė (prioritetinė pirma paskirtis))
 - Ž3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos
 - U4.1.1 – Ekstensyvaus dispersiško užstatymo

Greičiūnų tvenkinio zona:

- M,K(R) (Miškų ūkio paskirties ir kitos paskirties žemės, urbanizuotos rekreacijos teritorijos (prioritetinė pirma paskirtis))
 - M2.2 – Intensyvaus pritaikymo
 - R3.2 – Urbanizuojamos aplinkos
 - U4.1.1 – Ekstensyvaus dispersiško užstatymo

Greičiūnai rytų kryptimi nuo tvenkinio:

- Z (Žemės ūkio paskirties žemė)
 - Ž4.1 – intensyvaus tradicinio ūkininkavimo
 - U4.1.1 – Ekstensyvaus dispersiško užstatymo

Pažvelsio kaimas:

- M-Z (Miškų ūkio ir žemės ūkio paskirties žemė (tolygios paskirtys))
 - M4.1 – Intensyvaus tradicinio ūkininkavimo
 - Ž3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos
 - U3.1 – Ekologinio reguliavimo

Žvelsos upės zona (rytų kryptimi nuo Greičiūnų kaimo):

- M-Z (Miškų ūkio ir žemės ūkio paskirties žemė (tolygios paskirtys))
 - M3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos
 - Ž3.1 – Bendrosios ekologinės apsaugos
 - U3.1 – Ekologinio reguliavimo
 - T – Inžinerinės infrastruktūros teritorijos

Rytinė Rudaičių kaimo dalis:

- Z,M (Žemės ūkio ir miškų ūkio paskirties žemė (prioritetinė pirma paskirtis)).
 - Ž4.1 – intensyvaus tradicinio ūkininkavimo
 - M4.1 – Intensyvaus tradicinio ūkininkavimo
 - U4.1.1 – Ekstensyvaus dispersiško užstatymo

Teritorijos naudojimo ir apsaugos reglamentų aprašymas:

U3 – Draustinių, apsauginių juostų ir zonų gyvenamųjų vietovių ar jų dalių sklypas.

U3.1 – Šiai kategorijai priskiriamos gamtiniame karkase ir ekologinės apsaugos zonose esančios kompaktinės gyvenamosios vietovės, taip pat atskiros sodybos ir sodybų grupės. Šiose teritorijose vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geokologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą. Saugomi ir plečiami gyvenamųjų vietovių ir jų artimosios aplinkos želdiniai, gerinama pritaikant rekreacijos reikmėms jų rūšinę sudėtis. Urbanistinė plėtra šiose teritorijose reguliuojama Gamtinio karkaso nuostatais, patvirtintais LR aplinkos ministro 2010 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. D1-624.

Pajūrio regioninio parko tvarkymo plane numatytose užstatyti teritorijose rengiant detaliuosius planus žemės ūkio naudojimo paskirtis gali būti keičiama į kitą paskirtį mažaaukščių gyvenamųjų namų statybai.

U4 – Bendrojo tvarkymo gyvenamųjų vietovių ar jų dalių sklypai.

U4.1 – Šiai kategorijai priskiriamos gamtiniame karkase ir ekologinės apsaugos zonose esančios kompaktinės gyvenamosios vietovės, taip pat atskiros sodybos ir sodybų grupės. Šiose teritorijose vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geokologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą. Saugomi ir plečiami gyvenamųjų vietovių ir jų artimosios aplinkos želdiniai, gerinama pritaikant rekreacijos reikmėms

jų rūšinė sudėtis. Urbanistinė plėtra šiose teritorijose reguliuojama Gamtinio karkaso nuostatais, patvirtintais LR aplinkos ministro 2010 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. D1-624.

U4.1.1 – Šiai kategorijai priskiriami naujai formuojami žemės ūkio paskirties teritorijose kitos paskirties atskiri sklypai, kurie nesudaro ištisinio kompaktiško užstatymo. Atskirose sodybose ar jų grupėse žemės ūkio paskirties teritorijose reguliuojamas užstatymo tankio didinimas, prioritetas teikiamas želdynų formavimui. Skatinama gyvenamosios funkcijos konversija į rekreacinę–turistinę funkciją. Leidžiama gyvenamųjų kvartalų, smulkaus ir vidutinio verslo ir komercinių objektų statyba kompaktiškose kaimo gyvenamųjų vietovių teritorijose, laikantis 1.2.4. poskyrio nurodymų.

R3 – Specializuotų rekreacinių teritorijų sklypai.

R3.1/R3.2 – Rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų teritorijose tvarkymą lemia numatytų rekreacinių funkcijų poreikis. Rekreacinių teritorijų apsaugos ir tvarkymo darbai vykdomi pagal specialiuosius ir detaliuosius planus, išskyrus naujų statinių statybą kaimo turizmo paslaugoms teikti, esamų individualių gyvenamųjų pastatų ir sodybų rekonstravimą ir pritaikymą kaimo turizmo poreikiams pagal teisės aktų nustatyta tvarka parengtus ir patvirtintus projektus. Turi būti užtikrinamas šių teritorijų prieinamumas lankytojams, poilsiautojų saugumas, reikiamos poilsavimo sąlygos, negalima bloginti fizinių rekreacinių kraštovaizdžio savybių, naikinti jo estetinio potencialo, statyti su rekreacija nesusijusių pastatų ir įrenginių. Išskiriamos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zona draudžiama statyti poilsio pastatus;

leidžiama įrengti poilsiavietes, sustojimo aikšteles ir maudykles;

leidžiama formuoti tik minimalią rekreacinę infrastruktūrą, išsaugant gamtinę aplinką, natūralų kraštovaizdį;

draudžiama žaloti ir naikinti rekreacinę įrangą, trukdyti ilsėtis;

urbanizuojamos rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zona. Joje: statomi stovyklaviečių, kempingų, turizmo centrų, poilsio namų ar kitokių stacionarių rekreacinių statinių kompleksai; kuriama intensyviai lankyti pritaikyta aplinka, rekreacinė inžinerinė

M1 – Ekosistemų apsaugos miškai.

M1.2 – Išsaugančio arba atkuriančio konservacinio ūkininkavimo reglamentų saugomas gamtinis kraštovaizdis.

Šis miškų naudojimo būdas numatytas miškuose kur vyrauja *ekosistemų apsaugos II A grupės* (draustinių miškai; saugomų gamtinio kraštovaizdžio objektų, buveinių ir gamtos išteklių sklypų miškai) Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas, str.).

M2 – Rekreacinių miškų (miško parkų) sklypai.

M2.2 – Ekstensyvaus arba intensyvaus pritaikymo reglamentų rekreacinis miško parkų kraštovaizdis.

Šis miškų naudojimo būdas numatytas projektuojamose *rekreacinio prioriteto teritorijose ir rekreaciniuose II B grupės miškuose* (miško parkų miškuose; miestų miškuose bei rekreaciniuose miško sklypuose). Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas, str.).

M3 – Apsauginių miškų sklypai.

M3.1 – Tausojančio ūkininkavimo reglamentų gamtinis kraštovaizdis.

III grupės apsauginiai miškai (kiti draustiniuose esantys miškai, valstybinių parkų apsauginių zonų miškai, gamyklų sanitarinių zonų miškai; kelių apsauginės ir estetiškos reikšmės miškų; laukų apsauginiai miškai; vandens telkinių apsaugos zonų miškai). Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas, str.).

M4 – Ūkinių miškų sklypai.

M4.1 – Intensyvaus ūkinio pritaikymo reglamentų subnatūralus kraštovaizdis.

Šis miškų naudojimo būdas numatoma teritorijose, kur vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai, nepatenkantys į jautriausias gamtines teritorijas, šiuose miškuose būtina užtikrinti racionalų, tolygų ir nepertraukiamą miško išteklių naudojimą bei miškų produktyvumo didinimą, auginamos medienos kokybės gerinimą. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas, str.).

Ž1 – Ekosistemų apsaugos agrarinių naudmenų sklypai.

Ž1.1 – Ekosistemas saugančios agrarinės teritorijos – tai žemės ūkio teritorijos, kuriose yra saugomų ar saugotinių bijotos objektų, esančios botaniniuose, zoologiniuose, botaniniuose - zoologiniuose, taip pat kraštovaizdžio draustiniuose.

Išsaugančios apsaugos (konser-vacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona. Joje: išlaikomas tradicinis istoriškai paveldėtas agroekosistemos pobūdis; draudžiama naikinti natūralią augaliją ir gyvūniją, saugoma biologinė įvairovė; draudžiama apsodinti ar transformuoti į kitas naudmenas natūralias pievas ir ganyklas; draudžiama keisti hidrologinį režimą; draudžiama statyti statinius, nesusijusius su ekosistemų apsauga; skatinama nenaudoti trąšų, pesticidų, kitų chemikalų.

Ž3 – Draustinių, apsauginių juostų ir zonų agrarinių naudmenų sklypai

Ž3.1 – Apsauginės agrarinės teritorijos (įsiterpusios miškuose) – tai apsauginėse draustinių zonose esančios agrarinės žemės.

Bendrosios ekologinės apsaugos ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona. Ji išskiriama nuo stambesnių vandens telkinių nutolusiose apsaugines (ypač buferines) funkcijas atliekančiose agrarinėse teritorijose, dažniausiai esančiose takoskyrinėse juostose, kuriose ūkininkaujama nepažeidžiant bendrųjų gamtinio karkaso teritorijų apsaugos interesų, taip pat vizualinės apsaugos zonose. Pagrindinė tvarkymo kryptis – sukurti ir išlaikyti produktyvias agroekosistemas, užtikrinant gamtinio kraštovaizdžio stabilumą ir ekologinės kompensacijos galimybes.

Ž4 – intensyvaus tradicinio ūkininkavimo

Ž4.1 – Ūkinės agrarinės teritorijos – tai nepasižyminčios gamtinėmis vertybėmis ar svarbiomis apsauginėmis funkcijomis agrarinės teritorijos.

Plėtojamas esamas tradicinis žemės ūkis, iš esmės nekeičiantis įprastos agrarinio kraštovaizdžio struktūros.

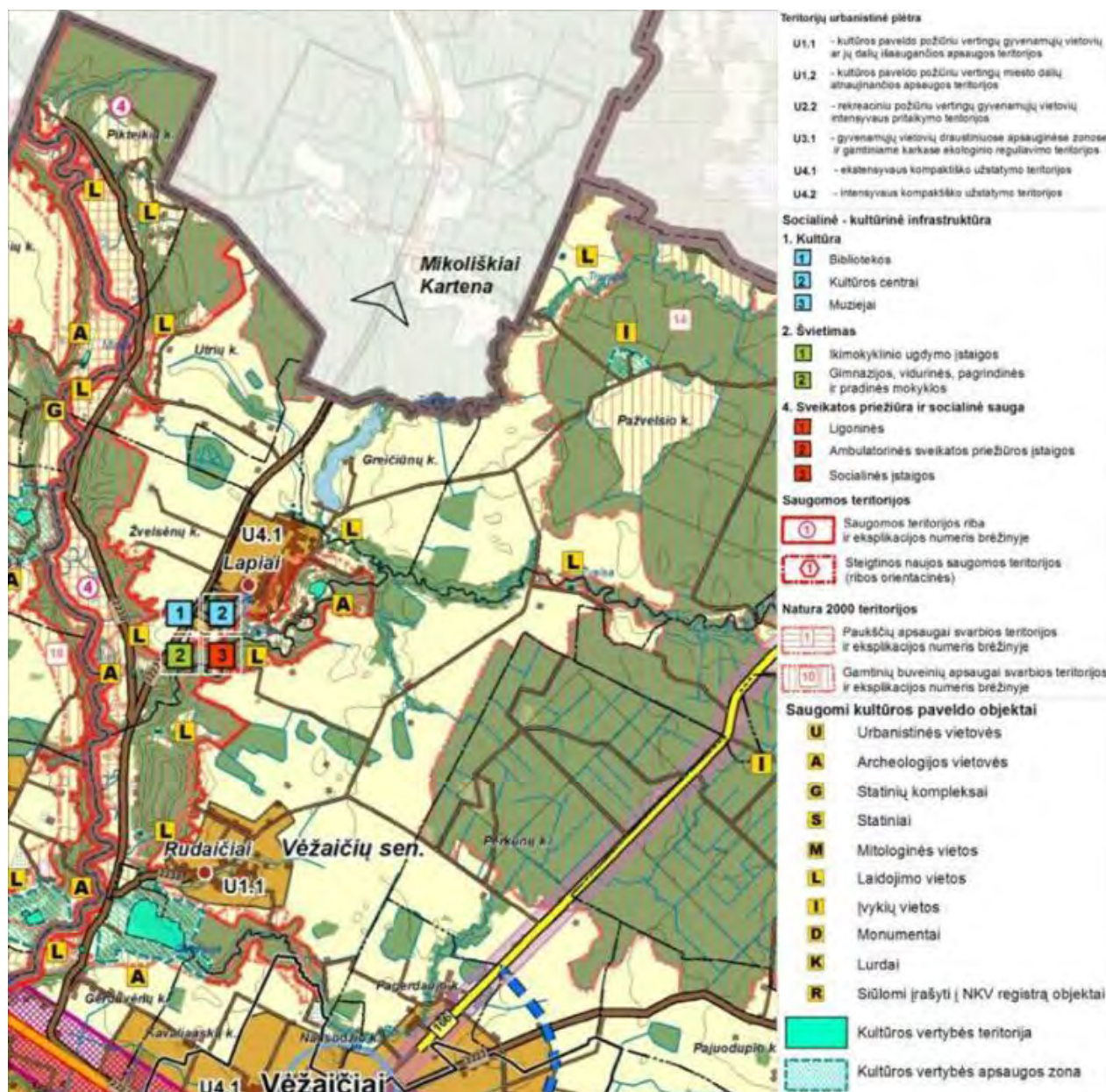
T – Visų rūšių transporto, inžinerinių, energetinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

Komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai stambesnių transporto ir inžinerinės infrastruktūros objektų sklypai. Šios teritorijos tvarkomos pagal atliekamų funkcijų, technologijų ir reikiamos aptarnavimo infrastruktūros kūrimo reikalavimus.

Magistraliniams dujotiekiams nustatomi atitinkami vietovės klasės vieneto apribojimai.

Kiti bendrojo plano dalies sprendiniai:

- Lapių kadastro vietovėje numatoma įveisti 98 ha naujų miškų. Tai padidintų teritorijos miškingumą 2,5%. Miškų plotus padidinti pirmoje eilėje siūloma geoekologinėse takoskyrose ir naujai projektuojamose rekreacinio prioriteto teritorijose.
- Visose ekologiškai jautriose teritorijose teikti prioritetą tausojamajam ir ekologiniam ūkininkavimui.
- Galimi skirtingų tipų ūkių deriniai: šeimos ūkiai; specializuoti netradicinei žemės ūkio veiklai, sodininkystės, daržininkystės ar kitos veiklos ūkiai; gyvulininkystės ir gyvulininkystės bei augalininkystės prekinę produkciją auginantys ūkiai, prekinės augalininkystės produkcijos auginimui specializuoti ūkiai.

Gyvenamųjų vietovių tinklas ir socialinė infrastruktūra

Teritorijos urbanistinė plėtra:

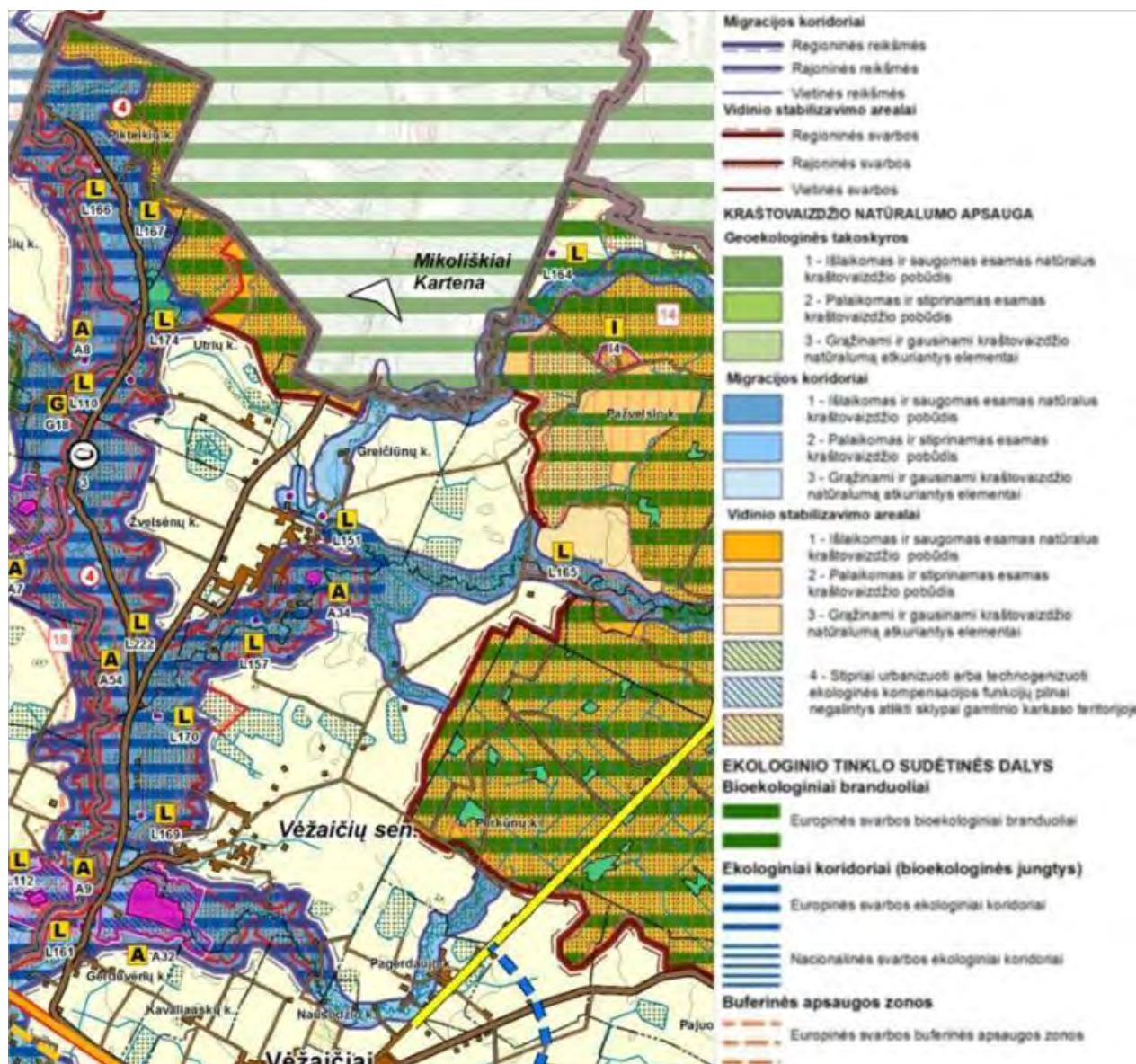
- Rudaičiai – U.1.1 – kultūros paveldo požiūriu vertingų gyvenamųjų vietovių ar jų dalių išsaugančios apsaugos teritorijos.
- Lapiai – U.4.1 – ekstensyvaus kompaktiško užstatymo teritorija.

Socialinė-kultūrinė infrastruktūra:

- Lapiai: biblioteka, kultūros namai, pagrindinė mokykla, medicinos punktas.

Kiti aktualūs sprendiniai ir prioritetai:

- Užtikrinti urbanistinių jungčių funkcionavimą, sudarant palankias sąlygas ryšiams tarp skirtingo rango gyvenamųjų vietovių ir gretimų rajonų urbanistine sistema.
- Kaimiškųjų vietovių rekreacinių funkcijų stiprinimas.
- Efektyviai panaudoti gyvenamųjų vietovių potencialą, atsižvelgiant į gamtines sąlygas ir ūkio plėtros galimybes (turizmo vietovės, centrai, kaimo turizmas).
- Vystyti ir optimizuoti socialinės infrastruktūros tinklą, gerinti jo prieinamumą ir aptarnavimo kokybę.

Gamtinis kraštovaizdis, biologinė įvairovė, gamtos ir kultūros paveldas

Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis:

- *Steigimo tikslas:* išsaugoti raiškų Minijos upės erozinio senslėnio kraštovaizdį.
- *Pagal ekologinių koridorių klasifikatorių* – Europinės svarbos ekologinis koridorius.
- *Pagal migracijos koridorių klasifikatorių* – Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis.

Pikteikių, Utrių, Pažvelsio ir Rudaičių kaimų rytinė dalis:

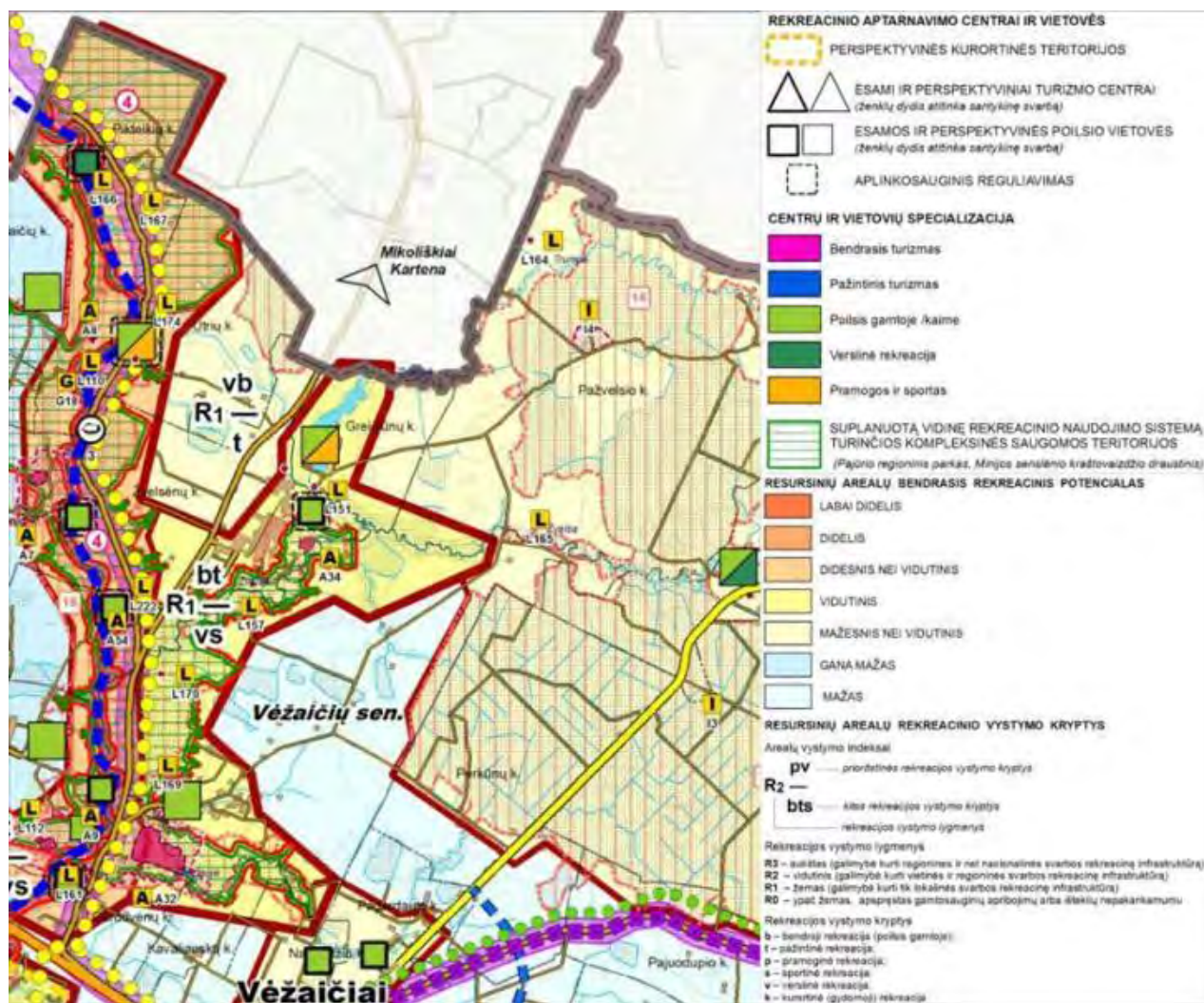
- *Pagal vidinio stabilizavimo arealus* – Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis.
- *Pagal bioekologinių branduolių klasifikatorių* – Europinės svarbos bioekologiniai branduoliai.

Greičiųų tvenkinio arealas:

- *Pagal migracijos koridorių klasifikatorių* – Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis.

Kita informacija:

- *Analizuojamoje teritorijoje gausu laidojimo vietų ir archeologijos vietovių saugomų kultūros paveldo objektų.*

Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinys

Minijos upės rekreacinė reikšmė:

- Minijos upe praeina Nacionalinės svarbos vandens turizmo kelias.
- Sulyg Minijos upe besidriekiančio kelio atkarpa Gerduvėnai-Žvelsėnai-Utriai-Pikteikiai įvardinama kaip dviračių turizmo regioninio maršruto „Vakarų Žemaitijos kelias“ dalis.

Rekreacinis potencialas ir prioritetai:

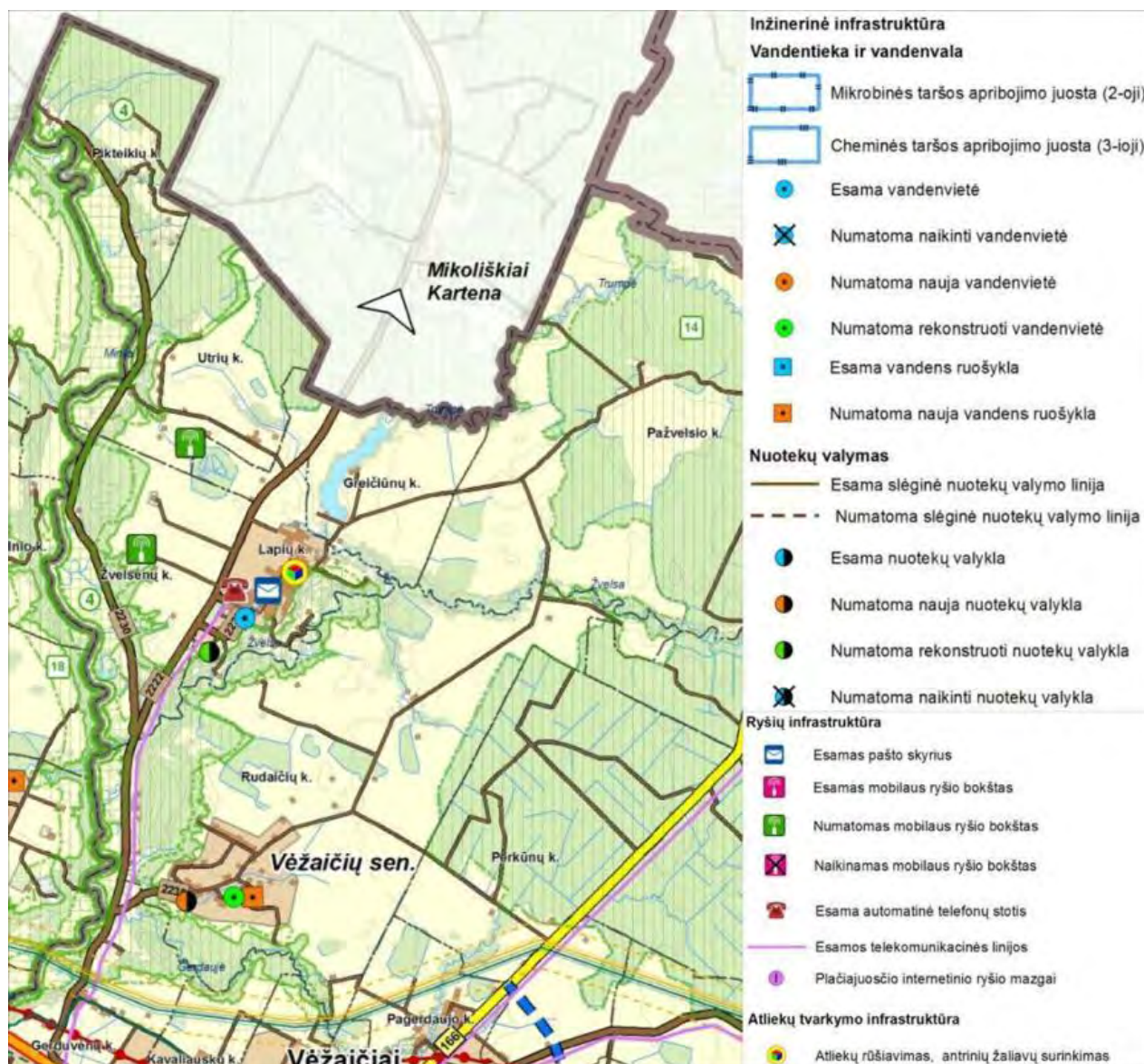
Pagal resursinių arealų bendrą rekreacinį potencialą Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio, Lapių, Rudaičių ir Greičiūnų tvenkinio teritorija išskiriama kaip vidutinio potencialo zona. Čia numatomas žemas rekreacijos vystymo lygmuo (galimybė kurti tik lokalinės svarbos rekreacinę infrastruktūrą). Nustatomos rekreacijos vystymo kryptys:

- Bendroji rekreacija (poilsis gamtoje);
- Pažintinė rekreacija;
- Verslinė rekreacija;
- Sportinė rekreacija.

Minijos pakrantės, Rudaičių kaimas, Lapių piliakalnis ir Žvelsos pakrantės išskiriami kaip esamos ir perspektyvinės poilsio gamtoje/kaime poilsio vietės. Pikteikiuose esantis Minijos vingis vertinamas kaip verslinė rekreacinė teritorija. Greičiūnų tvenkinys ir Utrių slidinėjimo kalnas išskiriami kaip svarbios poilsio gamtoje/kaime bei pramogų ir sporto poilsio vietos.

Kultūros paveldo tvarkybos principas:

- Išsaugoti ir atgaivinti paveldėtą regiono savitumą atspindintį kultūros paveldą.

Teritorijos inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo brėžinys

Lapių infrastruktūra:

- Telekomunikacinės linijos;
- Automatinė telefonų stotis;
- Vandenvietė (numatoma rekonstruoti);
- Nuotekų valykla (numatoma rekonstruoti);
- Atliekų rūšiavimas, antrinių žaliavų surinkimas;
- Pašto skyrius.

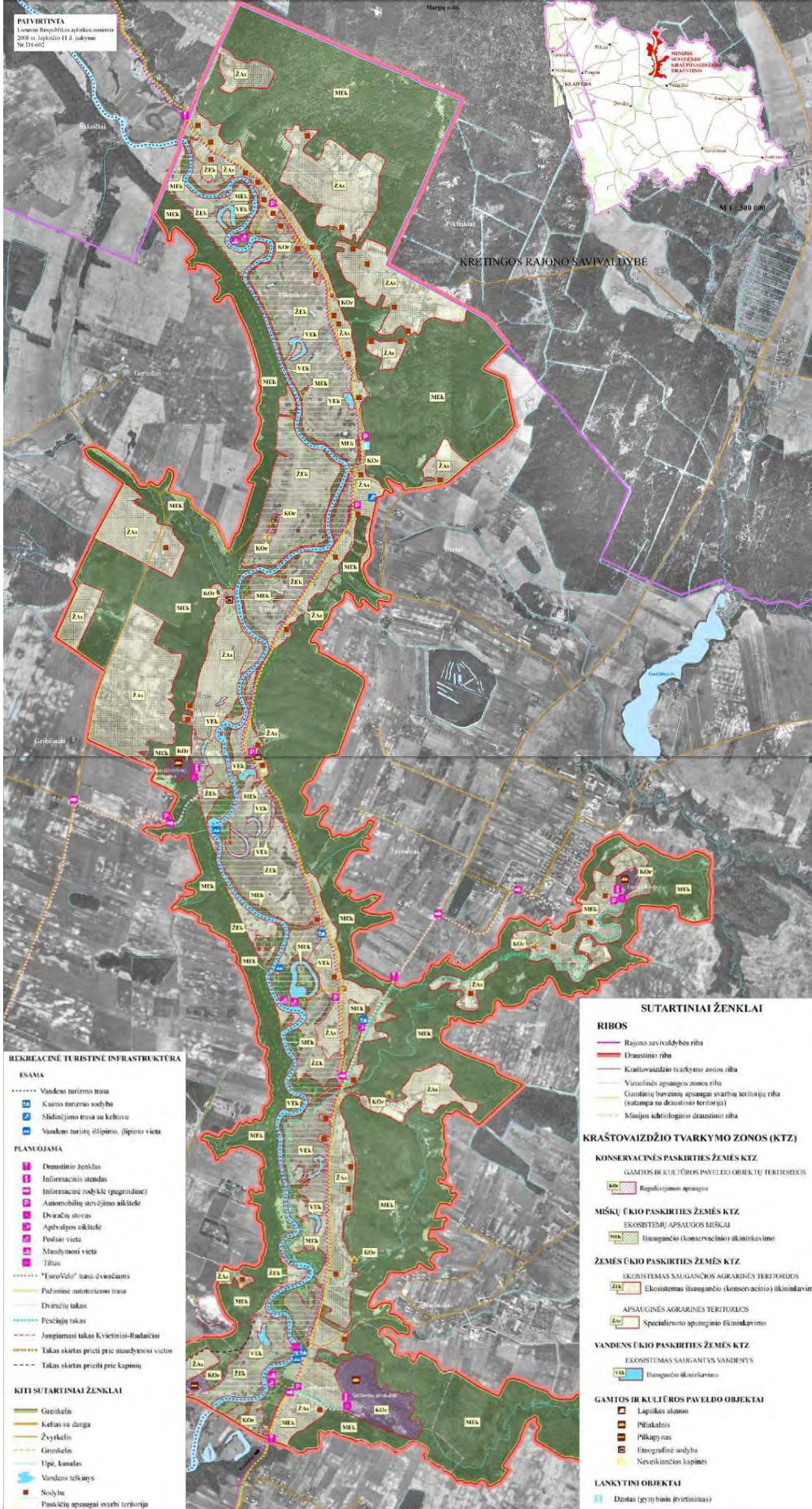
Rudaičių infrastruktūra:

- Numatoma nauja nuotekų valykla;
- Numatoma rekonstruoti vandenvietė;
- Numatoma nauja vandens ruošykla.

Kita infrastruktūra:

- Analizuojamą teritoriją kertą rajoninės reikšmės keliai Nr.2222 ir Nr.2230;
- Žvelsėnuose numatomi 2 nauji mobilus ryšio bokštai;
- Gerduvėnų piliakalnio šiauriniu pakraščiu driekiasi magistralinis dujotiekis;
- Gerduvėnų kaimą kerta 110 kV aukštos įtampos elektros perdavimo linija.

2.14.3. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planas (2008-11-11, Nr.D1-602)

GYVENAMŪJŲ VIETŲŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS:

- 1) Naujų sodybų kūrimas galimas formuojant vienkiemius buvusių sodybų vietose arba nuosavybės teise valdomuose žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, kai sklypo plotas viename masyve ne mažesnis kaip 5 ha ir patenka į tvarkymo plane išskirtas specializuoto apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zonas (ŽAs)
- 2) Esamos ir buvusios sodybose projektuojami ir statomi ne aukštesni kaip vieno aukšto su mansarda gyvenamieji namai ir vieno aukšto priklausiniai, išskyrus atvejus, kai reikia atkurti bei tvarkyti draustinyje esančius kultūros paveldo (nekilnojamąsias kultūros vertybes) arba kai reikia atkurti, formuoti buvusio (iki 1940 m.) užstatymo charakterį, pastatyti apžvalgos ar miškų priešgaisrinio stebėjimo bokštą;
- 3) Gyvenamųjų namų aukštis iki pastatų karnizo – 3,5–5 m, iki kraigo – 9 m (aukštis skaičiuojamas nuo pastatų užstatomo ploto žemės paviršiaus nuolydžio vidurkio iki stogo kraigo);
- 4) Rekonstruojami pastatai turi atitikti statinio architektūros reikalavimus ir derėti prie kraštovaizdžio;
- 5) Rekonstruojamiems pastatams turi būti išlaikomas esamas aukštumas ir užstatymo tankis.
- 6) Draustinyje esamas sodybas galima pritaikyti kaimo turizmui ir lankytojams aptarnauti, puoselėjant ir skleidžiant regiono etnografines tradicijas.

REKREACINĖ INFRASTRUKTŪRA:

- 1) Rajoninio kelio Gerduvėnai-Žvelsenai-Utriai-Pikeikiai atkarpa driekiasi planuojama "Eurovelo" trasa dviračiams ir pažintinė autoturizmo trasa.
- 2) Nuo Žvelsenų sankryžos planuojamas dviračių takas iki Lapių piliakalnio.
- 3) Sulyg Žvelsos upe iki Lapių piliakalnio bei Gerduvėnų piliakalnyje planuojami pėsčiųjų takai.
- 4) Planuojamos poilsia vietės, maudymosi vietos, apžvalgos aikštelės, informaciniai stendai ir kita infrastruktūra.

2.15. Sanitarinės apsaugos zonos ir specialiosios žemės naudojimo sąlygos

2.15.1. Keliai ir gatvės

Siekiant sudaryti saugias eismo sąlygas, nuo kelio briaunų į abi puses nustatomos kelių apsaugos zonos. Rajoniniams keliams Vėžaičiai-Mikoliškiai-Kartena (Nr.2222) ir Žvelsenai-Pikteikiai (Nr.2230) – po 20 metrų. Kitiems vietinės reikšmės keliams nustatoma 10 metrų apsaugos zona.

Kelių apsaugos zonose leidžiama statyti statinius ar įrenginius laikantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo, atsižvelgiant į kelių plėtros perspektyvą ir saugaus eismo reikalavimus pagal normatyvinių statybos techninių dokumentų nustatytą tvarką ir suderintus projektus.

Kelių apsaugos zonose draudžiama statyti gyvenamuosius namus ir visuomeninius pastatus, kurie nesusiję su transporto ir keleivių aptarnavimu¹⁹.

Vidinis Lapių, Rudaičių ir fragmentuotai kitų analizuojamos teritorijos kaimų gatvių tinklas sudarytas iš D1-2 (ramaus eismo) ir D2-2 (akligatvių) kategorijos gatvių. Pagal gatvės kategorijas tiek D1, tiek ir D2 kategorijos gatvėms nustatomas 15-20 metrų gatvės juostos plotis tarp raudonųjų linijų. D1-2 kategorijos gatvė skirta mišriam pėsčiųjų, dviratininkų ir šios zonos gyventojų lengvųjų automobilių eismui su greičio apribojimais (ženklais, specialia inžinerine įranga ir kitais būdais). Esant pagrindimui, galimas viešojo keleivinio, aptarnaujančiojo transporto priemonių eismas. Leistinas transporto priemonių statymas.

Bendruoju atveju gatvės juosta tarp raudonųjų linijų yra skirta įrengti važiuojamąją dalį ir kitus gatvės elementus (šaligatvius, pėsčiųjų ir dviratininkų takus); inžinerinius tinklus; transporto priemonių aptarnavimo pastatus, stovėjimo vietas; taršos slopinimo įrangą; želdinius. Gatvės juostos plotis gali būti sumažintas dviem atvejais:

- *kai netiesiami takai, tinklai ir nereikalinga taršos slopinimo įranga;*
- *kai naudojami racionalesni inžinerinių tinklų įrengimo būdai, efektyvesnė taršos slopinimo įranga ir būdai²⁰.*

2.15.2. Vanduo

Prie ilgesnių kaip 50 km upių (Minija – 201,8 km) ir ant tokių upių įrengtų tvenkinių bei prie ežerų ir tvenkinių, kurių plotas 10–200 ha (*aut. past.* Greičiūnų tvenkinio plotas – 20,1 ha), nustatoma 200 metrų apsaugos zona. Prie 50 km ir trumpesnių upių (Žvelsa – 38 km) – 100 metrų²¹. Apsaugos zonoje draudžiama statyti naujus gyvenamuosius namus, vasarnamius, ūkininko ūkio ir kitus pastatus už miestų, miestelių ir kaimų ribų arčiau kaip 100 metrų iki vandens telkinio kranto linijos arba 50 metrų – nuo terasos šlaito briaunos (bet visais atvejais – potvynio metu neužliejamoje teritorijoje).

Esamose sodybose mažesniu atstumu gali būti statomas ir rekonstruojamas gyvenamasis namas bei jo priklausiniai (tvartas, garažas, lauko virtuvė, klėtis, daržinė, malkinė, asmeninio naudojimo pirtis, kurios bendrasis plotas ne didesnis kaip 25 kv. metrai, ir kt.), kai projektuose numatomos neigiamo poveikio aplinkai išvengimo priemonės, suderintos su Aplinkos ministerija.

Nurodytuosius pastatus taip pat draudžiama statyti vandens telkinių šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 10 laipsnių¹⁹.

Prie ilgesnių kaip 10 km upių ir ant tokių upių įrengtų tvenkinių bei prie ežerų ir tvenkinių, kurių plotas didesnis kaip 0,5 ha, dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių, kurių plotas didesnis kaip 2 ha:

- *kai pakrantės žemės paviršiaus vidutinis nuolydžio/polinkio kampas iki 50° – nustatoma 5 metrų apsaugos juosta;*
- *kai nuolydžio/polinkio kampas nuo 50° iki 100° – 10 m;*
- *kai nuolydžio/polinkio kampas 100° ir didesnis – 25 m;*

Prie valstybiniuose parkuose, draustiniuose arba biosferos rezervatuose esančių paviršinių vandens telkinių – du kartus didesniu atstumu nei nurodyta aukščiau²¹. Remiantis šiuo dokumentu Greičiūnų tvenkinio galima apsaugos juosta – 5-25 m; Minijos ir Žvelsos upėms – 10-50 metrų.

Pakrantės apsaugos juostose draudžiama:

- *statyti statinius (išskyrus hidrotechninius, vandens paėmimo ir išleidimo į vandens telkinius įrenginius, vandenvietes, paplūdimių įrangą), tverti tvoras;*
- *tiesti kelius;*
- *dirbti žemę, ardyti velėnas (išskyrus kultūrinių pievų atsėjimą, suderinus šį darbą su aplinkos apsaugos tarnybomis), ganyti gyvulius;*
- *įrengti poilsiavietes (išskyrus paplūdimius), statyti autotransporto priemones, kūrenti laužus;*
- *ne miškų ūkio paskirties žemėje kirsti saugotinus medžius ir krūmus;*
- *vykdyti pagrindinius plynus miško kirtimus, naikinti miško paklotę¹⁹.*

2.15.3. Rekreacinės teritorijos

Rekreacinėse teritorijose žemės naudotojui draudžiama:

- *statyti pastatus ir įrenginius, nesusijusius su rekreacija, taip pat rekreacijai skirtus pastatus ir įrenginius, jeigu jie neatitinka rekreacinių teritorijų normatyvų bei teisinių nuostatų (atstumas nuo vandens, aukštis, kultūros paveldo naudojimas turizmo reikmėms), išskyrus statybą esamose namų valdose;*

- *statyti rekreacinių teritorijų apsaugos zonose statinius, mažinančius kraštovaizdžio estetinę vertę, ir sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas;*
- *užtvirti nustatytąsias turistines trasas, takus, kelius, taip pat naikinti kelius prie rekreacijai skirtų vandens telkinių, jų pakrančių, paplūdimių, lankytinų objektų, apžvalgos aikštelių;*
- *užtvirti kelius ar takus, vedančius iš poilsiaviečių į visuomeninio aptarnavimo punktus¹⁹.*

2.15.4. Kraštovaizdžio draustiniai

Kraštovaizdžio draustiniuose draudžiama:

- *įrengti kempingus, stovyklavietes ir poilsiavietes, išskyrus stovyklavietes ir poilsiavietes, numatytas saugomų teritorijų planavimo dokumentuose arba prie bendruosiuose ir/ar specialiuosiuose planuose pažymėtų vandens ir dviračių turizmo trasų, taip pat statyti transporto priemones ir kurti laužus ne tam skirtose vietose;*
- *statyti, laikyti ir naudoti vagonėlius ir kilnojamuosius objektus/įrenginius: namelius, konteinerius, nebenaudojamas transporto priemones, sandėliukus, garažus, bitininkų/sodininkų vagonėlius/namelius (išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos statybos įstatyme bei kituose teisės aktuose, ir teisės aktų nustatyta tvarka masinių renginių organizavimo tikslu naudojamus laikinus statinius, objektus ir įrenginius);*
- *ne keliuose važinėti, statyti ar kitaip eksploatuoti motorines transporto priemones (įskaitant dvirates, trirates ir keturrates savaeigės transporto priemones), išskyrus specialiąsias transporto priemones, žemės ir miškų ūkio techniką, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka¹⁹.*

2.15.5. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės

Kol nenustatytos nekilnojamųjų kultūros vertybių individualios apsaugos zonos, taikomos laikinosios zonos:

- *apsaugos nuo fizinio poveikio – 50 metrų;*
- *vizualinės apsaugos – 500 metrų.*

Apsaugos nuo fizinio poveikio zonoje draudžiama:

- *statyti statinius, kurie nėra skirti nekilnojamosioms kultūros vertybėms apsaugoti ir šių vertybių naudojimui garantuoti.*

Vizualinės apsaugos zonoje draudžiami darbai, kurie gali pakenkti nekilnojamųjų kultūros vertybių kraštovaizdžiui ar optimaliai jų apžvalgai¹⁹.

2.15.6. Kapinės

Uždarytą (po paskutinio laidojimo 25 metai) sanitarinė apsaugos zona yra 100 metrų.

Saz teritorijoje negali būti statomi gyvenamieji namai, viešbučiai ar kiti trumpalaikio apgyvendinimo pastatai, švietimo, sveikatos ir slaugos įstaigos, neturi būti įrengiamos vandenvietės, kurioms turi būti nustatytos sanitarinės apsaugos juostos, taip pat rekreacijos teritorijos ir pramoginių renginių atviri ar uždari statiniai²².

2.16. Išvados (fundamentiniai tapatumo ženklai)

- Tradicinio kaimiško architektūrinio stiliaus koalicija su sovietinio utilitaraus stiliaus gyvenamaisiais ir dominuojančių gabaritų ūkiniais pastatais.
- Neasfaltuotą, žvyro dangos vietinių kelių sistema.
- Menkai išvystyta inžinerinė infrastruktūra (tik Lapiai ir Rudaičiai dalinai aptarnajami centralizuotais komunaliniais tinklais).
- Gausu liaudies kultūros palikimo objektų (senųjų kapinaičių, koplytstulpių, gyvenviečių) bei militaristinio paveldo artefaktų (dzotų).
- Išraiškingas reljefas (piliakalniai, kalvos, atodangos) ir miškingos apylinkės.
- Atraktyvaus rekreacinio komforto Minijos pakrantės (*U* formos upės vingiai, sengavės, želdiniai, paplūdimiai, poilsia vietės), srauni ir ekstremaliai pavojinga Žvelsos upė, ramaus poilsio oazė – Greičiūnų tvenkinys.
- Dominuojanti kaimo turizmo verslo šaka (sodybos, žirgynas).
- Vandens turizmas (baidarėmis) Minijos ir Žvelsos upėmis.
- Dviračių turizmas keliais palei Miniją ir pėsčiųjų maršrutai Žvelsos pakrantėmis.
- Aktyvi, produktyviai veikianti vietos bendruomenė bei stiprios atskiros asmenybės.
- Vienintelė rajone specialiųjų poreikių vaikų grupė.
- Lapių pagrindinė mokykla ir kultūros namai pagrindinės vietos kultūrinės įstaigos tenkinančios ne tik Lapių, bet ir aplinkinių kaimų kultūros ir visuomeninių paslaugų poreikį. Kultūrinė kaimų atskirtis.
- Įrengtų, atraktyvių ir atsparių sezoniškumo problemai viešųjų erdvių trūkumas.

¹⁹Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo (1992-05-12, Nr. 343)

²⁰Dėl STR 2.06.01:1999 "Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos" patvirtinimo (1999-03-02, Nr.61)

²¹Dėl paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklių patvirtinimo (2007-02-14, Nr.D1-98)

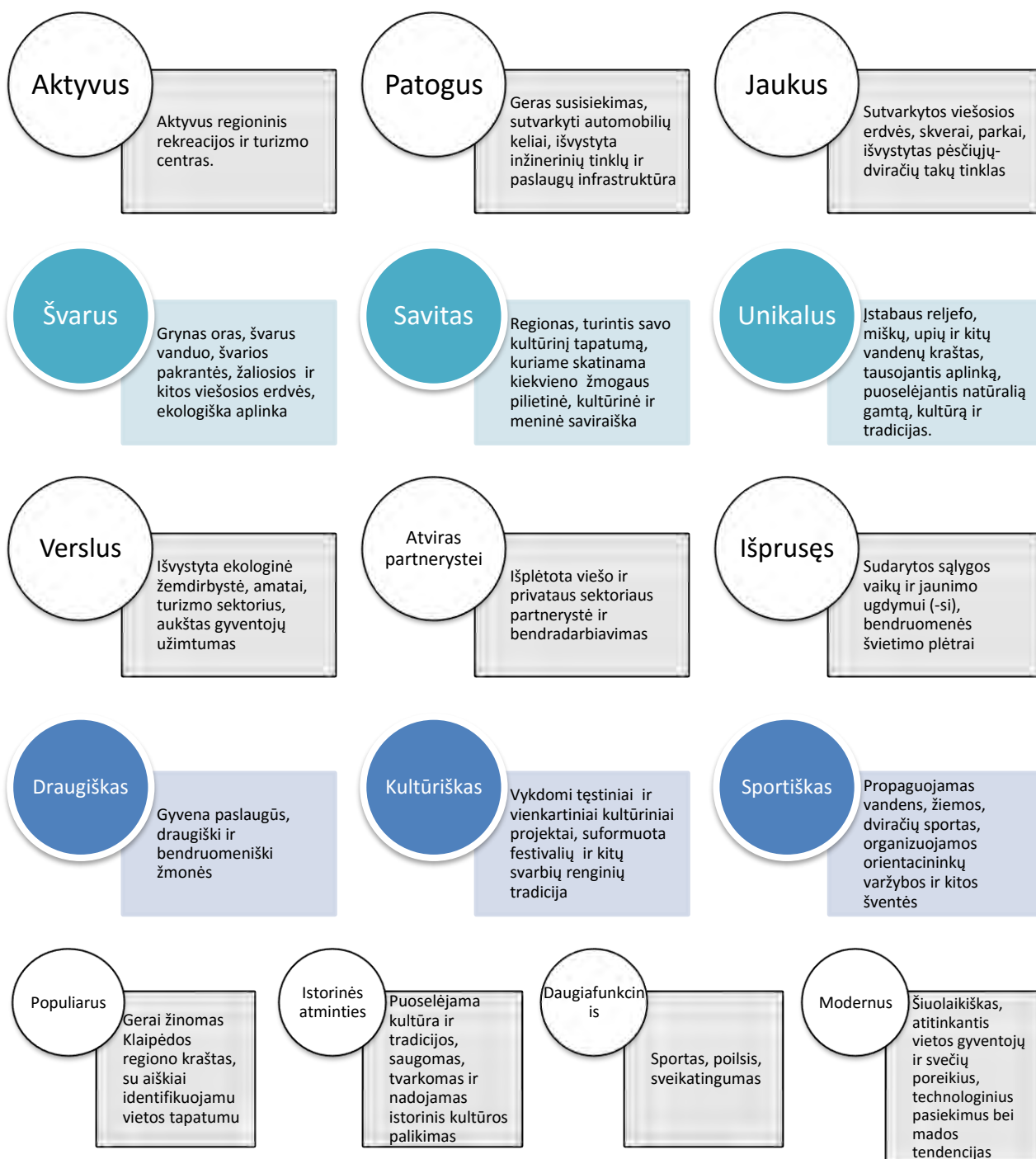
²²Dėl sanitarinių apsaugos zonų nustatymo ir priežiūros tvarkos patvirtinimo (2001-01-05, Nr.10)

III. LAPIŲ KAIMO IR JO APYLINKIŲ VYSTYMO VIZIJA

Teritorijos tvarkymo ir formavimo principai:

- Esamų vertybinių elementų (viešosios ir rekreacinės erdvės, paveldo objektai, nematerialioji kultūra ir tradicijos, socialinės veiklos ir kt.) apsauga, regeneravimas ir pritaikymas naudojimui;
- Teritorijos turtinimas (naujų vertybinių elementų sukūrimas, integravimas ir pritaikymas naudojimui).

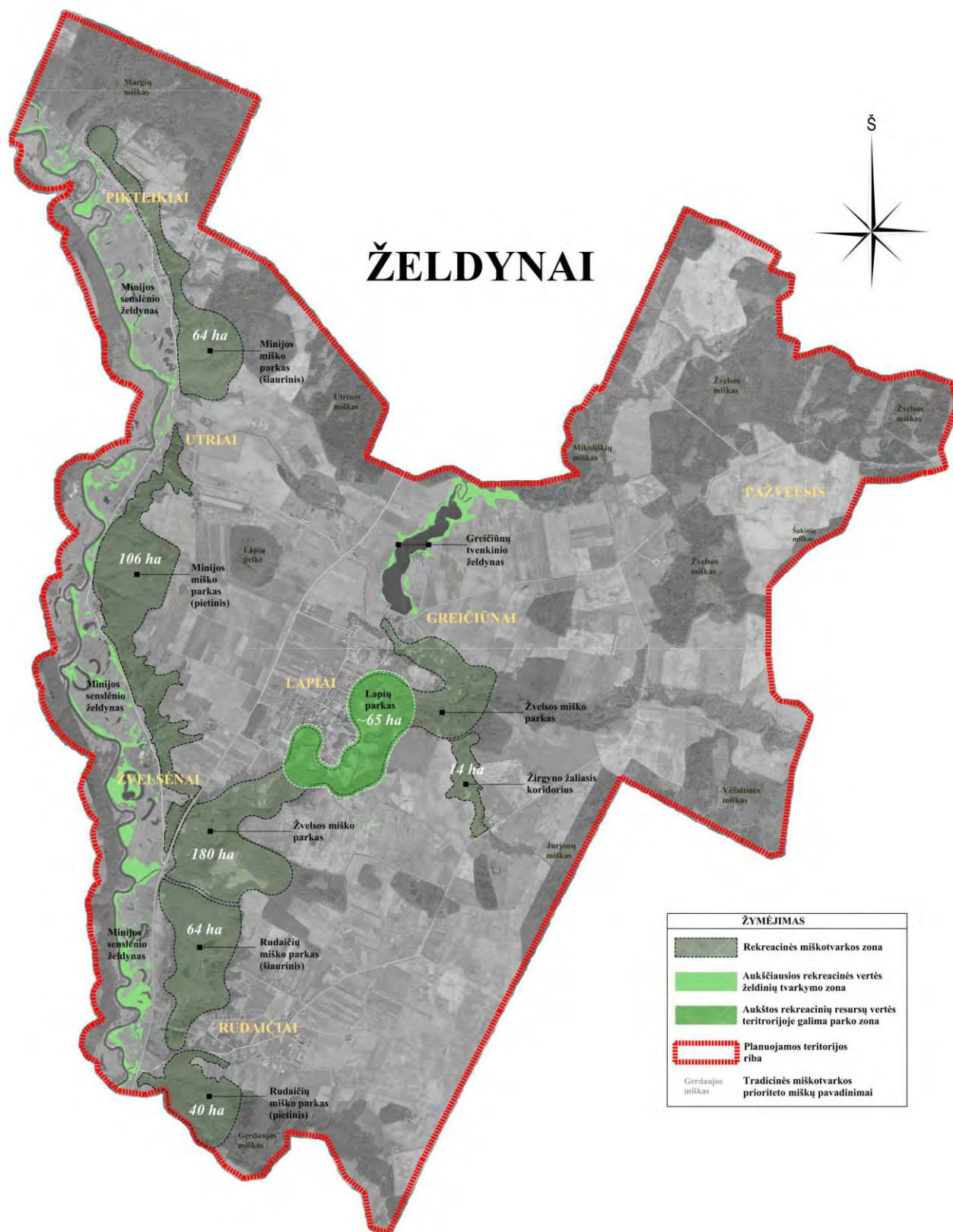
LAPIAI – subalansuotos gamtinės, kultūrinės ir rekreacinės aplinkos regionas Minijos ir Žvelsos upių santakoje.

IV. TERITORIJOS VYSTYMO PASIŪLYMAI

4.1. Teritorijos vystymo galimybės

4.1.1. Želdynai

SIŪLOMI REKREACINIAI ŽELDINYNAI IR JŲ TVARKYMO PRINCIPAI

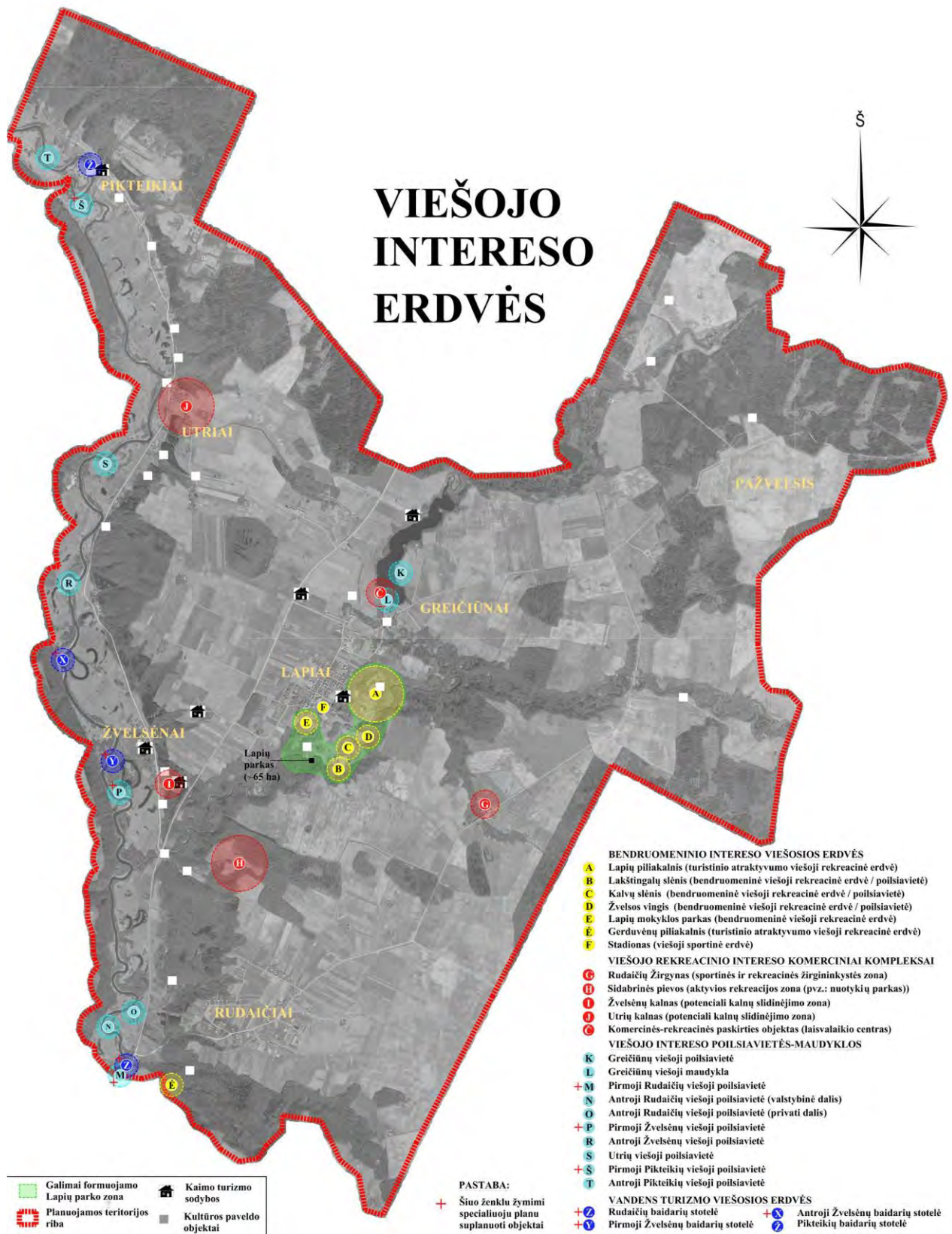
Želdyno pavadinimas	Siūlomi tvarkymo principai
Rudaičių miško parkas (pietinis)	Gerdaujos miško teritorija siūloma vystyti kaip artimiausių vietos gyvenviečių – Rudaičių ir Gerduvenų rekreacinė buferinė viešoji erdvė. Miške esantys rekreaciniai resursai (želdiniai, Gerdaujės upelis, išraiškingas reljefas, Gerduvenų piliakalnis, kultūros paveldo objektai) galėtų būti kokybiškai išpildyti miško parko įrengimui. Čia galėtų atsirasti sveikatingumo takai, minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsiavietės, regyklos. Urbanistinių vietovių gretimybė, sąlygoja viešosios rekreacinės erdvės poreikį.
Rudaičių miško parkas (šiaurinis)	Vakarų ir šiaurės kryptimis Rudaičių kaimą rėminantis miško plotas siūlomas vystyti, kaip sudėtinė vietos rekreacinės viešosios erdvės dalis. Čia esantys želdynai, Skrandupalio upeliukas, bei išraiškingas reljefas, su atsiveriančiomis vaizdingomis Minijos senslėnio panoramomis galėtų būti tvarkomas ir naudojamas kaip miško parkas, kuriame atsirastų sveikatingumo takai, minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsiavietės, regyklos.
Žvelsos miško parkas	Žvelsos upės pakrantėmis susiklostęs miškingas, išraiškingo reljefo, vaizdžiomis ir skardingomis atodangomis turtingas kraštovaizdžio draustinio plotas siūlomas vystyti kaip svarbiausias Lapių kadastro vietovės rekreacinis želdynas. Abipus sraunios, šlaituotos ir vingiuotos Žvelsos upės galimas sveikatingumo takų su minimalia rekreacine poilsine infrastruktūra įrengimas, baidarių turizmo stotelės, vystoma informacinė sistema, formuojamos regyklos. Artimiausiose Lapių kaimo priegose 65 ha ploto teritorijoje esantys aukštos rekreacinės vertės gamtiniai resursai bei pagrindinio vietovės urbanistinio branduolio – Lapių gretimybė, suponuoja siūlymą įrengti aukštesnės rekreacinės kokybės išpildymo parką, kuriame atsirastų tankesnis pėsčiųjų takų tinklas, būtų įrengiami nauji tilteliai per Žvelsos upę, tvarkomos viešosios poilsiavietės slėniuose, steigiamos maudyklos ir kitos aktyvios rekreacijos zonos, gausinami mažosios architektūros elementai (suoliukai, pavėsinės, meninės skulptūros, galimai apšvietimas ir kt.). Teritorijoje vyrauja privačios nuosavybės žemė, todėl šis sprendinys galimas tik visuotinio sutarimo ir naudos atveju. Sėkmingai galimo parko koegzistencijai, būtina vietos komercinės aplinkos integracija, plėtra ir intereso stiprinimas. Įvertinus viešojo ir privataus poreikio rezultatus rekomenduojama parengti optimizuoto Lapių parko įrengimo galimybių studiją.
Žirgyno žalioji koridorius	Miško plotas jungiantis Rudaičių žirgyną su numatomu pagrindiniu Lapių vietovės želdynu, siūlomas tvarkyti ir naudoti kaip jungiamasis funkcinis koridorius ir sąlyginai sudėtinė galimo Lapių parko dalis, kuria jodinėjama žirgais būtų pasiekiamas parkas ir taip aktyvinama jo aplinka bei keliamas kokybinis laipsnis.
Minijos miško parkas (pietinis)	Nuo Žvelėnų kaimo iki Utrių slidinėjimo kalno vaizdingame šlaite išsidėstęs miškas pasižymi rekreacine želdyno bei išraiškingo reljefo verte. Nuo šlaitų viršūnių atsiveria puikios Minijos senslėnio panoramos (galimas regyklų įrengimas). Be kita ko čia gausu kultūros paveldo objektų, yra 2 kaimo turizmo sodybos. Visos šios aplinkybės suponuoja siūlymą teritorijoje įrengti miško parką su sveikatingumo takais, minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsiavietėmis ir kitomis kokybišką teritorijos naudojimą garantuojančiomis bei ekologinę aplinką tausojančiomis priemonėmis.

Minijos miško parkas (šiaurinis)	Tarp Utrių slidinėjimo kalno ir Pikteikių kaimo išsidėsčiusi miškingo šlaito juosta vertinga želdinių bei išraiškingo reljefo rekreaciniais resursais. Nuo kalvų atsiveria vaizdingos Minijos senslėnio panoramos (galimas regyklų įrengimas). Teritorijoje gausu kultūros paveldo objektų. Mišką siūloma puoselėti kaip miško parką su sveikatingumo takais ir ekologiškomis, aplinką tausojančiomis, minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsiavietėmis.
Minijos senslėnio želdynas	Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinyje tarp pagrindinio kelio ir Minijos upės išsidėsčiusi teritorija priimama kaip kraštovaizdinė vertybė į kurios kokybės išsaugojimą tvarkant ir naudojant vietos želdynus ir turi būti koncentruojamas pagrindinis dėmesys. Esamų ir naujai įrengiamų poilsiaviečių bei maudyklų vietoje esantys sveiki želdiniai išsaugomi ir pritaikomi jaukaus rekreacinio mikroklimato formavimui. Minijos pakrančių prieigose galimas sveikatingumo takų formavimas. Tokių takų įrengimas sudarytų sąlygas visuomenės teisių į pakrantės apsaugos juostos naudojimą užtikrinimui (Minijos
Greičiūnų tvenkinio želdynas	Turint minty, jog vandens telkinys gali būti laikomas kokybišku rekreaciniu resursu tik sąjungoje su želdiniais, Greičiūnų tvenkinio pakrantėse esantys želdiniai priimami kaip būtina tvenkinio rekreacinės vertės sąlyga. Čia esantys sveiki želdiniai turi būti išsaugomi ir pritaikomi jaukaus mikroklimato ir vaizdingo kraštovaizdžio formavimui. Esant galimybei ir poreikiui vietos žaliasis karkasas turi būti gausinamas. Naujai steigiamų poilsiaviečių ir maudyklų vietoje želdiniai formuojami ir pritaikomi pagal rekreacinių erdvių formavimo principus.

PASTABOS

Viena reikšmingiausių planuojamos teritorijos struktūrinių rekreacinių grandžių – gausūs želdynai. Tai esama vertybė, kurią būtina tinkamai įsisavinti ir pritaikyti rekreacinei vietos kokybei formuoti. Dalis aukščiau siūlomų atskirų želdinių struktūrų sprendinių glaudžiai siejasi su miško parkų įrengimo siūlymu. Čia vartojama miško parko sąvoka iš esmės atitinka Miškų įstatymu apibrėžiamą terminą, kuriuo teigiama, jog miško parkas – tai intensyviai rekreacijai naudojamas ne mažesnio kaip 3 hektarų ploto miškas su atitinkama rekreacine įranga bei infrastruktūra. Šios studijos kontekste siūlomi miško parko sprendiniai gali skirtis tik nevienodu išpildymo ir naudojimo intensyvumu laipsniu. Mažiau urbanistiškai išvystytų teritorijų prieigose (Pikteikiai, Utriai, Žvelsenai, Rudaičiai) siūlomas miško parko sprendinys gali apsiriboti minimalistiniais rekreacinės tvarkybos darbais (menkaverčių savaiminių želdinių naikinimas, genėjimo darbai, švaros ir tvarkos palaikymas, sveikatingumo takų su informacine infrastruktūra įrengimas). Tuo tarpu, labiau urbanistiškai išvystytų teritorijų gretimybėse esantys želdynai įsisavinami intensyviau, galimas didesnis aplinkos sukultūrinimas mažosios architektūros formomis. Visgi, nepriklausomai įsisavinimo intensyvumo laipsnio skirtumų, rekreacinis teritorijos tvarkymas ir naudojimas suponuoja atitinkamą teritorijos tvarkybos ir vystymosi kryptį, todėl nesant galimybių išpildyti želdyną vieno projekto metu, galimas ir net rekomenduojamas laipsniškas, atskirų etapų įgyvendinimu paremtas vystymas.

4.1.2. Viešojo intereso erdvės

BENDRUOMENINIO INTERESO VIEŠOSIOS ERDVĖS IR JŲ TVARKYMO PRINCIPAI**Nr. Pavadinimas Siūlomi tvarkymo principai**

A Lapių piliakalnis	Kultūros paveldo sąrašuose esantis Lapių piliakalnis rekreacinio atraktyvumo prasme yra ypač patrauklioje vietoje tarp Lapių kaimo urbanistinės erdvės ir sraunių Žvelsos upės vingių. Piliakalnis siūlomas naudoti kaip turistinio intereso viešoji rekreacinė erdvė. Galimas regyklų ir minimalios poilsinės infrastruktūros įrengimas, formuojama informacinė sistema, gerinama priėjimo takų ir užlipimo kokybė (galimai pietiniame šlaite įrengiami laipteliai). Rekomenduojamas bendruomenės švenčių organizavimas siekiant populiarinti viešos erdvės naudojimą. Piliakalnio tvarkymas turi atitikti kultūros paveldo objekto esančio saugomoje gamtinėje teritorijoje tvarkybos reikalavimus. Piliakalnis tvarkomas ir naudojamas kaip siūlomo Lapių parko sudedamoji dalis.
B Lakštingalų slėnis	Privačiame žemės sklype esanti viešoji erdvė, vietos gyventojų vadinama Lakštingalų slėniu, yra svarbiausia atvirų vietos bendruomeninių švenčių organizavimo vieta. Čia esanti renginiams būtina infrastruktūra (pavėsinės, suolai, scena ir kt.) refleksuoja sklypo savininkų požiūrį į viešą jų nuosavybės naudojimą. Turint minty, jog Lakštingalų slėnis yra neatsiejama Lapių tapatumo dalis, su kuria save taipogi sąlyginai tapatina ir tikrieji vietos gyventojai, siūloma išlaikyti ir puoselėti esamą teritorijos naudojimo būdą. Vieta siūloma tvarkyti ir naudoti kaip bendruomeninė viešoji rekreacinė erdvė / poilsia vietė, kuri būtų sudėtinė siūlomo Lapių parko zonos dalis.
C Kalvų slėnis	Rytiniame Žvelsos krante, tarp Lakštingalų slėnio ir šiauriau esančios kitos Žvelsos upės kilpos, esančiame privačiame slėnyje siūloma plėtoti ir vystyti Lakštingalų slėnio funkcijai atitinkančią veiklą. Ši ypatingai jaukaus rekreacinio mikroklimato zona rėminama miškinga skardingo šlaito juosta siūloma vystyti kaip viešoji erdvė, kuri būtų sudėtinė trijų kilpų rekreacinio-gamtinio komplekso dalis. Teritorijos naudojimo optimizavimui būtina pėsčiųjų tiltelių sistemos plėtra, išpildymas mažosios architektūros elementais, sistemine prasme vieningais su kitose dviejose kilpose esančiais elementais. Trijų kilpų junginys galimas plėtoti kaip „Trijų kilpų parkas“, kuriame galėtų būti organizuojami didesni pramoginiai renginiai, muzikiniai festivaliai ir pan. Teritorija siūloma vystyti kaip sudėtinė Lapių parko zonos dalis.
D Žvelsos vingis	Šiaurės kryptimi nuo Lakštingalų slėnio ir vingio, kuri dėl ypatingo reljefo siūloma pavadinti Kalvų slėniu yra dar vienas jaukaus rekreacinio mikroklimato Žvelsos kilpos slėnis, kurio pakrantėje jau dabar esama poilsinės infrastruktūros elementų (pavėsinė, suolai, lauzavietė). Čia esanti žemė kaip ir dauguma aukštesnės vertės ir viešojo intereso potencialo Lapių kadastro vietovės žemių yra privati nuosavybė, tačiau vertinant teritorijos patrauklumą ir galimą tinkamumą viešam naudojimui, vingis siūlomas naudoti kaip sudėtinė trijų gamtinių-rekreacinių vingių komplekso dalis. Teritorijos tvarkybai taikomi tie patys principai kaip ir aprašytieji Lakštingalų slėnio ir Kalvų slėnio charakteristikose.
Ė Gerduvėnų piliakalnis	Gamtinė-kultūrinė vertybė su buvusios senosios gyvenvietės atminimu, nuo kurios atsiveria vaizdinga Minijos senslėnio panorama yra tinkama vieta Rudaičių viešosios rekreacinės erdvės formavimui ir pritaikymui.

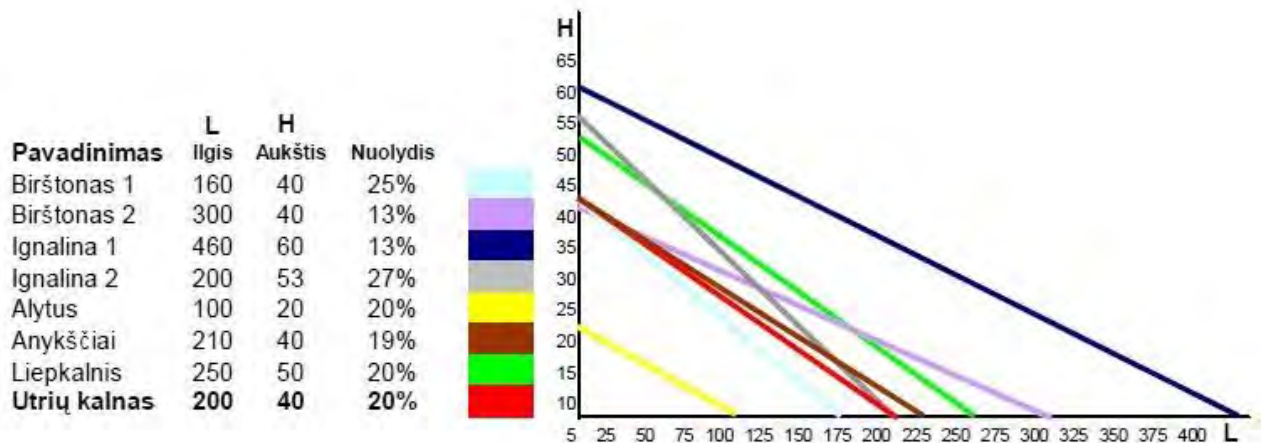
E Lapių mokyklos parkas	Lapių mokyklos bendrabutis stovi buvusio Lapių dvaro vietoje. Pietų kryptimi buvo dvaro parkas su iki šių dienų išlikusia vaizdinga liepų alėja, greta kurios pastatytas kryžius ir įrengta koplytėlė. Mokyklos parkelis išsidėstęs apie 1 ha valstybinės žemės plote. Erdvė naudojama visuomeniniam interesui, tačiau dėl inžinerinio, struktūrinio ir rekreacinės infrastruktūros neišbaigtumo parkelis neišnaudojamas optimaliai. Parke galėtų būti suformuotos atskiros aktyvaus ir pasyvaus poilsio zonos, erdvė vaikų žaidimo aikštei, išskirta senjorų poilsio zona, parkas turėtų būti svarbi mokyklos raiškos ir atitinkamų visuomeninių renginių erdvė. Kokybiškam teritorijos įsisavinimui ir išpildymo optimizavimui rekomenduojama parengti atskirą studiją – parko sutvarkymo planą. Pažymėtina, jog šis parkelis galėtų tapti želdinių tvarkymo sprendimais siūlomo didžiojo Lapių parko užuomazga.
F Stadionas	Mokyklai priklausantis stadionas yra atvira vietos viešoji sportinė erdvė, kuria naudojasi mokyklos mokiniai, o taip pat ir kiti vietos gyventojai. Kol kas sutvarkyta ir atitinkanti šiandienos poreikio reikalavimus yra tik krepšinio aikštelė, tačiau futbolo stadionas, tinklinio aikštelė, treniravimosi skersiniai yra tvarkytinos būklės. Stadionas turi būti tvarkomas ir naudojamas kaip atvira viešo sportinio intereso erdvė.

VIEŠOJO REKREACINIO INTERESO KOMERCINIAI KOMPLEKSAI

Nr. Pavadinimas Siūlomi tvarkymo principai

G Rudaičių Žirgynas	Rudaičių žirgyne propaguojama rekreacinė bei sportinė žirgininkystė, organizuojamos savaitgalinės išvykos į gamtą. Tai pavyzdžiai atitinkantys žirgyno kaip integralios regiono įstaigos panaudojimą. Žirgyno vidaus veikla menkai įtakoja vietovės kraštovaizdį ir tapatumo formavimą, tačiau kuomet žirgininkystė išplečiama už žirgyno ribų ir raiteliai tampa pastebimi bei matomi įvairiose nuostabios vietos gamtos erdvėse, tuomet žirgo vaizdinys tampa svarbia vietos pozityviojo tapatumo detale bei įvaizdžio dalimi, kuri gali būti panaudojama net vietos prezentacijos marketinginio turinio kontekste.
H Sidabrinės pievos	Minijos senslėnio draustinio tvarkymo specialiajame plane, vietos gyventojų sidabrinėmis vadinamos pievos žymimos indeksu Žas, kuris suteikia galimybę teritorijos vystymui naudoti intensyvesnes tvarkybos priemones. Privačioje žemėje išsidėsčiusios Sidabrinės pievos patenka į šios studijos kontekste siūlomo įrengti Lapių parko ribas, todėl ši teritorija galėtų būti tvarkoma kaip integrali svarbiausio vietos želdyno dalis, kuri būtų naudojama kaip aktyvios rekreacijos zona. Teritorijoje galėtų atsirasti nuotykių parkas ar panašaus pobūdžio rekreacinis komercinis kompleksas. Tokios svarbos objektas katalizuotų Lapių ir Rudaičių kaimų vystymąsį ir progresą.
I Žvelsenų kalnas	Žvelsenų kaime, išraiškingo reljefo šlaito viršūnėje veikia kaimo turizmo sodyba. Šlaito, ant kurio ši sodyba įsikūrusi papėdė yra apie 100 metrų pločio ir 150 metrų ilgio. Šlaitas nesumiškėjęs, tinkamas kalnų slidinėjimo trasos įrengimui. Tokio tipo kalnų slidinėjimui tinkantys nesumiškėję šlaitai yra tik šis ir Utrių šlaitas. Kalnų slidinėjimo trasos infrastruktūros įrengimu ir administravimu turėtų rūpintis minima kaimo turizmo sodyba, kuriai ir priklauso šlaito žemė.

- J** Utrių kalnas Utriuose esantis šlaitas planuojamas vystyti kaip kalnų slidinėjimo zona. Tam tikslui parengta galimybių studija. Vykdomi tolesni planavimo ir projektavimo darbai. Teritorija turėtų tapti vietos centrine zona su išvystyta aktyvaus poilsio ir paslaugų infrastruktūra. Tokio objekto atsiradimas turės teigiamos įtakos aplinkinių rekreacinių zonų tvarkybai ir naudojimui, pagerins kultūrinę ir socialinę aplinką.
- Č** Komercinės-rekreacinės paskirties objektas Buvusios tvenkinio siurblinės pastatas, šiuo metu nebeatlieka pirmąsias laukų drėkinimo funkcijos ir pasikeitus vietovės specifikai bei poreikiams siūlomas panaudoti rekreacijos poreikiui. Čia galėtų atsirasti laisvalaikio centras teikiantis, nakvynės, maitinimo, informacijos, dviračių, valtelių, vandens dviračių nuomos ir kitas rekreacijos ir turizmo paslaugas. Šios paskirties objektui galima ir kita tinkama tvenkinio pakrantės vieta.

Lietuvos slidinėjimo trasų parametrai palyginimas¹³Numatomi slidinėjimo kalno modernizavimo sprendiniai¹³¹³„Utrių slidinėjimo kalno modernizavimo galimybių studija”, Vilnius, 2010.

VIEŠOJO INTERESO POILSIAVIETĖS-MAUDYKLOS

Nr.	Pavadinimas	Siūlomi tvarkymo principai
K	Greičiūnų viešoji poilsiavietė	Valstybinėje žemėje esanti teritorija tinkama poilsiavietės-maudyklos steigimui bei formavimui. Greičiūnų tvenkinys nepatenka į saugomų teritorijos ribas, todėl čia galimas laisvesnis ir intensyvesnis rekreacinės infrastruktūros vystymas.
L	Greičiūnų viešoji maudykla	Prie užtvankos įrenginio yra giliausia tvenkinio vieta, tačiau pats įrenginys yra neapsaugotas ir nepritaikytas poilsinei veiklai. Siūloma šio hidrotechninio elemento rekonstrukcija pritaikant saugiam ir kokybiškam maudyklos, tinkančios nardymui, naudojimui. Būtinai apsauginių grotelių, išlipimo kopetelių, nardymo tramplynų, suoliukų ir kitos techninės bei rekreacinės infrastruktūros įrengimas. Galimas net architektūrinis apipavidalinimas, kuris vietovei suteiktų aukštesnę estetinę matą.
M	Pirmoji Rudaičių viešoji poilsiavietė	Specialiuoju planu suplanuota poilsiavietė-maudykla, greta kurios numatyta vandens turizmo stotelės vieta, automobilių stovėjimo vietų įrengimas, ir net naujo tilto statyba. Prie poilsiavietės yra privažiavimo kelias. Galimas minimalios poilsinės infrastruktūros įrengimas. Teritorija naudojama kaip viešoji rekreacinė erdvė.
N	Antroji Rudaičių viešoji poilsiavietė (valstybinė dalis)	Kiek šiauriau nuo įsukimo į Rudaičių kaimą Minijos pakrantėje esančioje valstybinėje žemėje siūloma įrengti antroji vietos poilsiavietė-maudykla. Ši poilsiavietė galėtų būti naudojama kompleksiskai su esama gretimybine poilsiavieta, schemeje žymima indeksu „O“. Būtent iš šios privačios poilsiovietės įrengtas privažiavimo ir priėjimo kelias, kuris veda taip pat ir čia aptariamoms, galimai valstybinėje žemėje steigtinoms poilsiavietėms kryptimi. Kompleksinis poilsiovietės naudojimas ir tvarkymas garantuotų rekreacinės kokybės optimizavimą. Privatus interesas užtikrintų administravimo ir priežiūros kokybę.
O	Trečioji Rudaičių viešoji poilsiavietė (privati dalis)	Žiūrėti Nr.N siūlomus tvarkymo principus.
P	Pirmoji Žvelsenų viešoji poilsiavietė	Specialiuoju planu suplanuota poilsiavietė-maudykla, esanti laisvoje Valstybinėje žemėje, išsidėsčiusi Minijos upės senvagių ir jaukaus, rekreacinį mikroklimatą garantuojančio želdyno plotmėje. Iki suplanuotos poilsiavietės numatytas privažiavimo kelias, o taip pat ir vieta automobilių parkavimui. Poilsiavietę aptarnauti, administruoti ir paslaugų teikimu rūpintis galėtų dvi kaimynystėje esančios kaimo turizmo sodybos. Į poilsiavietės kompleksą siūloma integruoti Minijos kilpoje esančią senvagę. Poilsiavietės įrengimui ir vystymui rekomenduojamos aplinką tausojančios priemonės.

R	Antroji Žvelsenų viešoji poilsiavietė	Laisvoje valstybinėje žemėje, patraukliame Minijos upės vingyje, susiklosčiusi jaukaus mikroklimato, želdiniais apsupta, paplūdimio-maudyklos įrengimui tinkama teritorija. Netoliese, specialiuoju planu numatyta vieta automobilių stovėjimo vietų įrengimui. Poilsiavietės įrengimui siūloma naudoti aplinką tausojančias ekologiškas priemones, formuojama minimali, tik būtinausiems rekreatų poreikiams tenkinti skirta rekreacinė infrastruktūra ir įrenginiai (suolai, šiukšliadėžės, pavėsinė), taikomi bendrieji teritorijos tvarkymo principai (užtikrinama švara, naikinami menkaverčiai sąžalynai, genimi sveiki medžiai ir pan.).
S	Utrių viešoji poilsiavietė	Netoliese Utrių slidinėjimo kalno, Minijos upė sudaro apie 750 metrų pločio vingį, kuriame esama ir laisvos valstybinės žemės. Peizažiškai išsidėstę želdiniai, emociškai atraktyvus Minijos vingis, privažiavimo ir plėtros galimybė yra pakankami resursai naujai įrengtinai poilsiavietės kokybei užtikrinti. Be kita ko, numatoma kaimynystėje esančio Utrių slidinėjimo kalno plėtra, statusas bei reikšmė tik sustiprintų čia aptariamai poilsiavietės svarbą bei vertę. Kadangi poilsiavietė nėra numatyta specialiajame plane, todėl pirmame etape siūlomas minimalistinis rekreacinės vietos išpildymas orientuotas tik į pačių būtinausių poilsinių poreikių tenkinimą ir bendrą tvarkos užtikrinimą. Visgi atkreiptinas dėmesys, jog teritorija savyje talpina pakankamą rekreacinį potencialą, kad tolimesnėje perspektyvoje būtų plečiama ir vystoma, o jos reikšmė didinama.
Š	Pirmoji Pikteikių viešoji poilsiavietė	Specialiajame plane numatyta poilsiavietės vieta fiksuojama išraiškingame, tačiau nedideliame bei jaukiame Minijos upės vingyje. Greta numatyta automobilių stovėjimo aikštelė. Netoliese yra Stasio Kuprelio sodyba. Teritorija yra laisvos Valstybinės žemės plote. Šioje vietoje galimas intensyvesnis, tačiau ekologiškais tvarkybos principais paremtas vystymas bei rekreacinės infrastruktūros plėtra (suolai, pavėsinės, laužavietė, žaidimų aikštelė ir pan.)
T	Antroji Pikteikių viešoji poilsiavietė	Kur kas platesniame Minijos vingyje valstybinėje priklausomybinės teisės nuosavybėje esančioje pakrantėje galimas naujų poilsiaviečių-maudyklų steigimas. Pirmame plėtros etape siūlomas minimalistinis rekreacinės vietos išpildymas orientuotas tik į pačių būtinausių poilsinių poreikių tenkinimą ir bendrą tvarkos užtikrinimą.

VANDENS TURIZMO VIEŠOSIOS ERDVĖS

Aprašyta skyriuje „Vandens telkiniai“.

PASTABOS

Lapių kadastro vietovės kaimų urbanistinėje erdvėje juntama dviguba problema. Pirmą – trūksta kokybiškų, sutvarkytų viešųjų rekreacinių, socialinių ir kultūrinių erdvių, antra – susiduriama su laisvos valstybinės žemės trūkumu, ieškant galimų naujų vietų viešųjų erdvių formavimui. Turint minty pastarąsias problemas bei atsižvelgiant į tai, kad analizuojamos kaimiškos vietovės aukščiausios vertės privalumas yra gamtinė aplinka, pagrindiniai viešojo intereso erdvių siūlymai kreipiami būtent šio privalumo išnaudojimo kryptimi.

Visgi neišvengiamai susiduriama su privačios nuosavybės kliuviniu ir gamtinėje aplinkoje. Tačiau skirtingai nei antropogenizuotoje kaimo erdvėje, gamtinėje teritorijoje, ypač prie vandens telkinių galioja atitinkama teisė suteikianti tam tikras laisves viešojo intereso labui. Šiuo atveju pavyzdžiu galima pateikti aplinkybę, jog pakrančių apsaugos juosta prie vandens telkinio turi būti prieinama viešam naudojimui. Tačiau siekiant kokybiškų, pilnutinai išvystytų viešųjų erdvių plėtros, vien pakrančių teritorijos nepakanka. Todėl čia, atitinkamoms zonoms siūlydami sprendinius susijusius su teritorijos atvėrimu viešajam interesui neišvengiamai susiduriame ir su tos privačios nuosavybės interesu. Atraktyvių žemės sklypų, savininkai neabejotinai galėtų turėti tiesioginės naudos atverdami savo teritoriją viešam naudojimui, kadangi pagausėjus rekreantų ir kitų turizmo vartotojų srautams atsirastų akstinas teritorijos tvarkybai ir puoselėjimui, atsivertų naujos komercinės galimybės bei pakiltų žemės vertė. Turint mintyje, jog daugelis siūlomų suviešinti žemių yra kraštovaizdžio draustinio ribose, kur nauja statyba neleidžiama, pagausėję poilsiautojų srautai, atveriantys komercines galimybes būtų patrauklus faktorius privatininkų naudai.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog kraštovaizdžio draustinio teritorijoje naujos poilsia vietės gali būti steigiamos tik specialiuoju planu tam numatytose vietose. Dėl pastarosios priežasties, visose, Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo specialiuoju planu nepažymėtose, tačiau šios studijos kontekste siūlomose naujai steigtinose poilsia vietėse, siūlomas vystymo etapiškumas. Pirmu etapu, tokiose vietose siūlomas minimalios rekreacinės infrastruktūros įrengimas, sąlygų poilsinei veiklai sudarymas bei bendros tvarkos užtikrinimas. Tolimesnėje perspektyvoje, rengiant naują teritorijos specialųjį planą, numačius naujas galimas poilsia vietes, galima jų plėtra ir platesnės apimties vystymas (laužavietės, žaidimų aikštelės ir kt.).

4.1.3. Vandens telkiniai

REKREACINIO PRIORITETO VANDENS TELKINIAI IR SIŪLOMI TVARKYMO PRINCIPAI

Pavadinimas	Siūlomi tvarkymo principai
Minija	Minijos upė yra svarbiausias vietovės rekreacinis resursas, apie kurį gali būti formuojama skirtingos specifikos rekreacinių veiklų sistema. Vandeninga, vingiuota ir santykinai plati upė turtinga vaizdingomis pakrantėmis ir slėniais. Minija tinkama poilsiaviečių ir maudyklų įrengimui, baidarių turizmui, upės pakrantės apsaugos juostos plotyje (10-50 m) galimas sveikatingumo takų formavimas. Minija siūloma vystyti kaip pagrindinė vietovės rekreacinio aktyvumo erdvė.
Žvelsa	Srauni, vingiuota ir šlaituota Žvelsos upė pasižymi vaizdingomis, šlaituotomis bei skardingomis pakrantėmis. Upės resursinis arsenalas sąlygoja, jog ši pagrindinai būtų naudojama kaip baidarių sporto/turizmo, sveikatingumo takų, poilsiaviečių bei maudyklų ir su tuo susijusios infrastruktūros plėtros bei vystymo zona. Žvelsa priimama kaip reikšminga Lapių kaimo viešoji rekreacinė erdvė, suponuojanti aukštesnę aplinkinių teritorijų ir objektų rekreacinę vertę bei galimybes.
Gerdaujė	Gerdaujė vertinama kaip reikšmingas rekreacinio potencialo miško rekreacinis resursas, kuris siūlomas įsisavinti ir naudoti aukštesnės poilsio kokybės formavimui Gerdaujos miške. Upės pakrantėmis galimas sveikatingumo takų ir minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsio aikštelių steigimas.
Trumpė	Trumpė skiriama į dvi skirtingas dalis. Pirmoji, tai upės dalis tarp Greičiūnų tvenkinio ir Lapių kaimo. Ši dalis siūloma vystyti kaip sudėtinė Lapių viešosios rekreacinės sistemos erdvė, kurioje būtų formuojamos minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsio aikštelės, galimai sveikatingumo takai. Antroji upės dalis – šiaurinė, prisidedanti Greičiūnų tvenkinio šiauriausiame taške ir kryptanti šiaurės rytų kryptimi. Turint minty, jog šioje dalyje rekreacinis poreikis nėra aukštas, todėl čia pagal galimybes siūlomi būtiniausi tvarkos ir švaros palaikymo darbai.
Skrandupalis	Skrandupalio upelis vertinamas kaip rekreacinio potencialo miško rekreacinis resursas, kuris siūlomas įsisavinti ir naudoti aukštesnės poilsio kokybės formavimui miško erdvėje. Upės pakrantėmis galimas sveikatingumo takų ir minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsio aikštelių steigimas.
Plėkūpis	Plėkūpis, adekvačiai Skrandupaliui vertinamas kaip rekreacinio potencialo miško rekreacinis resursas, kuris siūlomas įsisavinti ir naudoti aukštesnės poilsio kokybės formavimui miško erdvėje. Upės pakrantėmis galimas sveikatingumo takų ir minimalios rekreacinės infrastruktūros poilsio aikštelių steigimas.
Greičiūnų tvenkinys	Užtvenktas Trumpės upelis yra unikali rekreacijos ir turizmo atraktyvumo erdvė, šios studijos kontekste sprendžiamos teritorijos ribose. Teritorijos pakrantėje veikia viena kaimo turizmo sodyba, numatytos dvi erdvės poilsiaviečių-maudyklų įrengimui. Erdvi tvenkinio teritorija gali būti naudojama plaukiojimui baidarėmis, valtelėmis, vandens dviračiais, burlentėmis, jėgos aitvarais ir kitomis priemonėmis (galimas specialus jėgos aitvarų pliažo įrengimas). Šaltuoju sezono metu užšalęs tvenkinys galėtų virsti pačiūžų bei tų pačių burlenčių, jėgos aitvarų ir burinių rogių čiuožykla. Galimas tvenkinio naudojimas nardymui, nors tam gali tekti atlikti brangiai kainuojančius valymo darbus. Pakrantėje esančio buvusios siurblinės pastato ar kitoje vietoje galėtų atsirasti laisvalaikio centras.

POILSIAVIEČIŲ PRIE VANDENS VIETOS

Aprašyta skyriuje „Viešojo intereso erdvės“.

VANDENS TURIZMO VIEŠOSIOS ERDVĖS

Siūlomi tvarkymo principai

Vandens turizmo stotelės Minijos-Žvelsos santakos regione, pagrindinai siejasi su baidarių sportu ir turizmu. Tokios stotelės yra svarbi vandens turistų viešųjų erdvių sistemos dalis. Iš esmės baidarininkai viso savo plaukimo metu naudodamiesi Lietuvos upėmis tuo pat naudojasi ir viešąja erdve, kadangi visos mūsų šalies upės yra viešo naudojimo objektai, tas pats pasakytina ir apie tų upių pakrantes, nors šiuo atveju neretai susiduriama su privataus intereso pažeidžiama ta viešąja teise. Visgi nekalbant apie neteisėta veikla paremtų pavyzdžių išimtis, reikia pastebėti, jog sustojimo ir išsilaipinimo galimybė susijusi ne tik su teisine LR baze ir jos nuostatomis, tačiau tuo pat metu būtina atitinkama rekreacinė ir paslaugų infrastruktūra orientuota į vandens turistų poreikio tenkinimą. Vandens turizmo sustojimo vieta, priimama kaip reikšminga, šiuo atveju baidarininkų, viešojo erdvė, kurioje turi būti tenkinama:

- Vandens turistų informacinis poreikis (kur jis yra tiek plaukimo maršruto, tiek ir tos vietos ypatybių bei išskirtinumo atžvilgiu).
- Atokvėpio, poilsio bei kokybiškos rekreacijos poreikis (būtina atitinkama rekreacinė infrastruktūra).
- Baidarių technikos aptarnavimo poreikis (stacionari įranga būtiniausiems baidarių aptarnavimo ir tvarkymo darbams atlikti).
- Komercinių ir paslaugų objektų artumas ir prieinamumas (galimybė papildyti maisto produktų, gėrimų ar kitų produktų atsargas, nakvynės prieinamumas).

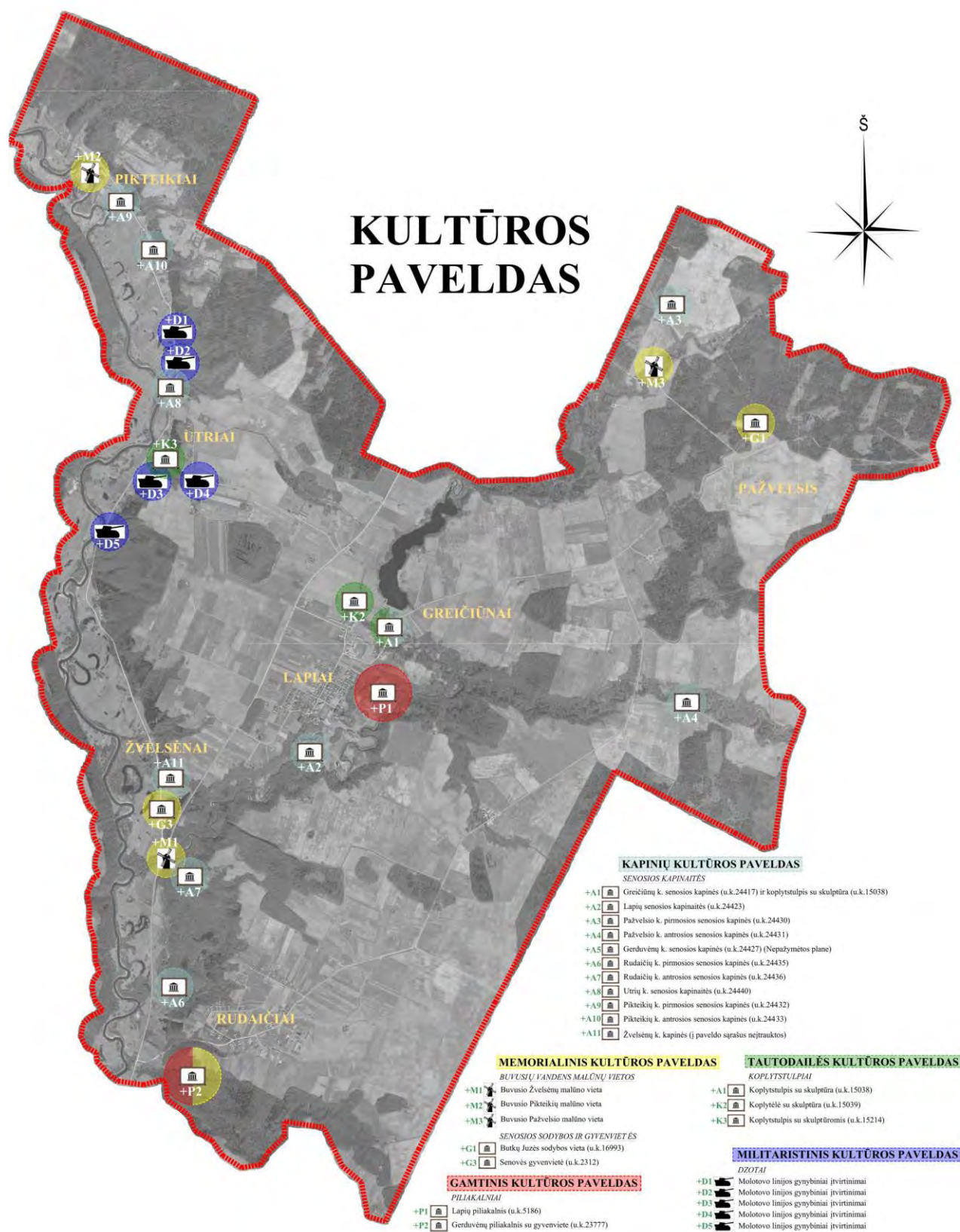
Geriausiai šias sąlygas tenkina Žvelsėnose prie A. Bučo kaimo turizmo sodybos esanti stotelė, kurioje baidarininkams teikiama net stovyklavimo paslauga bei numatomos naujos stotelės vieta Pikteikiuose, prie S. Kuprelio sodybos, kurioje būtų tenkinama pagrindinė paslaugų poreikio tenkinimo sąlyga.

Atkreiptinas dėmesys į tolygų sustojimo vietų pasiskirstymą bendro plaukimo ilgio kontekste. Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio specialiajame plane numatytos trys vandens turizmo stotelės, kurių šiaurisiai nuo Pikteikių skiria apie 6 kilometrai. Dėl šios priežasties Pikteikių kaime, greta Kuprelio sodybos, jaukiame rekreacinio komforto Minijos vingyje, siūloma nauja vandens turizmo stotelė, prie kurios administravimo galėtų prisidėti ir vietinės sodybos.

PASTABOS

Vanduo kartu su želdinių sluoksniu yra svarbiausi rekreacinės aplinkos formavimo resursai. Vandens telkinys be želdinių, lygiai kaip ir želdynas be vandens netenka daugiau nei pusės savo rekreacinio atraktyvumo bei kokybės. Lapių vietovėje gausu šių vertybių, kurios esamuoju metu nėra tinkamai įsisavintos. Visgi jų optimizavimas gali būti lengvai išpildomas formuojant rekreacines erdves želdinių ir vandens telkinių sankirtose. Turint minty pastarąją aplinką, negalima pamiršti kitų resursinių aplinkybių, kuriomis turtingos Minijos ir Žvelsos upių santakos regiono apylinkės – piliakalniai, šlaitai, skardingos atodangos, kultūros ir paslaugų objektai ir kt. Tačiau kiekvieno iš šių vertybių junginys su vandens telkiniu, rekreacinio komforto prasme yra aukštesnės vertės nei sąjunga su bet kurios kitos srities vertybe.

4.1.4. Kultūros paveldas

KAPINIŲ KULTŪROS PAVELDAS

Siūlomi tvarkymo principai

Lapių kadastro vietovėje išlikę 11 senųjų kapinaičių, iš kurių 10 saugomos kaip nekilnojamas kultūros paveldas. Nei viena jų nebėra veikianti. Vietiniai žmonės laidojami Mikoliškių kapinėse. Tuo tarpu išlikęs kapinių paveldas saugomas ir tvarkomas kaip memorialinis istorijos liudininkas. Kapinaitės, kurių vertingąsias savybes dauguma atvejų sudaro vaizdinga gamtinė aplinka, prie kai kurių iš jų stovintys koplytstulpiai su paveldinėmis skulptūrėlėmis, o taip pat ir pati kapinaičių vidinė struktūra siūlomos saugoti, tvarkyti ir naudoti kaip Lapių vietovę istoriškai įprasminantis bei dvasiškai praturtinantis elementas. Priimant senąsias kapinaites kaip vartojimo objektą monumentinis kapinių statusas turėtų suponuoti atitinkamai galimą rekreacijos formą – kapinaitėse ir jų prieigose minimaliomis kraštovaizdžio architektūros formomis turėtų būti siekiama sudaryti tinkamas sąlygas ramios apmąstymo, susikaupimo ir rimties atokvėpio vietos įrengimui, su kuria nedisonuotų galimai įrengtinios aktyvios rekreacijos formos poilsio vietos ar kiti panašūs objektai.

MEMORIALINIS KULTŪROS PAVELDAS

Siūlomi tvarkymo principai

Memorialinio statuso kategorijai priskiriami kultūros palikimo objektai, kurių materialusis pagrindas neatpažįstamai sunykęs arba išnykęs visiškai. Vietovėje yra buvę 3 vandens malūnai, kurie neabejotinai buvo reikšminga sudėtinė vietos identiteto dalis. Šiandien šis paveldas neatpažįstamai sunykęs ir nebeveikia jokio materialaus vaidmens vietos tapatuminės struktūros suvokime ir formavime. Mūsų dienas pasiekė tik istorinė informacija apie šiuos objektus, jų stovėjimo vietą ir buvusią svarbą visuminėje kaimo struktūroje. Istorinis vandens malūnų reikšmingumas bei jų buvimo vietos tikslus žinojimas yra pakankamos aplinkybės, jog būtų siekiama memorialinio paveldo objektų atminimo išsaugojimo, įprasminimo ir integravimo į naujai formuojamą vietovės perspektyvą. Optimaliu atveju siūlytinas malūnų architektūrinių tūrių atstatymas ar funkcijos atkūrimas, tačiau dėl itin griežtų kraštovaizdžio draustinio nuostatų šiuo klausimu, galimas buvusių malūnų įprasminimas monumentinėmis ar kitomis informacinėmis priemonėmis, refleksuojančiomis žinią apie čia buvusius vandens malūnus. Svarbiausiais minimalus tikslas vandens malūnų klausimu, istorinės atminties išsaugojimas ir perdavimas ateities kartoms.

Kitas svarbus memorialinio palikimo atvejis – senosios gyvenvietės. Šiai kategorijai priskiriama Žvelsenų gatvinio kaimo ir Gerduvėnų piliakalnio gyvenvietės. Atsižvelgiant į šiandienos sąlygas rekomenduojamas informacinio pobūdžio buvusios gyvenvietės įprasminimas Gerduvėnų piliakalnyje buvusios gyvenvietės taške. Tas pats atliktina ir Žvelsenuose. Tačiau šioje vietoje būtų galimas ir urbanistinės struktūros bei architektūrinių tūrių atkūrimas, kuris materialiai įprasminėtų šiuomet užmarštiną grimzantį istorinę informaciją apie buvusį kaimą ir jo struktūrą. Šiam siūlymui įgyvendinti būtina atlikti archeologinius tyrinėjimus, kuriais būtų nustatytos tikslios buvusių sodybų vietos.

Paskutinis vietovės memorialinio palikimo atvejis – poeto Butkų Juzės vardas. Yra žinoma, jog populiarus Lietuvos kultūros ir visuomenės veikėjas gimė ir ankstyvąją jaunystę praleido, dabar jau sunykusios urbanistinės struktūros kaime – Pažvelsyje. Šiandien išlikęs tik jo buvusios sodybos vietą žymintis drožinys. Optimaliu atveju rekomenduojamas sodybos atkūrimas arba naujos sodybos statyba (priklausomai nuo architektūrinės informacijos), kurioje būtų įkurdintas Butkų Juzės muziejus. Šis siūlymas grindžiamas istorinio veikėjo svarba ir reikšme nacionalinei kultūrai, o taip pat ir galimybėmis susijusiomis su šiuo vardu bei juo paremtu marketingu. Minimaliu atveju būtinas bent jau poeto vardo eskalavimas pristatant Lapių vietovę turistinėse viešosios sklaidos priemonėse, galimas poeto vardo kultūrinių renginių organizavimas ir pan.

TAUTODAILĖS KULTŪROS PAVELDAS

Siūlomi tvarkymo principai

Koplytstulpių istorinė tradicija išlikusi iki šių dienų. Teritorijoje fiksuojami 3 kaip kultūros paveldo vertybės saugomi koplytstulpiai su skulptūrelėmis, tačiau esama ir naujos kūrybos tokio tipo dirbinių, refleksuojančių kultūrinį tęstinumą ir iki dabar išlikusį pagarbų tradicijų puoselėjimą. Šie drožiniai patys savaime nepasižymi išskirtinai aukštu rekreaciniu ar turistiniu atraktyvumu, tačiau visuminėje aplinkos struktūroje minimas vietos kultūrinio karkaso elementas sąlygoja atitinkamą semantinį vietovės pajautimo efektą, prisideda prie turiningesnės kultūrinės aplinkos formavimo, tradicinės kaimiško stiliaus aplinkos kokybės. Išlikę istoriniai koplytstulpiai siūlomi saugoti, tvarkyti ir naudoti kaip neatsiejama vietos kultūrinio karkaso grandis. Skatinama naujų dirbinių kūryba ir įrengimas sakraliose, dvasinės rimties ir susikaupimo vietose.

GAMTINIS KULTŪROS PAVELDAS

Siūlomi tvarkymo principai

Šiai kategorijai priskiriami Lapių ir Gerduvėnų piliakalniai saugomi kaip nekinojamosios kultūros paveldo vertybės. Bendroje vietovės struktūroje piliakalniai gali atlikti atraktyvaus rekreacijos ir turizmo traukos centro vaidmenį, tačiau tam būtina ne tik marketinginė politika, tačiau ir tinkamas tų objektų įrengimas bei pritaikymas lankymui. Būtina įrengti informacinius standus, kuriuose nurodoma vertybės charakteristika, svarbus nuolatinio tvarkos, švaros ir prieinamumo užtikrinimas, apžvalgos ir atokvėpio aikštelių įrengimas. Piliakalnio erdvėje formuojama semantinė kultūrinė aplinka, kuria perteikiamas objekto istorinių ištakų pajautimas. Pažymėtina, jog piliakalniai neturėtų būti izoliuojami nuo visuomeninio naudojimo ir saugomi kaip konservacinio tipo vertybės. Priešingai, juos būtina integruoti į socialinį ir kultūrinį kaimų vyksmą kaip reikšmingas viešąsias erdves.

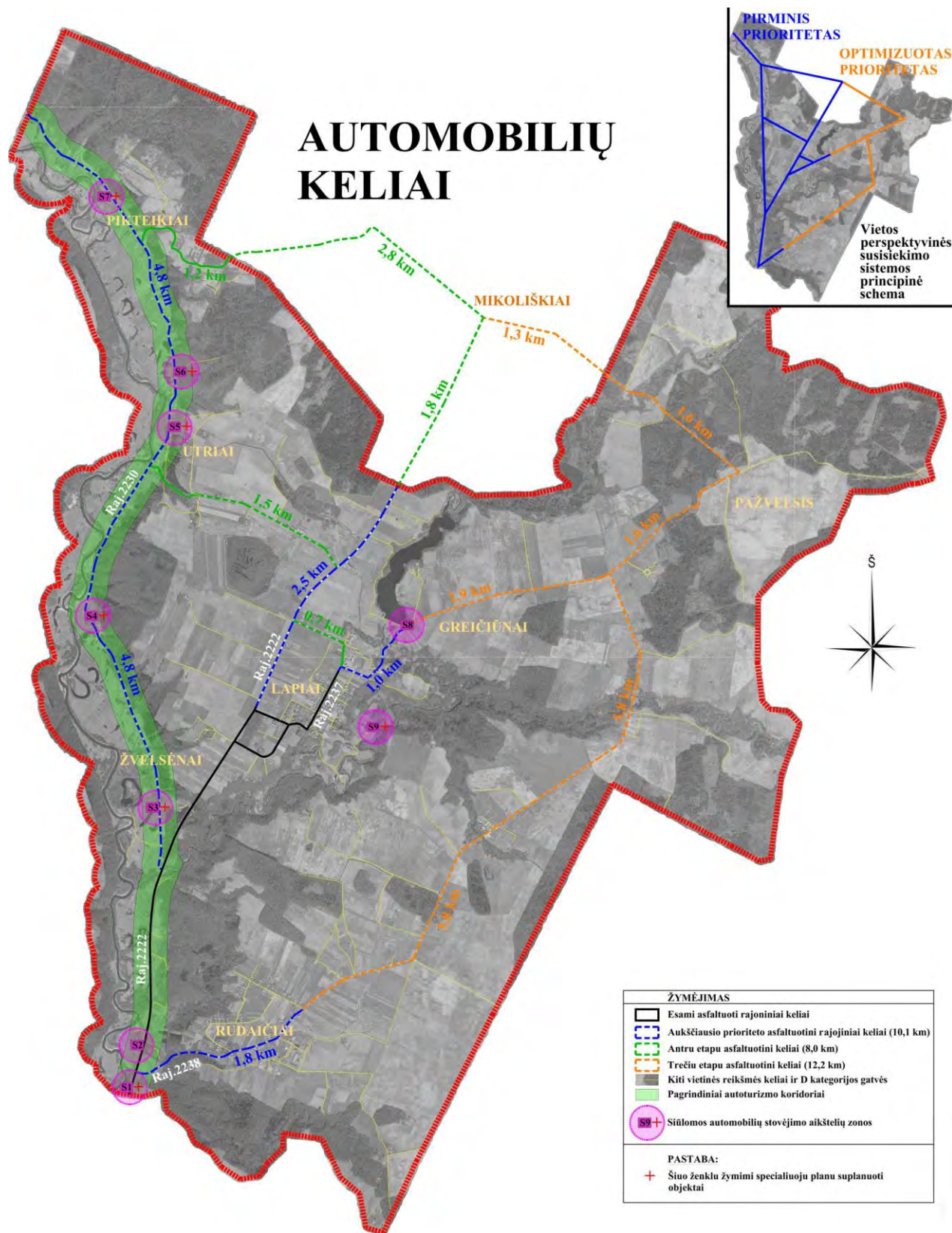
MILITARISTINIS KULTŪROS PAVELDAS

Siūlomi tvarkymo principai

Utrių ir Pikteikių kaimuose išlikę buvusios II Pasaulinio karo Molotovo gynybinės linijos įtvirtinimai – 5 dzotai, kurie, kaip ir kitose mūsų šalies vietose bei Rytų Europoje pastatyti ir šių dienų sulaukę tokio tipo statiniai, nėra visiškai užbaigti ir įrengti, tačiau architektūriniai tūriai išbaigti pilnai. Nors vietos militaristinis paveldas ir nėra įtrauktas į saugomo kultūros paveldo sąrašus, visgi tai yra reikšminga aplinkos tapatuminės struktūros sudėties dalis, kurios svarba bei tiesioginio panaudojimo rekreacijai ir turizmui galimybės bene didžiausios santykiyje su kitais kultūros palikimo objektais. Dzotai turėtų būti pritaikomi poilsinei veiklai, jų aplinka išpildoma rekreacinės infrastruktūros priemonėmis, įrengiami informaciniai standai, pastatomi suolai, tvarkomas aplinkos želdynas. Pats objektų architektūrinis tūris švenčių progomis gali būti apipavidalinamas karine ar kita temine simbolika. Aptariamo karinio kultūros palikimo objektai siūlomi viešinti, populiarinti ir naudoti kaip viešo lankymo ir turistinio intereso elementai, kurie būtų įtraukiami į atitinkamų vietos švenčių repertuarą. Galimas objektų kaip muziejinių artefaktų išpildymas, suteikiantis galimybę saugiai, švariai ir informatyviai patyrinėti ne tik objektų fasadus, bet ir interjerą. Militaristinė Lapių istorinės raidos pusė rekomenduojama naudoti kaip reikšminga šiandienos įvaizdžio dalis, kuri savo ruožtu būtų perteikiama per marketinginį vietovės reprezentavimo turinį.

Kultūros paveldo objektai yra viešo intereso sferos dalis, todėl jie patys ir jų gretutinė aplinka siūlomi vystyti kaip viešo naudojimo erdvės, kurių aplinka priklausomai nuo esamos ir siekiamos teminės specifikos išpildoma skirtingą aktyvumo lygmenį formuojančiomis rekreacinės infrastruktūros priemonėmis.

4.1.5. Automobilių keliai

PIRMOJO ETAPO SIEKIAMYBĖ

Pirmumo prioriteto tvarka siūloma įrengti (asfaltuoti) rajoninius automobilių kelius pagrindinės urbanistinės driekos zonose bei turistine-rekreacine prasme reikšmingose vietose:

Kelio pavadinimas	Parametrai	Siūlymo argumentacija
Rudaičių rajoninis kelias Nr.2238	1,8 km	Urbanistinės antropogenizuotos vietovės kokybiško susisiekimo bei tolimesnės urbanistinės driekos poreikis.
Lapių-Greičiūnų raj. kelias Nr.2237	1,0 km	Urbanistinės vietovės kokybiško susisiekimo su turistine-rekreacine erdve bei tolimesnės urbanistinės driekos poreikis.
Lapių-Mikoliškių raj. Kelias Nr.2222	2,5 km	Pirmo prioriteto svarba siūloma nutiesti kelią iki Klaipėdos rajono ribos. Optimaliu atveju turėtų būti siekiama viso kelio ilgio (iki Mikoliškių) įrengimo. Šis siūlymas grindžiamas maršruto svarbos didinimo poreikiu (prie maršruto prijungiamas dar vienas kaimas) bei vidinės kaimų tinklo susisiekimo sistemos formavimo būtinybe, kas sustiprintų mažesnių kaimų plėtros ir vystymo galimybes.
Žvelsenų-Pikteikių raj. kelias Nr.2230	4,8 km	Urbanistinės vietovės kokybiško susisiekimo bei tolimesnės urbanistinės driekos poreikis bei svarbaus auto bei dviračių turizmo maršruto kokybės formavimas. Optimaliu atveju siekiama kelio įrengimo iki Raguviškių, nuo kur turistinis maršrutas krypta Kretingos ir Palangos kryptimi. Tolimesnėje perspektyvoje galimas palei Miniją vedančio kelio asfaltavimas iki Kartenos.

ANTROJO ETAPO SIEKIAMYBĖ

Antruoju etapu siūloma įrengti (asfaltuoti) tuos rajoninės ir vietinės reikšmės automobilių kelius, kuriais būtų suformuotas vidinis pagrindinių gatvių tinklas.

Kelio pavadinimas	Parametrai	Siūlymo argumentacija
Užulapio gatvė	0,7 km	Svarbios šiaurinės Lapių kaimo dalies susisiekimo jungties su pagrindiniu vietos rajoniniu keliu Nr.2222 kokybės bei su tuo susijusios urbanistinės driekos poreikis.
Vietinės reikšmės kelias Utriai-Lapiai	1,5 km	Šiuo metu centrinę ir didžiausią vietos gyvenvietę – Lapius, nuo aplinkinių kaimų skirianti socialinė ir kultūrinė atskirtis tiesiogiai siejasi su neišvystyta bendra susisiekimo sistema. Siūloma Lapių susisiekimo jungtis su palei Miniją besidriekiančiu rajoniniu keliu Nr.2230 papildyti nauja kokybiška automobilinio susisiekimo trasa Lapiai-Utriai. Šiam sprendiniui įgyvendinti būtų susidurta su privačios nuosavybės problema pačiame Utrių kaime.
Lapių-Mikoliškių raj. Kelias Nr.2222	1,8 km	Optimaliu atveju turėtų būti siekiama viso kelio ilgio (iki Mikoliškių) įrengimo. Šis siūlymas grindžiamas maršruto svarbos didinimo poreikiu. Šiuo etapu įgyvendinama Kretingos rajone esančio kelio dalis tuo pat metu taptų sudėtinu vietos kaimų pagrindinių kelių vidinės susisiekimo sistemos elementu. Tai sustiprintų mažesnių kaimų plėtros ir vystymo galimybes, suponuotų urbanistinės driekos procesą.

Vietinės reikšmės kelias Mikoliškiai-Pikteikiai	2,8 km 1,2 km	Siūlymas grindžiamas vidinės kaimų tinklo susisiekimo sistemos formavimo būtinybe, kas sustiprintų mažesnių kaimų plėtros ir vystymo galimybes. Šis kelias išbaigtų vidinį pagrindinių kelių tinklą funkciškai susaistantį apylinkių kaimus. Įgyvendinant šį sprendinį būtų susidurta su privačios nuosavybės problema Pekteikių kaime.
---	------------------	---

TREČIOJO ETAPO SIEKIAMYBĖ

Turint minty, jog šiuo metu, rytinėje teritorijos dalyje vyrauja menkai antropogenizuota gamtinė aplinka bei dirbamos žemės plotai, o taip pat nėra reikšmingų kultūros paveldo ir kitų turistinio atraktyvumo objektų (apart Butkų Juzės sodybvietsės), todėl pagrindinių kelių tinklo plėtra rytų kryptimi galima tik urbanistinės plėtros atveju. Ši plėtros kryptis siūloma kaimų susisiekimo sistemos, jų plėtros ir vystymosi optimizavimo pagrindu.

Kelio pavadinimas	Parametrai	Siūlymo argumentacija
Gerdaujos gatvė	5,8 km	Susisiekimo jungties su Lapių kaimu ir kitomis teritorijomis optimizavimas.
Vietinės reikšmės kelias nuo Greičiūnų tvenkinio iki Rudaičių kelio	1,9 km	Susisiekimo jungčių tarp Lapių kaimo ir kitų vietos gyvenviečių optimizavimas. Rytinio susisiekimo žiedo suformavimas.
Vietinės reikšmės keliai ties Pažvelsio kaimu	1,6 km 1,6 km 1,3 km	Suformuojama rytinė vidinio pagrindinių kelių susisiekimo žiedo dalis – Rudaičiai-Pažvelsis-Mikoliškiai.

SIŪLAMOS AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS

Siūlymo argumentacija

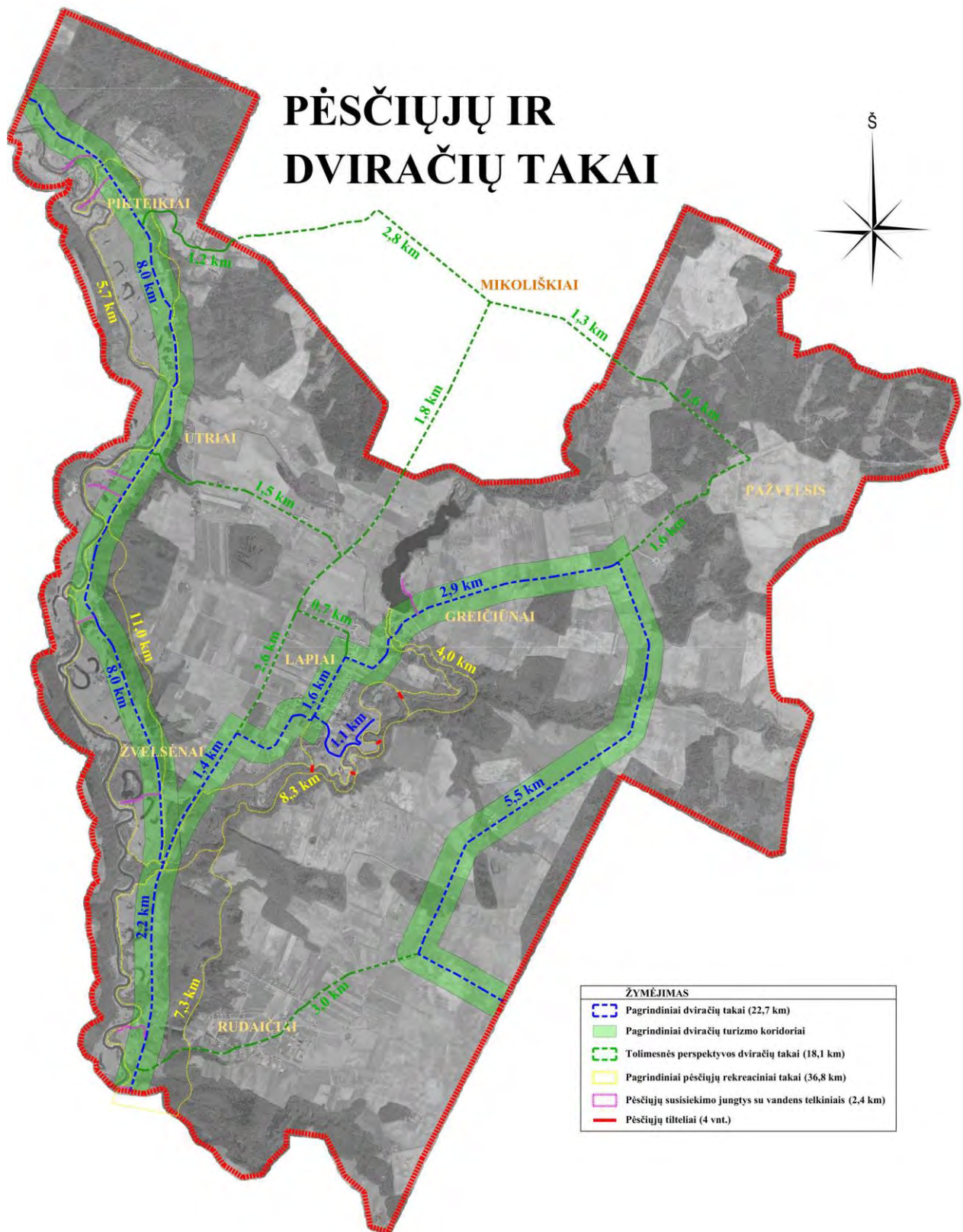
Schemoje pažymėtos siūlomos automobilių stovėjimo vietos numatytos poilsiaviečių, maudyklų, viešojo intereso objektų ir erdvių gretimybėse vietose. Kadangi didelė sprendžiamos vertybinės teritorijos dalis patenka į Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio ribas, kuriame galioja šiai teritorijai parengtas specialusis planas, be kitą ko sprendžiantis ir automobilių stovėjimo aikštelių problema, todėl tame dokumente siūlomi automobilių parkavimo sprendiniai perkeliama į šios studijos siūlymus, kuriais numatomos ir 2 naujos automobilių stovėjimo vietos prie Greičiūnų tvenkinio maudyklų ir vienos naujai siūlomos poilsiavietės ties Rudaičių kaimo keliu, prie Minijos.

PASTABOS

Automobilių kelių tinklas yra svarbi tarpkaiminių funkcinių ryšių stiprinimo, o taip pat socialinės bei kultūrinės diferenciacijos mažinimo priemonė, todėl pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas į pagrindinių, atskiras gyvenvietes jungiančių kelių tvarkybą ir plėtrą.

Atkreiptinas dėmesys į svarbių turistinio atraktyvumo erdvėse esančių kelių kokybę ir bendrą estetiškumo laipsnį. Čia, pagal galimybes, taip pat rekomenduojama kelių tvarkyba.

4.1.6. Pėsčiųjų ir dviračių takai

PASTABA: šioje schemoje lygumų slidinėjimo maršrutas nepažymėtas, tačiau rekreacinio potencialo, poreikio ir fizinių galimybių prasmėmis, tokios tramos įrengimas būtų naudingas ir pasiteisinantis, bendrą aplinkos kokybę gerinantis ir su sezoniškumo problema kovoti padedantis sprendinys.

PAGRINDINIAI (PIRMO ETAPO) DVIRAČIŲ MARŠRUTAI

Pagrindiniai dviračių maršrutai ir takų plėtra numatyti kitais planais suplanuotų bei atitinkamų institucijų sudarytų ir siūlomų vietinių, regioninių ir tarptautinių dviračių turizmo maršrutų pagrindu.

Tako pavadinimas	Parametrai	Siūlymo argumentacija ir tvarkymo principai
Žvelsenai-Pikteikiai-Raguviškių kryptis	8,0 km	Ši palei Miniją besidriekianti kelio atkarpa yra sudėtinė Vakarų Lietuvos dviračių žiedo dalis ir primama kaip atraktyviausias sprendžiamos vietovės aukšto rekreacinio komforto maršrutas. Rajoninio kelio asfaltavimo atveju siūloma įrengti nuo automobilių važiuojamosios dalies atskirtą asfalto dangos dviračių taką.
Kadastro vietovės pietinė riba-Lapių k.	2,2 km 1,4 km	Šiaurinė atkarpos dalis priskiriama Vakarų Lietuvos dviračių žiedo maršrutui bei Gargždų turizmo informacijos centro siūlomam vietiniam maršrutui (Vėžaičiai-Lapiai), tuo tarpu pietinė atkarpa yra antrojo minimo maršruto dalis. Asfaltuotos rajoninio kelio pakraštyje siūloma įrengti nuo automobilių važiuojamosios dalies atskirtą asfalto dangos dviračių taką.
Beržyno-Žvelsos gatvės Lapių kaime	1,6 km	Kaimo urbanistinėje erdvėje dėl D kategorijos faktinio raudonųjų linijų pločio nepakankamumo, nepriklausomų dviračių takų įrengimo galimybė ribota, todėl siūloma skiriamąja juosta pažymėti dviračių tako dalį važiuojamojoje gatvės dalyje arba, esant galimybei, pažymėti ar įrengti dviračių taką pėsčiųjų zonoje.
Nuo Greičiūnų tvenkinio Pažvelsio-Rudaičių-Vėžaičių kryptimi	2,9 km 5,5 km	Ši natūralios gamtos, dirbamų žemės ūkio plotų bei pievų teritorijomis besidriekianti vietinio dviračių maršruto Vėžaičiai-Lapiai atkarpa siūloma nužymėti informaciniais maršruto ženklais. Sankirtoje su Žvelsos upe galimas minimalios rekreacinės infrastruktūros atokvėpio aikštelės įrengimas. Urbanistinės plėtros atveju asfaltuojant automobilių kelio dangą, siūloma įrengti atskirą kietos dangos dviračių taką.

Galimas dviračių takų atokvėpio vietų formavimas viešo naudojimo poilsiavietėse, jų prieigose, o taip pat prie turistinio atraktyvumo objektų.

TOLIMESNĖS PERSPEKTYVOS DVIRAČIŲ TAKAI**Siūlymo argumentacija**

Tolimesnės perspektyvos dviračių takų ir jų infrastruktūros plėtra tiesiogiai priklauso nuo automobilių kelių plėtros. Šioje schemoje žymimi dviračių takai atitinka šios studijos kontekste siūlomus automobilių kelius. Kelių plėtros ir vystymo atveju rekomenduojamas nuo važiuojamosios dalies atskirtų kietos dangos dviračių takų įrengimas.

PAGRINDINIAI PĖSČIŪJŲ REKREACINIAI TAKAI

Kaip pirminio pagrindinių vietos rekreacinių resursų, vandens telkinių ir želdynų, įsisavinimo priemonė siūlomi sveikatingumo ir kiti pėsčiųjų takai, kurie suponuotų atitinkamų vertybinių vietovių tvarkybą, naudojimą bei sukurtų tolimesnio vystymo ir kokybinio formavimo akstiną.

Tako pavadinimas Parametrai Siūlymo argumentacija ir tvarkymo principai

Rudaičių miško parko – Minijos slėnio sveikatingumo takai	7,3 km	Viena didžiausių vietos gyvenviečių – Rudaičiai, išsidėstę greta rekreaciniais resursais turiningos miško teritorijos vakaruose, kuri siūloma formuoti kaip vietos viešoji rekreacinė erdvė. Šiam tikslui pasiekti bei tolimesnei vietos tvarkybos bei naudojimo kryptims įtakoti siūloma sveikatingumo bei kitų rekreacinių takų sistema, kuri veiktų vieningame kompleksiniame darinyje su Minijos senslėnio teritorijos dalimi. Minijos zonoje galima pėsčiųjų rekreacinių takų driekia upės pakrantės apsaugos juostos pločio ribose.
Žvelsos miško parko sveikatingumo takai	8,3 km 4,0 km	Šios studijos kontekste siūlomo įrengti Žvelsos miško parko teritorija taptų svarbiausia apylinkių žaliaja rekreacine erdve, o šioje vietoje siūlomi sveikatingumo takai būtų potencialiais perspektyvinio parko pagrindiniais pėsčiųjų judėjimo koridoriais. Atliekant pėsčiųjų takų maršruto detalizaciją būtina atsižvelgti į reljefo ir upės vingių ypatybės, kurios turėtų būti priimamos kaip aukščiausias rekreacinis resursas diktuojantis maršruto judėjimo kryptis. Nuo mokyklos parkelio siūlomas takas vedantis iki Žvelsos upės, kas sustiprintu tiek parkelio rekreacinį potencialą, tiek ir suteiktų stimulą parko funkcinės erdvės plėtrai.
Minijos miško parko sveikatingumo takai	11,0 km 5,7 km	Tarp Žvelsos ir Pikteikių kaimų ant ilgo šlaito išsidėstęs miškingas plotas siūlomas tvarkyti ir naudoti pagal rekreacinės miškotvarkos principus. Pirminiam teritorijos kaip viešos rekreacinės erdvės įsisavinimui siūlomas sveikatingumo takų, apimančių ne tik čia sprendžiamo miško teritoriją bet ir Minijos pakrantės apsaugos juostos plotą, formavimas. Miško ir Minijos senslėnio rekomenduojama plėtoti kaip glaudžiais funkciniais ryšiais susaistytas vieningas rekreacinis kompleksas.

Į sveikatingumo takų maršrutus būtina įtraukti kultūros paveldo objektus ir gamtines vertybes. Rekreacine prasme vertingose vietose turi būti formuojamos atokvėpio aikštelės (šiai paskirčiai galėtų būti panaudoti paveldo objektai ar kitos viešosios erdvės (pvz. dzotai)).

PĖSČIŪJŲ TILTĖLIAI

Siūlymo argumentacija ir tvarkymo principai

Vietovėje, kurioje gausu rekreacinės vertės upių ir želdynų, kurių įsisavinimui ir tinkamam naudojimui būtina suformuoti komfortabilų, racionalaus judėjimo pėsčiųjų takų tinklą, neišvengiamai susiduriama su judėjimo kryptis ribojančiu upių barjerų. Tačiau šis sąlyginis kliuvinys gali būti priimamas ir kaip privalumas, kuris ne tik neribotų ar kaip nors neigiamai įtakotų takų judėjimo trajektorijas, bet priešingai – aukščiausios rekreacinės vertės zonose takai kirstų upes pėsčiųjų tilteliais. Rekreacinio pobūdžio tiltelių kompleksas siūlomas aukščiausio rekreacinio potencialo ir ypač jaukaus mikroklimato zonoje ties Lapių kaimu, Žvelsos upėje – teritorijoje, kurioje numatoma parko teritorijos plėtra ir kurios struktūros reikšminga dalimi galėtų tapti tilteliais siūloma išpildyti Žvelsos upė. Šioje vietoje siūlomi 4 tilteliai (1 ties Lapių piliakalniui, 2 upės vingiuose ir 1 ties Lapių mokyklos parku)

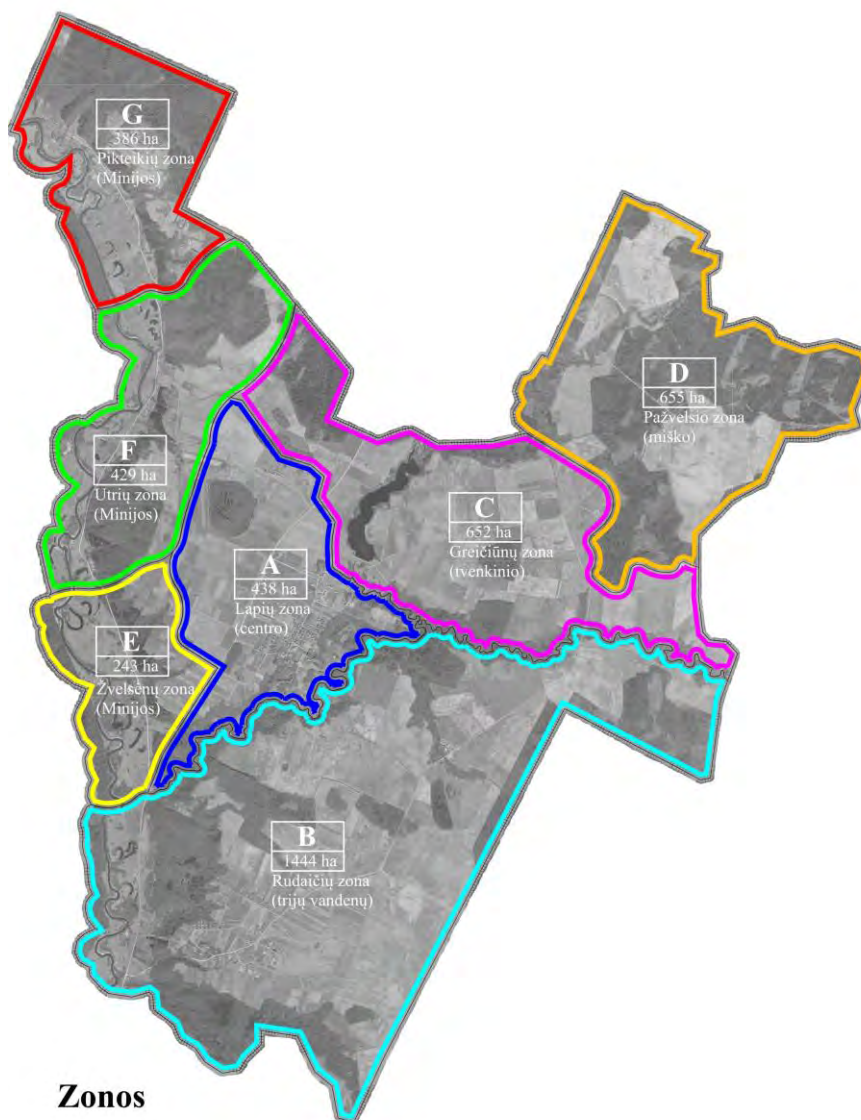
PĖSČIŪJŲ SUSISIEKIMO JUNGTYŠ SU VANDENS TELKINIAIS

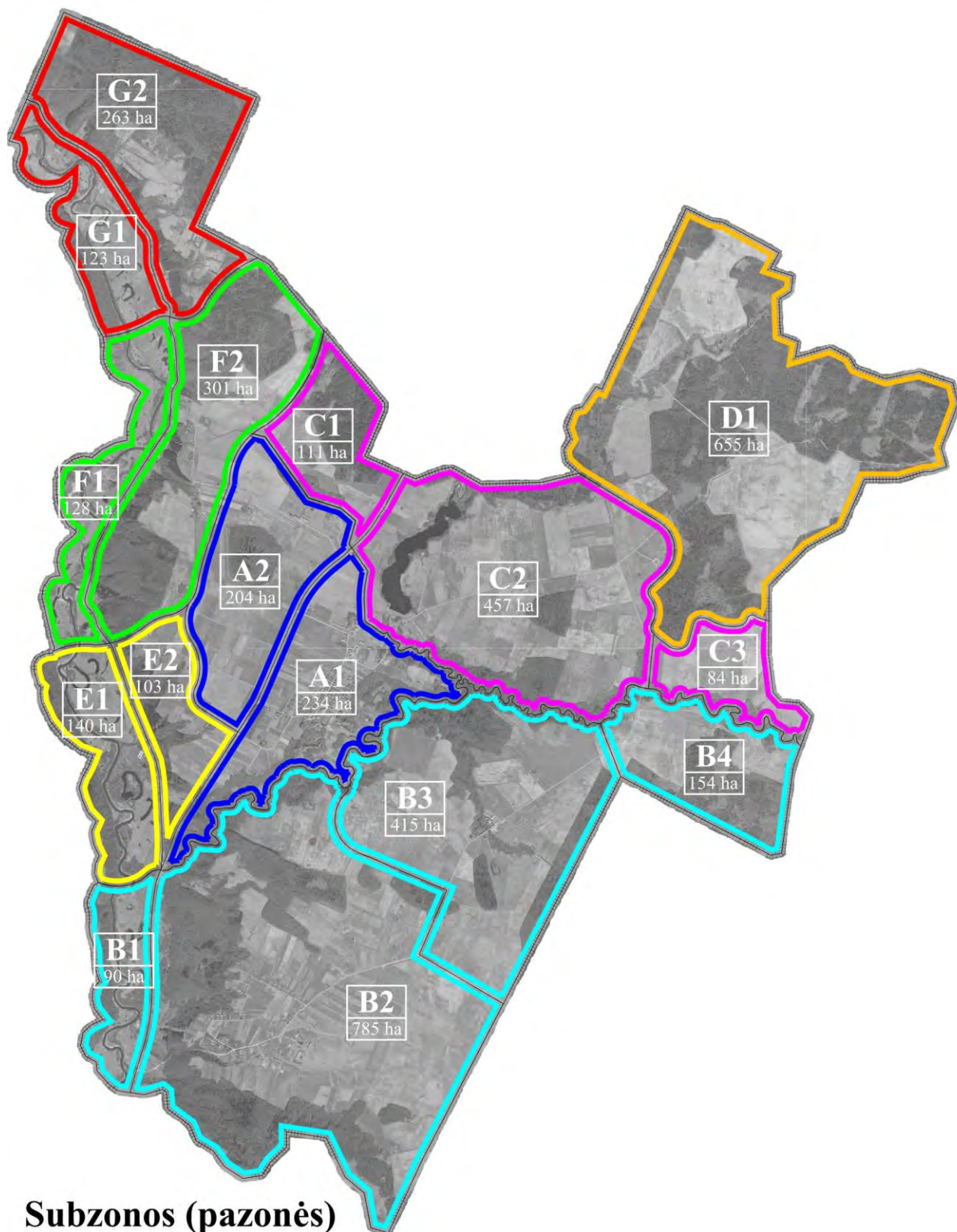
Siūlymo argumentacija ir tvarkymo principai

Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo specialiuoju planu numatytos vietos priėjimo takų prie planuojamų poilsiaviečių ir maudyklų įrengimui. Šie sprendiniai perkelti į studijos schemas ir pasiūlymus bei papildomi naujų priėjimo takų pasiūlymais prie naujai numatomų galimų poilsiaviečių esančių prie vandens telkinių. Kai kuriais atvejais priėjimo galimybes gali riboti privačios nuosavybės žemės sklypai, tačiau tokiu atveju viešojo intereso teisė į priėjimą prie viešo naudojimo pakrantės turi būti ginama siekiant suformuoti priėjimo servitutą.

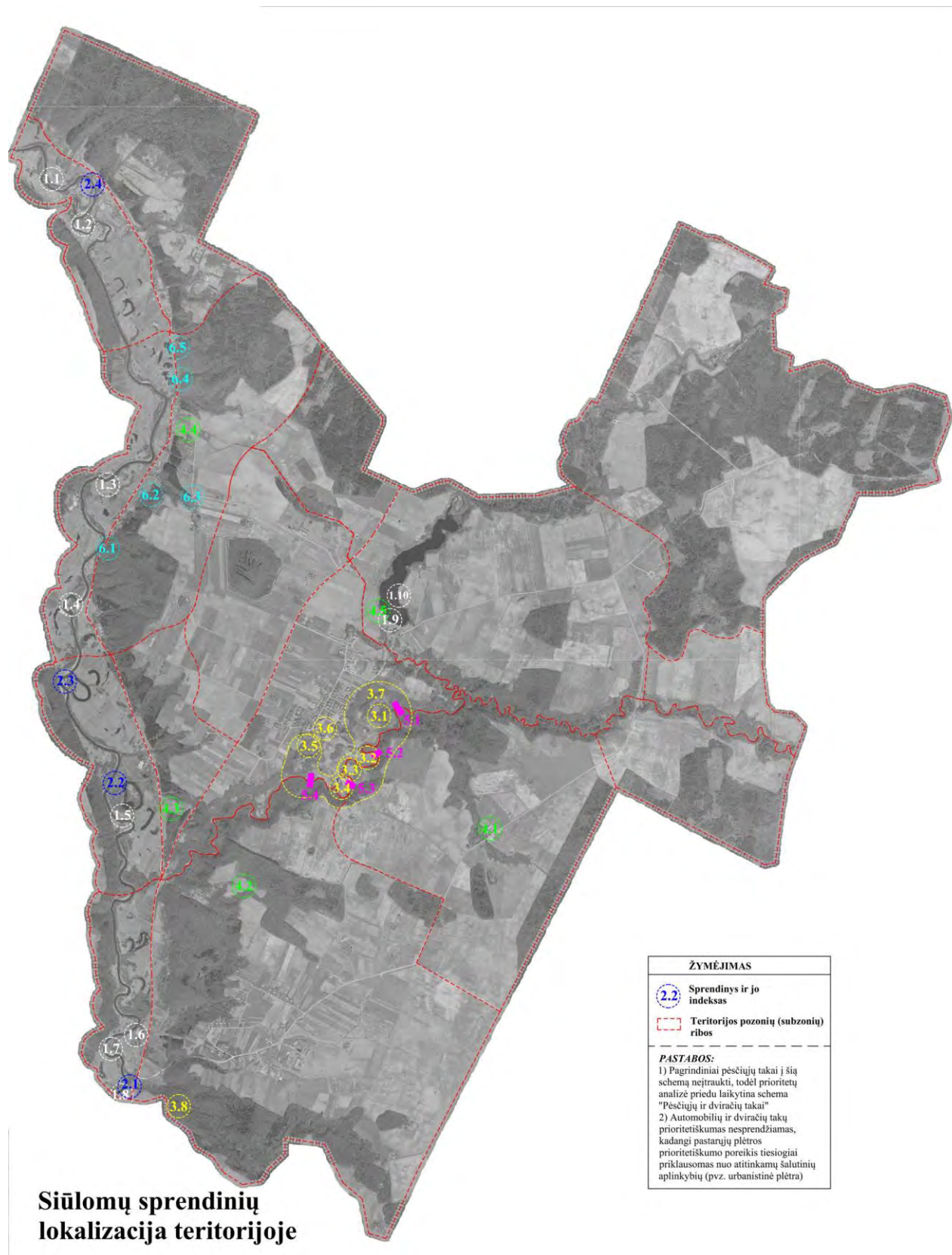
4.1.7. Teritorijos zonavimas

Siekiant racionalaus teritorijos įsisavinimo, visas analizuotos ir sprendžiamos vietovės plotas priklausomai nuo vyraujančių, geografinių, kultūrinių, gamtinių ir kitų aplinkos ypatybių skaidomas į atitinkamas zonas bei pazones, kuriose išskiriamos konkrečios sprendinio zonos. Taip pat galimas atitinkamas atsakomybių pasiskirstymas siekiant išpildyti skirtingų pazonių sprendinius.

4.1.8. Siūlymų lokalizacija

4.1.9. Teritorijos vystymo galimybių prioritetiškumo charakteristika

Dar bų prio ritet as	Z o n a	Paz onė (sub zona)	Paslaugos, objektai	Galima darbų pradžia	Galima darbų pabaiga
1	B	B3	(4.1) Žirgynas	Esamas	-
2	B	B1	(1.6) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	Esama	-
3	B	B1	(2.1) Vandens turizmo sustojimo vietos įrengimas	Esama	-
4	E	E1	(2.2) Vandens turizmo sustojimo vietos įrengimas	Esama	-
5	E	E1	(2.3) Vandens turizmo sustojimo vietos įrengimas	Esama	-
6	A	A1	(3.4) Žvelsos vingio pritaikymas viešam naudojimui	Esama	-
7	G	G1	(1.2) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	2013	2014
8	E	E1	(1.5) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	2013	2014
9	B	B1	(1.8) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	2013	2014
10	C	C2	(1.9) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	2013	2014
11	C	C2	(1.10) Poilsiavietės-maudyklos įrengimas	2013	2014
12	G	G1	(2.4) Vandens turizmo sustojimo vietos įrengimas	2013	2013
13	A	A1	(3.5) Lapių mokyklos parkelio įrengimas	2014	2014
14	A	A1	(3.1) Lapių piliakalnio pritaikymas viešam naudojimui	2015	2015
15	A	A1	(3.2) Žvelsos vingio pritaikymas viešam naudojimui	2015	2015
16	B	B3	(3.3) Žvelsos vingio pritaikymas viešam naudojimui	2015	2015
17	A	A1	(3.6) Mokyklos stadiono rekonstrukcija	2015	2015
18	B	B2	(3.8) Gerduvėnų piliakalnio pritaikymas viešam naudojimui	2015	2015
19	F	F2	(6.1) Dzotų pritaikymas viešam rekreaciniam naudojimui	2015	2015
20	F	F2	(6.2) Dzotų pritaikymas viešam rekreaciniam naudojimui	2015	2015
21	F	F2	(6.3) Dzotų pritaikymas viešam rekreaciniam naudojimui	2015	2015
22	F	F2	(6.4) Dzotų pritaikymas viešam rekreaciniam naudojimui	2015	2015
23	F	F2	(6.5) Dzotų pritaikymas viešam rekreaciniam naudojimui	2015	2015
24	A	A1	(5.1) Pėsčiųjų tiltelio įrengimas	2015	2015
25	A	A1	(5.2) Pėsčiųjų tiltelio įrengimas	2015	2015
26	A	A1	(5.3) Pėsčiųjų tiltelio sutvarkymas ir pritaikymas	2015	2015
27	A	A1	(5.4) Pėsčiųjų tiltelio įrengimas	2015	2015
28	B	B1	(1.7) Maudyklos su rekreacine infrastruktūra įrengimas	2015	2016

29	F	F1	(1.3) Maudyklos su rekreacine infrastruktūra įrengimas	2015	2016
30	F	F1	(1.4) Maudyklos su rekreacine infrastruktūra įrengimas	2015	2016
31	G	G1	(1.1) Maudyklos su rekreacine infrastruktūra įrengimas	2015	2016
32	B	B2	(4.2) Aktyvios rekreacinės zonos įrengimas (pvz.: nuotykių parkas)	2017	2017
33	E	E2	(4.3) Žvėlsėnų slidinėjimo kalno įrengimas	2017	2017
34	F	F2	(4.4) Utrių slidinėjimo kalno įrengimas	2017	2017
35	C	C2	(4.5) Laisvalaikio centro įrengimas	2017	2017
36	-	-	Pikteikių rekreacinio pėsčiųjų tako (sveikatingumo/pažintinio) įrengimas (5,7 km)	2017	2017
37	-	-	Žvėlsėnų-Utrių rekreacinio pėsčiųjų tako (sveikatingumo/pažintinio) įrengimas (11,0 km)	2017	2017
38	-	-	Rudaičių rekreacinio pėsčiųjų tako (sveikatingumo/pažintinio) įrengimas (7,3 km)	2017	2017
39	-	-	Lapių rekreacinio pėsčiųjų tako (sveikatingumo/pažintinio) įrengimas (8,3 km)	2017	2017
40	-	-	Lapių rekreacinio pėsčiųjų tako (sveikatingumo/pažintinio) įrengimas (4,0 km)	2017	2017
41	A	A1	(3.7) Didžiojo Lapių parko įrengimas	2020	2020

4.2. Kitos veiklos priemonės

4.2.1. Kultūrinės aplinkos ir bendruomenės aktyvinimo pasiūlymai

ŪKININKŲ TURGELIAI

Galimas tradicinių ūkininkų turgelių organizavimas Lakštingalų slėnyje ir gretimuose Žvelsos vingiuose, o taip pat ir kitose erdvėse, kurias siekiama vystyti kaip viešąsias erdves. Taigi pirmoji galimybė – nustatyti stacionarią tradicinę verstiną turgelio vietą, antroji galimybė – turgelis kaip viešųjų erdvių populiarinimo įrankis. Galimas ir trečias būdas – mobilus turgelis, kuris apvažiuodamas aplinkinius kaimus reklamuočių stacionarųjį Lapių turgelį, tačiau tokią priemonę rekomenduojama taikyti tik laikinai reklamos tikslais, visgi ta reklama turi atitikti visą Lapių turgelio specifiką, tokio koks šis veiks Lapiuose (muzika ir linksmybės). Gamtinė aplinka turgelio veiklai atitiktų vietovės specifiką ir marketinginio įvaizdžio kaip kaimiškos vietovės formavimo kryptį. Būtų aktyvinama vietos bendruomenė ir skatinamas verslumas. Turgelio metu galėtų būti prekiaujama ekologiškais žemės ūkio ir gyvulininkystės produktais, vaistažolėmis, demonstruojami tradiciniai amatai ir gaminiai (įtraukiant kraštotyros muziejų), organizuojamas blusų turgus, kuriame tam būtų išskirta atskira erdvė, kurioje galėtų reikštis net vaikai. Rekomenduojama turgaus dieną organizuoti kaip šventę, kurioje susirinktų vietos ir aplinkinių kaimų gyventojai ne tik prekiauti ir pirkti, bet ir pabendrauti bei pasiklausyti turgaus metu skambančios liaudiškos ar kitos muzikos. Rekomenduojamas nuolatinės turgaus dienos ir laiko nustatymas (pvz. sekmadienio vidurdienis).

MENINIAI SIMPOZIUMAI

1977-1991 metais Smiltynėje įvykusių 15 meninių simpoziumų šiandienos rezultatas – Klaipėdos skulptūrų parkas su daugiau kaip 100 meninių skulptūrų – didžiausias Lietuvoje tokio tipo objektas, ir tai pasiekta minimaliomis lėšomis. Šiam tikslui pakako apgyvendinti menininkus su jų šeimomis, suteikti maitinimą, medžiagas darbui bei atitinkamą atlyginimą už kūrybines darbo dienas. Šiuo metu Lapių apylinkės sąlyginai menkai išpildytos meninėmis kūrybinėmis priemonėmis, todėl tokio pobūdžio skulptorių ar kitų sričių menininkų simpoziumai, kurių darbo rezultatai liktų Lapiams ir kitiems vietos kaimams yra tinkama, racionali ir ekonomiškai apsimokanti priemonė. Prie tokių renginių organizavimo galėtų prisidėti bendruomenės centras, kaimo turizmo sodybos ir vietinės statybinės kompanijos. Renginio metu sukurtomis vertybėmis galėtų būti gražinama ir puoselėjama teritorija, kuri šios studijos kontekste siūloma puoselėti kaip Didysis Lapių parkas, taip pat Greičiūnų tvenkinio ir kitų rekreacinių zonų aplinka. Rekomenduojama etapiška koncentruota konkrečių erdvių tvarkyba ir išpildymas meninėmis priemonėmis.

FESTIVALIAI

Anglišku terminu *Open air festival* įvardijami renginiai, tai didelį kiekį žmonių į vieną vietą suburianti šventė vykstanti po atviru dangumi. Dažnu atveju šio tipo festivaliai rengiami privačiose žemės valdose, gražioje gamtinėje aplinkoje. Galimos įvairios festivalių specifikos:

- Šiuoaukinės muzikos festivaliai, kurių metu dalyvauja populiarios vietos užsienio, o taip pat ir jaunų menkai žinomų atlikėjų grupės.
- Klasikinės muzikos festivaliai.
- Meno festivaliai, kurių specifika gali būti kombinuojama su muzikos, šokio, teatro ir kitais žanrais (pvz. B2G festivalis Dieveniškėse).
- Galimi net tokie renginiai kaip paukščių stebėtojų, gamtos mylėtojų, pavasario („Atbundančios gamtos“) ir panašios nestandartinės specifikos festivaliai.

Tokio tipo renginiai būtų produktyvi priemonė siekiant viešųjų gamtinių vietų populiarinimo ir naudojimo viešajam rekreaciniam poreikiui (pvz. Lakštingalų slėnyje, komplekse su šiauriau esančiomis dviejomis Žvelsos kilpomis (abiejuose krantuose), kur gausia gamtine įvairove pasižymintioje, jaukaus rekreacinio mikroklimato erdvėje būtų paskleistos skirtingos atitinkamo festivalio zonos ir siūlomų pramogų pasiūla). Festivalis taip pat yra toks kultūrinis reiškinys, kuris lengvai priimamas kaip veiksminga reklaminė informacija, todėl tradicinių festivalių organizavimas prisidėtų prie vietovės teigiamo įvaizdžio formavimo, viešinimo ir populiarinimo, o taip pat suaktyvintų vietos kultūrinį vyksmą bei pačią bendruomenę.

TEMATINIS TURIZMAS

Pikteklių ir Utrių kaime esantys militaristinio kultūros paveldo objektai – senieji Molotovo linijos gynybiniai įtvirtinimai – dzotai yra atraktyvus rekreacijos ir turizmo objektas, kuris gali būti naudojamas tematinio turizmo puoselėjimui Lapių krašte. Netolimas tokio tipo objektų naudojimo pavyzdys aptinkamas Kukuliškių miške, greta Girulių. Čia įrengtas muziejus, lankytojus pasitinka specialia atributika pasidabinę ir kariškai apsirengę gidai. Turint minty, jog čia sprendžiamoje teritorijoje yra 5 dzotai ir jie kur kas mažesni nei Kukuliškių įtvirtinimai, todėl siūlomas jų kompleksinis vartojimas – pvz. ekstursija 5 dzotų žiedo maršrutu su gidu, kuris ne tik perteiktų istorines žinias, bet galbūt ir aprodytų objektus iš vidaus, jei jie tam būtų pritaikyti. Taip pat galimas atitinkamų švenčių ir renginių organizavimas integruojant šiuos objektus į programą.

ŽYGIŲ TRADICIJA

Lapių apylinkėse gausu miškų, upių, skardingų šlaitų ir atodangų bei kitų žygių metu apžvelgtinų vietos vertybių. Todėl siūloma organizuoti nuolatinis žygius numatomų sveikatingumo ir pažintinių takų maršrutais, kurie neprasilenktų ir su kultūros paveldo vertybėmis bei kitais lankytiniais objektais. Žygiai turėtų būti organizuojami periodiškai daugmaž tuo pačiu

metu (priklausomai nuo oro sąlygų). Į žygius būtų įtraukiami vietos gyventojai, o taip pat stengiamasi pritraukti žygiaivių ir iš šalies. Žygiai turėtų būti organizuojami kaskart skirtingais maršrutais. Siūlomas renginių intervalas – ne dažniau kaip kas dvi savaites.

TALKOS

Gausūs rekreaciniai resursai yra ne tik galimybė juos įsisavinti, tačiau tuo pat metu ir iššūkis. Suvaldyti didelę rekreacinę erdvę, užtikrinti tvarką, komfortą ir ją tinkamai naudoti pagal norimą paskirtį reikalingos didelės darbo sąnaudos, kurios laiko ir finansine prasme gali kainuoti per daug, jog jose būtų palaikoma tvarka, tačiau tokių teritorijų priežiūra, švarios aplinkos palaikymas ir kultūros formavimas gali būti pasiekiami ir žaidimo, bendruomeniškos socialinės veiklos būdu. Siūlomos organizuoti periodinės talkos gražiausiomis, vertingiausiomis ir vystytinomis kaip rekreacinės vietomis. Tokių švarinimo akcijų metu galėtų būti renkamos ne tik šiukšlės, bet taip pat ir naukinami menkaverčiai savaiminiai želdiniai, tvarkomos pakrantės ir kitos viešosios erdvės. Talkos metų galimas joje dalyvaujančių žmonių vaišinimas kareiviška koše ar naudojami kiti gerą nuotaiką užtikrinantys būdai. Po talkos galimos vakaronės, kurioje nors iš sutvarkytųjų ir paruoštų viešam rekreaciniam naudojimui vietų.

ŠUNŲ PARODOS

Lapiuose veikianti Labradorų veisykla yra vertingas, tačiau rekreacine prasme visiškai neišnaudojamas resursas, todėl siūloma vasaros ar kitu šiltesniuoju sezono metu, lakštingalų slėnyje ar kurioje kitoje numatomoje viešo naudojimo aktyvinamoje zonoje organizuoti kasmetinę šunų parodą, kuri taptų sudėtine Lapių kaimo visuminio įvaizdžio dalimi.

ŽIRGYNO INTEGRAVIMAS Į VIETOVĖS VYKSMA

Žirgynas yra itin svarbus ir reikšmingas galimas vietovės aktyvinimo resursas. Pasak dvaro laikus menančios legendos, po Lapių dvarą kinkytais arkliukais traukiamu vežimu vėžindavosi šio dvaro šeiminkės. Remiantis šiuo atminimu pasiekusiu mūsų laikus, siūlomas žirgyno augintinių ir inventorius integravimas į vietovės visuminę struktūrą ir jos aplinkos aktyvinimas žirgais. Galimos specialios ekskursijos vietovės apylinkėmis karieta kinkytais arkliukais, taip pat žirgų dalyvavimas įvairiose vietos šventėse, jų naudojimas ir eskalavimas kaip sudėtinio vietos įvaizdžio elemento.

LITERATŪRINIAI SKAITYMAI, FILMAI IR KITI KULTŪRINIAI UŽSIĖMIMAI

Kultūringa vietos bendruomenė, aktyviai dalyvaujanti vietos socialinėje ir kultūrinėje veikloje yra pagrindinis įrankis, kuriuo galima pasiekti gerai tvarkomos ir prižiūrimos estetiškos gamtinė bei kultūrinės aplinkos rezultata. Todėl siūloma organizuoti periodinius kultūrinės formos užsiėmimus, kuriuose vietos gyventojai galėtų bendrauti tarpusavyje, dalintis nuomonėmis,

šviestis ir tobulėti atitinkamose srityse. Galimas knygų klubo, literatūrinių skaitymų, poezijos vakarų, teminių diskusijų su kviestiniais svečiais organizavimas, taip pat filmų peržiūros ir panašiai. Pažymėtina, jog šiltuoju sezono metu galimas šio tipo renginių vykdymas viešojoje gamtinėje erdvėje.

FERMŲ PANAUDOJIMAS

Teritorijoje esama apleistų fermų ir kitų ūkinių nebenaudojamų pastatų, kuriuose galėtų atsirasti erdvės kultūrinėms iniciatyvoms. Nors loftų kultūra ir kūrybinės erdvės pritaikymas nebenaudojamiems pramonės pastatams yra didmiesčių, kuriuose dėl finansinių aplinkybių menininkai keliasi į juos savo dirbtuves ir gyvenamus būstus sindromas, tačiau esant kūrybinėms vietos jaunimo ar kitų socialinių grupių iniciatyvoms galimas tokių objektų pritaikymas klijimo teatro, filmų peržiūrų, koncertų ir panašaus pobūdžio veikloms. Atgijusi nauja funkcija įtakotų naujų viešųjų erdvių plėtrą, tvarkymą ir naudojimą, suaktyvintų vietovės socialinę bei kultūrinę aplinką.

IDĖJŲ KONKURSAI

Konkrečių objektų ar erdvių pritaikymo, tvarkymo ir naudojimo problemai spręsti gali būti rengiami viešieji idėjų konkursai. Galima tokių konkursų informacijos sklaida per spaudą, facebook, internetinę svetainę ir kitomis priemonėmis. Tokie konkursai prisidėtų prie vietos bendruomenės (mokiniai, suaugę, senjorai) aktyvinimo, patriotinių jausmų savo kraštui stiprinimo bei jo pažinimo, o taip pat ir būtų puiki reklama kitose vietovėse gyvenantiems ir konkurse dalyvaujantiems žmonėms.

4.2.2. Vietovės populiarinimas

MARKETINGINIO IDENTITETO TURINYS

Būtinoji bet kokios reklaminės agitacijos sąlyga yra konkretaus marketinginio įvaizdžio suformulavimas. Būtina iškristalizuoti ir įsisavinti vietovės vertybinį identitetą, kuris savo ruožtu susideda iš visos eilės, pagrindinai šios studijos kontekste aptartų fundamentinių tapatumo ženklų. Tačiau jų visuma savaimė sunkiai suvokiama ir priimama potencialiam, su vietove menkai susipažinusiam, varototojui, todėl būtina išryškinti ir pabrėžti svarbiausius tapatumo ženklus paverčiant juos marketinginiais įvaizdžio ženklais. Tokiai reklaminei vietovės idėjai perteikti tinkami įvaizdžiai: gamta, miškai, upės, tvenkinys, poilsiavietės, laisvalaikis, turizmas, rekreacija, šlaitai, slėniai, skardžiai, atodangos, baidarės, Butkų Juzė ir panašiai.

INTERNETINĖ SVETAINĖ

Šiuo metu puikiai veikianti Lapių pagrindinės mokyklos svetainė yra idealus pavyzdys kaip turėtų funkcionuoti Lapių kaimą ir jo apylinkes reprezentuojantis internetinis tinklalapis. Čia

galėtų būti ne tik pristatomos lankytinos vietos, turistiniai maršrutai, kaimo turizmo sodybos ar kiti versliniai vienetai, tačiau ir bendruomenės veikla, jos vykdomi projektai, renginiai, šventės, pasiekimai bei ateities planai, skelbiamos apylinkės naujienos (svetainės kontekste galėtų funkcionuoti dienraštinės specifikos naujienų bei aktualijų rubrikos) ir pan.

FACEBOOK

Šiuo metu ypatingai didelę informacinės sklaidos bei socialinės komunikacijos galią turi socialinis tinklalapis Facebook. Siūloma čia sukurti puslapį, kuris informacinio turinio ir sklaidos prasme veiktų išvien su pagrindine vietovės internetine svetaine. Tačiau būtent facebook puslapis būtų pagrindinė diskusijų ir socialinės komunikacijos interaktyvi erdvė, kurioje be kitą ko galimas ir įvairių su vietovės popurialiriniu susijusių konkursų organizavimas.

POPIERINIAI IR INTERNETINIAI TURIZMO GIDAI, AGENTŪROS

Būtina palaikyti ryšius su turizmo agentūromis bei turizmo informacijos centrais ir kitomis įstaigomis administruojančiomis internetinio ir popierinio formato turistinę informaciją, organizuojančiomis turistinius renginius, ekskursijas. Būtent per šias įstaigas būtų galima siekti, Lapių gamtinės-kultūrinės vietovės įtraukimo į įvairių turistinių grupių maršrutus. Tinkamas pavyzdys – Klaipėdos kruizinių laivų grupėms organizuojamos ekskursijos į Lapių kaimą.

STRAIPSNŲ CIKLAS

Tarpukario metais žurnale „Trimitas“ buvo publikuojamas straipsnių ciklas apie Minijos pakrantės kaimus. Tuomet paminėti ir Lapių vietovės kaimai. Šiandien būtų galima inicijuoti to paties pobūdžio žurnalistinę apybraižą apie Lapių kadastro vietovės kaimų istorijos bei esamos situacijos ypatumui, o taip pat ir ateities perspektyvas.

KULTŪRINIAI RENGINIAI IR BENDRA APLINKOS KOKYBĖ

Geriausia vietovės reklamos ir marketingo priemonė – realus kultūrinės aplinkos aktyvumas ir jos kokybė apskritai. Teminiai renginiai, šventės, festivaliai, įvairių būrelių užsiėmimai ir veiklos, graži, puoselėjama aplinka ir kiti panašios specifikos kriterijai yra pagrindinė rekreacinės vietovės komercijos žaliava. Bendras vietos bendruomenės aktyvumas ir aplinkos kokybė yra reklamos objektas, kuris arba atitinka reklaminiame turinyje skleidžiamos informacijos turinį ir pateisina vartotojo lūkesčius arba jį nuvilia taip užkirsdamas kelią geriausiam reklaminės sklaidos būdai – rekomendacijoms, o taip pat ir paties vartotojo sugrįžimui. Todėl pagrindinė vietovės populiarinimo sąlyga laikytina tos vietovės kokybė. Įvaizdis turi atitikti vaizdą.

PAVYZDŽIŲ ILIUSTRACIJOS

Menų ir gamtos festivalis Sietlo valstijoje JAV.

Gėlių festivali Japonijoje.

Paukščių stebėjimo festivalis.

Gamtos mylėtojų festivalis Anglijoje

Muzikos ir menų festivalis Norviliškėse

Arkliais kinkytas vežimas urbanistinėje erdvėje

Sunų parodos fragmentas

Kukuliškių dzotai prie Girulių

Klaipėdos skulptūrų parko simpoziumo rezultatai

4.2.3. Galimų sezoniškumo veiklų specifika

V. LITERATŪROS SĄRAŠAS

- [1] Istorinė apybraiža “Lapių ir aplinkinių kaimų praeitis ir dabartis”.
- [2] Žurnalas „Trimitas“, Pleškys A. „Nuo Gargždų iki Lapių“, 1927, Nr.15, 479-480 psl. (VIII. Lapių dvaras, piliakalnis ir kapai).
- [5] Visuotinė lietuvių enciklopedija, T. XI (Kremacija-Lenzo taisyklė). V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2007.
- [7] Janina Valančiūtė. Gargždų miesto ir parapijos istorija. – Vilnius, 1998. – 361–362, 364 psl.
- [8] Michał Gadon. Opisanie powiatu Telszewskiego w gubernii Kowieńskiej w dawnem Xięstwie Żmujdzkiem położonego. - Wilno, 1846. - Str. 181
- [9] Списокъ мировыхъ участковъ и волостей Ковенской губернии: Составленъ в 1870 году. - С. 78
- [10] Lietuvos apgyventos vietos. - Kaunas, 1923.
- [11] Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija, T. 2 (K–P). Vilnius, Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1968.
- [12] Tarybų Lietuvos enciklopedija, T. 3 (Masaitis-Simno). - Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1987.
- [13] Minijos upės slėnio gamtotvarkos plano pagrindžiamoji informacija, Vilnius, 2006
- [3] http://www.lapiai.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=256
- [4] http://www.klaipedadistrict.lt/index.php?lang=LT&page_id=206
- [6] <http://lt.wikipedia.org/wiki/Rudai%C4%8Diai>
- [14] <http://www.gomapper.com/travel/map-of/greiciunai.html>
- [15] <http://www.musupaveldas.lt/lt/main/marsrutai/dviraciu>
- [16] <http://www.priesaltinio.lt>
- [17] www.uzulapis.lt
- [18] <http://www.publika.lt/apklausa-15-4ec91189302af.html>
- [19] Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo (1992-05-12, Nr. 343).
- [20] Dėl STR 2.06.01:1999 “Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos” patvirtinimo (1999-03-02, Nr.61).
- [21] Dėl paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklių patvirtinimo (2007-02-14, Nr.D1-98).
- [22] Dėl sanitarinių apsaugos zonų nustatymo ir priežiūros tvarkos patvirtinimo (2001-01-05, Nr.10).